

Een toelichting op
Het Evangelie naar Mattheüs

Het Evangelie naar MATTHEÛS

Zie, uw Koning

Ger de Koning

Uitgeverij: Daniël
Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl
Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

ISBN: 978-90-79718-26-9 (Paperback)
© 2016 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL

Omslagontwerp: Jan Paul Spoor / Sjon Heijenga
Foto op omslag: Jeruzalem (Eigen archief OudeSporen)
Lay-out: Jan Noordhoek

Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ‘Stichting Uitgeverij Daniël’ of de auteur.

Voor gebruik van teksten uit de TELOS-vertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:
De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan het Nieuwe Testament in de TELOS-vertaling. © Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

Voor gebruik van teksten uit de Herziene Statenvertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:
De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © Stichting HSV 2010. Alle rechten voorbehouden, © Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen.

Inhoud

Vooraf		15
Tekstgebruik		17
	Afkortingen	17
	Vertalingen	17
	Haakjes	17
Het Evangelie naar Mattheüs		19
Mattheüs 1		21
verzen 1-17	Geslachtsregister van Jezus Christus	21
verzen 18-25	De geboorte van Jezus Christus	24
Mattheüs 2		27
verzen 1-2	De wijzen uit het oosten	27
verzen 3-8	Reactie van Herodes	27
verzen 9-12	De wijzen bij het Kind	29
verzen 13-18	Vlucht naar Egypte	30
verzen 19-23	Terug in Israël	32
Mattheüs 3		34
verzen 1-4	Johannes de dooper	34
verzen 5-6	De doop van Johannes	35
verzen 7-10	Prediking van Johannes	36
verzen 11-12	Johannes kondigt Christus aan	37
verzen 13-17	De doop van de Heer Jezus	38
Mattheüs 4		41
verzen 1-2	Verzocht door de duivel	41
verzen 3-4	De eerste verzoeking	42

verzen 5-7	De tweede verzoeking	44
verzen 8-10	De derde verzoeking	45
vers 11	De duivel verslagen	46
verzen 12-17	Begin van de dienst in Galiléa	46
verzen 18-22	Roeping van de eerste discipelen	47
verzen 23-25	De Heer leert, predikt en geneest	48
Mattheüs 5		50
	Inleiding op de bergrede	50
verzen 1-2	Op de berg	51
verzen 3-6	'Gelukkig' – eerste groep	52
verzen 7-9	'Gelukkig' – tweede groep	53
verzen 10-12	Samenvatting groepen 1 en 2	54
verzen 13-16	Zout en licht	55
verzen 17-20	De wet en de profeten	56
verzen 21-26	Doodslag en toorn	57
verzen 27-32	Overspel en echtscheiding	58
verzen 33-37	Zweren	60
verzen 38-42	Vergelding	61
verzen 43-48	Liefde voor vijanden	62
Mattheüs 6		64
vers 1	Gerechtigheid	64
verzen 2-4	Weldadigheid	65
verzen 5-8	Bidden	65
verzen 9-15	Het 'Onze Vader'	66
verzen 16-18	Vasten	68
verzen 19-21	Schatten in de hemel	69
verzen 22-23	De lamp van het lichaam	70
vers 24	God of Mammon	71
verzen 25-34	Bezorgdheid	71
Mattheüs 7		74
verzen 1-6	Het oordelen van anderen	74
verzen 7-12	Bidt, zoekt, klopt	76
verzen 13-14	Twee poorten, twee wegen	77

verzen 15-20	Valse belijders herkennen	78
verzen 21-23	Het oordeel over valse belijders	79
verzen 24-27	Tweeërlei fundament	79
verzen 28-29	De menigten staan versteld	81
Mattheüs 8		83
vers 1	Vele menigten volgen Hem	83
verzen 2-4	Reiniging van een melaatse	83
verzen 5-13	De hoofdman van Kapernaüm	85
verzen 14-15	Petrus' schoonmoeder genezen	87
verzen 16-17	Velen genezen	87
verzen 18-22	De Heer volgen	88
verzen 23-27	De storm op zee	90
verzen 28-34	Genezing van twee bezetenen	91
Mattheüs 9		94
verzen 1-8	Genezing van een verlamde	94
verzen 9-13	De roeping van Mattheüs	96
verzen 14-15	Het vasten	98
verzen 16-17	Het nieuwe en het oude	99
verzen 18-19	Een overste komt bij de Heer	100
verzen 20-22	Een bloedvloeiende vrouw genezen	101
verzen 23-26	Het meisje levend gemaakt	102
verzen 27-31	Genezing van twee blinden	103
verzen 32-34	Een bezeten stomme genezen	104
verzen 35-38	De Heer met ontferming bewogen	105
Mattheüs 10		107
verzen 1-4	De twaalf discipelen	107
verzen 5-10	De uitzending van de twaalf	108
verzen 11-15	Het arbeidsterrein	110
verzen 16-20	Overgeleverd om te getuigen	111
verzen 21-23	Volharden tot het einde	112
verzen 24-25	Discipel-meester, slaaf-heer	113
verzen 26-31	Bemoedigingen	114
verzen 32-33	Belijden of verloochenen	115

verzen 34-39	Geen vrede, maar het zwaard	116
verzen 40-42	Beloning voor navolging	117
Mattheüs 11		119
vers 1	De Heer leert en predikt	119
verzen 2-6	De vraag van Johannes	119
verzen 7-11	Getuigenis over Johannes	120
verzen 12-15	De dagen van Johannes de doper	122
verzen 16-19	Fluitspel en klaagliederen	123
verzen 20-24	'Wee' over de steden van Galiléa	124
verzen 25-27	Ja Vader	126
verzen 28-30	Komt tot Mij	127
Mattheüs 12		129
verzen 1-8	Aren plukken op de sabbat	129
verzen 9-14	Een verschrompelde hand genezen	132
verzen 15-21	Zie, Mijn Knecht	133
verzen 22-27	De Heer Jezus en Beëlzebul	135
verzen 28-32	De lastering van de Geest	137
verzen 33-37	De boom en zijn vruchten	139
verzen 38-42	De vraag om een teken	140
verzen 43-45	De terugkeer van de onreine geest	141
verzen 46-50	De moeder en broers van de Heer	142
Mattheüs 13		144
verzen 1-2	Uit het huis, bij de zee	144
verzen 3-9	De gelijkenis van de zaaier	145
verzen 10-17	Waarom gelijkenissen?	147
verzen 18-23	Uitleg van de gelijkenis van de zaaier	149
verzen 24-30	Gelijkenis van de dolik en de tarwe	152
verzen 31-32	Gelijkenis van het mosterdzaad	154
vers 33	Gelijkenis van het zuurdeeg	155
verzen 34-35	Gebruik van gelijkenissen	156
verzen 36-39	Uitleg van de gelijkenis van de dolik	157
verzen 40-43	De voleinding van deze eeuw	159
vers 44	De schat in de akker	160

verzen 45-46	De zeer kostbare parel	162
verzen 47-50	Het sleepnet	163
verzen 51-52	Gelijkenis van de heer des huizes	164
verzen 53-58	Verwerping te Nazareth	165
Mattheüs 14		166
verzen 1-12	Dood van Johannes de dooper	166
verzen 13-14	De Heer zoekt de eenzaamheid	168
verzen 15-21	Spijziging van de vijfduizend	169
verzen 22-27	In de storm	172
verzen 28-33	Petrus loopt over het water	174
verzen 34-36	Genezingen in Gennézareth	176
Mattheüs 15		177
verzen 1-6	Overlevering en het gebod van God	177
verzen 7-9	Oordeel over huichelarij	179
verzen 10-11	Wat de mens verontreinigt	179
verzen 12-14	Onbegrip bij de discipelen	180
verzen 15-20	Verklaring van de gelijkenis	180
verzen 21-28	De Kananese vrouw	181
verzen 29-31	De Heer geneest velen	184
verzen 32-39	Spijziging van de vierduizend	185
Mattheüs 16		188
verzen 1-4	De vraag om een teken	188
verzen 5-12	Het zuurdeeg van farizeeën en sadduceeën	189
verzen 13-14	Wie zeggen de mensen dat Ik ben?	191
verzen 15-16	Wie zegt u dat Ik ben?	192
verzen 17-20	De gemeente en het koninkrijk	192
verzen 21-23	Eerste aankondiging van het lijden	194
verzen 24-28	Een verworpen Christus volgen	195
Mattheüs 17		197
verzen 1-3	De verheerlijking op de berg	197
verzen 4-5	Getuigenis van de Vader	198
verzen 6-8	Niemand dan Jezus alleen	199

verzen 9-13	De komst van Elia	200
verzen 14-18	Een maanzieke jongen genezen	202
verzen 19-21	Oorzaak van falen	203
verzen 22-23	Tweede aankondiging van het lijden	204
verzen 24-27	De tempelbelasting	204
Mattheüs 18		207
verzen 1-5	Worden als een kind	207
verzen 6-9	Aanleidingen tot vallen	208
verzen 10-14	Gelijkenis van het verloren schaap	210
verzen 15-20	Gemeentelijke tucht	211
verzen 21-22	Vraag over vergeven	215
verzen 23-35	Gelijkenis over vergeven	215
Mattheüs 19		219
verzen 1-2	Van Galiléa naar Judéa	219
verzen 3-9	Het huwelijk: onscheidbaar	219
verzen 10-12	De ongetrouwden	223
verzen 13-15	Kinderen gezegend	223
verzen 16-22	Een vraag naar eeuwig leven	224
verzen 23-26	Bij God is alles mogelijk	227
verzen 27-30	Het deel van discipelen	228
Mattheüs 20		230
verzen 1-7	Arbeiders voor een wijngaard	230
verzen 8-15	De uitbetaling	231
vers 16	De les	233
verzen 17-19	Derde aankondiging van het lijden	234
verzen 20-24	Een plaats in het koninkrijk	235
verzen 25-28	Niet heersen, maar dienen	236
verzen 29-34	Genezing van twee blinden	238
Mattheüs 21		240
verzen 1-11	De intocht in Jeruzalem	240
verzen 12-17	De tempelreininging	242
verzen 18-22	De vijgenboom vervloekt	243

verzen 23-27	Over het gezag van de Heer	245
verzen 28-32	Gelijkenis van twee zonen	246
verzen 33-39	Gelijkenis van de landlieden	248
verzen 40-46	Gevolgen van de verwerping	249
Mattheüs 22		252
verzen 1-7	De geroepenen tot de bruiloft	252
verzen 8-10	De bruiloftszaal wordt vol	253
verzen 11-14	Zonder bruiloftskleed	254
verzen 15-22	Over de keizerlijke belasting	256
verzen 23-33	Over de opstanding	258
verzen 34-40	Het grote gebod	260
verzen 41-46	De Zoon van David	261
Mattheüs 23		264
verzen 1-4	Godsdienstige leiders	264
verzen 5-7	Voor het oog van mensen	265
verzen 8-12	Eén is uw Meester	266
vers 13	Eerste 'wee'	267
vers 15	Tweede 'wee'	267
verzen 16-22	Derde 'wee'	268
verzen 23-24	Vierde 'wee'	269
verzen 25-26	Vijfde 'wee'	270
verzen 27-28	Zesde 'wee'	271
verzen 29-32	Zevende 'wee'	271
verzen 33-36	De Heer velst het oordeel	272
verzen 37-39	Oordeel over Jeruzalem, totdat ...	273
Mattheüs 24		275
verzen 1-2	Wat met de tempel zal gebeuren	275
verzen 3-8	Het begin van de weeën	276
verzen 9-14	Volharden tot het einde	277
verzen 15-28	De grote verdrukking	278
verzen 29-31	De komst van de Zoon des mensen	281
verzen 32-35	De gelijkenis van de vijgenboom	282

verzen 36-44	Dag en uur onbekend	282
verzen 45-51	De goede en boze slaaf	284

Mattheüs 25 287

verzen 1-13	Gelijkenis van de tien maagden	287
verzen 14-23	Gelijkenis van de talenten	290
verzen 24-30	De boze en luie slaaf	292
verzen 31-33	De Zoon des mensen op Zijn troon	293
verzen 34-40	Het oordeel over de schapen	294
verzen 41-46	Het oordeel over de bokken	296

Mattheüs 26 299

verzen 1-2	De overlevering aangekondigd	299
verzen 3-5	Beraadslagingen tegen de Heer	299
verzen 6-13	Zalving in Bethanië	300
verzen 14-16	Het verraad van Judas	302
verzen 17-19	Vorbereidingen voor het Pascha	303
verzen 20-25	Viering van het Pascha	304
verzen 26-30	Instelling van het avondmaal	305
verzen 31-35	De verloochening voorzeggd	307
verzen 36-46	Gethsémané	308
verzen 47-50	Judas levert de Heer over	311
verzen 51-56	Opdat de Schriften vervuld worden	312
verzen 57-61	Vele valse getuigen	314
verzen 62-68	Veroordeeld vanwege de waarheid	315
verzen 69-75	Petrus verloochent de Heer	317

Mattheüs 27 320

verzen 1-2	Overgeleverd aan Pilatus	320
verzen 3-10	De dood van Judas	320
verzen 11-14	Ondervraging door Pilatus	322
verzen 15-21	Jezus of Barabbas	323
verzen 22-26	Ter dood veroordeeld	324
verzen 27-31	Bespot	326
verzen 32-38	De kruisiging	327
verzen 39-44	Aan het kruis	329

verzen 45-50	Door God verlaten	330
verzen 51-56	Gevolgen van de dood van de Heer	332
verzen 57-61	De begrafenis	334
verzen 62-66	De wacht bij het graf	335

Mattheüs 28 337

verzen 1-8	De Heer is opgestaan!	337
verzen 9-10	Verschijsning aan de vrouwen	339
verzen 11-15	Het bedrog van de overpriesters	339
verzen 16-20	De zendingsofdracht	340

Vooraf

Als we een persoonsbeschrijving van iemand geven, kunnen we dat vanuit verschillende invalshoeken doen. Zo kunnen we bijvoorbeeld iemand belichten als vader van een gezin. Daarnaast is een beschrijving van diezelfde persoon mogelijk als collega in een bedrijf en ook als buurman. Op deze wijze zien we hoe vier evangelisten – onder de inspiratie van de Heilige Geest – verslag doen van het leven van de Heer Jezus tijdens Zijn verblijf op aarde. In de vier levensbeschrijvingen die we daardoor in de Bijbel hebben, vertelt Mattheüs in zijn evangelie over de Heer Jezus als Koning, Markus stelt Hem als Dienaar voor, Lukas beschrijft Hem als de ware Mens en Johannes ten slotte schrijft over Hem als de eeuwige Zoon van God.

Het doel van dit evangelie is dat we naar de Heer Jezus kijken als Koning. Daarbij hoort de oproep: *“Zie, uw Koning”* (Jh 19:14) die als ondertitel voor dit boek is gekozen. Wie dit evangelie leest met het verlangen Hem als Koning te zien, zal *“de Koning aanschouwen in Zijn schoonheid”* (Js 33:17).

Ger de Koning

Middelburg, december 2008, nieuwe versie 2016

Tekstgebruik

Afkortingen

Gn	Genesis	Js	Jesaja	Rm	Romeinen
Ex	Exodus	Jr	Jeremia	1Ko	1 Korinthiërs
Lv	Leviticus	Kl	Klaagliederen	2Ko	2 Korinthiërs
Nm	Numeri	Ez	Ezechiël	Gl	Galaten
Dt	Deuteronomium	Dn	Daniël	Ef	Efeziërs
Jz	Jozua	Hs	Hosea	Fp	Filippiërs
Ri	Richteren	Jl	Joël	Ko	Kolossers
Ru	Ruth	Am	Amos	1Th	1 Thessalonikers
1Sm	1 Samuel	Ob	Obadja	2Th	2 Thessalonikers
2Sm	2 Samuel	Jn	Jona	1Tm	1 Timotheüs
1Kn	1 Koningen	Mi	Micha	2Tm	2 Timotheüs
2Kn	2 Koningen	Na	Nahum	Tt	Titus
1Kr	1 Kronieken	Hk	Habakuk	Fm	Filemon
2Kr	2 Kronieken	Zf	Zefanja	Hb	Hebreeën
Ea	Ezra	Hg	Haggäi	Jk	Jakobus
Ne	Nehemia	Zc	Zacharia	1Pt	1 Petrus
Es	Esther	Ml	Maleachi	2Pt	2 Petrus
Jb	Job	Mt	Mattheüs	1Jh	1 Johannes
Ps	Psalmen	Mk	Markus	2Jh	2 Johannes
Sp	Spreuken	Lk	Lukas	3Jh	3 Johannes
Pr	Prediker	Jh	Johannes	Jd	Judas
Hl	Hooglied	Hd	Handelingen	Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd. De tekst van het *evangelie naar Mattheüs* is uit die vertaling in deze toelichting opgenomen. Tenzij anders is vermeld, komen de tekstaanhalingen uit het Oude Testament uit de Herziene Statenvertaling (HSV).

Haakjes

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort

tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling cursief staan. Omdat ik in dit boek de hele tekst cursief weergeef, maak ik gebruik van deze haakjes om de woorden te markeren die cursief in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

In de bijbelgedeelten van het *Nieuwe Testament* worden drie soorten haakjes gebruikt. Ik citeer wat hierover in het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling wordt gezegd:

'Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

Het Evangelie naar Mattheüs

Doel van het *evangelie naar Mattheüs*

Het doel van dit evangelie is de Heer Jezus voor te stellen als de Messias, de door God gezalfde Koning, Die tot Zijn volk Israël komt. Dit evangelie is terecht als eerste bijbelboek na het Oude Testament geplaatst. In het Oude Testament wordt keer op keer een Koning aangekondigd Die Zijn volk zal bevrijden en tot hoofd van alle volken zal maken. Mattheüs maakt duidelijk dat met de komst van Christus die Koning gekomen is. Dit wordt onderstreept door het feit dat we in dit evangelie meer aanhalingen uit het Oude Testament over het leven en het sterven van Christus aantreffen dan in de drie andere evangeliën samen. Uit een en ander blijkt tevens voor wie dit evangelie in de eerste plaats is bedoeld: de Joden.

Dit evangelie kan wel 'het evangelie van het koninkrijk der hemelen' worden genoemd. Mattheüs verhaalt de geschiedenis en toespraken van Christus speciaal met het oog op de vestiging van dat koninkrijk der hemelen.

De schrijver Mattheüs

De schrijver is Mattheüs. Mattheüs is een Jood, maar wel een verachte Jood, omdat hij een tollenaar was. Als Jood is hij het geschikte instrument dat de Geest van God kon gebruiken om te schrijven wat van belang is voor de Joden. Omdat dit evangelie behalve over de Heer Jezus als Koning voor de Joden ook over het koninkrijk der hemelen gaat, is dit evangelie ook voor de christen van grote en actuele betekenis. Dat zal duidelijk blijken.

Mattheüs 1

Geslachtsregister van Jezus Christus | verzen 1-17

1 Geslachtsregister van Jezus Christus, Zoon van David, Zoon van Abraham. 2 Abraham verwekte Izaäk, en Izaäk verwekte Jakob, en Jakob verwekte Juda en zijn broers; 3 en Juda verwekte Perez en Zera bij Thamar; en Perez verwekte Hezron, en Hezron verwekte Ram, 4 en Ram verwekte Aminádab, en Aminádab verwekte Nahesson, en Nahesson verwekte Salmon, 5 en Salmon verwekte Boaz bij Rachab; en Boaz verwekte Obed bij Ruth; en Obed verwekte Isaï, 6 en Isaï verwekte David, de koning. En David verwekte Salomo bij de [vrouw] van Uria; 7 en Salomo verwekte Rehabeam, en Rehabeam verwekte Abia, en Abia verwekte Asa, 8 en Asa verwekte Josafat, en Josafat verwekte Joram, en Joram verwekte Uzzia, 9 en Uzzia verwekte Jotham, en Jotham verwekte Achaz, en Achaz verwekte Hizkia, 10 en Hizkia verwekte Manasse, en Manasse verwekte Amon, en Amon verwekte Josia, 11 en Josia verwekte Jechonia en zijn broers ten tijde van de wegvoering naar Babel. 12 En na de wegvoering naar Babel verwekte Jechonia Seálthiël; en Seálthiël verwekte Zerubbabel, 13 en Zerubbabel verwekte Abiud, en Abiud verwekte Eljakim, en Eljakim verwekte Azor, 14 en Azor verwekte Zadok, en Zadok verwekte Achim, en Achim verwekte Eliud, 15 en Eliud verwekte Eleazar, en Eleazar verwekte Matthan, en Matthan verwekte Jakob, 16 en Jakob verwekte Jozef, de man van Maria, uit wie Jezus is geboren, Die Christus wordt genoemd.

17 Al de geslachten dus van Abraham tot David zijn veertien geslachten, en van David tot de wegvoering naar Babel veertien geslachten, en van de wegvoering naar Babel tot Christus veertien geslachten.

Mattheüs begint zijn evangelie met het “*geslachtsregister van Jezus Christus, Zoon van David, Zoon van Abraham*”. Door dit geslachtsregister toont de Geest van God aan dat Hij Jezus Christus in dit evangelie wil voorstellen als de Vervuller van de beloften aan Israël en van de profetieën die in verbinding staan met de Messias. Daarmee wordt ook tegemoetgekomen aan de vragen van de Joden of Jezus wel werkelijk de Messias is.

Het geslachtsregister is dat van Jozef, dat wil zeggen dat we hier het wettelijke geslachtsregister hebben. Hierdoor wordt vastgesteld dat Jozef de rechtmatige erfgenaam is en daardoor Christus ook. Dit is door de Joden nooit in twijfel getrokken.

In *vers 1* worden eerst David en Abraham samen genoemd, omdat alle hoop van Israël verbonden is met wat aan deze twee personen is geopenbaard. Eerst is de Heer Jezus de "Zoon van David" (zie en vgl. 1Kr 17:11), Gods uitverkoren Koning. Daarom komt de koninklijke kroon Hem toe. De bedoelde zoon van David is Salomo. De Heer Jezus is de ware Salomo, Die gerechtigheid en vrede zal brengen.

Vervolgens is Hij de "Zoon van Abraham" (zie en vgl. Gn 22:18), Gods uitverkoren vat van de beloften. Daarom heeft Hij recht op het land en alle beloofde zegeningen. De Heer Jezus is de vervulling van alle beloften die aan Abraham zijn gedaan en die Hij als Koning zal vervullen (2Ko 1:20). De bedoelde zoon van Abraham is Izak. De Heer Jezus is de ware Izak, de Zoon Die door de dood is heengegaan. Zijn dood en opstanding zijn de basis voor Zijn regering in gerechtigheid en vrede.

Vanaf *vers 2* volgt de geslachtslijn die met Abraham begint. Met hem zal iedere Israëliet beginnen. Van alle zonen van Jakob wordt alleen Juda met name genoemd. Dat laat zien dat te midden van alle andere nakomelingen van Abraham de koninklijke stam (zie Gn 49:10) de voorname plaats inneemt. Door de vermelding "en zijn broers" wordt echter aangegeven dat God ook hen niet is vergeten nu de komst van de Messias aanstaande is.

In dit geslachtsregister van de Heer Jezus komen vier vrouwen voor: Thamar (*vers 3*), Rachab (*vers 5*), Ruth (*vers 5*) en de vrouw van Uria (*vers 6*). Aan ieder van deze vier vrouwen is iets vernederends verbonden. God laat hierin Zijn genade zien. Als God Zich verwaardigt Zijn Zoon uit dit geslacht, waaraan deze vier vrouwen verbonden zijn, geboren te doen worden, dan is er hoop voor de grootste zondaar.

Het geslachtsregister eindigt met Jozef (*vers 16*). Om hem gaat het. Hij is de man die recht heeft op de troon. Als wettelijke Zoon van Jozef geeft dit aan Christus wettelijk het recht op de troon. Overigens zien we in Jozef het verval van het koningsgeslacht. Hij, die recht heeft op de troon, is een eenvoudige timmerman.

Het is belangrijk te zien dat de Heer Jezus niet is verwekt door Jozef, terwijl Hij wel is geboren uit Maria. Hij is verwekt door God de Heilige Geest (*Lk 1:35*) en is daardoor in Zijn natuur in waarheid de Zoon van God. Hij is dus wettelijk de Zoon van Jozef en werkelijk de Zoon van Maria.

Tweeënveertig generaties worden gegeven van Abraham tot de Messias, die zijn onderverdeeld in drie groepen van veertien (*vers 17*). De eerste groep van veertien generaties, *“van Abraham tot David”*, overbrugt de geschiedenis van *Genesis 12* tot *2 Samuel*. Die periode geeft een volledig verslag van de oorsprong en ontwikkeling van door Hem uitverkoren mensen, terwijl we in hun geschiedenis zien dat God Zich op verschillende manieren aan hen openbaart. We worden meegenomen door de tijd van de patriarchen tot de dagen van David, de koning. David is de grote figuur in de periode van welvaart van het land en het schitterende beeld van Hem, Die het centrum van alle hoop van het volk is.

In de tweede groep generaties, *“van David tot de wegvoering naar Babel”*, zien we het verval en de ondergang van Israël. Het koninkrijk begon in zijn hoogste glorie waarna die glorie afnam om te eindigen in de afbraak van het koninkrijk in de tijd van Zedekia. De pracht van Salomo's regering was het hoogtepunt in de geschiedenis van het volk. Zijn vader David had de naam van Israël overal gevreesd en gerespecteerd gemaakt.

Vervolgens zette de daling in en de koninklijke glorie maakte plaats voor het profetisch getuigenis, toen mannen als Elia, Elisa, Jesaja, enz. – de grootste figuren uit de geschiedenis – hun dienst deden. Maar, helaas, het gedrag van Israël ging van kwaad tot erger, totdat allen uit het land weg moesten. De periode die met zo'n rijke belofte was begonnen in de bouw van de tempel, eindigde met de verwoesting ervan, samen met de afbraak van het koninkrijk, terwijl er Lo-Ammi, 'niet Mijn volk' (*Hs 1:9*), op het volk geschreven werd.

Van het derde deel van de geschiedenis van deze generaties, *“van de wegvoering naar Babel tot Christus”*, wordt weinig meegedeeld in de geïnspireerde Geschriften. In Zijn genade opende God de weg voor de terugkeer van een overblijfsel van het volk waarbij Hij gebruikmaakte van Kores, de heidense monarch. We zien een helder beeld van een

opwekking in hun terugkeer naar de stad, de tempel en de aanbidding van God.

Maar na verloop van tijd begon alles weer te falen. We leren van de profeten van die periode dat, hoewel er een overblijfsel trouw bleef, het volk zelf onder de macht kwam van Perzië en Griekenland.

Als dan het Nieuwe Testament begint, zien we dat het volk zich bevindt onder het ijzeren juk van Rome.

De geboorte van Jezus Christus | verzen 18-25

18 De geboorte van Jezus Christus nu gebeurde zo: Toen Zijn moeder Maria met Jozef ondertrouwd was, bleek zij, voordat zij waren samengekomen, zwanger te zijn uit [de] Heilige Geest. 19 Daar nu Jozef, haar man, rechtvaardig was en haar niet openlijk te schande wilde maken, was hij van plan haar in het geheim te verstoten. 20 Terwijl hij echter deze dingen overdacht, zie, een engel van [de] Heer verscheen hem in een droom en zei: Jozef, zoon van David, wees niet bang uw vrouw Maria tot u te nemen, want wat in haar is verwekt, is uit [de] Heilige Geest. 21 Zij nu zal een Zoon baren, en u zult Hem de naam Jezus geven, want Hij zal Zijn volk behouden van hun zonden. 22 Dit alles nu is gebeurd, opdat vervuld werd wat door [de] Heer gesproken is door middel van de profeet, die zei: 23 'Zie, de maagd zal zwanger worden, en een Zoon baren, en men zal Hem de naam Emmanuel geven', dat is vertaald: God met ons. 24 Toen Jozef nu uit de slaap was ontwaakt, deed hij zoals de engel van [de] Heer hem had bevolen en nam zijn vrouw tot zich. 25 En hij had geen gemeenschap met haar, totdat zij een Zoon gebaard had; en hij gaf Hem de naam Jezus.

De verzen 18-25 zijn een combinatie van verborgenheid, waardigheid, eenvoud en schoonheid. In de tijd dat het huis van David in vergetelheid en armoede is weggezonken, begint de hemel in beweging te komen met betrekking tot de beloften. De gebeurtenissen worden beschreven op een manier dat het hart daarvan onder de indruk komt en aanbidt. De Eeuwige wordt Mens en wordt hier voorgesteld als de vervulling van de beloften aan Abraham. Hij komt niet in de pracht van Salomo, noch met ontelbare heilige engelen in Zijn gevolg. Hij maakt

Zichzelf tot niets en neemt de gestalte van een slaaf aan, want Hij kwam om te dienen.

Bij de geboorte van de Heer Jezus valt op dat de Heilige Geest de oorsprong is (*vers 18*) en dat Hij werkt in overeenstemming met het Woord (*verzen 22-23*). Geest en Woord werken altijd samen, in overeenstemming en harmonie met elkaar, nooit los van elkaar en zeker niet in strijd met elkaar.

Hoewel Jozef met Maria ondertrouwd is, wordt hij toch "*haar man*" genoemd (*vers 19*; zie ook *vers 20*: "*uw vrouw*"). Dat wijst erop dat 'ondertrouwd zijn' wat de verbinding betreft, praktisch gelijkstaat aan getrouwd zijn. De officiële huwelijksluiting moet echter nog gebeuren, wat betekent dat er in de ondertrouwde staat geen geslachtsgemeenschap mag plaatsvinden. Als Jozef dan ook merkt dat Maria zwanger is, kan dat voor hem niets anders betekenen dan dat zij hoererij heeft gepleegd. Dat geeft hem het recht haar te verstoten (*Mt 5:32; 19:9*).

Jozef handelt echter niet impulsief, maar "*overdacht*" de situatie. Dit past bij het kenmerk dat van hem wordt gegeven, want we lezen van hem dat hij "*rechtvaardig*" is. Daardoor krijgt de Heer de gelegenheid Jozef de situatie duidelijk te maken. Door middel van een door Hem gezonden engel verklaart Hij in een droom aan Jozef wat er is gebeurd en wat er nog gaat gebeuren.

Omdat Jozef hier de belangrijke persoon is met het oog op de wet, verschijnt de engel hier aan hem, terwijl in het *evangelie naar Lukas* de engel aan Maria verschijnt (*Lk 1:28*). Ook komt hier de engel tot hem in een droom en niet zoals bij Maria overdag en zichtbaar.

Jozef wordt door de engel nadrukkelijk aangesproken als "*zoon van David*". Dat onderstreept het wettige recht van de Heer Jezus op de troon van David, want naar de wet is Hij de erfgenaam van Jozef. De engel spreekt er ook over dat de Zoon Die in Maria is verwekt, verwekt is uit de Heilige Geest, wat wil zeggen dat Hij de Zoon van God is.

Jozef krijgt de opdracht de Zoon van Maria de naam "*Jezus*" te geven. Die naam betekent 'Jahweh de Heiland', of 'Jahweh is heil (of behoudenis)'. Die naam geeft aan Wie Hij is: Jahweh, de God van het verbond, en wat Hij is: Heiland of heil of behoudenis. Daaruit volgt wat Hij zal doen: Zijn volk verlossen van hun zonden. Hoe volkomen heeft de Heer Jezus deze grote en heerlijke Naam waargemaakt!

Dan komen de eerste aanhalingen uit het Oude Testament (*Js 7:14; 8:8,10*), hier ingeleid door de woorden “*opdat vervuld werd*”. In wat Mattheüs hier zegt, blijkt dat niet Jesaja die profetie uitsprak, maar God door Jesaja. Het eerste citaat wijst op de buitengewone omstandigheid dat een maagd zwanger wordt zonder dat er een man aan te pas komt. Het tweede citaat komt uit de Septuaginta, dat is de Griekse vertaling van het Oude Testament, dat hoofdzakelijk in het Hebreeuws is geschreven. Dit tweede citaat geeft de bijzondere naam, “*Emmanuel*”, met de indrukwekkende betekenis dat God te midden van Zijn volk komt.

In de Heer Jezus worden God en de mens bij elkaar gebracht. De vervulling van de profetie ligt zevenhonderd jaar na het uitspreken ervan. God maakt Zijn beloften waar, al lijkt het nog zo lang te duren.

Jozef twijfelt in geen enkel opzicht aan wat God hem heeft bekendgemaakt. Hij gehoorzaamt zonder tegenspreken uit liefde voor Hem en uit liefde voor Maria. In plaats van zijn vrouw te verstoten, zoals hij aanvankelijk van plan was, neemt hij haar tot zich. Hij is met haar getrouwd, maar heeft geen gemeenschap met haar, totdat de Zoon is geboren. Alles draait om de komst van de Zoon op aarde. Daarvoor ziet Jozef af van wat op zichzelf geoorloofd zou zijn. Uit alles blijkt dat hij zijn eigen omgang met God had. God kon hem rechtstreeks aanspreken. Jozef geeft het kind de naam Jezus.

Nadat de Heer Jezus geboren was, hebben Jozef en Maria wel gemeenschap gehad. Maria is geen maagd gebleven. Er wordt gesproken over de broers en zussen van de Heer Jezus (*Mk 6:3*). De Goddelijke tussenkomst in dit speciale geval stelt de instelling van de Schepper niet terzijde (*Gn 1:28*).

Mattheüs 2

De wijzen uit het oosten | *verzen 1-2*

1 Toen nu Jezus was geboren in Bethlehem in Judéa, in [de] dagen van koning Herodes, zie, wijzen uit [het] oosten kwamen naar Jeruzalem 2 en zeiden: Waar is de Koning der Joden Die geboren is? Want wij hebben Zijn ster gezien in het oosten en zijn gekomen om Hem te huldigen.

Koning Herodes is aan de macht. Dat geeft aan wat voor tijd het is in Israël, als de Heer Jezus wordt geboren. Herodes is het zinnebeeld van de mens die alleen zijn eigen eer zoekt, een beeld van de antichrist, die zich macht aanmatigt. Bij de tweede komst van de Heer Jezus, Zijn wederkomst in macht en majesteit, zal deze valse koning, de antichrist, op de troon zitten en door Hem geoordeeld worden.

De geboorte van Christus is aan Israël als geheel voorbijgegaan. Het volk heeft Hem niet verwacht. God zorgt er echter voor dat Hij gehuldigd wordt. Daarvoor gebruikt hij mensen uit de heidenen, die uit een ver land komen. We hebben Gods aandacht voor de heidenen in dit evangelie, dat toch speciaal voor de Joden is geschreven, ook al gezien in het geslachtsregister. Daarin worden twee heidense vrouwen genoemd, Rachab en Ruth.

De wijzen dachten dat Jeruzalem de plaats was waar de Koning geboren zou worden. Daar zal Hij wel regeren, maar daar is Hij niet geboren. God leidt de wijzen. Daarvoor gebruikt Hij verschillende middelen, waarbij duidelijk wordt dat alles Hem ten dienste staat. Hij gebruikt een ster, een jaloerse Herodes, gevoelloze godsdienstige leiders en de Schrift.

God heeft aan de wijzen de ster, "Zijn" ster, dat is de ster van Christus, laten zien, die zou opgaan: "Er zal een ster uit Jakob opkomen" (Nm 24:17). Zij ondernemen de lange reis om de geboren Koning der Joden te huldigen. Uit wat zij doen, blijkt hun wijsheid.

Reactie van Herodes | *verzen 3-8*

3 Toen nu koning Herodes dit hoorde, werd hij ontsteld en heel Jeruzalem met hem; 4 en hij liet alle overpriesters en schriftgeleerden

van het volk bijeenkomen en deed bij hen navraag waar de Christus geboren zou worden. 5 En zij zeiden tot hem: In Bethlehem in Judéa; want zo is er geschreven door de profeet: 6 'En u, Bethlehem, land van Juda, bent zeker niet [de] geringste onder de vorsten van Juda; want uit u zal een Leidsman voortkomen, Die Mijn volk Israël zal hoeden'.

7 Toen riep Herodes in het geheim de wijzen en onderzocht bij hen nauwkeurig de tijd van het verschijnen van de ster; 8 en hij zond hen naar Bethlehem en zei: Gaat heen en vraagt nauwkeurig naar het Kind; en als u Het vindt, bericht het mij, opdat ik ook kom om Het te huldigen.

Herodes ziet een bedreiging van zijn positie in wat hij hoort over een geboren Koning. Dat is begrijpelijk bij deze goddeloze koning. Maar niet alleen Herodes is ontsteld, heel Jeruzalem is met hem ontsteld. In plaats van gejubel is er ontsteltenis als ze van Zijn geboorte horen! Hun hele houding is afwijzend. De godsdienstige leiders hebben hun keus gemaakt, zij staan aan de zijde van Herodes, niet aan de kant van Christus. De geboren Koning is een ongewenste indringer en niet de vervulling van een gekoesterde hoop. De Messias is alleen nog maar geboren en heeft tot nu toe nog niets gedaan en toch voelen ze dat Zijn komst een versterking van hun genoegens zal betekenen.

Allen die in Jeruzalem wonen, zijn de nakomelingen van hen die eens uit Babel naar Israël zijn teruggekeerd. Zij hadden toch moeten uitzien naar de Messias. Maar de Heiland is al meer dan een jaar onder hen en ze hebben het niet gemerkt, omdat hun hart niet naar Hem uitgaat.

Herodes laat *"alle overpriesters en schriftgeleerden"*, de godsdienstige leiders, bij zich komen en vraagt waar de Christus (in het Hebreeuws *Messias*; de betekenis van beide woorden is 'gezalfde') geboren zou worden. Het is de eerste kennismaking in dit evangelie met de overpriesters en schriftgeleerden. Hier zijn ze nog onverschillig, maar die onverschilligheid zal uitgroeien tot haat naarmate de Heer Zijn werk in Israël doet.

De leiders weten de vraag onmiddellijk en precies te beantwoorden. Ze kennen de Schrift, althans wat de letter betreft, en gebruiken die alleen als een informatieverschaffer. Wat ze weten, stellen ze in dienst van de tegenstander. Aan de hand van de Schrift vertellen ze Herodes de weg,

maar zelf weigeren ze die weg ook maar één stap te gaan, hoewel die weg naar het Bethlehem van hun profeet loopt. Terwijl de wijzen zijn gekomen om de Messias te huldigen, spannen zij samen met Herodes die het plan heeft om de Koning te doden.

Na door de ster te zijn geleid worden de wijzen nu geleid door het Woord. De leidlieden wijzen de plaats van de geboorte van de Messias aan door aan te halen wat de profeet Micha heeft gezegd (*Mi 5:1*). Micha spreekt over Hem als een Heerser, Die tegelijk Zijn volk zal hoeden, dus een Herder zal zijn. De beide aspecten van deze prachtige combinatie komen alleen in Gods Zoon volkomen tot hun recht (*vgl. 1Kr 11:2*).

Herodes weet nu de plaats van de geboorte, maar hij wil meer informatie om zijn moorddadige plannen zo effectief mogelijk uit te voeren. Leugenachtig onderzoekt hij daarom bij de wijzen het verloop van de geboorte. Vervolgens zendt hij hen naar Bethlehem en wordt zo onbedoeld een wegwijzer naar het Kind. Wel wil hij dat ze, als ze het Kind hebben gevonden, hem dat komen vertellen. Hij vraagt hun dat met de huichelachtige mededeling dat hij het Kind ook wil huldigen.

De wijzen bij het Kind | *verzen 9-12*

9 Zij nu hoorden de koning aan en gingen weg; en zie, de ster die zij in het oosten hadden gezien, ging voor hen uit, totdat zij kwam en boven de plaats bleef staan waar het Kind was. 10 Toen zij nu de ster zagen, verheugden zij zich met zeer grote vreugde. 11 En toen zij het huis waren binnengegaan, zagen zij het Kind met Maria, Zijn moeder, en zij vielen neer en huldigden Het; en zij openden hun schatten en boden Het geschenken aan: goud, wierook en mirre. 12 En toen zij in een droom een Goddelijke aanwijzing ontvangen hadden om niet naar Herodes terug te keren, vertrokken zij langs een andere weg naar hun land.

Zonder een woord tot Herodes te zeggen gaan de wijzen weg. Als ze buiten zijn, zien ze weer de ster die ze hadden gezien op het moment van de geboorte van de Heer Jezus. Die ster had hen ertoe gebracht op weg te gaan, maar de ster had hen niet onderweg geleid. De ster gaat hen nu voor tot bij de plaats waar de Heer Jezus is. Het zien van de ster veroorzaakt grote vreugde bij hen. God zorgt altijd voor leiding bij allen die wandelen naar het licht dat zij hebben, al is dat nog zo gering. Het

aanwezige en toegevoegde licht leidt altijd naar Christus en geeft grote vreugde.

Ze komen in een huis en niet in een stal (*zie Lk 2:7*). Dat is ook een aanwijzing dat er geruime tijd is verstreken sinds de geboorte van de Heer Jezus. Ze zien *“het Kind met Maria, Zijn moeder”* en aanbidden het Kind, niet Maria. De schatten die ze hebben meegenomen, worden geopend. Ze bieden het Kind geschenken aan. Deze geschenken passen bij dit Kind en wijzen symbolisch op de heerlijkheid van Zijn Persoon en op de uitnemendheid en het einde van Zijn leven op aarde. Het goud stelt Zijn Goddelijke heerlijkheid voor. De wierook is de welriekende geur die van Zijn leven uitgaat en omhoog gaat. De mirre spreekt van het lijden en de dood die Hij zal ondergaan.

Christus wordt gevonden in een huis. We kunnen dit toepassen op Gods huis in deze tijd, de gemeente (*1Tm 3:15*). De Geest leidt mensen die Hem zoeken altijd naar de gemeente, want daar alleen is Hij te vinden. Daar is Hij het voorwerp van aanbidding. De wijzen vertegenwoordigen de volken. Christus is *“de hoop van de heerlijkheid”* voor de volken (*Ko 1:27*). Dit tafereel ziet ook op de tijd na de gemeente, wanneer de volken komen om Hem te eren (*zie Ps 72*).

Na hun eerbetoon aan de geboren Koning der Joden krijgen de wijzen een aanwijzing van God om niet naar Herodes terug te keren. Ook nu laten ze zich leiden door wat God zegt. Daarom gaan ze niet weer via Jeruzalem, maar keren langs een andere weg naar hun land terug.

Vlucht naar Egypte | *verzen 13-18*

13 Toen zij nu waren vertrokken, zie, een engel van [de] Heer verscheen in een droom aan Jozef en zei: Sta op, neem het Kind en Zijn moeder mee en vlucht naar Egypte, en wees daar totdat ik het u zeg; want Herodes zal het Kind zoeken om het om te brengen. 14 En hij stond op, nam het Kind en Zijn moeder 's nachts mee en vertrok naar Egypte. 15 En hij was daar tot de dood van Herodes; opdat vervuld werd wat door [de] Heer gesproken is door middel van de profeet, die zei: ‘Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen’. 16 Toen werd Herodes, daar hij zag dat hij door de wijzen was misleid, zeer toornig; en hij zond [knechten] en doodde alle jongens die in Bethlehem en in het hele gebied daarvan waren, van twee jaar en daar-

onder, overeenkomstig de tijd die hij bij de wijzen nauwkeurig onderzocht had. 17 Toen werd vervuld wat gesproken is door de profeet Jeremia, die zei: 18 'Een stem is in Rama gehoord, geweend en veel geklaagd: Rachel die haar kinderen beweende, en zij wilde niet getroost worden, omdat zij niet [meer] zijn'.

Jozef krijgt van God – weer in een droom (zie Mt 1:20) – de opdracht naar Egypte te vluchten. Daar moet hij blijven “*totdat Ik het u zeg*”. Dit is een belangrijke mededeling voor iedere gelovige. Het houdt in dat hij pas moet handelen als God iets zegt. Jozef is hier steeds de persoon aan wie God Zijn opdrachten geeft.

Jozef is gehoorzaam en doet direct, in dezelfde nacht, wat God hem zegt. Zo moet de Heer Jezus, als Hij nog maar een Baby is, al vluchten. Engelen, die Zijn geboorte aankondigden, vormen geen escorte om Hem te beschermen. Hij is hier in nederigheid. Nooit heeft Hij Zijn macht gebruikt om Zichzelf tegen kwaad te beschermen. Hij vluchtte of Hij verborg Zich. Hij neemt hierin geen bijzondere plaats in te midden van de mensenkinderen, maar deelt in hun algemene lot. Hij ondergaat elke vernedering, want Hij wil niet dat Zijn volk iets lijdt, zonder dat Hij daarin deelt.

Pas als Herodes is gestorven, keert Jozef terug. Hij daagt het gevaar niet uit. En als hij terugkeert, wordt weer een profetisch woord vervuld. Weer zien we hoe God de vijand gebruikt om Zijn Woord te vervullen. God weet het handelen van de mens en Zijn eigen handelen, handelingen die zo tegengesteld zijn aan elkaar, met elkaar te verbinden tot vervulling van Zijn plannen. Dat is een grote bemoediging voor allen die Hem toebehoren.

Het profetisch woord is een aanhaling uit *Hosea*. Het is een woord dat Hosea heeft gesproken met het oog op Israël en de roeping van dat volk uit de slavernij in Egypte. God noemt Israël “*Mijn zoon*” (zie Hs 11:1; Ex 4:22-23). Mattheüs past het nu toe op de Heer Jezus. Dat maakt duidelijk dat Christus Zijn geschiedenis op aarde wil beginnen waar Zijn volk begon. Hij vereenzelvigd Zich met hen.

Maar hoe verschillend is Zijn weg van die van hen. Waar het volk in zijn roeping als zoon heeft gefaald, zal Christus volmaakt aan die roeping beantwoorden (zoals Hij in *Jesaja 49* de ware Knecht wordt en in *Johannes 15* de ware wijnstok – posities waarin Israël eens was, maar

niet in overeenstemming daarmee heeft geleefd). Hij is het ware Israël. In ruimere zin begint Hij de geschiedenis van de eerste mens, dat is van de hele mensheid, opnieuw. Hij doet dat als de tweede mens, als de laatste Adam (1Ko 15:45-47), in verbinding met God.

Herodes wordt woest als hij merkt dat hij door de wijzen is misleid. In hem herkennen we de draak die het mannelijk Kind zoekt om het te verslinden (Op 12:3-5). Zijn haat tegenover de geboren Koning uit zich in een vreselijke moordpartij. Onschuldige kinderen vallen ten prooi aan de haat die zich tegen Christus richt. Hier zien we dat de geringste verbinding met een Christus Die aanwezig is, de satan actief maakt in zijn haat. De kinderen van twee jaar en jonger lijken zozeer op Hem, dat zij delen in het lot dat Hem wordt toegedacht. God voorkomt niet dat Herodes een kindermoordenaar wordt. Al die jonge kinderen worden ervoor bewaard op te groeien en later met het volk de Heer Jezus te vermoorden. Zij zijn in de hemel.

Met zijn slachtpartij vervult Herodes een woord van de profeet Jeremia (Jr 31:15). Groot is de smart vanwege de dood van deze kinderen. De kinderen worden aan Rachel toegerekend, de vrouw van Jakob, de moeder van Jozef en Benjamin. Zij is ontroostbaar vanwege dit verlies. Het lijkt alles voorbij. Maar het loopt God niet uit de hand. Hij houdt Zijn beschermende hand over Hem door Wie al Zijn beloften aan Zijn volk in vervulling zullen gaan.

In de toekomst, tijdens de grote verdrukking, zullen ook velen worden omgebracht die met Hem verbonden zijn en zal er ook grote rouw zijn. Dan verschijnt de Heer Jezus en brengt uitredding en voert Zijn volk in de zegen.

Terug in Israël | verzen 19-23

19 Toen nu Herodes was gestorven, zie, een engel van [de] Heer verscheen in een droom aan Jozef in Egypte 20 en zei: Sta op, neem het Kind en Zijn moeder mee en ga naar het land Israël; want zij die het Kind naar het leven stonden, zijn gestorven. 21 En hij stond op, nam het Kind en Zijn moeder mee en kwam in het land Israël. 22 Toen hij echter hoorde dat Archelaüs koning over Judéa was in de plaats van zijn vader Herodes, was hij bang daarheen te gaan; en toen hij een Goddelijke aanwijzing in een droom ontvangen had, vertrok hij naar de streken van Galiléa, 23 en kwam en woonde in

een stad, Nazareth geheten; opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeten dat Hij Nazoreeër zou worden genoemd.

Als Herodes, de kindermoordenaar, is gestorven, krijgt Jozef in een nieuwe droom de opdracht terug te gaan naar Israël. God bemoedigt hem door hem te zeggen dat zij, die uit waren op de dood van het Kind, gestorven zijn (vgl. Ex 4:19). Het land wordt "het land Israël" genoemd door God, want Hij heeft de draad er weer mee opgenomen door het te bezoeken. Deze naam herinnert aan de door God gegeven beloften.

Zoals steeds gehoorzaamt Jozef ook nu weer direct. Maar als hij hoort wie de opvolger van Herodes is, wordt hij bang. Dan komt God in een nieuwe droom aan zijn angst tegemoet met een nieuwe aanwijzing. God komt ook ons in onze zwakheden tegemoet, als wij niet op het niveau van Zijn gedachten zijn. Deze nieuwe aanwijzing sluit aan bij Zijn Woord en dient tot vervulling ervan, want Jozef gaat met de Heer Jezus en Maria in Nazareth wonen, dat in de streken van Galiléa ligt.

Nu staat nergens in de profeten dat Christus in Nazareth zou gaan wonen. Meerdere profeten hebben er echter wel over gesproken dat Hij veracht zou worden en dat is met het wonen in Nazareth vanaf het begin in vervulling gegaan. Na de verworpen Koning (Hij moest vluchten) is Hij nu de Verachte door te gaan wonen in de meest verachte stad in de meest verachte provincie (Galiléa) (zie Jh 1:47).

Door in Nazareth te gaan wonen zal Hij Nazoreeër worden genoemd. Dit woord is afgeleid van het Hebreeuwse woord *nezer* dat 'spruit' of 'scheut' betekent. Dit is het woord dat de profeet Jesaja voor de Messias gebruikt om daarmee Zijn geboorte als Nakomeling van Isai, dus als de ware David, aan te kondigen (Jes 11:1). Ook in die zin is Zijn wonen in Nazareth dus een vervulling van wat door de profeten is gesproken.

Mattheüs 3

Johannes de dooper | *verzen 1-4*

1 In die dagen nu trad Johannes de dooper op en predikte in de woestijn van Judéa 2 en zei: Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. 3 Want deze is het van wie gesproken is door de profeet Jesaja, die zei: 'Stem van een roepende in de woestijn: Bereidt de weg van [de] Heer, maakt Zijn paden recht'. 4 Hij nu, Johannes, droeg een kleet van kameelhaar en een leren gordel om zijn lendenen; en zijn voedsel was sprinkhanen en wilde honing.

Zonder enige inleiding verschijnt Johannes de dooper op het toneel. Hij komt, met het geluid van de voetstappen van zijn Heer achter zich. Johannes woont in de woestijn en predikt in de woestijn, verwijderd van het woongebied van de mensen. Dat brengt duidelijk tot uitdrukking hoe God denkt over Jeruzalem, de heilige stad, waar de priesters dienst doen. Johannes trekt zich van dit alles terug. Hij heeft er geen deel aan.

De uitdrukking “*koninkrijk der hemelen*” komt uit het Oude Testament. In het Nieuwe Testament komt deze uitdrukking alleen in dit evangelie voor en wordt door Mattheüs ruim dertig keer gebruikt. Johannes gebruikt deze uitdrukking zonder enige uitleg. Zijn hoorders en de lezers van dit evangelie zijn ermee vertrouwd uit het boek *Daniël*. Zo spreekt Daniël tot Nebukadnezar over de God van de hemel Die een koninkrijk zal oprichten dat nooit zal worden vernietigd, dat is het koninkrijk der hemelen (*Dn 2:44*). Andere uitdrukkingen zijn: koninkrijk van God, koninkrijk van de Vader, koninkrijk van de Zoon des mensen, koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde, het eeuwig koninkrijk. Ze verwijzen allemaal naar de regering van God, naar “*de dagen dat de hemel boven de aarde staat*” (*Dt 11:21*), dat zijn de dagen wanneer “*de [God van] de hemel de Heerser is*” (*Dn 4:26*).

Zoals gezegd, is Mattheüs van de vier evangelisten de enige die de uitdrukking ‘koninkrijk der hemelen’ gebruikt. De andere evangelisten spreken steeds over het ‘koninkrijk van God’. Het betreft hetzelfde koninkrijk. Het verschil is dat bij het ‘koninkrijk der hemelen’ de nadruk ligt op de regering over de aarde naar hemelse normen straks in het vrederijk, terwijl bij ‘koninkrijk van God’ niet alleen aan een rijk

op aarde wordt gedacht, maar ook aan de heerschappij van de Heer Jezus over de harten van Zijn onderdanen nu. Het koninkrijk der hemelen ziet meer op de uiterlijke regering, terwijl het koninkrijk van God meer op de innerlijke regering ziet.

Johannes kondigt het koninkrijk aan als *“nabij gekomen”*, omdat de Koning er is (zie Lk 17:21). Israël verwerpt zijn Koning echter. Daardoor krijgt het koninkrijk een verborgen karakter. Daarover spreekt de Heer in *hoofdstuk 13* van dit evangelie. In zijn prediking kondigt Johannes het koninkrijk der hemelen aan, maar voordat het echt kan komen, moet er eerst bekering zijn.

Met zijn persoon wordt vervuld wat is voorzeggd door Jesaja (Js 40:3). Johannes noemt zichzelf slechts *“een stem”*, dat wil zeggen dat zijn persoon er niet toe doet. Tevens maakt de aanhaling duidelijk dat het om een Ander gaat, Die het werk zal doen. In de profetie van Jesaja gaat het om *Jahweh*. Mattheüs past dit hier toe op de Heer Jezus. Het is een van de vele bewijzen dat de Heer Jezus ‘Jahweh’, de God van het verbond, is.

Wat het uiterlijk van Johannes betreft, passen zijn kleding en zijn voedsel bij zijn prediking. Het is eenvoudige kleding en eenvoudig voedsel. Ook lijken ze te verwijzen naar het feit dat hij niets van mensen aannam. De nadrukkelijke vermelding van het materiaal van zijn kleding en gordel lijkt erop te wijzen dat hij die niet van mensen heeft gekregen. Ze komen uit de natuur, de schepping, evenals zijn voedsel. Hij gaat zijn weg in alle opzichten los van mensen vanwege hun zondige toestand en in afhankelijkheid van God.

De doop van Johannes | verzen 5-6

5 Toen liepen Jeruzalem en heel Judéa en de hele omstreek van de Jordaan uit naar hem toe 6 en zij werden door hem gedoopt in de rivier de Jordaan, terwijl zij hun zonden beleden.

Johannes predikt buiten het godsdienstig centrum van die dagen, Jeruzalem. De kracht van God is echter met Johannes op een wijze dat de mensen naar hem toestromen. Menigten komen overal vandaan naar hem toe. Ze worden aangetrokken door zijn prediking, die toch radicaal is. De mensen zoeken naar de zin van hun leven. Die vonden

ze niet in het godsdienstig centrum, Jeruzalem, maar ook niet op het platteland. De boodschap van Johannes biedt hoop.

De doop die Johannes verricht, is niet de christelijke doop. Door de christelijke doop wordt een discipel toegevoegd aan een gestorven Christus. Na de doop volgt hij een verworpen Christus. De doop van Johannes voegt mensen toe aan een op aarde levende Messias. Zijn doop is verbonden met de komst van de Messias Die de troon zal bestijgen en het koninkrijk zal vestigen. De Heer Jezus voegt Zich door Zich te laten dopen bij dit gezelschap (*zie vers 13*).

Prediking van Johannes | *verzen 7-10*

7 Toen hij echter zag dat velen van de farizeeën en sadduceeën tot zijn doop kwamen, zei hij tot hen: Adderengebroid, wie heeft u een aanwijzing gegeven om de komende toorn te ontoluchten? 8 Brengt dan vrucht voort, de bekering waardig; 9 en denkt niet dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham tot vader! Want ik zeg u, dat God uit deze stenen Abraham kinderen kan verwekken. 10 En de bijl ligt al aan de wortel van de bomen; elke boom dan die geen goede vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in [het] vuur geworpen.

Ook de godsdienstige leiders, dat zijn de farizeeën en sadduceeën, komen tot de doop van Johannes. De farizeeën zijn orthodox. Zij voegen toe aan het Woord van God. Ze zijn het meest invloedrijk en willen wat zij als waarheid zien, krachtig vasthouden. De sadduceeën zijn vrijzinnig. Zij breken het Woord van God af en geloven alleen wat ze kunnen beredeneren. Johannes scheert hen over één kam als hij hen adderengebroid noemt.

De godsdienstige leiders zien de enorme kracht van de prediking van Johannes en ook hoe menigten naar hem toe gaan. Daar willen ze niet buiten blijven. Ze menen er deel aan te kunnen hebben zonder bekering. Het gaat hun alleen om hun eigen voornaamheid. Ze willen hun invloed op de menigten blijven houden.

Johannes wil hen niet dopen. Hij doorziet hun doortrapte bedoelingen. Door hen 'adderengebroid' te noemen verklaart hij hen ronduit als nakomelingen van de duivel. Hij vraagt hun hoe ze erbij komen om de komende toorn te ontvluchten. Deze vraag moet hun geweten raken, zodat ze werkelijk tot bekering zullen komen.

Johannes verklaart niet hoe een zondaar gered kan worden of hoe God zonden kwijtscheldt. Hij wijst er alleen op dat wanneer iemand zegt met God in verbinding te staan, dit moet blijken uit daden die bij God passen. Als er waarachtig en levend geloof is, zal dat uit de werken blijken (*Jk 2:14*).

Hij houdt hun voor dat ze ook niet hoeven te wijzen op hun afstamming van Abraham, want dat is volkomen zinloos. God kijkt niet naar onze ouders of voorouders, maar naar ons hart. Niet onze afkomst telt voor Hem, maar of we met berouw over onze zonden tot de Heer Jezus zijn gegaan. God kan leven geven aan dode stenen. Dat heeft Hij in geestelijke zin ook gedaan, want de gelovigen worden “levende stenen” genoemd (*1Pt 2:5*).

De godsdienstige leiders moeten goed bedenken dat het oordeel heel dichtbij is. De bijl van het oordeel zal binnenkort de boom van hun hoogmoed, waaraan geen enkele vrucht voor God is, omhakken. Daarna zal die boom in het vuur van de hel worden geworpen, waardoor ze voor eeuwig gescheiden zullen zijn van de God aan Wie ze nooit deel hebben gehad.

Johannes kondigt Christus aan | *verzen 11-12*

11 Ik doop u wel met water tot bekering; maar Hij Die na mij komt, is sterker dan ik, Wiens sandalen ik niet waard ben te dragen; Hij zal u dopen met [de] Heilige Geest en vuur; 12 Zijn wan is in Zijn hand en Hij zal Zijn dorsvloer door en door zuiveren en Zijn tarwe in de schuur samenbrengen, maar het kaf met onuitblusbaar vuur verbranden.

In zijn aankondiging van de Sterke geeft Johannes aan dat er tussen hem en Degene Die na hem komt geen vergelijking is. Johannes maakt zichzelf tot niets en Christus alles. In Zijn tegenwoordigheid voelt Johannes zich niets. Het gaat er niet om dat hij zich niet bij Christus op zijn gemak zou voelen, maar de heerlijkheid van Christus is zo groot voor hem, dat hij zelf in het niet verdwijnt. De wandel van Christus is zoveel verhevener dan zijn wandel. Hij waagt het niet zijn wandel met die van Christus te vergelijken.

Ook het werk van Christus is zoveel verhevener dan zijn werk. Hij doopt met water, maar Christus zal hen dopen met de Heilige Geest en

vuur. De doop met de Heilige Geest en de doop met vuur zijn twee verschillende dingen, die op twee verschillende tijdstippen zullen gebeuren. De doop met de Heilige Geest heeft te maken met de eerste komst van de Heer Jezus op aarde, met Zijn volbrachte werk op het kruis en Zijn verheerlijking in de hemel. De doop met vuur heeft te maken met Zijn tweede komst op aarde, als Hij komt om te oordelen. Tussen beide komsten ligt de genadetijd.

Beide gebeurtenissen geven de grote kenmerken aan van de beide komsten van Christus. De doop met de Heilige Geest is de kracht van Gods zegen met het oog op het koninkrijk der hemelen zoals het nu, in de genadetijd, is. De doop met vuur zal het koninkrijk der hemelen vergezellen als Christus terugkomt om Zijn rijk in majesteit op aarde te vestigen.

De komst van Christus zal scheiding teweegbrengen tussen wie van Hem zijn ("Zijn tarwe") en wie niet van Hem zijn ("het kaf"). Het beeld van de dorsvloer wordt gebruikt. Daar wordt met de wan het kaf van het koren gescheiden. Daardoor vindt volkomen zuivering plaats. De tarwe is een beeld van de gelovigen. Zij hebben Christus aangenomen en Hij is hun leven. Het kaf is een beeld van de ongelovigen. Hij zal Zijn 'tarwe' dopen met de Heilige Geest en het 'kaf' zal Hij dopen met vuur. Dit zal voor Israël vervuld worden bij het begin van het vrederijk. Een voorvervulling van de doop met de Heilige Geest heeft op de Pinksterdag plaatsgevonden. Daardoor is de gemeente ontstaan.

De doop van de Heer Jezus | *verzen 13-17*

13 Toen kwam Jezus uit Galiléa naar de Jordaan tot Johannes om door hem gedoopt te worden. 14 Johannes hield Hem echter tegen en zei: Ik heb nodig door U gedoopt te worden, en U komt tot mij? 15 Jezus antwoordde echter en zei tot hem: Laat [Mij] nu [begaan]; want zo past het ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij Hem [begaan]. 16 Nadat nu Jezus was gedoopt, steeg Hij terstond op uit het water; en zie, de hemelen werden <Hem> geopend, en Hij zag <de> Geest van God neerdalen als een duif <en> op Zich komen; 17 en zie, een stem uit de hemelen zei: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden.

Hier vinden we het eerste openbare optreden van de Heer Jezus. Over de tijd tussen Zijn geboorte en Zijn eerste openbare optreden zegt de

Schrift niet veel. Alleen Lukas vermeldt iets over Hem als Hij twaalf jaar is (*Lk 2:41-52*). Daar blijkt dat Hij in de dingen van Zijn Vader was en aan Zijn aardse ouders onderdanig. Dit kenmerkte Hem, Die God openbaarde aan de mensen en tegelijk op volmaakte wijze de Mens aan God voorstelde. Hij leefde, ook in de jaren vóór Zijn openbare optreden, zoals God had bedoeld dat de mens zou leven. In Hem is het woord waarheid dat God welbehagen in de mens heeft en wel in die Mens.

De Heer Jezus komt tot Johannes om door hem gedoopt te worden. De doop is de deur waardoor Hij als de Herder naar binnen moet gaan om Zijn dienstwerk te gaan beginnen (*Jh 10:2*). Hij komt niet uit Jeruzalem. Daar heeft Hij, net als Johannes, nooit gewoond. Hij wil gedoopt worden om Zich te voegen bij hen die door de doop hebben aangegeven naar Hem uit te zien. Door Zijn doop erkent Hij hen als Zijn volk.

Johannes voelt zich onwaardig deze handeling aan Christus te verrichten. Hij wil dat het andersom gebeurt. De Heer wijst hem zacht terecht. Dit moet gebeuren. Johannes moet Hem laten begaan. In Zijn genade verbindt Hij Johannes met Zichzelf als Hij zegt: *“Zo past het ons.”* Hij zegt daarmee: ‘In het volbrengen van de wil van God heb Ik Mijn deel en jij het jouwe.’

Als de Heer Jezus Zich laat dopen, is dat om *“alle gerechtigheid”* te vervullen, dat wil zeggen om te doen wat recht is en dat in alle opzichten waarin God dat van Hem vraagt. Als het volk zich laat dopen, is dat onder belijdenis van hun ongerechtigheid. De Heer Jezus heeft geen zonden te belijden. Hij kan zeggen: *“Wie van u overtuigt Mij van zonde?”* (*Jh 8:46*). Maar omdat Hij Zijn plaats als Mens heeft ingenomen, is het gepast dat Hij Zich een maakt met de vromen die op deze wijze hun plaats voor God innemen. Hij doet dat in genade, zoals Hij alles in genade doet. Hij vervult zo *“alle”* gerechtigheid en niet alleen wat de wet eist.

Als Christus opstijgt uit het water, vindt de eerste grote openbaring van de Goddelijke drie-eenheid plaats. Nooit eerder is de hemel opengegaan om Gods welbehagen te laten horen over iets of iemand op aarde. Nu is dat wel zo. Ook voor ons is de hemel nu open, de voorhang is gescheurd. Wij zijn verzegeld en gezalfd net als Hij (*2Ko 1:21*). De Vader erkent ons ook als zonen van Zijn welbehagen. De Heer Jezus is dit in Zijn eigen kracht en recht, wij zijn in de verhouding als zonen tot de

Vader gekomen door genade en de verlossing die dé Zoon tot stand bracht.

De hemel gaat open boven Hem. Dat is niet om Hem daar een voorwerp te geven, zoals bij Stéfanus het geval was (*Hd 7:55-57*), maar Hij is Zelf het Voorwerp van de geopende hemel. Als de hemel opengaat, is het altijd om Hem te vertonen en te verheerlijken (*Jh 1:52; Op 19:11*).

Dan horen we het wonderbare getuigenis van God de Vader: *“Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden.”* Dit getuigenis is het gevolg van het vervullen door Christus van alle gerechtigheid in het water van de Jordaan. Tegelijk is het Gods jaloersheid voor de eer van Zijn Zoon. Hij wil niet dat op enige manier de ongepaste gedachte bij de omstanders zou opkomen dat de Heer Jezus een mens is zoals allen die zich hebben laten dopen. Hij is de unieke, zondeloze Zoon van God.

Dat Hij Zoon van David en Zoon van Abraham is (*Mt 1:1*), spreekt van wat Hij officieel is. Dat staat in verbinding met de heerlijkheid van de troon en de zekerheid van de beloften. Hij is ook de Zoon van de maagd (*Mt 1:21*), het Nageslacht van de vrouw (*Gn 3:15*). Zo staat Hij in verbinding met het menselijk geslacht. Maar de stem van de Vader proclameert Hem als Zijn geliefde Zoon, het voorwerp van Zijn bijzondere welbehagen.

Hij is de Zoon in Zijn Mensheid met het uitdrukkelijke voornemen om door Zijn dood anderen in die heilige verbinding met de Vader te brengen om met Hem te delen in de liefde van de Vader. Hier is een Mens op aarde, verzegeld door de Vader, Die ons laat zien wat de plaats van de christen vandaag op aarde is.

De Heer Jezus is op vier wijzen het voorbeeld voor ons met betrekking tot de plaats die Hij heeft op grond van Zijn persoonlijke waardigheid en die wij hebben gekregen en met Hem mogen delen door de verlossing die Hij voor ons heeft bewerkt:

- De hemel is voor ons geopend.
- De Heilige Geest is ons gegeven.
- We hebben deel gekregen aan het zoonschap.
- We zijn voorwerpen van het welbehagen van de Vader.

Mattheüs 4

In *Mattheüs 4* zien we de verzoeking van onze Heer. Hij, Die de geboren Koning is, moet eerst onderworpen zijn. Zijn recht om te regeren moet worden getoond in Zijn vreugde om te gehoorzamen. Hij, Die het alleenrecht heeft om te bevelen, neemt eerst de plaats van een dienaar in. Wil God een verlostte schepping hebben die blijvende stabiliteit kent en waarvan elk onderdeel zonder de smet van de zonde of schaduw van onvolkomenheid zal zijn, dan moet Hij, Die alles bij elkaar zal houden, op de proef worden gesteld. Het begin en de garantie van die nieuwe schepping is Christus, maar Hij moet worden beproefd, en dat op een manier die geen ander ooit zal kennen.

Verzocht door de duivel | *verzen 1-2*

1 Toen werd Jezus naar de woestijn omhooggeleid door de Geest om verzocht te worden door de duivel. 2 En nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, kreeg Hij ten slotte honger.

Voordat de Heer wordt verzocht, zijn in de voorgaande verzen (*Mt 3:16-17*) twee dingen eerst duidelijk vastgesteld: Hij is de Zoon van God en Hij is als Mens verzegeld met de Heilige Geest. Dat geldt ook voor de gelovige. Verzoeken horen bij het leven van de christen. Voordat wij ermee te maken krijgen, zien we hoe de Heer ons hierin is voorgegaan.

Christus krijgt met drie verzoeken te maken. In de eerste verzoeking wordt Hij verzocht als Mens, in de tweede als Messias en in de derde als de Zoon des mensen. In de eerste verzoeking gaat het om afhankelijkheid van God, in de tweede om vertrouwen op God en in de derde om de aanbidding van en de dienst voor God (*vgl. 1Jh 2:16*).

De Geest, Die zojuist op Hem is gekomen, leidt Hem naar de woestijn in de tegenwoordigheid van de duivel. De duivel is niet een 'boos beginsel', maar is evenzeer een persoon als de Heer Jezus. Vanaf *Genesis 3* is hij gewend mensen te misleiden door het aanspreken van hun lusten en trots. Dat treft hij bij de Heer Jezus niet aan.

God heeft geen bijzondere bescherming om Zijn Zoon gelegd, zodat Hij ervoor bewaard zou blijven dat Hij door de duivel zou worden

verzocht. Christus wordt de hele periode van veertig dagen, dus zolang Hij in de woestijn is, verzocht door de duivel. Alleen de laatste drie verzoeken staan in de Bijbel.

In de verzoeken die de Heer Jezus ondergaat, zijn twee soorten. De eerste soort verzoeken is niet algemeen voor de mens, maar speciaal voor Hem. Ze worden niet beschreven, omdat ze geen onderwijs voor ons inhouden. De tweede soort is die welke Hij aan het einde van de veertig dagen ondergaat. Dat zijn de drie verzoeken die vanaf vers 3 worden beschreven. Zulke verzoeken zijn ook ons deel.

Het doel van de verzoeken die Christus onderging, was niet om te zien of Hij kon zondigen. Dat kon Hij niet.* Bij Hem tonen de verzoeken aan dat Hij in de meest buitengewone omstandigheden niets anders deed dan het Woord van God gehoorzamen en er volledig op vertrouwen. Hij overwint waar de eerste mens onder zoveel gunstiger omstandigheden heeft gefaald. Adam en Eva hadden immers het Woord van God ingeleverd bij de duivel, terwijl de Zoon des mensen daardoor stand houdt.

Gedurende de hele periode van veertig dagen heeft de Heer gevast. Als Hij in een van de volgende hoofdstukken over vasten spreekt (Mt 6:16-18), spreekt Hij uit ervaring. Hij is Zich volmaakt bewust van de enorme strijd die Hij zal moeten leveren om tegen de verzoeken van de duivel stand te houden en wat daarbij op het spel staat. Uit alles blijkt dat Hij waarachtig Mens is. Hij staat ook niet boven de gevolgen van het vasten. Hij krijgt honger. Hij ondergaat alles wat er ook maar over een mens kan komen.

De eerste verzoeking | verzen 3-4

3 En de verzoeker kwam en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, zeg dan dat deze stenen broden moeten worden. 4 Hij antwoordde echter en zei: Er staat geschreven: 'Niet van brood alleen zal de mens leven, maar van alle woord dat door [de] mond van God uitgaat'.

* Zie het artikel 'Christus kon niet zondigen!' op www.oudesporen.nl/Download/OS2097.pdf

De eerste verzoeking van de vijand ligt op het terrein van de lichamelijke behoeften. Honger is een lichamelijke behoefte. De duivel stelt de Heer voor Zijn lichamelijke behoeften te bevredigen door gebruik te maken van de macht die Hij bezit om van stenen broden te maken. Het is een indrukwekkende gedachte om te zien dat de Heer Jezus werkelijk behoefte had aan iets waarover Hij de macht had om daarin te voorzien. We zien hier weer het ondoorgroendelijke geheimenis van Zijn Persoon, dat Hij volkomen Mens is en tevens waarachtig God.

Het is geen zonde om honger te hebben en het is ook geen zonde om te eten en voor de Heer is het ook geen zonde om Zijn macht te gebruiken. Maar Hij is de afhankelijke Mens en het zou voor Hem zonde zijn als Hij in Zijn eten ging voorzien zonder dat God het had gezegd. De verzoeking is hier om een daad te verrichten in onafhankelijkheid van God. Door daden van deze aard wordt de wereld sinds de zondeval geregeerd. Ze leveren het bewijs dat de mens die God verliest, een egoïst wordt, iemand die alleen aan zichzelf denkt.

Met de woorden *“als u Gods Zoon bent”*, daagt de duivel Hem uit om dat te bewijzen door de stenen te bevelen dat ze broden moeten worden. Maar Zijn Vader heeft Hem niet gezegd dat te doen, daarom doet Hij het niet. Dat geldt ook voor ons. Als wij geen duidelijke opdracht hebben van God om iets te doen, moeten we altijd wachten tot Hij die geeft. Geloof, vertrouwen, bewijst zichzelf door te wachten tot God Zijn wil bekendmaakt.

De Heer heeft de plaats van een dienaar ingenomen en dat is niet de plaats om te bevelen. Persoonlijk heeft Hij de macht om van de stenen broden te maken. Wij hebben die macht niet. Toch kunnen ook wij van stenen broden maken en wel in geestelijk opzicht. Dat doen we als we de mooie, aantrekkelijke dingen die in de woestijn liggen, gebruiken om onze behoeften te bevredigen. Dat werpt de vraag op: Waarmee vullen we onze geest, met welk voedsel?

De Heer wil Zijn macht niet gebruiken voor Zichzelf, in onafhankelijkheid van God. Het is een constant kenmerk van het werk van de Heilige Geest in de kinderen van God, dat ze geen wonderbaarlijke krachten gebruiken voor zichzelf of hun vrienden. Paulus gebruikte die kracht ook niet voor zichzelf of zijn medewerkers.

De kracht van het optreden van de Heer ligt in het Woord van God. Daarmee antwoordt Hij de duivel, zonder met hem in discussie te gaan. In Zijn antwoord laat Hij zien dat het ware leven alleen te vinden is in wat God heeft gezegd (Dt 8:3). Als wij ons daarop richten, blijven we bewaard voor eigenmachtig en daardoor schadelijk handelen.

De tweede verzoeking | verzen 5-7

5 Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad en liet Hem op de dakrand van de tempel staan 6 en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, werp Uzelf dan naar beneden; want er staat geschreven: 'Zijn engelen zal Hij bevel geven aangaande U, en zij zullen U op [de] handen dragen, opdat U niet misschien Uw voet aan een steen stoot'. 7 Jezus zei tot hem: Er staat eveneens geschreven: 'U zult [de] Heer, uw God, niet verzoeken'.

De tweede verzoeking is niet gericht op de lichamelijke behoeften, maar op de godsdienstige. Daarvoor neemt de duivel de Heer Jezus mee naar Jeruzalem, de heilige stad, en wel naar de heiligste plek van die stad, de tempel. Hij laat Hem plaatsnemen op de dakrand van de tempel. Vervolgens doet hij wat de Heer heeft gedaan: hij haalt iets aan wat geschreven staat. Maar als de duivel het Woord van God aanhaalt, is dat altijd om het te misbruiken en altijd haalt hij het verminkt aan.

De tekst die de duivel aanhaalt om de Heer tot een roekeloze daad te verleiden (Ps 91:11-12), heeft betrekking op Gods belofte dat Hij de Messias zal beschermen tegen onheil. Door deze tekst aan te halen zegt de duivel als het ware: 'Hier is een woord van God voor U.' De verminking van het Woord zit daarin dat de duivel de woorden "op al uw wegen" weglaat. Weer wil de duivel Hem iets laten doen zonder in de weg van God te zijn.

Maar zijn list gaat nog verder. Hij wil dat Christus God uitdaagt te bewijzen dat Hij de Messias zal bewaren en beschermen. Dat blijkt uit het antwoord van de Heer, een antwoord dat weer bestaat uit een aanhaling uit de Schrift (Dt 6:16). Ook hier gaat Hij niet met de duivel in discussie. In Zijn antwoord geeft Hij aan dat Hij onvoorwaardelijk op God vertrouwt en dat het zonde is in ongeloof bewijzen te vragen of God Zijn vertrouwen wel waard is. We wantrouwen God als we willen dat Hij Zijn zorg bewijst door uiterlijke handelingen.

De eerste twee verzoeken laten twee beginselen zien die tot overwinning voeren. Het eerste beginsel is eenvoudige en absolute gehoorzaamheid. Het tweede is een volkomen vertrouwen in de weg van gehoorzaamheid. Om de moed te hebben te gehoorzamen hebben we vertrouwen nodig, maar vertrouwen wordt alleen in de weg van gehoorzaamheid gevonden.

De derde verzoeking | *verzen 8-10*

8 Opnieuw nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg en toonde Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid 9 en zei tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, als U neervalt en mij aanbidt. 10 Toen zei Jezus tot hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven: '[De] Heer, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen'.

Voor de derde verzoeking neemt de duivel Hem mee naar een plaats vanwaar Hij een overzicht over de hele wereld krijgt. Als de duivel iets moois en indrukwekkends laat zien en dat ook nog aanbiedt, doet hij dat om iemand in zijn greep te krijgen. In zekere zin behoren de koninkrijken van deze wereld aan de duivel. Adam heeft het gezag erover verspeeld en de wereld in de handen van de duivel overgeleverd. Daardoor is de duivel *“de god van deze eeuw”* en *“de overste van de wereld”* (2Ko 4:4; Jh 14:30). Deze situatie zal voortduren tot de Heer Jezus terugkomt. Pas dan breekt Zijn koninkrijk aan (Op 11:15).

De verzoeking is daarin gelegen, dat Christus de koninkrijken zou krijgen zonder ervoor te hoeven lijden. De duivel toont Hem de erfenis die Hem wacht. Hij biedt die aan op voorwaarde dat Hij een knieval voor hem maakt. Hoe vaak hebben mensen voor oneindig veel minder een knieval voor de duivel gemaakt. De duivel maakt zichzelf als satan openbaar door ronduit te stellen dat Christus *“al deze dingen”* kan krijgen, als Hij neervalt en hem aanbidt. De satan stelt zichzelf als een ander voorwerp van aanbidding voor dan God. In ruil daarvoor biedt hij voorwerpen aan uit het gebied waarover hij regeert.

De Heer wijst hem terug als *“satan”*, dat betekent ‘tegenstander’. Hij weerstaat hem. Nooit mogen we toelaten dat iets of iemand zich plaatst tussen ons hart en God. Dat krijgt ook Petrus te horen, als hij de Heer van Zijn weg van gehoorzaamheid wil afbrengen (Mt 16:22-23).

Alle aanhalingen uit het Woord waarmee de Heer de duivel antwoordt, komen uit het boek *Deuteronomium*. In dat boek wordt de verantwoordelijkheid van Israël gezien in verbinding met het bezit van het land en de voorrechten van het volk. We zien daar dat alle zegeningen voor het volk gebaseerd zijn op gehoorzaamheid.

De duivel verslagen | vers 11

Toen verliet de duivel Hem; en zie, engelen kwamen bij Hem en dienden Hem.

De Heer heeft de duivel weerstaan en hem verslagen met Gods Woord. De duivel is de verliezer en verlaat Hem zonder enig door hem begeerd resultaat te hebben geboekt. Hij kan geen vat op de Heer krijgen, omdat Deze in alles afhankelijk, gehoorzaam, vertrouwend en toegewijd blijft. Daardoor heeft de Heer Jezus de sterke gebonden. Nu kan Hij het land doorgaan om aan de sterke zijn goederen te ontnemen, dat wil zeggen, mensen die in de macht van de duivel zijn daaruit te bevrijden (*Mt 12:29*).

De plaats van de duivel wordt direct ingenomen door engelen. Wat zullen ze als het ware ademloos hebben toegekeken toen hun Schepper zo door de duivel werd verzocht. Wat zullen ze het graag voor Hem hebben opgenomen. Eens zullen ze oorlog voeren tegen de duivel en zijn engelen (*Op 12:7*), maar zover is het hier nog niet. Nu komen ze bij de Heer om Hem te dienen, mogelijk met voedsel dat Hij niet wilde nemen op aansporing van de duivel.

Begin van de dienst in Galiléa | verzen 12-17

12 Toen Hij nu had gehoord dat Johannes was overgeleverd, vertrok Hij naar Galiléa; 13 en Hij verliet Nazareth en kwam in Kapernaüm wonen dat aan de zee ligt, in het gebied van Zebulon en Nafthali, 14 opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet Jesaja, die zei: 15 'Land Zebulon en land Nafthali, aan [de] weg van [de] zee, over de Jordaan, Galiléa van de volken: 16 het volk dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien, en voor hen die zaten in [het] land en [de] schaduw van [de] dood, hun is een licht opgegaan'. 17 Van toen af begon Jezus te prediken en te zeggen: Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.

De gevangenneming van Johannes is voor de Heer het tijdstip om Zijn openbare dienst te beginnen. De verwerping van Johannes werpt de schaduw van Zijn eigen verwerping vooruit. Johannes is de voorloper van de Heer, zowel in zijn zending als in zijn verwerping (*Mt 17:12*).

Het terrein waar Hij Zijn dienst gaat verrichten, ligt buiten Jeruzalem en Judéa. Hij gaat naar het noorden van het land. Het noorden is een doorgangsroute voor de volken. Daar wonen de armen en verachten van de kudde, het overblijfsel, dat al in de *hoofdstukken 3-4* duidelijk onderscheiden is van de oversten van het volk.

Het gebied waar Hij heen gaat, is door Jesaja voorzien (*Js 8:23-9:1*). Met Zijn komst gaat er voor een volk dat in duisternis zit, een groot licht schijnen. Voor mensen in het land en de schaduw van de dood gaat een licht op. Met Hem gloort hoop in een uitzichtloze situatie.

Hij gaat er wonen en ook werken. Zijn prediking is dezelfde als die van Johannes (*Mt 3:1*). De stem van Johannes was tot zwijgen gebracht, maar de Heer neemt de prediking over en zet die versterkt voort.

Roeping van de eerste discipelen | *verzen 18-22*

18 En toen Hij langs de zee van Galiléa wandelde, zag Hij twee broers, Simon, die Petrus wordt genoemd, en zijn broer Andréas, een werpnet in de zee werpen, want zij waren vissers; 19 en Hij zei tot hen: Komt achter Mij en Ik zal u vissers van mensen maken. 20 Zij nu lieten terstond hun netten achter en volgden Hem. 21 En toen Hij vandaar verder was gegaan, zag Hij twee andere broers, Jakobus, de [zoon] van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, terwijl zij in het schip met hun vader Zebedeüs bezig waren hun netten te verstellen. En Hij riep hen; 22 en zij lieten terstond het schip en hun vader achter en volgden Hem.

De Heer roept mensen tot Zich om van Hem te leren. Hij is de Enige Die dit recht heeft. Hij roept hen tot Zich om Hem helemaal in Zijn dienstwerk en verzoeken te volgen. Dat betekent dat zij zich aan Hem verbinden en in alles delen wat Zijn deel is. Daartoe moeten ze al het andere prijsgeven. Als Hij roept, gaan Zijn rechten boven die van de natuur uit. Alleen als Zijn roep klinkt, mag iemand zijn werk en zelfs zijn familie verlaten. Een dergelijke roeping is wel een bijzonderheid,

want het is gebruikelijk dat iemand de Heer dient in zijn gewone dagelijkse omstandigheden (1Ko 7:24).

Het is altijd belangrijk dat we, zodra Zijn wil duidelijk is, “terstond” handelen. Dat doen zowel Petrus en Andréas als Jakobus en Johannes. Als ze geroepen worden, zijn ze druk bezig met het uitoefenen van hun beroep. De Heer Jezus roept geen luie, maar actieve mensen.

Hun bezigheden tijdens hun roeping zijn symbolisch voor het werk dat ze later voor de Heer zullen doen. Petrus en Andréas zijn bezig een werpnet in de zee te werpen. Zij worden later als vissers van mensen gebruikt om mensen bij Christus te brengen. Jakobus en Johannes zijn bezig hun netten te verstellen, dat is ze repareren en zo weer in orde brengen voor de volgende vangst. Zij worden later gebruikt om betrekkingen tussen gelovigen in orde te brengen. Petrus en Andréas zijn meer evangelisten, Jakobus en Johannes zijn meer herders.

Geen enkele menselijke opleiding maakt iemand geschikt om het werk van de Heer te doen. Om met Hem het land door te trekken kiest Hij geen mensen met een hoge positie, of mensen die rijk of geleerd zijn (vgl. Hd 4:13). De belangrijkste kwalificatie is of iemand afhankelijk wil zijn van Hem.

De mensen die Hij om Zich heen verzamelt, vertegenwoordigen het Godvrezende overblijfsel van Israël. De massa van het volk wil Hem niet, maar er zijn er die in Hem geloven. Het zijn er slechts enkelen, een overblijfsel te midden van de ongelovige massa. Zij vormen voor Hem het ware Israël. Dat ziet Hij in de twaalf discipelen die Hij om Zich heen verzamelt.

De Heer leert, predikt en geneest | *verzen 23-25*

23 En Hij trok in heel Galiléa rond, leerde in hun synagogen, predikte het evangelie van het koninkrijk en genas elke ziekte en elke kwaal onder het volk. 24 En het gerucht van Hem ging uit tot in heel Syrië; en zij brachten bij Hem alle lijdenden die bevangen waren door allerlei ziekten en pijnen, bezetenen, maanzieken en verlamden; en Hij genas hen. 25 En vele menigten volgden Hem van Galiléa, Dekápolis, Jeruzalem, Judéa en het Overjordaanse.

Het dienstwerk van de Heer bestaat uit leren, prediken en zieken genezen. Genezingen zijn de kracht die de verkondiging vergezelt.

Door genezingen wordt de algemene aandacht gevestigd op Zijn hele dienst, die bestaat uit Zijn leer, Zijn prediking en Zijn werken. In de genezing van mensen ligt het bewijs dat de macht van het rijk van God in Hem aanwezig is. Het is de kracht van God die in goedheid op aarde wordt geopenbaard. Hij proclameert het koninkrijk en laat dat gepaard gaan met de bewijzen van de macht die in staat is dat koninkrijk te vestigen. We kunnen wonderen zien als een bel waardoor een gehoor wordt aangetrokken, waarop de boodschap volgt.

Door Zijn leer en werken komen velen tot Hem. In de volgende hoofdstukken (*Mt 5-7*) spreekt Hij tot hen over de beginselen van het koninkrijk der hemelen.

Mattheüs 5

Inleiding op de bergrede

In de bergrede (*Mt 5:1-7:29*) schildert de Heer Jezus het karakter van het koninkrijk der hemelen en de personen die er deel aan hebben. Tevens openbaart Hij de VADERNAAM. Hij onderwijst de kenmerken van het koninkrijk, omdat Hij die kenmerken liefheeft. Hij wordt er Zelf in gezien en vindt er Zijn vreugde in die kenmerken in anderen te bewerken en te herkennen.

De bergrede beschrijft hoe de ware discipelen van het koninkrijk der hemelen zich in dat koninkrijk behoren te gedragen. Dit koninkrijk is door de oudtestamentische profeten aangekondigd. Het is het koninkrijk onder het koningschap van Gods Messias. De troon van de Messias staat dan in Jeruzalem, vanwaar Hij over Israël en van daaruit over de hele wereld regeert (*Dn 2:44; 7:13-14*).

Maar de profeten leren ook dat de Koning geboren zal worden in nederigheid. Dat vinden we in de evangeliën. Hij is een Koning, maar in de evangeliën nog zonder onderdanen, omdat Zijn rijk nog niet gevestigd is. Toch is het koninkrijk aanwezig en wel in de persoon van de Koning (*Lk 17:21*).

Dan gaat Hij Zijn discipelen roepen. Een discipel is iemand die de Koning navolgt in alles wat Deze gebiedt. Hén leert Hij (*Mt 5:2*). De bergrede is de leer van de Heer voor Zijn discipelen die niet alleen van Hem willen leren, maar Hem ook gelijk willen zijn in Zijn gezindheid (*Mt 10:24-25*). Hij geeft Zijn onderwijs aan gelovige volgelingen, niet aan hen die geen verbinding met Hem hebben. Eerst moet iemand een discipel worden op de wijze die Johannes de dooper heeft aangeven: door berouw en bekering, met de doop als bewijs. Voordat het onderwijs van de bergrede in praktijk kan worden gebracht, is een innerlijke verandering noodzakelijk.

De bergrede is geen politiek programma voor de overheid, maar staat vol met gedragsregels voor het persoonlijke leven van de discipel en voor de verhoudingen tussen de discipelen onderling. Voor de discipel betekent het onderwijs in verbinding met het koninkrijk waaraan hij gehoorzaam dient te zijn. De Leraar spreekt met gezag tot iedere

gelovige. Hij is de Heer van iedere gelovige. Daarom moeten zij die Zijn discipelen zijn Hem navolgen.

Het hart van de discipel wordt gericht op het hemelse deel van het koninkrijk. Het koninkrijk der hemelen heet zo, omdat er wordt geregeerd naar de normen die voor de hemel gelden en omdat het wordt geregeerd door een hemelse Koning.

Steeds wordt er over het koninkrijk der hemelen gesproken in toekomstige zin, dus als een koninkrijk dat nog moet komen. Johannes de doper en de Heer Jezus hebben het aangekondigd als ‘nabij gekomen’ omdat de Koning Zich presenteerde. Maar omdat de Koning werd verworpen, kon het toen niet op aarde worden gevestigd. De openbare vestiging ervan is uitgesteld.

Het koninkrijk der hemelen is wel begonnen, maar op een verborgen manier en wel nadat de Heer Jezus is teruggekeerd naar de hemel. Daar is Hij de voor de wereld onzichtbare Koning Die heerst over allen die zich in geloof aan Hem hebben onderworpen. Als Hij uit de hemel naar de aarde terugkeert, zal het koninkrijk der hemelen zichtbaar op aarde gevestigd worden.

Onderverdeling van de bergrede

Mt 5:3-12	Zaligsprekingen
Mt 5:13-16	Zout en licht
Mt 5:17-48	Het gezag van de wet en voorbeelden daarvan
Mt 6:1-18	Praktische gerechtigheid
Mt 6:19-34	Bewaring, plaats en zorg in het leven
Mt 7:1-12	Beginselen van de Godsregering
Mt 7:13-27	Valse en ware discipelen

Op de berg | *verzen 1-2*

1 Toen Hij nu de menigten zag, klom Hij op de berg; en nadat Hij was gaan zitten, kwamen Zijn discipelen naar Hem toe. 2 En Hij opende Zijn mond en leerde hen aldus:

Als de Heer de menigten ziet, gaat Hij de berg op. Hij gaat de berg op – niet om zoals eens Mozes de wet te ontvangen, maar – om de wet uit te leggen en uit te diepen. Als Hij is gaan zitten, komen Zijn discipelen bij Hem. In die houding van rust gaat Hij hen leren. Het onderwijs dat Hij Zijn discipelen geeft, is voor hen bedoeld. Als zij dit ter harte nemen, zal hun gedrag tot eer van hun Meester en ook tot welzijn van de menigten zijn.

‘Gelukkig’ – eerste groep | verzen 3-6

3 Gelukkig de armen van geest, want van hen is het koninkrijk der hemelen. 4 Gelukkig zij die treuren, want zij zullen vertroost worden. 5 Gelukkig de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven. 6 Gelukkig zij die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.

Eerst spreekt de Heer over welk soort mensen het koninkrijk der hemelen binnengaat. In een koninkrijk van mensen gaat het om veel zelfvertrouwen en doorzettingsvermogen om succesvol te zijn. In het koninkrijk der hemelen dat nog niet in macht en majesteit is gevestigd, gaat het om het tegenovergestelde. Het moet een schok voor de discipelen geweest zijn te horen over lijden en vervolging en verdriet. Hun gedachte is immers dat de Messias hen zal aanvoeren in de overwinning over alles wat tegen Hem in opstand is.

De eerste groep die de Heer gelukkig noemt, zijn mensen die worden gekenmerkt door een bepaald uiterlijk gedrag tegenover de wereld die hen omringt. In één woord samengevat worden zij gekenmerkt door *gerechtigheid*.

1. *“De armen van geest”* zijn zij die verbroken en verbrijzeld van hart en geest zijn, die van zichzelf niets meer verwachten (Jes 57:15; 66:2). Van hen is het *koninkrijk* der hemelen, niet de hemel. Het is de aarde onder de heerschappij van de hemel. De Heer Jezus is de ware ‘arme van geest’, Hij heeft nooit gezocht Zelf iets te zijn.
2. *“Zij die treuren”* doen dat over de dingen die zij om zich heen zien in de wereld waarin ze leven. De troost die hun deel zal zijn, komt als de gevolgen van de zonde weg zijn. Iemand die treurt, is dieper ingedrongen in de toestand van de dingen om zich heen. De Heer

Jezus is *“de Man van smarten, bekend met ziekte”* (Jš 53:3). De verdeeldheid in de christenheid is ook een zaak die tot treuren brengt.

3. *“De zachtmoedigen”* zijn zij die in een vijandige wereld liever onrecht lijden, dan voor hun recht op te komen. Zij zullen straks met Christus heersen over de aarde waar ze nu beproefd worden en zoveel onrecht lijden. De Heer Jezus is dé Zachtmoedige. Hij stelt Zich zo voor, nadat Hij gezucht heeft in de geest (Mt 11:20-30). De zachtmoedige raakt niet geïrriteerd door het kwaad waarvan hij getuige is, maar hij schuilt bij God, de Heer van de hemel en de aarde. Daarmee zegt hij dat God alles in de hand heeft.
4. *“Zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid”* hebben een intens verlangen naar die wereld die er nu nog niet is, maar waar gerechtigheid zal heersen als de Heer Jezus in rechtmatigheid zal regeren. De gerechtigheid in deze wereld moet nog komen en daarnaar verlangt Hij ook, meer nog dan zij. *“Om de moeitevolle [inspanning] van Zijn ziel zal Hij het zien, Hij zal verzadigd worden”* (Jš 53:11).

‘Gelukkig’ – tweede groep | verzen 7-9

7 Gelukkig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid verkrijgen. 8 Gelukkig de reinen van hart, want zij zullen God zien. 9 Gelukkig de oredestichters, want zij zullen zonen van God worden genoemd.

De tweede groep betreft mensen die worden gekenmerkt door een bepaalde innerlijke toestand. Het gaat over de gezindheid die blijkt uit de karaktertrekken die iemand vertoont. In één woord samengevat worden zij gekenmerkt door *genade*.

5. *“De barmhartigen”* bezitten iets wat van God Zelf is. God ziet graag bij hen, die discipelen zijn van Zijn Zoon, dat zij Zijn barmhartigheid tonen. Daardoor wordt de zondaar tot God gebracht. Wie dit bewijst in de wereld, zal zelf opnieuw de kostbaarheid ervan ervaren. De Heer Jezus is de ware Barmhartige.
6. *“De reinen van hart”* beantwoorden aan Gods heiligheid. God alleen is volmaakt rein. Dat is zichtbaar in het leven van de Heer Jezus en Hij is het leven van Zijn discipelen. Een mens heeft een rein hart als daarin geen verkeerde motieven aanwezig zijn. Het is de afwezig-

heid van alles wat God zou buitensluiten. Daarom zien zij God, zij leven in gemeenschap met Hem.

7. *“De vredestitchers”* lijken op God Die de grote Vredestitcher is. De Heer Jezus is de Vrededorst. Hier is weer de actieve zijde, zoals bij de eerste groep de laatst genoemde ook actief is. Vredestitchers zetten zich voor de vrede in. Zij tonen de eigenschappen van Hem uit Wie ze geboren zijn en door Wie ze zijn aangenomen als zonen. *“Zonen van God”* genoemd worden wil zeggen als zonen worden erkend in hun relatie tot God. De Heer Jezus als de Zoon brengt ook vrede. Een zoon genoemd worden wil ook zeggen dat het iemand is die de kenmerken van zijn vader vertoont. Een goede zoon lijkt op zijn vader.

Samenvatting groepen 1 en 2 | verzen 10-12

10 Gelukkig zij die worden vervolgd ter wille van [de] gerechtigheid, want van hen is het koninkrijk der hemelen. 11 Gelukkig bent u wanneer zij u smaden en vervolgen en <liegend> allerlei kwaad van u spreken ter wille van Mij. 12 Verblijdt en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want zo hebben zij de profeten vervolgd die vóór u geweest zijn.

Vers 10 vat de eerste groep van de *verzen 3-6* samen, waar het om gerechtigheid gaat. De Heer wijst Zijn discipelen erop dat ze niet moeten kijken naar wie hen vervolgen, maar naar de reden van de vervolging en dat is het doen van gerechtigheid. Zoals Hij het koninkrijk niet verliest door de vervolging vanwege de gerechtigheid, zo ook Zijn discipelen niet. Het koninkrijk der hemelen behoort hun toe.

De *verzen 11-12* vatten de tweede groep van de *verzen 7-9* samen, waar het gaat om de innerlijke kenmerken van Christus. Het vertonen van Zijn kenmerken is het vertonen van een genade die uitgaat naar anderen. Waar die kenmerken aanwezig zijn, is lijden ter wille van Hemzelf het gevolg. Hier worden de discipelen rechtstreeks zelf aangesproken (*“gelukkig bent u”*) en wordt de zegen tot een persoonlijke zaak gemaakt en niet algemeen gesteld. Het loon staat in dit geval niet in verbinding met het koninkrijk der hemelen, maar met de hemel zelf.

De smaak ter wille van Christus Zelf heeft een hogere beloning dan het lijden ter wille van de gerechtigheid. God neemt hen die ter wille van Christus lijden van het aards toneel weg om bij Hem in de hemel te zijn.

Zout en licht | verzen 13-16

13 U bent het zout van de aarde; als nu het zout smakeloos wordt, waarmee zal het gezouten worden? Het deugt nergens meer voor dan om weggegooid te worden en door de mensen vertreden te worden. 14 U bent het licht van de wereld; een stad die op een berg ligt, kan niet verborgen zijn. 15 Ook steekt men geen lamp aan en zet die onder de korenmaat, maar op de kandelaar, en zij schijnt voor allen die in het huis zijn. 16 Laat zo uw licht schijnen voor het oog van de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader Die in de hemelen is, verheerlijken.

Na de kenmerken van de discipelen spreekt de Heer over hun plaats in de wereld, waarin ze door God zijn gesteld. Hij noemt hen *“het zout van de aarde”*. De aarde is de schepping van God die door Hem in stand wordt gehouden, ondanks de zondeval. Discipelen van de Heer zijn verantwoordelijk om in alle aardse betrekkingen die God heeft ingesteld te laten zien wat Hij daarmee heeft bedoeld. Dit betreft zaken als huwelijk en gezin en werkring. In verbinding daarmee behoort de discipel het zout te zijn.

Het kenmerk van zout is dat het het bederven tegengaat. Voor de discipel betekent dit dat hij niet toegeeft aan de wereldse invloeden. Als christenen niet meer het zout zijn, blijft er niets zichtbaars over van Gods oorspronkelijke bedoelingen. Als de christenen van de aarde weg zijn, zal alles normloos worden.

De Heer noemt de discipelen ook *“het licht van de wereld”*. Terwijl de discipelen wel aan aardse verhoudingen deel hebben, hebben ze aan de wereld geen deel, ze behoren er niet toe. Ze zijn er wel in, maar dan als licht. Het licht staat tegenover de wereld en schijnt erin. Het mag niet verborgen zijn.

Zout houdt iets tegen, licht laat iets zien. Het gevaar voor zout is dat het zijn smaak verliest. Het gevaar voor licht is dat het gedoofd wordt door een korenmaat, dat wil zeggen dat er geen getuigenis in de wereld

wordt afgelegd omdat men te druk bezig is met de zaken van de wereld.

Licht laten we schijnen, niet zozeer door wat we zeggen, maar door wat we doen. De "goede werken" zijn hier niet werken van weldadigheid voor anderen, maar oprechte, eerbare werken. Het gaat niet om het effect van de werken, maar om de aard ervan. Deze goede werken hebben hun bron in de Vader in de hemel. Ze verspreiden licht en verheerlijken Hem. Als mensen deze goede werken zien, zullen zij, in plaats van te zeggen 'wat een goed mens', de Vader van die mens verheerlijken.

De wet en de profeten | verzen 17-20

17 Meent niet dat Ik ben gekomen om de wet of de profeten op te heffen; Ik ben niet gekomen om op te heffen, maar om te vervullen. 18 Want voorwaar, Ik zeg u: totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal niet één jota of één tittel van de wet voorbijgaan totdat alles is gebeurd. 19 Wie dan een van deze geringste geboden ontbindt, en de mensen zo leert, zal de geringste worden genoemd in het koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en leert, die zal groot worden genoemd in het koninkrijk der hemelen. 20 Want Ik zeg u, dat als uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die van de schriftgeleerden en farizeeën, u het koninkrijk der hemelen geenszins zult binnengaan.

Wat de Heer Jezus verkondigt, betekent niet dat het oude terzijde wordt gesteld. De Heer volbrengt in Zijn eigen Persoon alles wat er geschreven staat, Hij heeft elke eis van de wet vervuld. Maar Hij heeft meer gedaan. Hij heeft ook de ware bedoeling laten zien van alles wat in de wet en de profeten geschreven staat. Hij is de vervulling van dat alles, want alles daarin wijst naar Hem. Alles wat geschreven staat, zal ook werkelijk gebeuren. Eerbied voor wat God heeft gezegd, komt tot uiting in doen wat God heeft gezegd. Daarna kan ook aan anderen worden geleerd wat God heeft gezegd. Maar wie het kleinste voorschrift van God van geen betekenis verklaart en dat vervolgens ook aan anderen leert, zal in het koninkrijk niet in tel zijn.

"Uw gerechtigheid", dat is de gerechtigheid van de schriftgeleerden en farizeeën, is hun eigen gerechtigheid, waarvoor ze het loon al ontvangen in de vorm van waardering van mensen. Maar hun gerechtigheid

is niet voldoende om het koninkrijk der hemelen binnen te gaan. De gerechtigheid van de farizeeën, die bestaat uit het elke dag naar de tempel gaan, lange gebeden doen en dergelijke, heeft geen inhoud voor God. Met al dit uiterlijk vertoon gaat geen besef van zonde voor God gepaard. En dit laatste is juist nodig om het koninkrijk der hemelen binnen te gaan.

De “overvloediger” gerechtigheid is de erkenning van Gods rechtvaardige oordeel over de zonden. Wie erkent dat God rechtvaardig is als Hij dat oordeel over hem zou uitoefenen, neemt zijn ware plaats als overtuigd zondaar voor God in. Zo iemand mag het koninkrijk der hemelen binnengaan.

Doodslag en toorn | *verzen 21-26*

21 U hebt gehoord dat tot de ouden gezegd is: U zult niet doden; en: Wie doodt, zal vervallen aan het gericht. 22 Maar Ik zeg u, dat ieder die <ten onrechte> op zijn broeder toornig is, zal vervallen aan het gericht, en wie tot zijn broeder zegt: 'Raka!', zal vervallen aan de Raad, en wie zegt: 'Dwaas!', zal vervallen aan de hel van het vuur. 23 Wanneer u dan uw gave offert op het altaar en u daar herinnert dat uw broeder iets tegen u heeft, 24 laat daar uw gave vóór het altaar en ga eerst heen, verzoen u met uw broeder, en kom dan en offer uw gave. 25 Wees spoedig welgezind jegens uw tegenpartij, terwijl u met hem onderweg bent, opdat uw tegenpartij u niet misschien aan de rechter en de rechter u aan de dienaar overlevert en u in de gevangenis geworpen wordt. 26 Voorwaar, Ik zeg u: u zult daar geenszins uitkomen, voordat u de laatste kwadrant hebt betaald.

De Heer gaat de diepere, eigenlijke betekenis van de wet uitleggen. Hij doet dat door vijf voorbeelden. Drie daarvan gaan over de natuur van de zonde: gewelddadigheid (*verzen 21-26*), begeerten (*verzen 27-32*) en leugen (*verzen 33-37*). De andere twee gaan over de natuur van God: de liefde (*verzen 38-48*). In deze voorbeelden toont de Heer de diepte van de wet aan en laat Hij zien dat de wet van de tien geboden opgaat in een hogere wet. Hij geeft aan wat volgens de wet allemaal niet mag en ook wat de hogere wet is. Zo plaatst Hij tegenover het negatieve gebod om niet te doden, het positieve weldoen aan anderen. Ten slotte toont Hij aan wat de farizeeën hebben toegevoegd. Als Hij zegt “*maar Ik zeg u*”, geeft dat een verdieping, een aanscherping of een weerlegging aan.

De Heer begint met het zesde gebod dat God heeft gegeven: “U zult niet doden”, met de toevoeging van de farizeeën: “Wie doodt, zal vervallen aan het gericht.” Door hun toevoeging hebben de farizeeën doodslag gemaakt tot een zaak die een plaatselijk rechtbank wel kan afhandelen. De Heer Jezus plaatst tegenover de lichtzinnigheid van de farizeeën een ernstiger opvatting over de wet. In Zijn onderwijs past Hij het doden van iemand toe op schelden. In schelden wordt de toestand van het hart openbaar. Naarmate het schelden heftiger wordt, verbindt Hij daaraan zwaardere straffen.

Christus maakt duidelijk dat het maar niet alleen gaat om de openbare daad, maar evenzeer om de toestand van het hart. Daarom behandelt Hij in dezelfde categorie van doodslag elke soort geweld, gevoel en uitdrukking, alle verachting en haat, die de boze gezindheid van het hart tot uitdrukking brengt.

Na deze uitingen die de gezindheid van het hart openbaar maken, spreekt Hij over het brengen van een offer. God kan alleen een offer aanvaarden van iemand die in vrede met zijn naaste leeft. Maar als hij zijn naaste iets heeft aangedaan of gezegd waardoor zijn naaste iets tegen hem heeft, dan moet hij zich eerst met zijn naaste verzoenen. Pas na de verzoening kan hij tot God naderen en kan God zijn offer aannemen. Het is belangrijk om haast te maken met verzoening met de tegenpartij. Als iemand verzoening onbelangrijk vindt, zal die houding later tot zijn val leiden.

De Heer Jezus spreekt in profetische zin ook over wat het volk te wachten staat als zij niet welgezind zijn tegenover Hem. Hij is hun tegenpartij, want zij behandelen Hem volkomen respectloos, ze nemen Hem niet aan en zullen Hem zelfs verwerpen en doden. Zij zullen hun straf niet ontlopen en er ook geen verlichting van ontvangen, maar die ten volle moeten ondergaan.

Overspel en echtscheiding | *verzen 27-32*

27 U hebt gehoord dat gezegd is: U zult geen overspel plegen. 28 Maar Ik zeg u, dat ieder die een vrouw aanziet om haar te begeren, al overspel met haar gepleegd heeft in zijn hart. 29 Als nu uw rechteroog u een aanleiding tot vallen is, trek het uit en werp het van u; want het is nuttig voor u, dat een van uw leden vergaat en niet

uw hele lichaam in [de] hel wordt geworpen. 30 En als uw rechterhand u een aanleiding tot vallen is, hak die af en werp die van u; want het is nuttig voor u, dat een van uw leden vergaat en niet uw hele lichaam naar [de] hel gaat.

31 Er is ook gezegd: Ieder die zijn vrouw verstoot, moet haar een scheidbrief geven. 32 Maar Ik zeg u, dat ieder die zijn vrouw verstoot anders dan uit oorzaak van hoerij, maakt dat zij overspel pleegt; en wie een verstotene trouwt, pleegt overspel.

Het tweede gebod dat de Heer aanhaalt en uitdiept, is het zevende gebod van de wet: *“U zult geen overspel plegen.”* Hij maakt duidelijk dat iemand niet pas schuldig is bij de *daad* van overspel, maar al bij het *aanzien* van een vrouw om haar te begeren. Hiermee toont Hij de kiem aan en dat is het boze, overspelige hart.

Om aan het oordeel van de hel te ontkomen dat op zulke daden staat, wijst Hij op de noodzaak van radicaal zelfoordeel. Geen offer kan te groot zijn als het dient tot bevrijding van de hel die aan het eind van een boze weg wacht. We moeten onszelf niet in verzoeking brengen en ons niet blootstellen aan gevaar waardoor wij zondigen en ten val komen. Wat ook maar een aanleiding tot zonde kan zijn, moet zonder pardon worden weggedaan uit ons leven of uit ons huis. Het oog staat symbool voor wat we zien, de hand voor wat we doen. We moeten het kijken naar dingen die ons tot zondige gedachten brengen, absoluut vermijden. Ook moeten we absoluut situaties vermijden die ons tot een verkeerd handelen kunnen brengen.

Met de woorden *“er is ook gezegd”* (vers 31), leidt de Heer een gezegde in dat door mensen is toegevoegd aan de wet. Er wordt in de wet wel over een scheidbrief gesproken (Dt 24:1-4). De zin ervan is dat in het geval er een scheidbrief is meegegeven, er geen weg terug meer is. De bedoeling is dat iemand zich wel tweemaal bedenkt om een dergelijke scheidbrief mee te geven. De Israëlieten hadden er echter van gemaakt: ‘Je kunt wel scheiden als je maar een scheidbrief meegeeft.’ Dit betekent een verzwakking van het huwelijk als door God ingesteld.

Tegenover dit door mensen toegevoegde gezegde plaatst de Heer Zijn *“maar Ik zeg u.”* Door dit telkens terugkerende *“maar Ik zeg u”* toont de Heer aan dat de verordeningen die door Mozes zijn gegeven, niet de hele wil van God uitdrukken. Wat Hij zegt, is geen tegenstelling met

Mozes. Hij neemt niet weg wat Mozes heeft gezegd, maar vult het aan en geeft er de volle betekenis aan. Zo stelt Hij dat het onmogelijk is om te scheiden. Wie scheidt, werkt overspel in de hand. Dit geldt zowel voor de verstoten vrouw als zij weer trouwt als voor de man die met een verstoten vrouw trouwt. Het huwelijk is voor God een onverbreeklijk verbond. Hij haat de echtscheiding (Mt 2:16).

De enige situatie waarin het toelaatbaar is dat iemand zijn vrouw verstoot, is in geval zij hoererij heeft begaan. Let wel, hier staat niet: uit oorzaak van *overspel*, maar: uit oorzaak van *hoererij*. De situatie die de Heer hier bedoelt, is een situatie zoals we die bij Jozef en Maria hebben aangetroffen (Mt 1:18-19). Jozef en Maria waren ondertrouwd (Mt 1:18). Er had dus nog geen huwelijksvoltrekking plaatsgevonden. Toch spreekt de Heilige Geest over Jozef als de man van Maria (Mt 1:19) en spreekt de engel van de Heer tot Jozef over Maria als zijn vrouw (Mt 1:20).

Dat geeft aan dat de status van ondertrouw bijna gelijk is aan die van een huwelijk. Als in de ondertrouwde status een van beiden met een derde geslachtsgemeenschap heeft, is dat geen overspel, maar hoererij. In dat geval geeft de Heer hier de mogelijkheid om te verstoten. Dat wilde Jozef ook met Maria doen (Mt 1:19). Hij wordt daarover ook niet door de engel uit Naam van God vermaand. Als Jozef hoort wat er werkelijk is gebeurd, neemt hij Maria weer tot zich.

Zweren | verzen 33-37

33 U hebt eveneens gehoord dat tot de ouden gezegd is: U zult geen valse eed zweren, maar de Heer uw eden houden. 34 Maar Ik zeg u helemaal niet te zweren, niet bij de hemel, want hij is [de] troon van God; 35 niet bij de aarde, want zij is [de] voetbank voor Zijn voeten; niet bij Jeruzalem, want zij is [de] stad van de grote Koning; 36 niet bij uw hoofd zult u zweren, want u kunt niet één haar wit of zwart maken. 37 Laat uw woord ja echter ja zijn, [en uw] nee nee; en wat meer is dan dit, is uit de boze.

De eed waarop de Heer Jezus hier doelt, heeft betrekking op het onderlinge verkeer tussen mensen in het leven van alle dag. Velen hebben de gewoonte om, als hun eerlijkheid in twijfel wordt getrokken, hun woorden met het zweren van een eed kracht bij te zetten. Het kan ook gaan om de bekrachtiging van een belofte.

Mensen zeggen echter wel eens meer dan ze menen of kunnen waarmaken. Een valse eed is een eed die bewust of onbewust niet wordt ingelost. Een valse eed is een overmoedig uitgesproken eed, waardoor een groot gebrek aan zelfkennis wordt blootgelegd. Met veel groot-spraak worden voornemens aangekondigd, terwijl daarvan in de praktijk niets terecht komt. De eigen mogelijkheden worden overschat of huichelachtig aangeprezen en anderen ondervinden daarvan de nadelige gevolgen. De Heer laat zien hoe misplaatst elk zelfvertrouwen is.

Het gaat hier niet om de eed voor de overheid. Het afleggen van zo'n eed is niet meer dan de erkenning van Gods gezag om voor Zijn aangezicht en met Zijn hulp de waarheid, de hele waarheid en niets dan de waarheid te vertellen. De Heer Jezus zwijgt bij alle beschuldigingen die door de hogepriester worden geuit, maar als deze Hem met een eed bezweert, antwoordt Hij.

Ingeleid met *“maar Ik zeg u”* bindt de Heer Zijn discipelen op het hart, dat het beter is helemaal niet te zweren en dus af te zien van het gebruik van krachttermen. De Joden roepen bij het zweren van een eed allerlei hogere zaken aan. Daarmee claimen ze dat een hoger gezag achter hun woorden staat en ze dus te vertrouwen zijn in wat ze zeggen. Maar een dergelijke claim is uiterst misplaatst en misleidend. We mogen God en alles wat met Hem in verbinding staat niet tot ons niveau verlagen. Hij verwacht van ons dat we betrouwbaar zijn. Als we ‘ja’ zeggen, bedoelen we ook ‘ja’ en handelen daarnaar. Voor ‘nee’ zeggen geldt hetzelfde.

Een mens die bijna elke bewering met een eed bekrachtigt, is niet te vertrouwen in zijn gewone uitspraken. Wie betrouwbaar is, hoeft wat hij zegt niet met allerlei krachttermen te onderstrepen. Dergelijke onderstrepingen komen niet van God, maar zijn uit de boze, de satan.

Vergelding | *verzen 38-42*

38 U hebt gehoord dat gezegd is: Oog om oog en tand om tand. 39 Maar Ik zeg u de boze niet te weerstaan; maar wie u op uw rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe; 40 en wie met u een rechtsgeding wil voeren en uw onderkleed nemen, laat hem ook de mantel; 41 en wie u tot één mijl zal dwingen, ga met hem twee. 42 Geef aan hem die van u vraagt, en keer u niet af van hem die van u wil lenen.

Wat de wet eist, is altijd rechtvaardig. Daarom is er niets mis met “oog om oog en tand om tand” (waarbij moet worden opgemerkt dat dit door het bevoegde gerecht moet worden toegepast en niet in de sfeer van een persoonlijke vergelding). Dat hebben ze gehoord. Maar de genade gaat veel verder. Daarop wijst de Heer als Hij zegt: “Maar Ik zeg u.” In wat Hij zegt, laat Hij de geest zien waarin Zijn discipelen behoren te handelen, zoals Hij dat volmaakt doet. Het betekent dat we ons tegen een boze naaste niet verweren en dat we ons niet een beetje, maar diep laten vernederen. We staan ook niet op onze rechten, maar staan meer af dan van ons wordt geëist. We gaan verder mee dan de afstand die we gedwongen worden te gaan. We zijn bereid te geven en te lenen als dat van ons wordt gevraagd.

Zoals de Heer Jezus in de vorige verzen het karakter van geweld en verderf heeft blootgelegd, zo laat Hij hier het beroep zien dat gedaan wordt op de gezindheid van het hart van de christen. Het moet dan wel gaan om echte nood en niet om het inwilligen van een verzoek dat aan wereldse begeerten voldoet. De christen behoort verder te gaan dan hij verplicht wordt en niet bekend te staan als iemand die altijd zoveel mogelijk uit een zaak probeert te halen.

Liefde voor vijanden | *verzen 43-48*

43 U hebt gehoord dat gezegd is: U zult uw naaste liefhebben en uw vijand haten. 44 Maar Ik zeg u: hebt uw vijanden lief en bidt voor hen die u vervolgen, 45 opdat u zonen wordt van uw Vader Die in [de] hemelen is; want Hij laat Zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. 46 Want als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor loon hebt u? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? 47 En als u alleen uw broeders groet, wat doet u méér? Doen ook de volken niet hetzelfde? 48 Weest u dan volmaakt zoals uw hemelse Vader volmaakt is.

Het eerste deel van wat ze hebben gehoord, “u zult uw naaste liefhebben”, staat in de wet (*Lv 19:18b*). In de praktijk betekent dat voor de farizeeën dat ze alleen hun partijgenoten liefhebben, want alleen die zien ze als hun naasten. Ook discipelen van de Heer lopen gevaar de liefde tot de naaste te begrenzen tot hen met wie ze het eens zijn. Het tweede deel, “uw vijand haten”, is een zelfgemaakte toevoeging.

Ingeleid met de bekende woorden "*maar Ik zeg u*", gaat de Heer uitdiepen wat is gezegd en er de ware betekenis en inhoud aan geven. Hij laat zien dat ook 'uw vijand' een naaste is die we moeten liefhebben. In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan is Hij daarin Zelf het voorbeeld (*Lk 10:29-37*). Waar nood is, daar gaat het hart van de Heer naar uit, ongeacht hoe ze Hem daarvoor behandelen. Alle ondankbaarheid die Hij ontvangt, zelfs verwerping en dood, kan Hem er niet van weerhouden te handelen naar Zijn natuur van volmaakte liefde en gevende goedheid. Dat doet Hij omdat de Vader zo is, en Hem wil Hij verheerlijken. Juist naar de naaste toe is er een weerspiegeling te geven van de Vader door in waardigheid als zonen van de Vader te handelen.

God wordt hier niet voorgesteld als Wetgever, maar als Vader. Zo wordt God in een nieuw licht gezien. God als Vader beheerst het onderwijs van de Heer hier. Wij behoren ons op praktische wijze als zonen van onze Vader in de hemelen te bewijzen, want een zoon is dan volmaakt, als hij is zoals zijn vader. Dan gaat het er niet om hoe die ander tegenover mij staat (heeft hij mij lief?) of wie die ander voor mij is (is hij mijn broeder?). Zo bekijken de mensen in de wereld die zaken. Het gaat er juist om dat wij naar alle mensen toe, zelfs naar onze vijanden, laten zien Wie onze hemelse Vader is. Het hele gedrag van de discipelen moet verwijzen naar hun Vader in de hemel.

Mattheüs 6

Gerechtigheid | vers 1

Past er <echter> voor op dat u uw gerechtigheid niet doet voor het oog van de mensen, om door hen te worden gezien; anders hebt u geen loon bij uw Vader Die in de hemelen is.

In dit hoofdstuk gaat het niet meer om het christelijk beginsel in tegenstelling met de wet zoals in *hoofdstuk 5*, maar om onze Vader met Wie wij te doen hebben in het verborgene. De uitdrukking “uw Vader” komt hier meer dan tien keer voor. De discipelen worden in een persoonlijke verbinding met de Vader gebracht. Hij begrijpt ons, ziet alles wat in en om ons heen gebeurt, luistert naar ons en geeft ons raad. Uit alles blijkt dat Hij de diepste belangstelling voor ons heeft.

In het vorige hoofdstuk gaat het om de aard van de gerechtigheid. In dit hoofdstuk gaat het om het doen van gerechtigheid. Daarbij wijst de Heer op het grote gevaar dat wij gerechtigheid doen voor het oog van de mensen, om hun waardering en erkenning te krijgen. Dat is niets anders dan huichelarij.

De Heer gaat op drie vormen van gerechtigheid in die heel gemakkelijk worden gedaan om daardoor eer van mensen te oogsten. Hij spreekt over het doen van gerechtigheid in de vormen van *weldadigheid* (verzen 2-4), *bidden* (verzen 5-15) en *vasten* (verzen 16-18). Bij uiterlijk vertoon kunnen deze vormen indruk maken op mensen, maar niet op God. God zoekt waarheid in het binnenste. Het loon dat de Vader uitkeert, ontvangen we in het vreedrijk. Dat verspelen we als we dingen doen voor het oog van de mensen.

Bij weldadigheid gaat het om onze houding tegenover onze medemensen, bij gebed om onze houding tegenover God en bij vasten om onszelf. Het is als bij de genade die ons onderwijst dat wij “*ingetogen, rechtvaardig en Godvruchtig zouden leven*” (Tt 2:12). ‘Ingetogen’ ziet op onze innerlijke houding, ‘rechtvaardig’ zijn we tegenover onze medemensen en Godsvrucht tonen we ten opzichte van God.

Weldadigheid | verzen 2-4

2 Wanneer u dan weldadigheid bewijst, bazuin het niet voor u uit, zoals de huichelaars doen in de synagogen en op de straten, opdat zij door de mensen geëerd worden. Voorwaar, Ik zeg u: zij hebben hun loon al. 3 Maar u, als u weldadigheid bewijst, laat uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet, 4 opdat uw weldadigheid in het verborgen is; en uw Vader Die in het verborgen kijkt, zal het u vergelden.

De Heer gebruikt ook in dit hoofdstuk steeds de woorden "Ik zeg u". Hij spreekt met gezag en leert hun niet als hun schriftgeleerden.

De farizeeën geven hoog op van hun weldadigheid. Dat doen ze in de synagogen, waar ze onderwijs geven, en ook in het openbaar. De Heer noemt hen "huichelaars". Deze mensen hebben geen oog voor God. Het gaat hun alleen om de bijval en lof van hun medemensen. Die krijgen ze dan ook en daarmee wordt gelijk hun loon uitgekeerd. Uitgesteld of toekomstig loon hoeven ze niet meer te verwachten.

Nadat de Heer op de verkeerde vorm van het bewijzen van weldadigheid heeft gewezen, laat Hij zien wat de goede manier is. Bij geven gaat het erom dat het gebeurt voor het oog van de Vader. Ook al weet niemand ervan, de Vader ziet het, waardeert het en zal het belonen.

Ook mag de linkerhand niet weten wat de rechter doet. Dat wil zeggen dat we ook niet moeten geven om er zelf een goed gevoel door te krijgen. We zullen het niet aan anderen zeggen, maar we zijn toch wel trots op onszelf dat we iets hebben gegeven. Alles moet gebeuren met het oog op en voor het oog van de Vader en niet voor dat van mensen, zelfs niet voor ons eigen oog. Wat gebeurt zonder dat mensen het weten, zal in de toekomstige dag openlijk beloond worden.

Bidden | verzen 5-8

5 En wanneer u bidt, zult u niet zijn zoals de huichelaars; want zij houden ervan in de synagogen en op de hoeken van de straten te staan bidden, om zich aan de mensen te vertonen. Voorwaar, Ik zeg u: zij hebben hun loon al. 6 Maar u, wanneer u bidt, ga in uw binnenkamer, sluit uw deur en bid tot uw Vader Die in het verborgen is; en uw Vader Die in het verborgen kijkt, zal het u vergelden. 7 En als u bidt, gebruikt dan geen omhaal van woorden zoals de volken;

want zij menen dat zij door hun veelheid van woorden zullen worden verhoord. 8 Wordt hun dan niet gelijk; want uw Vader weet wat u nodig hebt voordat u het Hem vraagt.

God verafschuwt een gebed dat voor niets anders dient dan het geven van een 'biddemonstratie' voor anderen. In zo'n gebed richt de bidder zich tot God, echter niet opdat God het hoort, maar opdat anderen het horen. God luistert er ook niet eens naar. Dat bidden is huichelarij, omdat het de indruk wekt dat tot Hem wordt gebeden, terwijl het gebeurt om indruk te maken op mensen.

De demonstraties worden gegeven in gebouwen en in het openbaar. Allen die zelf geen relatie met God hebben, bewonderen deze demonstraties. Die bewondering is het loon voor de 'bidder'. Góds loon gaat aan hen voorbij. Gods beloning ligt klaar voor hen die niet de eer van mensen zoeken, maar die de echte omgang met Hem zoeken. Omgang met God en het spreken met Hem is geen show. Het is een zaak die heel persoonlijk en heel teer is. Daarvoor moet de eenzaamheid worden gezocht. Ook moet de kans om van buitenaf te worden gestoord zo klein mogelijk worden gemaakt: de deur moet op slot. Voor de tijd waarin wij leven, betekent het ook: de smartphone en dergelijke apparatuur uitzetten, zodat we ongestoord kunnen bidden.

Nog een punt van belang is dat er geen omhaal van woorden moet worden gebruikt. De Heer bedoelt hiermee het geval dat een gebed door zinloze herhaling zo lang mogelijk wordt gemaakt. Dat is een heidense gewoonte. Het bidden van de 'rozenkrans' in de rooms-katholieke kerk is daarvan een voorbeeld. Dat betekent niet dat we niet lang mogen bidden. Niemand hoeft echter de duur en de intensiteit van ons gebedsleven te weten. Daarom is het goed om in het openbaar kort en krachtig te bidden. We bidden niet om God dingen bekend te maken die Hij nog niet zou weten. Hij weet alles allang voordat wij Hem iets vragen. Wij bidden om lasten kwijt te raken.

Het 'Onze Vader' | *verzen 9-15*

9 Bidt u dan zó: Onze Vader Die in de hemelen bent, moge Uw Naam worden geheiligd, 10 Uw koninkrijk komen, Uw wil gebeuren, zoals in [de] hemel, zo ook op aarde. 11 Geef ons vandaag ons toereikend brood. 12 En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schulde-

naars hebben vergeven. 13 En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. 14 Want als u de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven; 15 als u de mensen <hun overtredingen> echter niet vergeeft, zal ook uw Vader uw overtredingen niet vergeven.

In Zijn onderwijs over het bidden geeft de Heer nu aan hoe zij kunnen bidden. Hij bedoelt daarmee geen 'standaardgebed' te geven dat steeds weer gebeden moet worden. Dan zou de uitwerking juist die kunnen zijn waarvan Hij net heeft gezegd dat het zo niet moet. Veelmeer geeft Hij in dit gebed aan tot Wie ze zich mogen richten en wat de inhoud van hun gebed moet zijn.

In de aanspraak "*onze Vader Die in de hemelen bent*", ligt afstand. De discipel op aarde spreekt tot de Vader in de hemel. Dat laat zien dat het niet in de eerste plaats voor christenen is bedoeld. De christen heeft immers de vrije toegang tot God zijn Vader in de hemel. Daar is geen afstand. Die afstand is er wel tussen het aardse volk van God en God in de hemel. Dat maakt dit gebed tot een gebed dat wordt gebeden met het oog op het aanbreken van het vreedrijk, terwijl de omstandigheden er nog mee in tegenstelling zijn. Hoewel dit gebed dus vooral voor het overblijfsel van Israël is bedoeld, kunnen wij er wel veel van leren.

De aankondiging van het vreedrijk door Johannes de dooper en de Heer Zelf brengt discipelen ertoe te verlangen naar de vestiging van Zijn koninkrijk. Daarvoor moeten ze de moeilijkheden van een vijandige wereld zien te overwinnen, moeten ze bewaard blijven voor de strikken van de vijand en is het nodig de wil van de Vader te doen.

Het gebed bevat zes beden. Eerst komen drie beden die met God te doen hebben. Het gaat daarbij om Zijn Naam, Zijn rijk en Zijn wil. Dan komen drie beden die met ons te doen hebben. Het gaat daarbij om ons brood, onze schulden en onze uitredding uit verzoeking en verlossing van de boze. De hemelse Vader en Zijn aanspraken staan dus op de eerste plaats. Onze behoeften komen op de tweede plaats.

De ware discipel zal ernaar verlangen dat de Naam van zijn Vader, Die nu nog zo vaak wordt gelasterd en zoveel oneer wordt aangedaan, overal op aarde zal worden geheiligd. Wanneer de Heer Jezus zal regeren, zal de heiligheid van de Naam van de Vader door iedereen met eerbied worden erkend en uitgesproken. Discipelen vinden er hun

grootste vreugde in dat hun Vader, Die nu nog alles in het verborgen doet, openlijk zal worden geprezen en groot gemaakt.

Als de Naam van de Vader overal geheiligd is, zal ook de wil van de Vader overal gebeuren. Dat zal de situatie zijn als 'Uw koninkrijk', het vrederijk, gekomen zal zijn. Dan zal er ook volkomen gehoorzaamheid zijn en zal 'Uw wil' gebeuren op aarde, zoals die altijd al in de hemel gebeurde.

Maar zover is het nog niet. De discipel is nog afhankelijk van de zorg van zijn Vader, terwijl hij omgeven wordt door vijanden. Zeker in de grote verdrukking, die direct aan de vestiging van het vrederijk voorafgaat, zal er groot gebrek aan de meest dagelijkse behoeften zijn. De Heer zegt hier dat ze elke dag tot hun Vader mogen roepen of Hij hun het nodige wil geven.

Ze zullen zich ook bewust zijn dat de nood waarin ze zijn, het gevolg is van hun zonden. Ze vragen vergeving en doen dat in de gezindheid van vergeving die ze ook tegenover hun vervolgers hebben getoond. Tegelijk erkennen ze hun zwakheid om staande te blijven in de verzoeking. De Heer zegt dat ze mogen bidden of hun Vader wil voorkomen dat ze in verzoeking terechtkomen, waardoor ze Hem zouden verloochenen. Ze mogen ook vragen of hun Vader de boze van hen wil verwijderen.

In de slotwoorden van Zijn onderwijs over het bidden komt de Heer terug op het vergeven. Door het woord "*want*" in *vers 14* is er een duidelijke verbinding met het voorgaande. Het is nodig de gezindheid van vergeving te hebben om het bewustzijn van vergeving te hebben. Als een discipel niet bereid is anderen te vergeven wat ze hem hebben misdaan, kan de Vader die bereidheid ook niet tonen. Door het ontbreken van de bereidheid om te vergeven wordt de toegang tot de Vader in het gebed geblokkeerd.

Vasten | *verzen 16-18*

16 Wanneer u nu vast, toont dan niet een droevig gezicht zoals de huichelaars; want zij maken hun gezichten ontoonbaar om zich aan de mensen te vertonen wanneer zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u: zij hebben hun loon al. 17 Maar u, als u vast, zalf uw hoofd en was uw gezicht, 18 om u niet aan de mensen te vertonen wanneer u vast,

maar aan uw Vader Die in het verborgen is; en uw Vader Die in het verborgen kijkt, zal het u vergelden.

Vasten komt in het Oude Testament verschillende keren voor (zie bijv. Js 58). In de brieven van het Nieuwe Testament die het leven van de gemeente beschrijven, komt het ook voor. Meestal wordt vasten verbonden aan gebed (Hd 14:23). Ook in dit hoofdstuk volgt het direct op gebed. Waar gebed de geestelijke kant van de mens betreft, betreft vasten zijn lichamelijke kant. Door te vasten voelt iemand met zijn lichaam mee met wat hem in zijn geest en ziel bezighoudt. Vasten hoort bij verootmoediging en is ook een uiting van verdriet. Als iemand vast, ontzegt hij zich het genot van aardse dingen die op zichzelf volkomen geoorloofd zijn om van te genieten. Wie vast, ontzegt zich tijdens de duur van het vasten bepaalde aardse dingen voor een hoger doel.

Vasten is geen doel op zichzelf. Zo vasten de farizeeën. Door het tonen van een droevig gezicht, het zelfs ontoonbaar maken ervan, weten zij de waardering van mensen binnen te halen. Zij willen graag dat de mensen zien hoe goed en vroom zij leven en hoe zij toch wel veel verdriet hebben om de geestelijke toestand van Gods volk. De Heer Jezus doorziet de ware aard van dit optreden. Hij noemt hen "huichelaars" en zegt dat zij hun loon al hebben.

Het echte vasten zie je niet aan iemand. Het is, net als het gebed, iets tussen de Vader en de discipel. De Vader zal het belonen als iemand zo meevoelt met Hem over de situatie van Zijn volk. Vasten gebeurt voor Hem en niet voor anderen.

Schatten in de hemel | verzen 19-21

19 Verzamelt u geen schatten op de aarde, waar mot en aforeter ze bederft en waar dieven inbreken en stelen; 20 maar verzamelt u schatten in [de] hemel, waar geen mot of aforeter ze bederft en waar dieven niet inbreken of stelen; 21 want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

Het laatste deel van het hoofdstuk (verzen 19-34) gaat over aards bezit en de noodzakelijke dingen van het leven. De Heer geeft daarvoor de nodige vermaningen vanwege de diepe neiging in ieder mens om aardse schatten na te jagen. De vermaning om geen schatten op aarde

te verzamelen staat tegenover de aansporing om weldadigheid te doen waarover de Heer in het begin van dit hoofdstuk spreekt.

Er zijn twee redenen om het hart niet op aards bezit te zetten. Die redenen zitten in de twee manieren waarop we onze schatten kunnen kwijtraken. In de eerste plaats kunnen ze worden bedorven door natuurkrachten die wij niet in de hand hebben. In de tweede plaats kunnen gewelddadige mensen ze van ons roven. We kunnen nog zo ons best doen ons tegen beide te verweren, maar een houdbaarheidsdatum van ons bezit is niet te garanderen.

De Heer wijst op andere schatten, die niet aan bederf onderhevig zijn en die niet van ons kunnen worden gestolen. Dat zijn de schatten in de hemel. Deze schatten zijn verbonden met Hem, *“in Wie al de schatten van de wijsheid en kennis verborgen zijn”*, dat is Christus (Ko 2:3). Wat we daarvan verzamelen door ons bezig te houden met de dingen die boven zijn (Ko 3:1-2), is van eeuwige, onverwoestbare waarde.

Als we de Vader in de hemel werkelijk kennen, dan hebben we onze schat in de hemel en dan is ons hart ook daar. We hebben slechts één hart en dat is bij het voorwerp dat het hart het meest waardeert.

De lamp van het lichaam | *verzen 22-23*

22 De lamp van het lichaam is het oog; als dan uw oog eenvoudig is, zal uw hele lichaam verlicht zijn; 23 maar als uw oog boos is, zal uw hele lichaam duister zijn. Als dan het licht dat in u is, duisternis is, hoe groot is de duisternis!

Om de schat in de hemel op zijn juiste waarde te schatten hebben we een eenvoudig oog nodig. Ons oog is een lamp. Het oog is zelf geen lichtbron, maar het vangt het licht op en geeft het door aan het lichaam. Dan weten de ledematen wat ze moeten doen. Met het oog op de schat in de hemel kunnen we het gebed bidden dat ook Paulus bad. Hij bad voor de gelovigen te Efeze om verlichte ogen van het hart (Ef 1:18), zodat zij de rijkdommen van de hemel zouden kunnen leren kennen.

Naambelijders, zij die zeggen een verbinding met de Heer Jezus te hebben, maar Hem niet als hun leven hebben, beroemen zich erop licht te hebben. Maar hun oog is boos. Zij hebben geen schat in de hemel, maar verzamelen schatten op aarde. Het licht dat zij zogenaamd bezitten, is in werkelijkheid duisternis. Wie zich aanmatig licht te bezitten,

bevindt zich in de grootst mogelijke duisternis. Zo iemand sluit zich volledig af voor Gods licht.

God of Mammon | *vers 24*

Niemand kan twee heren dienen, want hij zal òf de een haten en de ander liefhebben, òf zich aan de een hechten en de ander verachten. U kunt niet God dienen en Mammon.

Het is niet mogelijk schatten in de hemel te verzamelen als ons oog heen en weer zweeft tussen de schatten van de hemel en de schatten van de aarde. God en Mammon zijn twee heren die gediend willen worden. God wil dat we Hem dienen en Hij heeft er recht op. Mammon, de god van het geld en de rijkdom, wil ons verleiden hem te dienen. Het is een onmogelijkheid dat beiden tegelijk worden gediend.

Veel christenen menen dat het kan en proberen het ook. De Heer Jezus zegt hier dat het niet kan. God en Mammon sluiten elkaar volledig uit, ze staan volkomen tegenover elkaar. Wie zegt dat hij God dient, terwijl uit zijn leven blijkt dat hij voor de aardse dingen leeft, verloochent zijn verhouding tot God. In de praktijk zullen de aardse dingen steeds meer terrein winnen en zal dus het leven tot eer van God steeds meer terrein verliezen.

Bezorgdheid | *verzen 25-34*

25 Daarom zeg Ik u: weest niet bezorgd voor uw leven, wat u eten <of wat u drinken> zult, ook niet voor uw lichaam, waarmee u zich zult kleden. Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam dan de kleding? 26 Kijkt naar de vogels van de hemel, dat zij niet zaaien, niet maaien en niet in schuren verzamelen, en uw hemelse Vader voedt ze. Gaat u ze niet ver te boven? 27 Wie van u echter kan door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte toevoegen? 28 En wat bent u bezorgd over kleding? Let op de lelies op het veld, hoe zij groeien; 29 zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet was bekleed als een van deze. 30 Als nu God het gras op het veld, dat er vandaag is en morgen in een oven wordt geworpen, zo bekleedt, zal Hij niet veel meer u [bekleden], kleingelovigen? 31 Weest dan niet bezorgd, door te zeggen: wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmee zullen wij ons kleden?

32 Want naar al deze dingen zoeken de volken; want uw hemelse Vader weet dat u al deze dingen nodig hebt. 33 Zoekt echter eerst het koninkrijk <van God> en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u erbij gegeven worden. 34 Weest dan niet bezorgd voor morgen; want morgen zal voor zichzelf bezorgd zijn; voor [elke] dag is zijn eigen kwaad genoeg.

In deze verzen gaat het niet over de gevaren van de rijkdom, maar over de zorgen van het leven. We kunnen dit verbinden met de bede: "Geef ons vandaag ons toereikend brood" (vers 11). De zorgen van het leven kunnen ons evenzeer in beslag nemen als het verzamelen van schatten. Het gevaar van bezorgdheid betekent niet dat we niet zouden moeten zorgen bijvoorbeeld voor ons gezin, maar dat we over ons gezin inzitten en erover gaan piekeren. De zorgen van het leven mogen we op de tweede plaats zetten in het vertrouwen dat de Heer zal voorzien in wat we nodig hebben. Hij voorziet toch ook in alles wat nodig is voor de natuur?

De Heer nodigt ons uit eenvoudig naar de vogels te kijken, die allemaal aan hun kostje komen omdat onze hemelse Vader ze voedt. We mogen weten dat we in belangrijkheid de vogels ver te boven gaan. Als we ons dat bewust zijn, valt de zorg voor voedsel weg. Hetzelfde geldt voor de lengte van ons leven, onze levensduur, en onze kleding. Om de zorg daarvoor niet te overdrijven nodigt Hij ons uit naar de lelies en het gras te kijken. Als we zien hoe God daarmee omgaat en wat ermee gebeurt als ze uitgebloeid zijn, kan de last voor deze dingen van ons afvallen. De Heer stelt Zijn discipel gerust, hij hoeft zich geen zorgen te maken over eten of drinken of kleding.

De mensen van de wereld hebben niets anders om zich druk over te maken. Zij hebben geen schat in de hemel en geen Vader in de hemel en leven alleen voor het aardse genot. Het gaat om de gerichtheid op een andere wereld. In dat licht verdwijnt het belang van eten en drinken en kleding. Om de juiste keus te maken moet het oog gericht zijn op wat onzichtbaar, eeuwig en hemels is. Anders wordt er gekozen voor wat zichtbaar, tijdelijk en aards is.

Een discipel van de Heer mag weten dat zijn hemelse Vader weet dat hij al die zichtbare, tijdelijke, aardse dingen nodig heeft en dat Hij daar ook voor zal zorgen. De eerste zorg van een discipel kan daarom – en

dat behoort ook zo te zijn, want dat is zijn opdracht – uitgaan naar het koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid. Het zoeken van het koninkrijk van God betekent het zich helemaal ten dienste daarvan stellen. Het is het erkennen van de heerschappij van de Heer Jezus over alle terreinen van het leven. Het is dat doen wat Hij zegt en dat zeggen wat Hij wil en daarheen gaan waar Hij wil dat we gaan. Het zoeken van Gods gerechtigheid is het zoeken naar de rechte weg die God wijst om die te gaan en die Christus ons is voorgegaan.

Als wij God dienen Die onze hemelse Vader is, vallen wij onder Zijn waakzame en vriendelijke zorg. Onze hemelse Vader kent al onze behoeften en trekt ze Zich aan. We kunnen dan ook helemaal vrij zijn van angstige zorgen en een volstrekt vertrouwen hebben in Zijn liefdevolle zorg.

De Heer zegt nog eens dat we niet bezorgd hoeven te zijn, ook niet voor morgen. Het heeft ook helemaal geen zin om in te zitten over wat morgen kan komen. We hebben genoeg aan het kwaad van de dag die we nu beleven. We hoeven de zorgen die er morgen eventueel kunnen zijn, niet nu al naar ons toe te halen. Als morgen gekomen is, is de zorg mogelijk al verdwenen. En als de zorg er nog is, dan is God er ook.

Mattheüs 7

Het oordelen van anderen | verzen 1-6

1 Oordeelt niet, opdat u niet wordt geoordeeld; 2 want met het oordeel waarmee u oordeelt, zult u worden geoordeeld, en met de maat waarmee u meet, zal u worden gemeten. 3 En wat ziet u de splinter in het oog van uw broeder, maar de balk in uw eigen oog merkt u niet? 4 Of hoe zult u tot uw broeder zeggen: Laat mij de splinter uit uw oog wegdoen, en zie, de balk is in uw oog? 5 Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, en dan zult u helder zien om de splinter uit het oog van uw broeder weg te doen. 6 Geeft het heilige niet aan de honden en werpt uw parels niet voor de varkens; opdat zij ze niet misschien met hun poten vertrappen en zich omkeren en u verscheuren.

In het vorige hoofdstuk hebben we onderwijs van de Heer waarbij het erom gaat Zijn discipelen in te voeren in een betrekking tot de Vader in de hemel. Hij wil dat de Vader hun hele denken vult, of het nu gaat om het doen van weldadigheid, om gebeden of om vasten of ook om hun verhouding tot bezit en alle behoeften van het leven. In dit hoofdstuk geeft de Heer Zijn discipelen onderwijs over de verhouding tot hun broeders en zelfs tot goddeloze mensen.

Het gaat in dit hoofdstuk over de regering van God in het leven van de discipel. De regering van God wil zeggen dat een mens verantwoordelijk is voor wat hij doet en dat zijn handelingen of woorden altijd consequenties voor hemzelf en vaak ook voor anderen hebben.

Als de Heer hier zegt “oordeelt niet”, heeft dat niet te maken met wat duidelijk is, maar met wat verborgen is. Het betreft hier de waarschuwing om te waken voor de geest van kritiek in onszelf, de neiging om kwade motieven bij anderen te veronderstellen in wat niet duidelijk is. Dat wil niet zeggen dat de Heer bedoelt het noodzakelijke oordeel van het kwaad te verzwakken. Als er openbaar kwaad in de gemeente is, moet de gemeente dat oordelen (1Ko 5:12-13).

Maar als we ons een oordeel aanmatigen waar dat niet is toegestaan (1Ko 4:5), krijgen we te maken met de regering van God. God zal ons dan

oordelen en meten naar de normen die wij bij anderen hebben aangelegd. Dan zullen we ervaren hoezeer we anderen tekortgedaan hebben.

Deze verkeerde geest van oordelen komt ook tot uiting in de omvang van het kwaad dat we bij anderen menen waar te nemen, terwijl we blind zijn voor onze eigen veel grotere verkeerdheden. Van dat splinterje in het oog van onze broeder maken we veel ophef, die splinter wordt uitvergroot, terwijl de balk in ons eigen oog wordt gebagatelliseerd. We maken ons druk als iemand een kleinigheid van de waarheid niet ziet, terwijl we niet in de gaten hebben dat wijzelf grote delen van de waarheid veronachtzamen.

Als er oprechte zorg is voor elkaar, zullen we een ander willen helpen bij het verwijderen van een splinter uit zijn oog. Daarvoor zijn we leden van hetzelfde lichaam. Maar het moet wel op de goede manier gebeuren. Het gaat hier om huichelachtig oordelen, om oordeel zonder zelfoordeel, om mank gaan aan hetzelfde kwaad en dan toch een ander voor juist dat kwaad veroordelen.

Vers 6 lijkt een heel ander onderwerp aan te snijden dan de voorgaande verzen. Toch is er een verband. In de *verzen 1-5* waarschuwt de Heer ervoor dat we bij onze medediscipelen niet mogen oordelen over de motieven van het hart. Die zijn voor ons verborgen. In *vers 6* gaat het over het oordelen van personen die zich aandienen als christen, maar van wie uit hun mond en uit hun daden blijkt dat ze de kostbare dingen van de Heer Jezus met hun voeten vertrapten. Daarvan zegt Hij uitdrukkelijk dat we dat wel moeten oordelen.

Met "*honden*" en "*varkens*" worden mensen in de christenheid bedoeld voor wie het kostbare van Gods waarheid geen enkele betekenis en waarde heeft. Zulke mensen moeten we scherp oordelen. We mogen hun niets geven van wat God alleen bedoeld heeft voor Zijn volk en wat voor hen kostbaar is. Niet alleen vertrapten ze dat waardevolle in het slijk, maar ze zullen ook ons, die het geven, meesleuren en verscheuren (*vgl. 2Pt 2:22*).

Met "*honden*" en "*varkens*" worden niet de zondaars in het algemeen bedoeld, en met het "*heilige*" en de "*parels*" wordt niet het evangelie bedoeld. Het brengen van het evangelie is geen parels voor de zwijnen. Het evangelie is juist voor alle zondaars bedoeld, ook voor de meest 'zwijnachtige' onder hen.

Bidt, zoekt, klopt | verzen 7-12

7 Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en u zult vinden; klopt, en u zal worden opengedaan. 8 Want ieder die bidt, ontvangt; en die zoekt, vindt; en die klopt, zal worden opengedaan. 9 Of welk mens is er onder u, aan wie zijn zoon om een brood zal vragen – zal hij hem soms een steen geven? 10 of ook om een vis vragen – zal hij hem soms een slang geven? 11 Als dan u die boos bent, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader Die in de hemelen is, goede [gaven] geven aan hen die er Hem om bidden!

12 Alles dan wat u wilt dat u de mensen doen, doet u hun ook zo; want dat is de wet en de profeten.

De Heer geeft een geweldige bemoediging om al het onderwijs dat Hij heeft gegeven in praktijk te brengen. Als we het onderwijs hebben gehoord, voelen we ons onmachtig het op te volgen. Maar hier geeft de Heer de hulpmiddelen: bidden, zoeken, kloppen. Hij nodigt uit er een onbeperkt en aanhoudend gebruik van te maken. Als we het echt doen, mogen we zeker zijn van de verhoring. Hij verzekert het ons met de toezegging “want een ieder die bidt” enz.

‘Bidden’ is het uitspreken van een verlangen. ‘Zoeken’ ziet erop dat het verlangen niet binnen handbereik is, maar dat we ons moeten inspannen om het verlangde te krijgen. Bij ‘kloppen’ ligt de nadruk op aandringen door de bidder bij God en ook dat er een deur geopend moet worden, wat toegepast kan worden op het wegnemen van een hindernis.

De grens aan het geven van God wordt bepaald door ons geloof. God is een gewillige en overvloedige Gever. Zijn volheid is onuitputtelijk. Zijn vermogen om te geven is onbegrensd. Hij zegt: “Doe uw mond wijd open en Ik zal hem vullen” (Ps 81:11b). Toch geeft God niet alles wat wij vragen. Hij geeft namelijk alleen wat goed is. Als wij iets aan de Vader vragen, zal Hij ons niet iets geven wat waardeloos is als een steen of gevaarlijk als een slang. Zijn maatstaf blijft niet achter bij die van een aardse vader.

Vers 12 is een samenvatting van de verzen 1-11 en eigenlijk van het hele Oude Testament voor zover daar over betrekkingen tot medemensen wordt gesproken. Wat iemand anders ook doet, mijn zorg is hem te

doen wat ik wil dat hij mij doet. Dan handel ik als een kind van mijn hemelse Vader.

Er staat niet: 'Wat u niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet.' Dat is een negatieve benadering van de ander. De Heer stelt het positief. Zo sluit het ook goed aan op het voorgaande. Als de Vader ons zo rijk geeft, zullen wij ook anderen rijk geven. We kunnen deze woorden van de Heer daarom ook zien als een samenvatting van het christendom in zijn uiting naar onze medemensen.

Twee poorten, twee wegen | *verzen 13-14*

13 Gaat in door de nauwe poort; want wijd <is de poort> en breed is de weg die naar het verderf leidt, en velen zijn er die daardoor binnengaan; 14 hoe nauw is de poort en smal de weg die naar het leven leidt, en weinigen zijn er die hem vinden.

Hier spreekt de Heer over de hoofden van de discipelen heen tot de menigten. Hij biedt hun de keus tussen de nauwe en de brede poort, tussen het leven binnengaan of verloren gaan. De poort is nauw, omdat iemand daar slechts door naar binnen kan gaan als hij niets van zichzelf wil meenemen. De poort is niet te nauw voor iemand die zichzelf voor God verootmoedigt en klein wordt.

De poort is wel te nauw voor iemand die meent dat hij er in kan gaan op grond van eigen goede werken. Die werken maken iemand groot. Mensen met werken van eigen gerechtigheid gaan door de wijde poort naar binnen. Velen kiezen deze gemakkelijke poort en de even gemakkelijke weg om een aangenaam leven te leven, maar het einde van die weg is het verderf.

De nauwe poort wordt maar door weinigen ontdekt en binnengegaan. Dat wil niet zeggen dat Gods genade nauw is. Gods genade is rijk en vrij en voor iedereen beschikbaar. Maar slechts weinigen willen op genade een beroep doen. Slechts zij die inzien dat zij voor God niet kunnen bestaan en Hem hun zonden belijden, gaan naar binnen. Zij kiezen de weg van het leven. Dat is een smalle weg. De massa is daar niet te vinden, maar die weg mondt uit in het eeuwige leven bij God.

Valse belijders herkennen | verzen 15-20

15 Past u op voor de valse profeten, die tot u komen in schapenvachten, maar van binnen zijn zij roofzuchtige wolven. 16 Aan hun vruchten zult u hen kennen. Men plukt toch geen druiven van dorens, of vijgen van distels? 17 Zo brengt elke goede boom mooie vruchten voort, maar de bedorven boom brengt slechte vruchten voort. 18 Een goede boom kan geen slechte vruchten voortbrengen en een bedorven boom geen mooie vruchten voortbrengen. 19 Elke boom die geen mooie vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in [het] vuur geworpen. 20 U zult hen dus aan hun vruchten kennen.

De Heer waarschuwt voor de valse profeten. Valse profeten maken de nauwe poort wijd en de smalle weg breed. Ze doen zich voor als discipelen, maar in werkelijkheid brengen ze verderf. Ze zijn erop uit om de ware discipelen te verscheuren. Het onderscheid tussen de echte en de valse profet is te zien aan de vrucht. De vrucht bestaat niet uitsluitend uit grove boosheid. Valse profeten komen niet altijd met opvallende boze leringen. Aan de uitwerking van de leringen, dat zijn hun vruchten, is te zien met wat voor soort profeten we te maken hebben. Het gaat erom wat een leer uitwerkt in het leven van de discipel. Maakt een leer een discipel een trouwere volgeling van de Heer, of voert een leer een discipel weg van de Heer.

Het is ermeê als met een boom. De gezondheid van de boom is af te lezen aan de vrucht die hij voortbrengt. Het is onmogelijk hierin bedrogen te worden. Het is ook duidelijk wat er met een boom gebeurt die geen mooie vrucht voortbrengt. Die laat je niet staan, want stel je voor dat je er per ongeluk toch van eet. Dat kan schadelijk en zelfs dodelijk zijn. Daarom moet zo'n boom worden omgehakt en in het vuur worden geworpen.

Hetzelfde geldt voor mensen die leringen brengen die Gods volk bij God vandaan voeren. Gods volk is geroepen mooie vrucht voor Hem voort te brengen. Door toedoen van de valse profeten worden geen mooie vruchten voortgebracht. Daarom moeten zij streng geoordeeld worden. Laten we dus op de vruchten van een bepaalde leer letten, want daaraan herkennen we met wat voor soort profeten we te maken hebben!

Het oordeel over valse belijders | verzen 21-23

21 Niet ieder die tot Mij zegt: Heer, Heer, zal het koninkrijk der hemelen binnengaan, maar hij die de wil doet van Mijn Vader Die in de hemelen is. 22 Velen zullen in die dag tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet door Uw Naam geprofeteerd en door Uw Naam demonen uitgedreven en door Uw Naam vele krachten gedaan? 23 En dan zal Ik openlijk tot hen zeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, werkers van de wetteloosheid!

Het gaat er niet om wat iemand zegt, maar wat hij doet. Iemand kan heel nadrukkelijk belijden dat Jezus "Heer" is en daarbij het woord "Heer" zelfs twee keer noemen. Maar als hij niet Gods wil volbrengt in onderwerping aan de Schrift, zal de Heer hem verwerpen. Hij noemt zulke lieden "werkers van de wetteloosheid", dat zijn mensen die geen enkel gezag erkennen en zeker niet dat van God.

Valse belijders erkennen met hun mond het gezag van de Heer, maar in de praktijk handelen ze daar niet naar. Judas is een vreselijk voorbeeld van zulke mensen. Hij heeft ongetwijfeld indrukwekkende dingen gesproken en gedaan in de Naam van de Heer, maar er was bij hem geen innerlijke gehechtheid aan Hem. Hij heeft zich nooit bekeerd en bezat dus geen nieuw leven.

De Heer kijkt hier vooruit door de eeuwen heen naar het laatste oordeel. Hij zal openlijk van al die mensen die Hem alleen met de lippen hebben beleden, zeggen dat Hij hen nooit heeft gekend. Natuurlijk kende Hij hen volmaakt. Daarom komt Hij tot deze volmaakt rechtvaardige veroordeling. Dat Hij hen nooit heeft gekend, wil zeggen dat er tussen Hem en hen nooit een door Hem erkende relatie is geweest, omdat zij zich nooit hebben bekeerd. Hun eigen waardering van hun dienst zal plaatsmaken voor Zijn beoordeling ervan.

Tweeërlei fundament | verzen 24-27

24 Ieder dan die deze Mijn woorden hoort en ze doet, zal vergeleken worden met een wijs man, die zijn huis op de rots heeft gebouwd; 25 en de slagregen viel en de waterstromen kwamen en de winden waaiden en beukten tegen dat huis; en het viel niet, want het was op de rots gegrondvest. 26 En ieder die deze Mijn woorden hoort en ze niet doet, zal vergeleken worden met een dwaas man, die zijn huis

op het zand heeft gebouwd; 27 en de slagregen viel en de waterstromen kwamen en de winden waaiden en sloegen tegen dat huis; en het viel, en zijn val was groot.

De Heer Jezus maakt in deze verzen het verschil duidelijk tussen iemand die wijs is en iemand die dwaas is. Het zijn de slotwoorden van de bergrede. Deze afsluitende en samenvattende woorden gelden natuurlijk niet alleen voor wat Hij in de bergrede heeft gezegd, maar voor het hele Woord van God.

Wie is wijs en wie is dwaas? Een wijs man is hij, die de woorden van de Heer Jezus hoort en ze doet. Een dwaas man is hij, die de woorden van de Heer Jezus hoort en ze niet doet. Het verschil zit hem dus niet in horen en niet horen. Zowel de wijze als de dwaas hoort het Woord van God. Het grote verschil is: doen of niet doen. De Heer maakt dit verschil duidelijk met het voorbeeld van het bouwen van een huis. Het verschil zit hem niet in de huizen. Ze zullen beide met deugdelijk materiaal zijn gebouwd. Het grote verschil is het fundament, waarop het huis wordt gebouwd.

In de vergelijking laat de Heer zien dat een test zal uitwijzen of iemand wijs is of dwaas. Uit de test zal blijken of iemand hoort én doet en dus een wijs man is, of dat iemand hoort en *niet* doet en dus een dwaas man is. De test wordt op verschillende wijzen gedaan.

Er zijn "*slagregens*". Daarin kunnen we plotselinge beproevingen zien, zoals bijvoorbeeld in het leven van Job. De ene slagregen heeft nog maar net zijn verwoestend werk gedaan of de volgende slagregen valt in alle hevigheid neer op het levenshuis van Job (*Jb 1:13-19*). Toch blijft zijn levenshuis staan. Dat komt, omdat hij zijn vertrouwen in God niet opgeeft (*Jb 2:10*).

Er kunnen ook "*waterstromen*" komen. Dat spreekt van aanhoudende en toenemende druk. David heeft dat gekend, bijvoorbeeld in de lange tijd dat hij door Saul achterna werd gezeten, die hem wilde vermoorden. Soms werd het zo zwaar, dat hij bijna de moed zou opgeven (*Ps 69:1-4,16*). Maar ook hij gaf zijn vertrouwen in God niet op (*Ps 69:31-37*).

En dan "*de winden*". Daarbij kunnen we denken aan allerlei "*wind van leer*" (*Ef 4:14*). Timotheüs wordt gewaarschuwd voor "*verleidende geesten en leringen van demonen*" (*1Tm 4:1*) die hun uiterste best doen ingang te krijgen in de levens van mensen om hun geloof uit te hollen en te

verwoesten. Dat gebeurt veelvuldig in de christenheid. Paulus houdt hem voor dat het Woord betrouwbaar is en dat hij zijn hoop moet vestigen op de levende God (1Tm 4:9-10).

Al deze elementen gaan tekeer tegen iemands levenshuis en zullen duidelijk maken op welk fundament het is gebouwd: op de rots of op het zand. Niemand die zegt te horen, ontkomt aan de test.

Bij de wijze man gebruikt de Heer Jezus voor de test het woord "beukten" (vers 25). Hier beluisteren we hoezeer de vijand met inspanning van al zijn krachten zijn uiterste best doet om dit huis te laten vallen. Maar wat is het resultaat? Het valt niet!

Bij de dwaze man gebruikt de Heer het iets minder krachtige "sloegen" (vers 27), alsof de vijand daar minder kracht hoeft te gebruiken. De dwaas heeft ook de woorden van de Heer gehoord. Alleen, hij doet ze niet. Hij bouwt niet op de rots, maar op iets anders. Wat het ook mag zijn, het is zand en biedt dus geen enkele stevigheid. Dat maakt de man dwaas. De test brengt dat aan het licht. Het huis valt niet alleen, de val ervan is "groot".

Waarop is ons levenshuis gebouwd? Zijn wij wijs of zijn wij dwaas? Niemand zal van zichzelf zeggen dat hij dwaas is. Maar de test komt en het bewijs van wat we zijn, zal ondubbelzinnig worden geleverd. Het komt erop aan dat we *geloven* wat God zegt, dat we *aanvaarden* wat God zegt en dat we *doen* wat God zegt. Met minder redden we het niet. We constateren dat er veel gebouwd wordt op het verkeerde fundament. Velen luisteren naar Gods Woord, maar doen ermee wat henzelf het beste lijkt. Dat is bouwen op zand, waarbij de val onvermijdelijk en groot is.

De menigten staan versteld | *verzen 28-29*

28 En het gebeurde toen Jezus deze woorden had geëindigd, dat de menigten versteld stonden over Zijn leer; 29 want Hij leerde hen als iemand die gezag heeft, en niet als hun schriftgeleerden.

Hoewel de Heer Zijn discipelen leerde, hebben de menigten meegeluisterd. Wat ze horen, doet hen versteld staan. Dat is geen wonder, want het is een stem uit een andere sfeer dan die van de aarde. De Leraar leeft het Woord uit en voor. Dat geeft Hem het gezag. Hij is, wat Hij zegt. In Hem wordt de leer geïllustreerd. Hij is de volmaakte Leermees-

ter Die onderwijs geeft aan Zijn discipelen, dat wil zeggen Zijn volgelingen, die Hem, hun Leermeester, eren en willen worden als Hij. Ze luisteren niet alleen naar Hem, maar doen Hem ook na.

Het gezag waarmee Hij deze dingen verkondigt, bewerkt grote verbazing bij de menigten. Zij merken het verschil op tussen de wijze waarop Hij leert en de wijze waarop hun schriftgeleerden dat doen. Hun schriftgeleerden zijn de mensen die zeggen en niet doen (*Mt 23:4b*). Hij spreekt met gezag, zonder te zeggen waarom Hij dat doet. Hij beveelt, zonder Zijn recht daarop te verklaren. Hij leert op een manier die volkomen anders is dan de manier waarop anderen dat doen. Terwijl Hij de heilige Schrift eert en vervult, citeert Hij geen vroegere gezagsbron om te onderstrepen wat Hij zegt. Hij leert op volkomen unieke wijze, waaruit blijkt dat Hij is wat Hij zegt (*Jh 8:25*).

Mattheüs 8

Vele menigten volgen Hem | vers 1

Toen Hij nu van de berg was afgedaald, volgden Hem vele menigten.

In de voorgaande hoofdstukken (Mt 5-7) heeft de Heer gepredikt welke beginselen het komende koninkrijk besturen. Hij heeft aan Zijn discipelen – en over hun hoofden heen de menigten (Mt 5:1-2) – de grondwet van dat koninkrijk voorgelaten. Daarin heeft Hij het hart van de mens in zijn binnenste motieven blootgelegd en Zijn volgelingen opgeroepen in hun leven de *eigenschappen* van de Koning te laten zien. Dat heeft de menigten versteld doen staan (Mt 7:28) en nu volgen ze Hem. In de komende twee hoofdstukken (Mt 8-9) zien we de *tekenen* van de Koning of het koninkrijk, waarin Hij werken van Zijn macht laat zien.

De geschiedenissen in deze hoofdstukken staan niet in een chronologische volgorde. Die volgorde geeft Markus in zijn evangelie. Hier staan gebeurtenissen bij elkaar die laten zien dat de beloofde Messias aanwezig is. Het volk moet Hem daaraan kunnen herkennen. Hij is Emmanuel, God met ons, Die goedgeeft aan Zijn volk. In Hem doet een God van genade en barmhartigheid Zich kennen. In alle gebeurtenissen leren we steeds meer over de Heer Jezus Zelf. In elke gebeurtenis straalt de heerlijkheid van Zijn Persoon.

Uit de rangschikking van de eerste drie gebeurtenissen leren we het grondplan dat God met Hem en Zijn volk heeft. De reiniging van de melaatse (verzen 2-4) stelt het gelovig overblijfsel van Israël voor dat in Hem gelooft nu Hij op aarde is, hoe zwak dat geloof ook is. In de Romeinse hoofdman zien we dat, waar Zijn volk Hem verwerpt, de weg vrij is voor de invoering van de heidenen (verzen 5-13). Bij de genezing van de schoonmoeder van Petrus zien we dat Hij opnieuw in Israël (het huis) is teruggekeerd en het overblijfsel in staat is Hem te dienen (verzen 14-15).

Reiniging van een melaatse | verzen 2-4

2 En zie, een melaatse kwam naar Hem toe en huldigde Hem en zei: Heer, als U wilt, kunt U mij reinigen. 3 En Hij strekte Zijn hand uit, raakte hem aan en zei: Ik wil, word gereinigd! En terstond werd

[hij van] zijn melaatsheid gereinigd. 4 En Jezus zei tot hem: Let erop dat u niemand iets zegt; maar ga heen, toon u aan de priester en offer de gave die Mozes heeft geboden, hun tot een getuigenis.

Het eerste werk van Zijn macht dat Mattheüs beschrijft, is de reiniging van een melaatse. Terwijl de menigte verschrikt zal zijn teruggedeeind bij het naderen van de melaatse, loopt de Heer niet vol afschuw weg. De man is overtuigd van de macht van de Heer Jezus, maar niet zozeer van Zijn genade. De Heer ontvangt hem echter vol genade. Hij handelt direct door Zijn hand uit te strekken, hem aan te raken en het machtswoord tot reiniging te spreken. Op Zijn machtswoord wordt de melaatse gereinigd. Iemand die een melaatse aanraakt, wordt zelf onrein. Maar de gezegende Verlosser komt zo dicht bij de mens, dat Hij de verontreiniging kan wegnemen en wel zonder Zelf verontreinigd te worden.

In *Leviticus* hebben we wel ceremoniën voor de reiniging (*zie Lv 14*), maar niet voor de genezing. Melaatsheid is alleen door God te genezen (*vgl. 2Kn 5:7*). De Heer Jezus is God.

Hij is ook de Wetgever. Daarom zegt Hij tot de gereinigde dat hij naar de priester moet gaan, om de voorschriften voor reiniging die door Mozes zijn opgeschreven te vervullen. De diepere reden hiervan is, dat de reiniging van de man voor de godsdienstige klasse een duidelijke aanwijzing moet zijn dat God onder hen aanwezig is. De priester die hem tevoren onrein heeft verklaard, zal nu zien dat de man genezen is en dat kan alleen God gedaan hebben. Daar de Heer Jezus de reiniging tot stand heeft gebracht, zou de priester tot de conclusie moeten komen dat in Hem God onder Zijn volk aanwezig is.

Het is met de melaatsheid als met de zonde. Melaatsheid is een beeld van de naar buiten uitbrekende, verderfelijke macht van de zonde die ook nog eens voor anderen besmettelijk is. Melaatsheid maakt net als de zonde iemand afstotelijk, ongeschikt om tot Gods eer en tot zegen van anderen te leven. Mirjam, Gehazi en Uzzia of Azaria werden melaats als een zichtbaar bewijs van de hoogmoed en hebzucht die in hun hart was (*Nm 12:10-15; 2Kn 5:27; 15:5; 2Kr 26:16-21*).

Niemand kan de zonde wegnemen dan alleen de Zoon van God (*1Jh 3:5*). De zonde is een verandering om als discipel te functioneren. De Heer wil bij ons elke verandering wegnemen, opdat we Hem kunnen volgen.

De hoofdman van Kapernaüm | verzen 5-13

5 En toen Hij Kapernaüm was binnengegaan, kwam een hoofdman naar Hem toe, die Hem aldus smeekte: 6 Heer, mijn knecht ligt thuis verlamd en lijdt vreselijke pijn. 7 En Hij zei tot hem: Ik zal komen en hem genezen. 8 De hoofdman echter antwoordde en zei: Heer, ik ben niet belangrijk genoeg dat U onder mijn dak binnenkomt, maar spreek slechts met een woord en mijn knecht zal gezond worden. 9 Want ook ik ben een mens onder gezag [van anderen] en heb soldaten onder mij; en ik zeg tot deze: Ga, en hij gaat; en tot een ander: Kom, en hij komt; en tot mijn slaaf: Doe dit, en hij doet het. 10 Toen Jezus nu dit hoorde, verwonderde Hij Zich en zei tot hen die volgden: Voorwaar, Ik zeg u, bij niemand heb Ik zo'n groot geloof in Israël gevonden. 11 Ik zeg u echter, dat velen zullen komen van oost en west en met Abraham, Izaäk en Jakob zullen aanliggen in het koninkrijk der hemelen; 12 de zonen van het koninkrijk echter zullen worden uitgeworpen in de buitenste duisternis; daar zal het geween zijn en het tandengeknars. 13 En Jezus zei tot de hoofdman: Ga heen, en zoals u geloofd hebt, laat het u gebeuren. En zijn knecht werd op dat uur gezond.

De hoofdpersoon in deze gebeurtenis is een heidense hoofdman die een opmerkelijk geloof in de Heer Jezus blijkt te hebben. Zijn geloof wordt openbaar naar aanleiding van een van zijn knechten die verlamd thuis ligt, terwijl hij hevige pijn lijdt. De hoofdman zoekt de Heer op en smeekt Hem ten behoeve van zijn knecht. De situatie van de knecht illustreert dat de zonde iemand totaal kan verlammen en tegelijk enorme pijn veroorzaakt. Evenals in de vorige gebeurtenis is ook hier geen mens die uitkomst kan bieden. De hoofdman ziet in dat alleen de Heer Jezus kan helpen. Van de knecht kan geen enkele activiteit uitgaan. Zo kunnen ook wij Christus aanlopen en smeken ten behoeve van anderen die daartoe zelf niet in staat zijn.

De Heer antwoordt welwillend op de smeekbede van de hoofdman. Hij wil komen en hem genezen. Dan blijkt het bijzondere zicht dat de hoofdman op zichzelf en op de Heer heeft. In vergelijking met de Heer voelt hij zich onwaardig dat Hij een stap bij hem door de deur zou zetten. Tegelijk ziet hij de grote macht van de Heer in Zijn woord. Daarop doet hij een beroep. Hij hoeft niet te komen, want Hij is ook in staat om door Zijn woord vol macht te genezen (Ps 107:20). Hij hoeft niet

lichamelijk ergens aanwezig te zijn, want Hij is de Alomtegenwoordige. Terwijl Hij met de hoofdman staat te praten, is Hij ook bij zijn knecht.

In wat de hoofdman van zichzelf zegt, blijkt enerzijds zijn onderworpenheid aan anderen en anderzijds dat anderen weer aan hem onderworpen zijn. Die anderen die aan hem onderworpen zijn, kan hij met een woord gebieden iets te doen en zij gehoorzamen hem. Dat herkent hij ook bij de Heer Jezus. Ook Hij staat onder het gezag van een Ander, God, en Hij kan anderen bevelen en wordt gehoorzaamd.

Wat de hoofdman zegt, maakt indruk op de Heer Jezus. Dit is een geheimenis dat de heerlijkheid van Zijn Persoon steeds groter maakt. Enerzijds is Hij het Zelf Die dit geloof in de hoofdman werkt. Als het anderzijds tot uiting komt, ziet Hij dat als iets van de persoon zelf. Zijn verwondering wordt vooral veroorzaakt door het feit dat het een *heidense* hoofdman betreft en niet iemand van Zijn eigen volk. Hij moet zelfs constateren dat Hij een dergelijk groot geloof in Israël niet heeft gevonden.

Het geloof van de heidense hoofdman is kenmerkend voor allen die geloven en niet tot Israël behoren. Israël zal pas geloven als zij de Messias zien en Hij hen aanraakt. Die aanraking is er bij de melaatse (*vers 3*) en ook in de volgende geschiedenis, bij de schoonmoeder van Petrus (*vers 15*). Het geloof van de heidenen wordt gekenmerkt door geloof in Zijn Woord zonder dat Hij lichamelijk aanwezig is. Door dit geloof zullen velen van de einden van de aarde deel krijgen aan de heerlijke zegeningen van het koninkrijk der hemelen, samen met Abraham, Izaäk en Jakob. De Heer stelt Zich daarvoor Persoonlijk garant met de uitspraak "*Ik zeg u echter*".

Ditzelfde "*Ik zeg u echter*" geldt ook voor de keerzijde. Zo zeker als de gelovige heidenen deel krijgen aan het koninkrijk, zo zeker zullen zij voor wie het oorspronkelijk is bedoeld, er vanwege hun ongeloof geen deel aan hebben. Velen van de arme heidenen zullen komen om in het koninkrijk der hemelen aan te liggen met de vaders die door het Joodse volk worden vereerd als de eerste vaders van de erfgenamen van de belofte.

De kinderen van het koninkrijk zullen daarentegen in de buitenste duisternis zijn. In plaats van in het licht en de zegen gevoerd te worden

zullen zij worden uitgeworpen in een totaal tegengestelde plaats. In de buitenste duisternis zullen ze huilen vanwege de pijnen, en de tanden knarsen vanwege de wroeging om de verspeelde zegen.

Petrus' schoonmoeder genezen | *verzen 14-15*

14 En Jezus kwam in het huis van Petrus en zag diens schoonmoeder met koorts liggen. 15 En Hij raakte haar hand aan en de koorts verliet haar; en zij stond op en diende Hem.

Het derde geval van genezing vindt plaats in een huis. Het is het huis van Petrus. De Heer is daar te gast. Waar Hij is, kunnen ziekte en dood niet blijven bestaan. Zo zal het ook zijn als Hij op aarde regeert (*Js 35:10b*). Hij ziet de nood. We lezen niet dat Hij een woord spreekt, maar dat Hij haar hand aanraakt. De genezing volgt ogenblikkelijk en volledig. Een tijd van herstel is niet nodig.

Mattheüs verhaalt niet dat de Heer gevraagd wordt om te genezen. Dat lezen we in het *evangelie naar Markus* (*Mk 1:30*). Hier is de genezing een daad die voortvloeit uit Zijn aanwezigheid. We hebben hier opnieuw een bewijs dat Hij de Messias is *“Die al uw ziekten geneest”* (*Ps 103:3b*).

De koorts is een ziekte die iemand rusteloos maakt. Er is veel activiteit, maar het is ongecontroleerd en het enige resultaat is dat de mens steeds verder verzwakt. Hij is niet tot het geven van enige hulp aan anderen in staat. Als de Heer haar heeft genezen, is dat volledig veranderd. Ze kan opstaan en Hem dienen.

Hij wil ook ons van alle zinloze bezigheden bevrijden die alleen maar onze krachten verteren zonder dat er iets gebeurt wat tot Zijn eer is. Daarvoor moet Hij, net als bij haar, onze hand aanraken. De hand is het symbool van bedrijvigheid, van bezig zijn. Als Hij de kracht van onze bezigheden is en niet een of ander verterend vuur in ons, zijn we in staat Hem te dienen.

Velen genezen | *verzen 16-17*

16 Toen het nu avond was geworden, brachten zij tot Hem vele bezetenen, en Hij dreef de geesten uit met een woord en Hij genas alle lijdenden, 17 opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet Jesaja, die zei: ‘Hijzelf heeft onze zwakheden [op Zich] genomen en onze ziekten gedragen’.

De Heer blijft tot in de avond bezig voor hen die in nood zijn. Er zijn "vele bezetenen" en dat in het land van God. Dan moet het volk wel erg zijn afgeweken. Op het woord van Zijn macht gaan de boze geesten uit. Er is hier geen sprake van weerstand. Behalve geestelijk lijden door demonen is er ook veel lichamelijk lijden. Hen die zo lijden, geneest Hij ook. Al deze dingen wijzen erop dat het volk in plaats van zegen door gehoorzaamheid vloek door ongehoorzaamheid over zich heeft gebracht. Maar Christus is aanwezig om van mensen die in geloof tot Hem komen de gevolgen van de vloek weg te nemen.

De aanhaling uit de profeet *Jesaja* laat zien hoe en in welke geest de Heer de genezingen volbracht. Terwijl Hij de mensen helpt, voelt Hij al hun nood en ziekten op het diepste mee. Hij draagt de last ervan in Zijn geest, terwijl Hij ze door Zijn macht wegdoet. Het wonder toont Zijn Goddelijke macht, maar er is ook het Goddelijk medegevoelen dat intreedt in de diepten van de nood van wie Hij te hulp komt.

Het op Zich nemen van de zwakheden en het dragen van de ziekten verwijst niet naar het kruis, maar naar Zijn leven op aarde. De aanhaling uit *Jesaja* zegt niet dat de Heer de ziekten op het kruis heeft gedragen en dat een gelovige daarom niet meer ziek zou hoeven te zijn. Net zoals de Heer kan meelijden met zwakten, kan Hij meelijden in geval van ziekte.

Met zonden kan Hij niet meelijden. Daarvoor moest Hij in de dood gaan. Hij kan Zich niet vereenzelvigen met iemand die zondigt om zo iemand te ondersteunen in die weg. Hij kan Zich wel vereenzelvigen met iemand die ziek is om zo iemand te ondersteunen in het lijden. Hij vereenzelvigd Zich met iemand die ziek is op dezelfde manier als met iemand die gevangen is ter wille van Zijn Naam (*Mt 25:36-40*).

De Heer volgen | *verzen 18-22*

18 Toen nu Jezus een <grote> menigte om Zich heen zag, beval Hij naar de overkant weg te varen. 19 En een schriftgeleerde kwam en zei tot Hem: Meester, ik zal U volgen, waar U ook heengaat. 20 En Jezus zei tot hem: De vossen hebben holen en de vogels van de hemel nesten; maar de Zoon des mensen heeft geen [plaats] waar Hij Zijn hoofd kan neerleggen. 21 Een ander van Zijn discipelen nu zei tot

Hem: Heer, sta mij toe eerst mijn vader te gaan begraven. 22 Jezus echter zei tot hem: Volg Mij, en laat de doden hun doden begraven.

Een grote menigte verzamelt zich om de Heer. Ze worden allen door Zijn weldaden aangetrokken. Maar Hij kent hun hart en weet dat zij alleen willen profiteren van Zijn goedheid. De bewijzen van Zijn goedheid zijn geleverd en nu is het de tijd om daar weg te gaan. Hij geeft Zijn discipelen bevel om naar de overkant van het meer te gaan. Daar moet Hij ook Zijn werk doen.

Dan maakt een schriftgeleerde zich los uit de menigte. Vol enthousiasme meldt hij zich bij de "Meester" en geeft aan dat hij Hem zal volgen, waar Hij ook heengaat. Daaruit blijkt dat hij zichzelf hoog inschat. Het kennen van de Schrift (hij is immers een schriftgeleerde) en het verlangen om de Heer te volgen, is niet voldoende om Hem ook daadwerkelijk te kunnen volgen. De Heer zegt wat het volgen van Hem betekent. Om Hem echt te kunnen volgen is het nodig dat het eigen belang en het zelfvertrouwen worden onderkend en geoordeeld. Hij zegt ook dat aan het volgen van Hem geen eer, maar smaad verbonden is.

De Heer weet wat in zijn hart is. Het betreft hier een vleselijke Jood die denkt door het volgen van Hem een goede plaats te krijgen bij de Messias. Iemand die zichzelf aanbiedt zonder geroepen te zijn, denkt dat het allemaal even mooi is, maar het heeft geen houvast in zijn hart. Spoedig zullen zich andere omstandigheden voordoen die zijn hart naar andere dingen aftrekken en ten slotte zinkt hij weer weg naar zijn eigen niveau.

Wie zichzelf aanbiedt om de Heer te volgen, dus zonder geroepen te zijn, krijgt te horen wat het deel is van Hem Die hij wil volgen. Terwijl de vossen en de vogels elk van Hem een plaats van rust hebben gekregen, is Hij de thuisloze Zoon des mensen. Vossen en vogels van de hemel zijn niet de lieflijkste dieren van de schepping. Ze symboliseren sluwheid en boosheid, maar als schepselen staan ze toch onder Gods zorg.

Hier noemt de Heer Zichzelf voor de eerste keer "Zoon des mensen". Deze titel spreekt óf van Zijn verwerping óf van Zijn heerlijkheid. Hier spreekt deze titel van Zijn verwerping.

Een ander geval dan dat van de schriftgeleerde is dat van een discipel die "eerst" iets anders wil doen, voordat hij de Heer kan volgen. Hier

blijkt dat er direct bedenkingen komen tegen een direct en volledig volgen van de Heer als *Hij* roept. Deze discipel wil eerst iets doen wat op zichzelf juist is. Hij toont eerbied voor zijn vader. Maar in dit geval, als de Heer heeft geroepen, moeten Zijn aanspraken boven alles gaan, ook boven die van familiebanden.

Dit betekent geen verloochening van familiebanden. God wil dat we die eerbiedigen. De roep van de Heer is daarmee ook niet in strijd, maar gaat daar bovenuit. Uit Zijn antwoord blijkt dat deze discipel de verplichting tegenover zijn ouders als excuus gebruikte om Hem niet direct te volgen. Deze verplichting vormt een hindernis tussen Christus en zijn hart.

Het woord van de Heer "*laat de doden hun doden begraven*", wil zeggen dat deze discipel het begraven van zijn vader aan anderen kan overlaten die niet met de Heer in verbinding staan.

De storm op zee | *verzen 23-27*

23 En toen Hij aan boord van het schip was gegaan, volgden Zijn discipelen Hem. 24 En zie, er ontstond een grote onstuimigheid op de zee, zodat het schip door de golven werd bedekt; Hij echter sliep. 25 En <Zijn discipelen> gingen naar Hem toe, wekten Hem en zeiden: Heer, behoud [ons], wij vergaan! 26 En Hij zei tot hen: Waarom bent u angstig, kleingelovigen? Toen stond Hij op en bestrafte de winden en de zee, en er ontstond een grote stilte. 27 De mensen nu verwonderden zich en zeiden: Wat voor Iemand is Deze, dat zelfs de winden en de zee Hem gehoorzamen?

Nu komt het deel van de ware volgelingen van de Heer. De discipelen die Hem aan boord van het schip volgen, hebben Zijn aanspraken erkend. Ze hebben alles verlaten en volgen Hem. Nu zal blijken dat dit niet wil zeggen dat alles gemakkelijk gaat. Bij de Heer zijn betekent niet dat we gevrijwaard worden van allerlei beproevingen. Het tegendeel is waar. Wie als een discipel Hem volgt, krijgt te maken met vijandschap. De natuurelementen doen hun best ons bang te maken, en in de volgende geschiedenis (*verzen 28-34*) krijgen we te maken met de vijandschap van de mensen. Beide gebeurtenissen dienen er slechts toe dat wij als discipelen onder de indruk komen van de macht van de Heer die Hij juist dan voor ons toont.

De onstuimigheid op zee herkennen we in ons leven. We komen in situaties waarin het lijkt of we vergaan. Dan roepen we: ‘Heer, er is een grote onstuimigheid en het schip wordt door de golven bedekt. Het lijkt alsof U slaapt. We weten dat het niet zo is, maar komt U ons toch te hulp. Wilt U alstublieft laten zien dat U Zich met ons bezighoudt! Heer, we dreigen om te komen! Er is geen kracht in ons om de moeilijkheden en nood, de zonden die openbaar zijn geworden, het hoofd te bieden.’

Dan komt Hij in Zijn genade voor ons tussenbeide. Hij doet dat wel met een zacht verwijt over ons kleingeloof. Als we erover nadenken, begrijpen we dat ook. Hoe zou een schip waar Hij aan boord is, kunnen vergaan? Hij is altijd in de weg van de Vader én Hij is de Heer van alles. Bij Hem zijn we altijd en overal veilig. Zelfs als ons het leven wordt genomen, kan de vijand onze ziel geen schade aandoen. Als de golven ons leven overspoelen, mogen we op deze belofte vertrouwen: *“Wanneer u zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, door rivieren, zij zullen u niet overspoelen”* (Jz 43:2a).

Na Zijn zachte verwijt *“stond Hij op”*. Dat is indrukwekkend. Hij, de almachtige God, staat op en gaat tot actie over. We worden bang als we alleen naar de vijanden kijken, maar als we kijken naar Hem, komt er rust en vertrouwen.

Dit vierde geval van Zijn macht – na de genezing van de melaatse, de knecht van de hoofdman en de schoonmoeder van Petrus – toont Zijn verhevenheid boven de macht van de satan die de volken opzweept tot haat tegen Hem en de Zijnen. Voor Hem betekent die macht niets. Hij kan in de storm slapen. Pas als de discipelen vol angst tot Hem roepen, staat Hij op en onderwerpt de natuurkrachten aan Zijn gebod. De winden en de zee worden stil op het woord van hun Schepper (Ps 65:8; 89:9-10; 106:9; 107:23-29).

Genezing van twee bezetenen | *verzen 28-34*

28 En toen Hij aan de overkant was gekomen, in het land van de Gadarenen, ontmoetten Hem twee bezetenen die uit de graven kwamen, zeer woest, zodat niemand in staat was langs die weg voorbij te gaan. 29 En zie, zij schreeuwden deze woorden: Wat hebben wij met U te maken, Zoon van God? Bent U hier gekomen om ons vóór [de] tijd te pijnigen? 30 Nu was er ver van hen een kudde van vele varkens aan het weiden. 31 De demonen nu smeekten Hem aldus:

Als U ons uitdrijft, zend ons dan in de kudde varkens. 32 En Hij zei tot hen: Gaat. Zij nu gingen uit [de mannen] en gingen in de varkens; en zie, de hele kudde stortte zich van de steilte in de zee en zij kwamen om in het water. 33 Zij nu die ze weidden, vluchtten, en in de stad gekomen berichtten zij alles, ook dat van de bezetenen. 34 En zie, de hele stad liep uit, Jezus tegemoet; en toen zij Hem zagen, smeekten zij Hem uit hun gebied te vertrekken.

De Heer had bevolen naar de overkant weg te varen (*vers 18*). Daar komt Hij dan ook aan, met Zijn discipelen. De reis is niet rustig verlopen. Het gebied dat ze nu betreden, is ook niet rustig. Demonen die hun intrek in twee mensen hebben genomen, terroriseren de omgeving. De woonplaats van deze mensen is het terrein van de dood. Daar komen ze vandaan, als het ware aangetrokken door de macht van Christus.

Ze kunnen niet verborgen blijven. De aanwezigheid van de Heer Jezus roept hen op zich te openbaren. Als er andere mensen kwamen, kwamen ze ook tevoorschijn, maar dan was het om hen schrik aan te jagen. Nu is er schrik bij hen zelf. Ze kennen de Zoon van God en erkennen Zijn macht om hen te oordelen en in de eeuwige pijn te werpen. Hun lot is hun bekend. Ze weten ook dat de tijd ervoor nog niet is aangebroken, zoals ook de satan weet dat hij nog tijd heeft, al is het weinig (*Op 12:12*).

Om een duidelijk getuigenis te geven van de macht van de Heer over de vijand is hier sprake van *twee* bezetenen, naar het beginsel dat in de mond van twee of drie getuigen elke zaak zal bestaan (*2Ko 13:1*). Markus en Lukas houden zich bezig met een van hen en vertellen meer bijzonderheden van het werk van de boze en van het werk van de Heer in die ene bezetene (*Mk 5:1-20; Lk 8:26-39*). Boze geesten willen de mens angst aanjagen voor hun macht, maar ze kunnen niets beginnen als er geen angst voor hen bestaat. Alleen geloof kan deze angst voor zijn macht bij de mens wegnemen.

De demonen kennen Zijn wil. Zonder dat de Heer nog een woord heeft gezegd, weten ze dat Hij hen zal uitdrijven. Zij zijn de onrechtmatige bezitters van deze mensen. De demonen kennen Hem en weten dat zij geen macht hebben Zijn woord te weerstaan. Er is bij hen geen enkele gedachte aan tegenstand tegen Hem. Bij de verzoeking in de woestijn heeft Hij hun overste, de satan, verslagen.

Ze wijzen Hem op een kudde van vele varkens die daar ver vandaan aan het weiden is. Evenals bezetenheid in het land van God is ook de aanwezigheid van een kudde onreine dieren een smaad voor het land van God. Als Israël in de wegen van de wet had gewandeld, zou die kudde onreine dieren er niet zijn geweest. De zwijnen zijn een beeld van Israël.

De Heer spreekt slechts één woord, het bevel: "*Gaat.*" Zonder enige gedachte aan of uiting van tegenstand tegen Hem gehoorzamen de demonen en gaan uit de mannen en in de varkens. Als ze in de varkens zijn gevaren, tonen ze hoezeer ze uit zijn op verderf. Alle varkens storten zich van de steilte in de zee. Zo worden de demonen gebruikt om Gods oordeel over de onreinheid te voltrekken en Zijn land te zuiveren.

De varkenshoeders hebben de kudde niet kunnen redden. Machteloos hebben ze moeten toezien hoe hun kudde omkwam. Ze hebben ook de bevrijding van de bezetenen gezien. Alles wat ze hebben gezien, gaan ze in de stad berichten. Het gevolg is dat de hele stad uitloopt, de Heer Jezus tegemoet. Maar als ze Hem zien, ... smeken ze Hem uit hun gebied te vertrekken. Als Goddelijke macht de macht van de satan uitdrijft, is de Goddelijke tegenwoordigheid die daarin wordt geopenbaard onverdraaglijk voor de mens. De mens wil God geopenbaard in goedheid niet.

De aanwezigheid van demonen en varkens is voor hen aangenamer dan de aanwezigheid van de Zoon van God. Er is voor hen in Hem geen gestalte of glorie om Hem te begeren (*Js 53:2*). Door Hem zijn ze hun bron van inkomsten kwijt. Daarom willen ze heel graag dat Hij vertrekt, weg uit hun gebied, weg uit hun leven.

Mattheüs 9

Genezing van een verlamde | verzen 1-8

1 En nadat Hij aan boord van een schip was gegaan, voer Hij over en kwam in Zijn eigen stad. En zie, zij brachten bij Hem een verlamde die op een bed lag. 2 En toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tot de verlamde: Heb goede moed, kind, uw zonden worden vergeven. 3 En zie, sommigen van de schriftgeleerden zeiden bij zichzelf: Deze lastert. 4 En daar Jezus hun gedachten zag, zei Hij: Waarom denkt u kwaad in uw harten? 5 Want wat is gemakkelijker: te zeggen: Uw zonden worden vergeven, of te zeggen: Sta op en loop? 6 Maar opdat u weet dat de Zoon des mensen macht heeft op de aarde zonden te vergeven, toen zei Hij tot de verlamde: Sta op, neem uw bed op en ga naar uw huis. 7 En hij stond op en ging weg naar zijn huis. 8 Toen nu de menigten dit zagen, vreesden zij en verheerlijkten God, Die zo'n macht aan de mensen had gegeven.

Terwijl in het vorige hoofdstuk meer de waardigheid van de Persoon van Christus naar voren komt, zien we in dit hoofdstuk meer de kenmerken van Zijn dienst. Tevens wordt hier in elk van de gebeurtenissen de reactie zichtbaar van de godsdienstige leiders op de aanwezigheid van de Heer en op wat Hij doet.

Nadat de Heer door de mensen van Gerasa tot ongewenst Persoon is verklaard, gaat Hij daar weg. Hij gaat scheep naar de overkant en komt in Kapernaüm, waar Hij woont (Mt 4:13). Daar kent men Hem dus. Daar heeft Hij Zijn wonderen verricht en hebben ze Hem meer gezien dan ergens anders. Een van die wonderen, de genezing van een verlamde, wordt hier beschreven. In de bevrijding van de bezetene in het vorige hoofdstuk zien we Zijn macht over de duivel en zijn engelen. In de genezing van de verlamde zien we hoe Hij de macht van de zonde verbreekt, de zonden vergeeft en de gevolgen van de zonden opheft.

De verlamde wordt door vier vrienden bij Hem gebracht. Hij ziet hun geloof, zowel dat van de vrienden als dat van de verlamde. Dat beantwoordt Hij. Zijn eerste woorden hebben echter geen betrekking op het lichaam van de verlamde, maar op zijn ziel. Met de woorden "heb goede moed", spreekt de Heer hem moed in. Mogelijk was de verlamde wanhopig. De woorden 'heb goede moed' komen zeven keer in het

Nieuwe Testament voor: *Mattheüs 9:2,22; 14:27; Markus 6:50; 10:49; Johannes 16:33; Handelingen 23:11.*

Na deze woorden gaat de Heer in op de oorzaak van alle ziekte en pijn: de zonde. Hij kent de zonden die op de verlamde drukken. Daarvan moet hij eerst worden bevrijd, voordat hij kan opstaan en wandelen. Eerst moet het geweten worden ontlast, daarna is er kracht om tot eer van God te leven. De woorden "*uw zonden worden vergeven*", moeten een enorme verlichting voor de verlamde hebben betekend. Er is een last van hem afgevallen. Hij kon met deze last niet verder leven. Die drukte hem neer, verlamde hem. De Heer maakt hem daar vrij van, Hij neemt die last van hem af. Op het kruis zal Hij die last op Zich nemen. Met het oog op wat Hij op het kruis zal doen, kan Hij de verlamde zijn zonden vergeven.

Wat de verlamde als muziek in de oren klinkt, klinkt sommigen van de godsdienstige leiders als laster in de oren. Het zijn juist deze leiders bij wie in dit hoofdstuk en de volgende hoofdstukken in toenemende mate haatgevoelens naar boven komen naar aanleiding van alle genadige werken die de Heer doet. Ze uiten hun beschuldiging van laster niet hardop, maar Hij ziet hun gedachten en het kwaad dat zij in hun harten denken. Hij is God voor Wie alle dingen naakt en geopend zijn, Hij doorgrondt ieder mens (*Hb 4:12-13; Ps 139:1*).

Hij stelt de leiders de vraag wat gemakkelijker is: zonden vergeven of genezen? Zij geven geen antwoord. Het antwoord is dat beide dingen voor God even gemakkelijk zijn en voor de mens even onmogelijk. De Heer wacht ook niet op antwoord, maar levert het bewijs dat Hij macht heeft zonden te vergeven door de verlamde te genezen.

Hij geneest met een woord van macht, zonder een gebed tot God. Hij is Zelf God. Tevens is Hij de Zoon des mensen. Als zodanig vergeeft Hij zonden. Als Zoon des mensen is Hij de Middelaar tussen God en mensen, de Mens Christus Jezus (*1Tm 2:5*). Toch kan Hij dat alleen doen, omdat Hij ook God is. Ook vergeeft Hij zonden "*op aarde*". De aarde is het terrein waar zonden worden vergeven, niet de hemel of de hel. Een mens moet op aarde, tijdens zijn leven, tot belijdenis van zijn zonden komen om vergeving van zijn zonden te ontvangen.

Door zowel – eerst – zonden te vergeven als – daarna – te genezen bewijst de Heer Jezus dat Hij Jahweh is, de God van het verbond met

Zijn volk, Die als Messias tot hen is gekomen (*Ps 103:3*). Door het woord van Christus ontvangt de man kracht om op te staan en naar zijn huis te gaan.

De menigten zien wat er is gebeurd. Zij zien alleen het uiterlijke wonder. Dat brengt hen tot verheerlijking van God. Tevens is er vrees. Wat ze hebben gezien, brengt hen niet op de knieën voor Christus om Hem onder belijdenis van hun zonden als hun Messias aan te nemen. Ze zien dat Hij Mens is en tevens erkennen ze de macht van God in Hem als Mens. Maar ze weten niet hoe ze deze twee gedachten moeten verenigen in Zijn Persoon. Ze zien in Hem slechts een werktuig van Gods macht, meer niet.

De roeping van Mattheüs | *verzen 9-13*

9 En toen Jezus vandaar verder ging, zag Hij een mens bij het tolhuis zitten, Mattheüs geheten; en Hij zei tot hem: Volg Mij. En hij stond op en volgde Hem. 10 En het gebeurde dat Hij in het huis aanlag, en zie, vele tollenaars en zondaars kwamen en lagen mee aan met Jezus en Zijn discipelen. 11 En toen de farizeeën het zagen, zeiden zij tot Zijn discipelen: Waarom eet uw Meester met de tollenaars en zondaars? 12 Toen Hij nu dit hoorde, zei Hij tot hen: Zij die gezond zijn, hebben geen arts nodig, maar zij die ziek zijn. 13 Gaat dan heen en leert wat het is: 'Barmhartigheid wil Ik en geen offer'; want Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.

Als de Heer verder trekt, komt Hij voorbij een tolhuis. Bij het tolhuis zit Mattheüs. Hij is tollenaar (*Lk 5:27*), dat is een belastingambtenaar in dienst van de Romeinen, de bezettende macht. Dat hij bij het tolhuis zit, betekent dat het loket geopend is voor mensen die bij hem de belasting moeten afdragen. Als we aan belastingambtenaren denken, doen we dat meestal niet met gevoelens van genegenheid. Voor een man als Mattheüs hebben de mensen die gevoelens ook niet en bij hem gaat het nog veel verder. Hij is veeleer een gehaat man omdat hij voor de bezetter werkt. Hij zit niet te wachten op de komst van de Messias, want hij heult met de vijand. In zijn geval zien we nu hoe de Heer iemand uit een dergelijke situatie kan bevrijden.

Uit deze situatie wordt hij bevrijd door de machtige roepstem van Gods Koning. Slechts twee woorden – en het leven van Mattheüs krijgt een

totaal andere wending en een totaal ander doel. De kracht van de roep van de Heer is zo groot en de aantrekkelijkheid van Zijn Persoon zo onweerstaanbaar, dat de betovering van het geld erdoor wordt verbroken. De macht van het woord van de Heer heeft de verlamde laten opstaan en naar zijn huis doen gaan (*verzen 7-8*). Diezelfde macht van Zijn woord laat Mattheüs opstaan en Hem volgen.

Het eerste gevolg in het leven van Mattheüs van de roeping van de Heer is dat hij Hem met Zijn discipelen gastvrij in zijn eigen huis ontvangt. Als een goed discipel van zijn Heer heeft hij tevens veel collega tollenaars en andere zondaars uitgenodigd. In plaats van geld van anderen te innen geeft hij nu zijn eigen geld uit door het bieden van een gelegenheid om met de Heer kennis te maken. De tollenaars en zondaars komen met in hun hart een verlangen om dat te krijgen wat Mattheüs ook heeft gekregen: bevrijding van hun zonden en rust voor hun geweten.

Dat is niet naar de zin van de farizeeën. Het gedrag dat de Heer vertoont, past niet bij hun opvattingen over afzondering. Als Hij werkelijk van God zou komen, dan zou Hij er wel voor oppassen Zich niet met dergelijke lui af te geven, vinden zij. Ze uiten hun kritiek niet tegen de Heer, maar tegen Zijn discipelen. Dat is een handelwijze die niet deugt. Ook wij moeten ervoor oppassen dat we kritiek die we op iemand hebben, niet tegen anderen uiten achter de rug van de persoon om. Vaak is het uiten van kritiek een bewijs van afwezigheid van barmhartigheid. Dat is zo bij de farizeeën. Zij zijn volkomen vreemd aan de barmhartigheid van God die in Christus aanwezig is.

De Heer laat het antwoord op hun vraag niet aan Zijn discipelen over. Misschien waren Zijn discipelen wel in verlegenheid gebracht. In elk geval heeft Hij gehoord wat de farizeeën over Hem tot Zijn discipelen zeiden en geeft Hij antwoord. De tegenstand van de farizeeën geeft Hem gelegenheid het doel van Zijn dienst te verklaren. Hij is gekomen om hen die ziek zijn, dat wil hier zeggen, zij die zondaren zijn, gezond te maken, dat wil zeggen van de last van hun zonden te bevrijden.

Dan geeft Hij de farizeeën een opdracht. Ze hebben nog niets begrepen van wat God wil. Als de gebeurtenis in het huis van Mattheüs een examen zou zijn, zouden ze volkomen gezakt zijn. Hun opmerking en houding hebben duidelijk gemaakt dat ze niets van God weten. Ze

menen in hun hoogmoed dat God wel heel tevreden moet zijn met hun strenge wijze van leven. De Heer geeft hun als het ware een herkansing als Hij zegt dat ze weg moeten gaan en moeten gaan onderzoeken wat God nu echt bedoelt met het woord uit het boek van de profeet Hosea: *“Barmhartigheid wil Ik en geen offer”* (vers 13; Hs 6:6; vgl. 1Sm 15:22). Dan zullen ze tot de ontdekking komen dat zij zelf verloren zondaren zijn die de barmhartigheid van God nodig hebben.

De Heer besluit Zijn woorden tot hen met te wijzen op Zichzelf als de vervulling van dat woord uit *Hosea 6:6*. Hij was niet gekomen om offers van rechtvaardigen in ontvangst te nemen, maar Zijn barmhartigheid aan zondaars te bewijzen. Als Hij gekomen was om rechtvaardigen te roepen, dan waren de farizeeën massaal naar Hem toegekomen. Nu heeft Hij, als uiting van het feit dat Hij gekomen is om zondaars te roepen, ook Mattheüs geroepen.

Het vasten | *verzen 14-15*

14 Toen kwamen de discipelen van Johannes tot Hem en zeiden: Waarom vasten wij en de farizeeën <dikwijls>, maar Uw discipelen vasten niet? 15 En Jezus zei tot hen: Kunnen de bruiloftsgasten soms treuren, zolang de Bruidegom bij hen is? Maar er zullen dagen komen dat de Bruidegom van hen wordt weggenomen, en dan zullen zij vasten.

In aansluiting op de confrontatie met de farizeeën komen er discipelen van Johannes tot de Heer met een vraag over het vasten. Er waren geregelde vastentijden (*Zc 8:19*). Daaraan hielden zij zich strikt, evenals de discipelen van de farizeeën. Door zichzelf in één adem met de discipelen van de farizeeën te noemen, laten ze zien door welke geest ze zich laten leiden.

Het feit dat ze nog discipelen van Johannes zijn, wil niet zeggen dat Johannes zijn best heeft gedaan om hen bij zich te houden. Enkele van zijn discipelen hadden hem juist verlaten om de Heer te volgen (*Jh 1:35-37*). Zo wilde Johannes dat ook. Maar deze mensen houden vast aan wat Johannes heeft geleerd, ondanks het feit dat de Heer gekomen is. Zij hebben er moeite mee afscheid te nemen van uiterlijke gebruiken, zoals dat voor iedereen moeilijk is die is opgegroeid in een systeem van wetten en regels.

Daar komt nog een kenmerk bij. Wettische mensen leggen niet alleen zichzelf een juk op, maar willen dat ook anderen opleggen. Ze spreken anderen veroordelend aan op vrijheden die zij zichzelf vanuit hun wettische levenshouding niet permitteren. Deze houding kenmerkt de discipelen van Johannes. Daarom komen zij met hun vraag bij de Heer. Ze begrijpen niet waarom Zijn discipelen niet vasten.

Een andere oorzaak van hun vraag is dat ze de Bruidegom niet kennen. Als de Heer in antwoord op hun vraag over de Bruidegom spreekt, bedoelt Hij daarmee Zichzelf. Zijn discipelen noemt Hij de bruiloftsgasten. Hij wijst erop dat er een tijd komt dat de Bruidegom van hen zal zijn weggenomen. Daarmee bedoelt Hij de tijd die aanbreekt na Zijn verwerping door Zijn volk en Zijn hemelvaart.

Het nieuwe en het oude | *verzen 16-17*

16 Nu zet niemand een lap nieuwe stof op een oud kleed; want het ingezette stuk scheurt [iets] van het kleed af en de scheur wordt erger. 17 Ook doet men geen jonge wijn in oude zakken; anders barsten de zakken en de wijn wordt uitgestort, en de zakken gaan verloren; maar men doet jonge wijn in nieuwe zakken, en beide blijven samen bewaard.

Dan verduidelijkt de Heer door twee voorbeelden het verschil tussen het tijdperk van de wet (de tijd vóór Zijn komst) en het tijdperk van de genade (de tijd ná Zijn komst). In deze voorbeelden maakt Hij duidelijk dat de voorschriften van de wet niet kunnen worden vermengd met de genade.

Hij gebruikt twee verschillende beelden. In het beeld van het kleed gaat het erom dat Christus een uiterlijk nieuw stelsel, een nieuwe orde van zaken, brengt. Om in die nieuwe orde van zaken, dat is Zijn koninkrijk, binnen te kunnen gaan is het noodzakelijk gehoor te geven aan het evangelie dat Hij heeft verkondigd. Daarom wordt opgeroepen tot bekering (Mt 4:17). Het is onmogelijk om door het houden van de wet of het vasthouden aan wettische beginselen deel te krijgen aan het koninkrijk. Op die manier probeerden de farizeeën het koninkrijk binnen te gaan.

De Heer laat zien dat de oude manier, dat is het houden van de wet, en de nieuwe manier niet samen kunnen gaan. Als de lap nieuwe stof (het

evangelie) genaaid wordt op een oud kleed (de wet), zal het resultaat zijn dat beide kapot gaan. Toch zien we juist dit in grote delen van de christenheid gebeuren. Men heeft getracht het nieuwe op het oude te hechten door vele vormen van het Judaïsme in het christendom te handhaven en daar bepaalde christelijke waarheden aan toe te voegen. We herkennen dat bijvoorbeeld in een aparte priesterklasse, een letterlijk altaar, speciale kleding, kaarsen en allerlei andere uiterlijke dingen waaraan een zekere geestelijke waarde wordt toegekend. Zulke uiterlijke dingen maken dat de uiterlijke verschijningsvorm van het christendom een valse weergave is van wat het zou moeten zijn.

Naast de uiterlijke verschijningsvorm is ook de inhoud van het nieuwe niet met de inhoud van het oude te verenigen. Dat wordt voorgesteld in het beeld van de zakken met wijn. Binnen het christendom zoals het naar Gods gedachten is, bevinden zich nieuwe mensen die vervuld zijn van een nieuwe vreugde. Het oude, de oude mens, heeft hier geen plaats.

De Heer Jezus brengt de ware vreugde, Hij maakt de bruiloft tot een feest (*Jh 2:1-10*). In die vreugde kan iemand alleen delen als hij zelf vernieuwd is, als hij een nieuwe mens is, in wie de Heilige Geest woont. Dan beleeft zo iemand de *“blijdschap in de Heilige Geest”*, wat een van de kenmerken van het koninkrijk van God in deze tijd is (*Rm 14:17*).

Een overste komt bij de Heer | *verzen 18-19*

18 Terwijl Hij deze dingen tot hen sprak, zie, een overste kwam, huldigde Hem en zei: Mijn dochter is zojuist gestorven; maar kom en leg Uw hand op haar, en zij zal leven. 19 En Jezus stond op en volgde hem met Zijn discipelen.

De beginwoorden van dit gedeelte *“terwijl Hij deze dingen tot hen sprak”*, geven aan dat er een verband met het voorgaande is. De geschiedenis die nu komt, is in zeker opzicht een illustratie van het voorgaande. In het voorgaande spreekt de Heer over Zichzelf als de Bruidegom en over de wet. De bruid noemt Hij niet. De reden daarvoor komt in dit gedeelte. De bruid is Israël. Daarvan is de dochter van de overste een beeld. De dochter is echter gestorven, wat aangeeft dat de bruid dood is. De Heer komt tot een volk dat dood is, dat geen verbinding met Hem heeft.

Toch is er geloof dat Hij de dochter tot leven kan wekken. Dat zien we in het verzoek van de vader. Hij is een overste van de synagoge. Zijn dochter is dus opgegroeid onder de rook van de synagoge en met de wet. Maar die gunstige omstandigheden hebben haar niet in leven kunnen houden. Ze is gestorven. Het meisje is een beeld van Israël onder de wet. De wet beloofde het leven aan de Israëlieten als ze de wet zouden houden. Maar ze hebben de wet niet gehouden en ze konden dat ook niet. Dat betekende de dood.

De Heer wordt erbij geroepen. Hij gaat met de overste mee om het meisje op te wekken, terwijl Zijn discipelen met Hem meegaan. Hij had het dochtje kunnen opwekken door een woord op afstand, zoals Hij dat bij de knecht van de hoofdman heeft gedaan (*Mt 8:8,13*). Dat was echter een Romeinse hoofdman. Hier gaat het om iemand van het volk. Het is een kenmerk dat steeds als er sprake is van het volk en zijn verhouding tot de Messias, de Messias iemand aanraakt. Het gaat om Zijn persoonlijke aanwezigheid bij Zijn volk. Bij gebeurtenissen die spreken van Zijn omgang met de volken, vinden we vaak dat Hij afwezig is en dat Hij door het woord van Zijn macht verandering brengt.

Een bloedvloeiende vrouw genezen | *verzen 20-22*

20 En zie, een vrouw die twaalf jaar bloedvloeiingen had gehad, kwam van achteren naar Hem toe en raakte de zoom van Zijn kleed aan; 21 want zij zei bij zichzelf: Als ik slechts Zijn kleed aanraak, zal ik behouden worden. 22 En Jezus keerde Zich om, zag haar en zei: Heb goede moed, dochter, uw geloof heeft u behouden. En de vrouw was behouden van dat uur af.

Terwijl de Heer op weg is om het meisje levend te maken, raakt een vrouw Hem in geloof aan om beter te worden. En ze geneest. Dat geeft het volgende beeld: Christus kwam om het dode Israël op te wekken, iets wat Hij in de volle zin later zal doen. Hij is nu niet op aarde aanwezig, maar werkt wel in Zijn volk. In die zin is Hij nog steeds op weg naar dat volk om het op te wekken. Wie uit het volk Hem in de tussentijd, de tijd waarin wij nu leven, in geloof aanneemt, wordt genezen.

Oprecht en waarachtig geloof wordt door de Heer Jezus altijd opgemerkt. Nooit heeft Hij Zich aan zulke onderbrekingen op Zijn weg geërgerd. In geloof raakt de vrouw de zoom van Zijn kleeft aan. De zoom spreekt van Zijn vernedering. De vrouw ziet ondanks Zijn vernedering in Hem de Emmanuel, God met ons.

Door haar kwaal is de vrouw altijd verstoken geweest van het vredeoffer. Ze was onrein. In al de tijd van haar bloedvloeijing heeft zij nooit gemeenschap met Gods volk kunnen hebben in de dienst van God. Nu ziet ze de Heer Jezus. Haar geloof weet dat Hij haar kan genezen. Terwijl het volk uiterlijk de dienst aan het altaar waarneemt en zij daarbuiten staat, is er innerlijk in haar geloof aanwezig in Hem Die God geopenbaard in het vlees is. Ze ziet in Hem de mogelijkheid om van haar kwaal genezen te worden. De Heer beschaamt haar niet. Hij spreekt haar moed in en doet naar haar geloof. Altijd zal er voor de enkeling in de massa die geloof heeft, zegen van Hem zijn.

Het meisje levend gemaakt | *verzen 23-26*

23 En toen Jezus in het huis van de overste kwam en de fluitspelers zag en de menigte die misbaar maakte, 24 zei Hij: Gaat weg, want het meisje is niet gestorven, maar slaapt. En zij lachten Hem uit. 25 Toen nu de menigte was uitgedreven, ging Hij naar binnen en greep haar hand, en het meisje stond op. 26 En het gerucht hiervan ging uit door dat hele land.

De Heer komt in het huis van de overste. Daar zijn allerlei mensen die uiting geven aan de hopeloosheid van de situatie. Met het bevel "gaat weg", zet de Heer deze Joodse rouwgebruiken aan de kant. Voor Hem is de dood niet meer dan een slaap. Als Hij dat zegt, lachen de mensen Hem uit. Als er geen geloof is, verandert uiterlijk rouwbetoon snel in echte bespottung. De Heer reageert hier niet op, maar drijft de menigte uit. Zij zijn onbekwaam om als getuigen bij de opwekking te zijn.

Dan gaat Hij de kamer van het meisje binnen en grijpt haar hand. De macht van Zijn leven vloeit vanuit de onuitputtelijke bron die Hij is in haar en zij staat op. Elke aanraking van Hem heeft een uitwerking, net als elk woord dat Hij spreekt. Zo roept Hij de jongeman van Naïn en de volwassen man Lazarus tot leven (*Lk 7:14; Jh 11:43-44*).

De opwekking baart opzien. Overal wordt bekend dat het meisje is opgewekt, maar een opwekking onder het volk om tot de Messias te gaan blijft uit.

Wat Christus met het meisje doet, zal Hij na de opname van de gemeente, het tijdperk van het geloof, met Israël doen. Hij zal door Zijn Geest Israël levend maken. Ezechiël beschrijft dat op indrukwekkende wijze in het beeld van het dal met de dorre doodsbeenderen (Ez 37:1-10).

Genezing van twee blinden | verzen 27-31

27 En toen Jezus vandaar verder ging, volgden <Hem> twee blinden, die de woorden riepen: Erbarm U over ons, Zoon van David! 28 Toen Hij nu in het huis was gekomen, kwamen de blinden bij Hem. En Jezus zei tot hen: Geloof u dat Ik dit kan doen? Zij zeiden tot Hem: Ja, Heer! 29 Toen raakte Hij hun ogen aan en zei: Laat het u gebeuren volgens uw geloof. 30 En hun ogen werden geopend. En Jezus verbood hun streng en zei: Let erop, laat niemand het te weten komen. 31 Zij gingen echter naar buiten en maakten Hem bekend in dat hele land.

De Heer gaat weer verder. Twee blinden volgen Hem. Evenals er eerder twee bezetenen waren (Mt 8:28), zo zijn er hier twee blinden. De Jood Mattheüs die dit evangelie schrijft, wil zijn volksgenoten een afdoend getuigenis (Dt 19:15) geven van de wonderen van de Heiland. In de wonderen waarvan Mattheüs verslag doet, komt keer op keer naar voren hoe Christus in genade met Zijn volk handelt.

De blinden doen een beroep op Zijn erbarming, terwijl ze Hem aanroepen als de "Zoon van David". Dat laatste wil zeggen dat ze in Hem de Messias erkennen van Wie zij weten dat Hij blinden ziende zal maken (Jz 35:5; 42:7). Ze vragen niet om ziende te worden. Dat is wel wat ze bedoelen, maar meer nog zien ze in dat ze Zijn erbarmen nodig hebben om uit hun ellendige toestand te geraken.

De Heer gaat niet onderweg op hun hulpvraag in. Dat doet Hij pas als Hij in het huis is gekomen en de blinden bij Hem zijn gekomen. Met Zijn vraag: "Geloof u dat Ik dit doen kan?" vraagt Hij naar hun geloof in Zijn mogelijkheid om hen ziende te maken. Ze beantwoorden Zijn vraag met een volmondig "ja". Door er "Heer" aan toe te voegen erkennen ze Zijn gezag. Op grond van deze belijdenis raakt Hij hun

ogen aan. Zijn aanraking laat weer zien dat we in de twee blinden een beeld kunnen zien van Israël dat door Zijn aanwezigheid zal worden hersteld in zijn verbinding met Hem. Dan spreekt Hij het woord van gezag met als gevolg dat hun ogen worden geopend.

Hij verbiedt hun streng om iemand iets te vertellen van wat Hij met hen heeft gedaan. Hij wil niet bekend worden vanwege Zijn genadige wonderdaden. Dat trekt wel mensen aan, maar verandert geen harten. Maar de genezen mannen kunnen het niet voor zich houden en tegen het bevel van de Heer in getuigen ze overal van Hem.

Een bezeten stomme genezen | *verzen 32-34*

32 Toen nu dezen naar buiten gingen, zie, men bracht bij Hem een stomme die bezeten was. 33 En toen de demon uitgedreven was, sprak de stomme. En de menigten verwonderden zich en zeiden: Nooit is zoiets in Israël vertoond! 34 De farizeeën echter zeiden: Door de overste van de demonen drijft Hij de demonen uit.

Nadat de genezen blinden zijn weggegaan naar buiten, wordt de Heer met een nieuw geval van nood geconfronteerd. Er wordt door iemand of enkele mensen, zonder naam, maar bij God bekend, een stomme bij Hem gebracht. Het onvermogen om te spreken wordt veroorzaakt door een demon. Zonder daarom gevraagd te zijn drijft Christus de demon uit. Ook al kunnen we ons niet uiten, als we bij de Heer Jezus komen, weet Hij wat de verlangens van ons hart zijn. Hij weet ook wat de oorzaak van onze nood is en kan die wegnemen.

De uitwerking van het wonder kunnen we op drie manieren zien. In de eerste plaats lezen we dat de stomme spreekt. Hij zal ongetwijfeld zijn dank aan de Heer hebben uitgesproken. In de tweede plaats lezen we over de uitwerking van het wonder op de menigten. Ze zijn vol verwondering. Ze merken op dat ze getuige zijn geweest van iets wat nog nooit in Israël is vertoond. Zoals steeds blijft het daarbij.

De derde uitwerking zien we bij de farizeeën. De farizeeën zijn jaloers op de heerlijkheid van de Heer die zo wordt geopenbaard in het midden van hen over wie zij hun invloed willen uitoefenen. Ze hebben de euvele moed om dit wonder toe te schrijven aan de overste van de demonen, dat is aan de duivel zelf. Ze kunnen niet loochenen dat er

een bovenmenselijke kracht aan het werk is, maar die kracht willen ze niet toeschrijven aan God, alsof God met Hem zou zijn.

Als verklaarde tegenstanders van de Heer nemen ze hun toevlucht tot de meest vermetele beschuldiging die maar denkbaar is en beschuldigen Hem ervan dat Hij door de duivel wordt geleid. Verderop zal de Heer Jezus zeggen dat ze zich daarmee schuldig maken aan een zonde waarvoor geen vergeving is (*Mt 12:31*).

In de drie wonderen die de Heer zojuist heeft verricht – het opwekken van het dode kind, het genezen van de blinden en het genezen van een stomme – zit een mooie en belangrijke geestelijke volgorde. Eerst is het noodzakelijk om leven te krijgen. Het gevolg is dat we inzicht krijgen in de dingen van God. Ten slotte zal dat ertoe leiden dat we zullen getuigen van alles wat God ons heeft laten zien.

De Heer met ontferming bewogen | *verzen 35-38*

35 En Jezus trok alle steden en dorpen rond, leerde in hun synagogen, predikte het evangelie van het koninkrijk en genas elke ziekte en elke kwaal. 36 Toen Hij nu de menigten zag, werd Hij met ontferming over hen bewogen, want zij lagen afgemat terneer als schapen die geen herder hebben. 37 Toen zei Hij tot Zijn discipelen: De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinig; 38 smeekt dan de Heer van de oogst dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstuurt.

De lasterlijke tegenstand van de godsdienstige leiders onderbreekt in het geheel niet de zegenrijke loopbaan van de Heer. Hij slaat geen stad of dorp over. Waar Hij ook komt, leert Hij, predikt Hij, geneest Hij. Dat doet Hij met grote bewogenheid en ontferming, daar Hij weet hoezeer deze schapen van God aan gevaren zijn blootgesteld, aan leidlieden zonder erbarmen. Hij ziet hen als afgematte schapen, zonder herder, overgeleverd aan wrede wolven (*zie Ez 34*). Tegelijk ziet Hij hen als een grote oogst. Wie is bereid tot deze schapen te gaan om hen van de ware Herder te vertellen? Het waren er toen maar weinig en het is vandaag niet anders. Maar er is een uitweg: het gebed.

De Heer zegt tot Zijn discipelen – en tot ons als we belijden discipelen van Hem te zijn – dat ze tot “*de Heer van de oogst*” moeten bidden dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstuurt. De Heer van de oogst is de Heer Jezus Zelf. Dat zien we direct in het volgende hoofdstuk (*Mt 10:5*). Ervoor

bidden is één ding, ons beschikbaar stellen om uitgestuurd te worden, is een ander ding. Als we ervoor gaan bidden, is de kans groot dat Hij ons uitstuurt. Niet de nood, maar alleen de Heer bepaalt of we moeten gaan, waarheen we moeten gaan en wanneer, en wat we moeten doen.

Mattheüs 10

De twaalf discipelen | verzen 1-4

1 En Hij riep Zijn twaalf discipelen bij Zich en gaf hun macht over onreine geesten om ze uit te drijven en elke ziekte en elke kwaal te genezen. 2 De namen nu van de twaalf apostelen zijn deze: als eerste Simon, Petrus geheten, en zijn boer Andréas, Jakobus, de [zoon] van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, 3 Filippus, Bartholomeüs, Thomas, Mattheüs de tollenaar, Jakobus, de [zoon] van Alfeüs, <Lebbeüs, bijgenaamd> Thaddeüs, 4 Simon de Kanaäniet en Judas, de Iskariot, die Hem ook heeft overgeleverd.

Dit hoofdstuk sluit direct aan op het laatste vers van het vorige hoofdstuk. Het toont het hart van de Heer dat met ontferming bewogen is over Zijn arme volk. Dat brengt Hem ertoe de twaalf discipelen uit te zenden.

De Heer roept “Zijn” twaalf discipelen. Ze zijn van Hem. Het zijn er twaalf, in overeenstemming met de twaalf stammen van Israël tot wie ze worden gezonden. De Heer heeft niet alleen Zelf de macht om wonderen te verrichten, maar kan die macht ook aan anderen geven (vgl. Hd 8:18-19). Hij geeft hun macht op geestelijk en op lichamelijk terrein. Zo zullen ze een krachtig getuigenis geven van Hem Die gekomen is.

Het zijn de krachten van de toekomstige eeuw (Hb 6:5), dat is het duizendjarig vrederijk, want dan zal de satan gebonden zijn en de mens bevrijd door Christus. Wat Hij en ook Zijn discipelen doen, zijn gedeeltelijke bevrijdingen, want het vrederijk breekt niet aan. Deze uitdrijvingen en genezingen bewijzen wel dat Hij aanwezig is Die gekomen is om dit rijk op te richten.

De discipelen worden in vers 2 “apostelen”, dat betekent ‘gezondenen’, genoemd. In de vorige hoofdstukken gaan ze met de Heer mee als volgelingen en leerlingen, nu gaan ze voor Hem uit als gezanten. Zij zijn herauten van de Koning, ze kondigen Zijn komst aan.

De namen van de discipelen worden genoemd. Van sommige discipelen weten we al iets en we zullen nog veel meer van hen horen. Van andere discipelen horen we soms nog wat en van een enkeling horen we verder niets en weten we dus alleen de naam. De Heer weet wel wat

ieder van de Zijnen doet. Hij bepaalt of een dienst wat meer bekendheid heeft of niet. Alles wat gedaan wordt in opdracht van Hem, zal Hij belonen naar de trouw waarmee de opdracht is uitgevoerd en niet naar de bekendheid die iemand heeft gehad.

Er worden ook broers uitgezonden. De natuurlijke banden worden niet geloofchend. Het is een speciale vreugde om met een broer of zus de Heer te dienen. Mattheüs noemt zichzelf in deze opsomming *“de tollenaar”*. Hij maakt er geen mooi verhaal van, maar vertelt openlijk hoe hij bekendstond. Ook Judas wordt genoemd. Hij zal niet zitten op een van de twaalf tronen, maar hij wordt wel uitgezonden. Het is nog niet de tijd van het vreedrijk. Het is nog mogelijk dat zich valse slaven in het gezelschap van de echte dienaren bevinden. Steeds wordt, als de discipelen worden opgesomd, zijn naam als laatste vermeld met de toevoeging *“die Hem ook heeft overgeleverd”*.

De uitzending van de twaalf | verzen 5-10

5 Deze twaalf zond Jezus uit en Hij beval hun aldus: Gaat niet heen op een weg van [de] volken en gaat geen stad van Samaritanen binnen; 6 maar gaat veeleer naar de verloren schapen van [het] huis Israëls. 7 Als u nu heengaat, predikt aldus: Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. 8 Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft demonen uit; u hebt het voor niets ontvangen, geeft het voor niets. 9 Voorziet u niet van goud, zilver of koper in uw gordels, 10 geen reiszak voor onderweg, geen twee onderklederen, geen sandalen, geen staf; want de arbeider is zijn voedsel waard.

Aan het eind van het vorige hoofdstuk zegt de Heer tegen Zijn discipelen dat zij moeten bidden dat arbeiders zullen worden uitgezonden. Hier blijkt dat zij zelf het antwoord zijn op hun gebed. Als wij ergens voor bidden, is het vaak zo, dat de Heer zegt: ‘Ga jij maar doen waarvoor je hebt gebeden.’

De verzen 5-15 gaan over de zending van de twaalf discipelen in de tijd dat de Heer Jezus op aarde is. De opdracht die Hij geeft, maakt duidelijk dat Hij Zichzelf als Messias aan Zijn volk voorstelt. Hij beperkt de zending van Zijn discipelen tot het huis van Israël. We zien in deze zending Zijn onveranderde genade, want Hij zendt Zijn discipelen uit, nadat Hij door Israël is verworpen. Hij zendt Zelf uit, wat betekent dat

Hij de Heer van de oogst is van Wie Hij gezegd heeft dat ze tot Hem moeten bidden.

Hij bepaalt waar ze niet en waar ze wel heen moeten gaan. Hij bepaalt het terrein van hun dienst. Hun dienst beperkt zich tot Israël, wat duidelijk maakt dat het evangelie voor onze tijd niet onder deze opdracht gepredikt wordt. De *“verloren schapen”* zijn niet de verstrooide schapen van Israël onder de volken, het zijn ook niet de afgeweken gelovigen die tot de gemeente behoren, maar het zijn de geestelijk verloren schapen van Israël in het land Israël. Voor zover we weten, zijn de discipelen tijdens het leven van de Heer Jezus nooit buiten Israël geweest.

De Heer bepaalt niet alleen het terrein van hun dienst, Hij bepaalt ook hun boodschap. Die bestaat uit zeven woorden. Het is de boodschap die Johannes predikte (*Mt 3:2*) en die Hij ook Zelf heeft gepredikt (*Mt 4:17*). Het betekent dat het volk nog steeds de kans wordt geboden het koninkrijk der hemelen binnen te gaan. De discipelen krijgen de macht om hun prediking vergezeld te laten gaan van bijzondere tekenen. Deze tekenen zijn een onderstreping van hun prediking. Daaraan kunnen de mensen zien dat de komst van de Messias wordt aangekondigd. De discipelen zijn de herauten.

Vandaag zien wij niet uit naar de komst van de Heer Jezus om het koninkrijk der hemelen te vestigen, maar naar Zijn komst om de gemeente tot Zich te nemen (*1Th 4:15-18*). Wij prediken ook niet het evangelie van het koninkrijk, maar van de genade van God. Onze prediking gaat ook niet gepaard met het doen van wondertekenen. Wondertekenen horen bij de apostelen en de apostolische tijd.

Ook de opdracht van de Heer om zich niet te voorzien van geld en allerlei middelen van bestaan, is specifiek voor de twaalf. De discipelen moeten ook wat hun behoeften betreft geheel afhankelijk zijn van Hem Die hen heeft gezonden. Ze mogen gaan in vertrouwen op de Koning Wiens koninkrijk zij moeten verkondigen en Die vanuit de onuitputtelijke bronnen die Hem ter beschikking staan, in alles zal voorzien wat ze nodig hebben.

Emmanuel is aanwezig. De wonderen zijn voor de wereld een bewijs van de macht van hun Meester. En het feit dat het henzelf aan niets ontbreekt, zal het bewijs voor hun eigen hart zijn. Dit voorschrift wordt

ingetrokken voordat hun diensttijd aanvangt die volgt op het heengaan van de Heer (Lk 22:35-37).

Het arbeidsterrein | *verzen 11-15*

11 In welke stad nu of welk dorp u ook komt, onderzoek wie daarin het waard is, en blijft daar totdat u vertrekt. 12 Als u nu het huis binnengaat, groet het. 13 En als het huis het waard is, dan moge uw vrede daarover komen; als het het echter niet waard is, dan moge uw vrede weer tot u terugkeren. 14 En als iemand u niet ontvangt en niet naar uw woorden luistert, gaat naar buiten, uit dat huis of die stad, en schudt het stof van uw voeten af. 15 Voorwaar, Ik zeg u, het zal voor het land van Sodom en Gomorra draaglijker zijn in [de] dag van [het] oordeel dan voor die stad.

Als de discipelen ergens komen, moeten ze onderzoeken of er iemand het waard is om daar hun intrek te nemen. Uit hun onderzoek moet blijken dat zij hun intrek willen nemen bij mensen bij wie zij de kenmerken van waar discipelschap aantreffen. Wie het waard is, is hij die God vreest en dat laat zien door Zijn dienaren op te nemen in zijn huis.

Het huis waar ze komen, moet positief benaderd worden met de groet van zegen. Elk contact met iemand begint met een welwillende houding ten aanzien van die ander. Als die houding aanvaarding van de discipel betekent, dan wenst de discipel dat huis de vrede toe die zijn eigen bezit is. Als daarna echter de gastheer zich als een tegenstander gaat openbaren bijvoorbeeld onder druk van zijn familie, dan maakt hij zich daardoor de aanwezigheid van een discipel van de Heer onwaardig.

Ze hoeven niet te smeken of mensen hen en hun woorden willen aannemen. Als er geen opening is voor het woord dat eerst zo welwillend is aangekondigd, dan zal het tegen hen getuigen. De aard van de boodschap is, dat wie het afwijst, er geen deel aan krijgt en als vijand gebrandmerkt moet worden.

De Heer besluit dit gedeelte met de ernstige woorden “voorwaar, Ik zeg u”, om de ernst van de verwerping van Zijn dienaren te onderstrepen. Wie Zijn dienaren verwerpt, zal een zwaarder oordeel ondergaan dan Sodom en Gomorra. Deze steden hadden zwaar gezondigd tegen God

en hadden Gods oordeel over zich gehaald. God had deze steden omgekeerd (*Gn 19:24-25*). Toch waren hun zonden niet zo erg als het afwijzen van de boodschappers en de boodschap die namens de Heer Jezus tot Zijn volk komen. Zijn volk heeft een veel grotere verantwoordelijkheid, omdat God hun Zijn gedachten heeft bekendgemaakt.

Overgeleverd om te getuigen | *verzen 16-20*

16 Zie, Ik zend u als schapen midden onder wolven, weest dan voorzichtig als de slangen en oprecht als de duiven. 17 Past u echter op voor de mensen; want zij zullen u overleveren aan raadsvergaderingen en in hun synagogen zullen zij u geselen; 18 en zowel voor stadhouders als koningen zult u geleid worden om Mij, tot een getuigenis voor hen en de volken. 19 Wanneer zij u echter overleveren, weest niet bezorgd hoe of wat u moet spreken, want het zal u op dat uur gegeven worden wat u moet spreken; 20 want niet u bent het die spreekt, maar de Geest van uw Vader is het Die in u spreekt.

Vanaf *vers 16* gaat het over de eindtijd. De Heer wijst met het schilderen van deze situatie vooruit naar het overblijfsel van de toekomst. Het beginsel is ook op ons van toepassing. Een schaap onder wolven is het toonbeeld van weerloosheid tegenover wreedheid. Daarom is het belangrijk de juiste gedragswijze te volgen: op je hoede zijn, listig, maar wel oprecht, zonder bedrog.

De Heer waarschuwt Zijn discipelen voor de gevaren die hun dienst met zich meebrengt. Zij zullen dezelfde positie als hun Meester hebben en daarin dezelfde kenmerken moeten openbaren: voorzichtigheid en oprechtheid. Deze deugden zijn alleen te vinden bij hen die door de Geest van de Heer wijs zijn in het goede en onwetend ten opzichte van het kwade (*Rm 16:19*).

De mensen vormen het grootste gevaar en niet de omstandigheden. Discipelen van de Heer zijn een voorwerp van haat, omdat zij de zonde aan de kaak stellen. Vooral godsdienstige mensen zullen zich in hun wreedheid openbaren door de discipelen te geselen en dat in plaatsen (synagogen) waar Gods wet wordt onderwezen (*vgl. Hd 26:11*). Maar terwijl de mens zich in al zijn boosheid zal openbaren, zal zijn handelen zich als een getuigenis tegen hem keren (*Ps 76:11*).

Het zal een Goddelijk middel zijn om het evangelie van het koninkrijk voor te stellen aan koningen en andere hoogwaardigheidsbekleders. Hun getuigenis zal in de oren van deze hooggeplaatsten klinken zonder het karakter van het evangelie ook maar enigszins aan te passen aan de wereld. Er zal ook geen sprake zijn van een vermenging van gewoonten van het volk van God met de gewoonten of de grootheid van de wereld. Zulke omstandigheden zullen hun getuigenis opzienbarender maken dan wanneer ze zich een zouden maken met de groten van de aarde. De gebeurtenissen zullen ertoe leiden dat de boodschap ver over de grenzen van Israël heen bekend zal worden.

Dit alles zal over hen komen “om Mij”, dat is vanwege hun verbinding met Hem. Maar Hij heeft ook een woord van bemoediging voor hen. Ze hoeven zichzelf niet te pijnigen met de vraag wat ze zullen moeten zeggen. De woorden zullen hun gegeven worden. Ze zullen niet in eigen kracht spreken, maar in hun spreken zal de Geest van hun Vader openbaar worden.

Evenals in de bergrede is ook hier de verbinding met hun Vader de basis voor de bekwaamheid van de dienst die ze moeten volbrengen. Die gedachte geeft rust en vertrouwen. De Vader is ten nauwste betrokken bij wat hen overkomt, het gaat Hem aan.

Volharden tot het einde | *verzen 21-23*

21 Een broer nu zal [zijn] broer tot [de] dood overleveren, en een vader [zijn] kind, en kinderen zullen opstaan tegen [hun] ouders en hen doden; 22 en u zult door allen gehaat worden ter wille van Mijn Naam; wie echter volhardt tot [het] einde, die zal behouden worden.

23 Wanneer zij u nu in deze stad vervolgen, vlucht in de andere; want voorwaar, Ik zeg u: u zult met de steden van Israël geenszins zijn klaargekomen voordat de Zoon des mensen komt.

Het uitgaan voor de Heer Jezus zal de nauwste familiebanden beïnvloeden op een manier die de ergste vijandschap openbaart. Broers die vaak samen door dik en dun zijn gegaan, komen tegenover elkaar te staan. Als er door een van de broers een keus voor de Heer Jezus wordt gemaakt, wat tot uiting komt door een van Zijn discipelen op te nemen, zal dat bij de andere broer tot gevolg hebben dat zijn broederliefde omslaat in haat. Het opnemen van een van de discipelen van de Heer

zal worden gezien als verraad aan de familie. Als een kind de kant van de discipelen kiest, zal een vader, die zijn kind zou moeten beschermen, het overleveren tot de dood. Ook kinderen zullen de ouderliefde en het gezag van de ouders vertrappen. Ze zullen hun ouders zelfs doden als dezen zich bij de discipelen van de Heer Jezus aansluiten.

Discipelen worden gehaat omdat zij de Naam van de Heer Jezus dragen. Al deze vervolgingen en haat zullen de ware discipel openbaar maken, evenals de valse. De valse discipel zal afvallen, de ware zal volharden tot het einde en behouden worden. Hij zal de behoudenis bereiken, dat wil zeggen, hij zal het vreedrijk binnengaan. “[Het] einde” is de komst van de Zoon des mensen (*vers 23*), dat wil zeggen Zijn tweede komst (*Mt 24:3,6,13-14*), om Zijn koninkrijk te vestigen. Dat rijk heeft Johannes aangekondigd, de Heer heeft het aangekondigd en de discipelen hebben het aangekondigd. Het is echter niet opgericht omdat de Koning van het rijk werd verworpen en daarmee het rijk dat zij aankondigden.

De opdracht van de discipelen is dus in de tijd van de Heer Jezus niet ten volle vervuld. Die opdracht zal vlak voor Zijn tweede komst vervuld worden. Dat zal gebeuren onder grote verdrukking en vervolging. De Heer spreekt over de tijd van de grote verdrukking. Terwijl de discipelen die er dan zijn, zo bezig zijn de opdracht te vervullen die Hij Zijn discipelen gaf toen Hij bij hen op aarde was, zal Hij als de Zoon des mensen verschijnen. Dit karakter van “de Zoon des mensen” geeft een macht en heerlijkheid aan die groter is dan die van Zijn openbaring als Zoon van David, als Messias. Dit laatste is Hij met name voor Israël, terwijl Hij als Zoon des mensen over de hele schepping zal regeren.

De zending van de apostelen werd dus abrupt afgebroken door de verwerping van de Messias en, als gevolg daarvan, door de verwoesting van Jeruzalem. De tijd die volgt, is die van de gemeente. Wanneer de gemeente is opgenomen, wordt de zending voortgezet. Met de tussenperiode van de gemeente wordt hier geen rekening gehouden. De Heer spreekt over de zending van de apostelen als iets wat doorgaat, terwijl Hij voorbijgaat aan de huidige tijd van de gemeente.

Discipel-meester, slaaf-heer | *verzen 24-25*

24 Een discipel is niet boven zijn meester, en een slaaf niet boven zijn heer. 25 Het is de discipel genoeg dat hij wordt als zijn meester,

en de slaaf als zijn heer. Als zij de heer des huizes Beëlzebul hebben genoemd, hoeveel te meer zijn huisgenoten!

Een "discipel" is een leerling die van zijn "meester" leert hoe hij zich in alle dingen van het leven moet gedragen. Hij streeft ernaar op zijn meester te lijken, hem in alles te evenaren, te worden als hij. Voor een discipel van de Heer Jezus is het volkomen genoeg als hij mag lijken op zijn Meester. Bij de verhouding "discipel"- "meester" gaat het erom het voorbeeld van de meester na te volgen. Bij de verhouding "slaaf"- "heer" gaat het erom dat de slaaf onderworpen is aan het gezag van zijn heer en doet wat hij zegt.

In deze beide verhoudingen zien we de verbondenheid van de discipel en slaaf aan de Heer Jezus als zijn Meester en Heer. De Heer verbindt hem in Zijn genade aan Zichzelf. Het gevolg daarvan is dat de discipel en slaaf ook deelt in het lot van zijn Meester en Heer. Als wij trouwe volgelingen van de Heer Jezus zijn, moeten wij ermee rekenen dat de wereld ons net zo zal behandelen als zij Hem heeft behandeld (Jh 15:18). Wij staan niet boven Hem.

Hoe de wereld, en in het bijzonder de godsdienstige wereld, met Hem heeft gehandeld, brengt Hij in de derde verhouding naar voren, in die van "heer des huizes"- "huisgenoten". De Heer Jezus is de Heer van het huis. De discipelen zijn daarin huisgenoten. De godsdienstige leiders noemden Hem "Beëlzebul", dat is een naam voor de satan. De Heer zegt Zijn discipelen dat zij des te meer van deze lasteringen te lijden zullen hebben.

Bemoedigingen | verzen 26-31

26 Weest dan niet bang voor hen; want er is niets bedekt dat niet ontdekt, en verborgen dat niet bekend zal worden. 27 Wat Ik u zeg in de duisternis, zegt dat in het licht; en wat u in het oor hoort, predikt dat op de daken. 28 En weest niet bang voor hen die het lichaam doden maar de ziel niet kunnen doden, maar weest veeleer bang voor Hem Die zowel ziel als lichaam kan verderven in [de] hel. 29 Worden niet twee musjes voor een penning verkocht? En niet een van hen zal op de aarde vallen zonder uw Vader. 30 Van u echter zijn zelfs de haren van uw hoofd alle geteld. 31 Weest dan niet bang; u gaat vele musjes te boven.

Na Zijn waarschuwingen voor Zijn discipelen over komende vervolgingen, gaat de Heer hen bemoedigen. De eerste bemoediging is dat alle lasteringen die over hen zullen worden verspreid, eens in het licht gesteld zullen worden. Dan wordt duidelijk dat het werkelijk lasteringen waren. Allen die deze lasteringen hebben verspreid en allen die ze hebben geloofd, ondergaan daarvoor de rechtvaardige straf. We zullen in sommige gevallen nu al, maar in elk geval straks, de verborgen redenen van de vijandschap van de mensen te weten komen. Het is overigens ook een grote bemoediging te weten dat de Heer als Eerste het pad van de verwerping heeft betreden.

Ons optreden behoort heel anders te zijn dan het stiekem lasteren van onze tegenstanders. De Heer geeft ons de opdracht om wat Hij in onze verborgen omgang met Hem tot ons persoonlijk zegt, luid en duidelijk aan anderen door te geven.

Een tweede bemoediging om niet bang te zijn is de zorg van onze Vader. We hoeven niet bang te zijn voor de mensen. Zij kunnen niet meer doen dan het lichaam doden. Het doden van de ziel ligt buiten hun bereik. Het verderf van zowel lichaam als ziel in de hel komt alleen God toe Die alleen de macht daartoe heeft. We hebben niet met mensen te doen, maar met God. Iemand die dat goed voor de aandacht stond, is de Godsman John Knox (1514-1572). Op zijn grafsteen staat: 'Hier ligt iemand die zozeer God vreesde, dat hij voor geen mens angst had.'

Voor de trouwe volgeling van de Heer Jezus is God een Vader. Zijn zorg strekt zich uit naar diertjes die voor de mens nauwelijks van betekenis zijn en naar dingen waar een mens helemaal niet over nadenkt, zoals het aantal haren van zijn hoofd. Als Gods zorg uitgaat naar die voor de mens zo totaal onbelangrijke dingen, hoeveel te meer gaat Gods zorg dan uit naar hen die verbonden zijn aan Zijn Zoon en in Zijn lot op aarde delen. Musjes maken zich geen zorgen en haren nog minder en God zorgt ervoor. Discipelen gaan voor God vele musjes te boven. Daarom hoeven ze er niet over in te zitten of God wel aan hen denkt als ze te maken krijgen met de vijandschap van de wereld.

Belijden of verloochenen | *verzen 32-33*

32 Ieder dan die Mij zal belijden voor de mensen, die zal ook Ik belijden voor Mijn Vader Die in <de> hemelen is. 33 Maar wie Mij

verloochent voor de mensen, die zal ook Ik verloochenen voor Mijn Vader Die in <de> hemelen is.

Een derde bemoediging is loon. Discipelen van de Heer Jezus belijden Hem voor de mensen, ondanks de haat en bespottung die dit met zich meebrengt. Hij beloont dat door hen te belijden voor Zijn Vader. Deze erkenning door de Heer voor de Vader gaat de eer van mensen vele malen te boven.

Maar wie Hem verloochent voor de mensen, zal door Hem verloochend worden voor Zijn Vader. Mensen die alleen maar met hun mond belijden dat zij de Heer kennen, Hem aanspreken met “Heer, Heer” (Mt 7:21), komen in situaties waarin zij Hem verloochenen. Hij zal ook hen verloochenen. De consequenties daarvan zijn vreselijk. Zij zullen voor eeuwig door Hem worden verloochend (*vers 33; Mt 7:22-23*).

De verloochening door Petrus is van een andere aard. Het is een beschamende daad. Tegen beter weten in ontkent hij dat hij de Heer kent (Mt 26:69-74). Van Petrus weten we heel zeker dat hij een gelovige is, want hij heeft deze zonde beleden en de Heer heeft hem vergeven. Deze zonde kan dus door iedere gelovige worden begaan. Als dat gebeurt, moet de Heer die gelovige verloochenen, zoals Hij ook Petrus heeft moeten verloochenen.

Vanaf het moment dat Petrus de Heer Jezus verloochende, heeft de Heer tegen Zijn Vader gezegd dat Hij Petrus niet kende. Dat wil niet zeggen dat de Heer Petrus niet in het oog hield. We weten dat Hij hem tot berouw heeft gebracht (Lk 22:61). Maar tot het ogenblik van berouw ontkende de Heer voor Zijn Vader dat Hij Petrus kende. Deze verloochening door de Heer houdt ook in dat Petrus zegen en loon verloor die hij had gekregen als hij de Heer niet had verloochend. Het verloochenen van de Heer heeft dus een gevolg voor het heden en voor de toekomst.

Geen vrede, maar het zwaard | *verzen 34-39*

34 Meent niet dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen maar een zwaard. 35 Want Ik ben gekomen om een man op te zetten tegen zijn vader, een dochter tegen haar moeder, en een schoondochter tegen haar schoonmoeder; 36 en iemands huisgenoten zullen zijn vijanden zijn. 37 Wie vader

of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; 38 en wie zijn kruis niet opneemt en Mij navolgt, is Mij niet waard. 39 Wie zijn leven vindt, zal het verliezen; en wie zijn leven verliest ter wille van Mij, zal het vinden.

De Heer schildert Zijn discipelen geen rooskleurige toekomst op aarde voor. Hij is niet gekomen om vrede te brengen op de aarde. Dat zegt Hij zelfs twee keer. Zeker is Hij oorspronkelijk wel gekomen om vrede te brengen. Zo werd het bij Zijn geboorte verkondigd (Lk 2:14). Door de opstand van de mens, die zover gaat dat hij de Vrededorst verwierp, kon die vrede niet op aarde worden gevestigd. Vrede is er alleen voor hen die hun zonden belijden. Bij hen komt er vrede in het hart. Tegelijk ontstaat er een scheiding tussen hen en hun ongelovige en in de zonde volhardende omgeving. Het nieuwe leven wordt door de ongelovigen gehaat, zoals de Heer Jezus gehaat werd en wordt.

Het zwaard van de verdeeldheid brengt scheiding in familierelaties en tussen huisgenoten. Het veroorzaakt situaties die openbaar maken of er echte liefde is voor de Heer Jezus. Uit de keuzes die gemaakt worden, zal blijken of de liefde tot Hem elke aardse liefde te boven gaat. Hij kan geen genoegen nemen met de tweede plaats. Hem komt de plaats toe die alles en iedereen te boven gaat. Wie Hem die niet wil geven, maar de liefde tot een familielid de boventoon laat voeren, is Hem niet waard. Christus moet voor de Zijnen kostbaarder zijn dan vader of moeder of zelfs het eigen leven. De liefde voor ons eigen leven kan nog veel meer dan de liefde voor onze familie Christus van Zijn plaats beroven.

We zijn Hem ook niet waard als we Hem niet volgen op Zijn weg van verwerping. In ons hart kunnen we Christus wel de eerste plaats willen geven, maar er hoort ook een openlijk belijden bij. Dat wordt gezien in het opnemen van ons kruis, dat wil zeggen het innemen van de plaats van verachting in de wereld. Het kruis is de plaats waar Christus stierf als de Verachte. Daar hebben we ons leven, dat leven dat we voor onszelf leefden, verloren en hebben we het nieuwe leven gevonden.

Beloning voor navolging | *verzen 40-42*

40 Wie u ontvangt, ontvangt Mij; en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem Die Mij heeft gezonden. 41 Wie een profeet ontvangt in naam

van een profeet, zal [het] loon van een profeet krijgen; en wie een rechtvaardige ontvangt in naam van een rechtvaardige, zal [het] loon van een rechtvaardige krijgen. 42 En wie een van deze kleinen slechts een beker koud <water> te drinken zal geven in naam van een discipel, voorwaar, Ik zeg u, hij zal zijn loon geenszins verliezen.

Het bezit van het nieuwe leven heeft ons in een nieuw gezelschap gebracht. Dat nieuwe gezelschap bestaat uit mensen die ook dat nieuwe leven hebben. Als we hen ontvangen, ontvangen we Hem en daardoor ontvangen we de Vader. De ene zegen vloeit uit de andere voort en brengt ons bij de bron van alle zegen.

De discipelen worden uitgezonden als profeten. Overal in Israël brengen zij het Woord van God. Wie een van hen als profeet van God niet afwijst, maar ontvangt, zal hetzelfde loon als de profeet krijgen. Hetzelfde geldt voor hen die een rechtvaardige zullen ontvangen, juist vanwege het feit dat het een rechtvaardige is. Een rechtvaardige is iemand die leeft in overeenstemming met Gods Woord.

De Heer noemt nog een derde categorie waarmee Zijn discipelen worden vergeleken: "*Deze kleinen.*" Zijn discipelen zijn de onaanzienlijken van de wereld, de 'kleinen' die niet in tel zijn. Wie zulke niet geachte boodschappers van een verkoeling voorziet, juist vanwege het feit dat het zo'n geminachte is, krijgt van de Heer de versterkte verzekering ("*voorwaar, Ik zeg u*") dat zijn loon hem niet zal ontgaan. Het gaat om het motief, niet om een goede daad uit medelijden of gewoon om goed te doen en daarmee te denken dat God daar wel tevreden mee zal zijn.

Een profeet *sprekt* het Woord van God, een rechtvaardige *leeft* het Woord van God, een kleine openbaart de *gezindheid* van het Woord van God. Alle drie kenmerken worden door de wereld gehaat, vervolgd en niet meegeteld. Alle drie kenmerken hebben de grootste betekenis voor God, want het zijn de kenmerken van Zijn Zoon. Als Hij deze kenmerken bij discipelen ziet, wordt Hij herinnerd aan Zijn Zoon. Al die discipelen zullen daarvoor door Hem worden beloond, evenals zij die zich met deze discipelen een maken.

Mattheüs 11

De Heer leert en predikt | vers 1

En het gebeurde toen Jezus had geëindigd aan Zijn twaalf discipelen bevelen te geven, dat Hij vandaar vertrok om te leren en te prediken in hun steden.

Dit hoofdstuk is een overgang van het getuigenis aan Israël naar een nieuwe stand van zaken die de Heer op het punt staat in te voeren. Die overgang begint met de geschiedenis van Johannes de dooper in de gevangenis. Zoals Johannes in zijn dienst de Heer is vooruitgegaan, zo gaat hij Hem ook in Zijn verwerping vooruit. Wat met Johannes gebeurt, is een voorbode van wat de Heer zal ondergaan. Maar voor het zover is, gaat Hij door met leren en het prediken van het Woord. De uitzending van de twaalf betekent niet dat Hij nu met Zijn eigen dienst ophoudt.

De vraag van Johannes | verzen 2-6

2 Toen nu Johannes in de kerker de werken van de Christus hoorde, zond hij door middel van zijn discipelen [een vraag] en zei tot Hem: 3 Bent U Degene Die zou komen, of moeten wij een ander verwachten? 4 En Jezus antwoordde en zei tot hen: Gaat heen en bericht Johannes wat u hoort en ziet: 5 blinden kunnen weer zien en kreupelen lopen, melaatsen worden gereinigd en doven horen, doden worden opgewekt en aan armen wordt het evangelie verkondigd; 6 en gelukkig is hij die over Mij niet ten val komt!

Als Johannes in de gevangenis hoort wat Christus allemaal doet, komen er twijfels in zijn hart op. Ondanks zijn profetische gaven zijn er in zijn hart toch nog Joodse verwachtingen en voorstellingen gebleven. Daarom is het te begrijpen dat Johannes, als hij alles hoort wat de Heer Jezus voor anderen doet, zich afvraagt waarom Hij Zijn wondermacht niet ten gunste van hem, Zijn voorloper, gebruikt. Christus is er, bevrijdt allerlei onwaardige personen van allerlei ziekten en plagen, maar denkt blijkbaar niet aan hem.

Dat brengt hem in verwarring en tot de vraag die hij door zijn discipelen laat stellen. Het zenden van zijn discipelen tot de Heer laat zien dat hij

volledig vertrouwen heeft in het woord van de Heer als Profeet, maar dat hij onkundig is wat Zijn Persoon betreft.

Uit zijn vraag blijkt twijfel of Christus wel de beloofde en door hem aangekondigde Messias is. Zijn vraag komt voort uit een verkeerde voorstelling van de komst en de dienst van de Messias. Ook onze twijfels komen vaak voort uit een verkeerde voorstelling van de Heer en hoe Hij handelt. Wij stellen ons een bepaald patroon van handelen voor en raken in verwarring als het anders verloopt. We denken dan dat we God kunnen voorschrijven hoe Hij moet handelen, terwijl we Zijn plannen niet kennen of ze niet goed hebben geraadpleegd.

Er komt geen woord van verwijt over de lippen van de Heer. Vol liefde en genade beantwoordt Hij de vraag van Zijn voorloper. De discipelen van Johannes moeten hem maar gaan vertellen wat ze hebben gehoord (Zijn woord) en gezien (Zijn werken). Hij somt het voor hen op. Uit die opsomming blijkt dat Hij Zijn macht gebruikt om de nood van mensen te lenigen en niet om de bezettende macht, de Romeinen, te verjagen.

Nooit heeft Hij Zijn macht ten behoeve van Zichzelf gebruikt, maar altijd in genade en barmhartigheid voor anderen. Wat Hij doet en zegt, is de vervulling van de profetie van *Jesaja 35*. Aan Zijn daden kan men zien dat Hij de Messias is. Nergens in het Oude Testament worden van blinden de ogen geopend. Dat gebeurt pas als Hij hier is.

De Heer besluit Zijn antwoord voor Johannes met een zachte berisping. Hij noemt hen "gelukkig" die aan Zijn vernedering en het ontbreken van uiterlijke heerlijkheid geen aanstoot nemen en Hem daar niet om afwijzen. Dat is waarvoor Johannes gevaar loopt, hoewel hij zeker de Heer niet had afgewezen. Hij, "God geopenbaard in het vlees" (1Tm 3:16), is niet gekomen om de luister van het koningschap te zoeken, maar tot verlossing van lijdende mensen. Daaraan dacht Johannes niet.

Getuigenis over Johannes | verzen 7-11

7 Toen nu dezen weggingen, begon Jezus tot de menigten te zeggen over Johannes: Wat bent u in de woestijn gaan aanschouwen? Een riet door wind bewogen? 8 Maar wat bent u gaan zien? Een mens in zachte kleren gekleed? Zie, zij die de zachte kleren dragen, zijn in de huizen van de koningen. 9 Maar wat bent u gaan zien? Een profeet? Ja, zeg Ik u, zelfs meer dan een profeet. 10 Deze is het van

wie geschreven staat: 'Zie, Ik zend Mijn bode voor U uit, die Uw weg voor U heen zal bereiden'. 11 Voorwaar, Ik zeg u: onder hen die uit vrouwen geboren zijn, is geen grotere opgestaan dan Johannes de doper; maar de geringste in het koninkrijk der hemelen is groter dan hij.

Na Zijn woorden voor Johannes richt de Heer Zich tot de menigten over Johannes. Voor Johannes heeft de Heer woorden die zijn zwakke geloof tot steun zijn. Tot de menigten spreekt Hij over Johannes als een niet te evenaren profeet. Hij plaatst hem voor de menigten en houdt hun voor welke mening zij zich over hem hebben gevormd. Na zijn uiting van zwakheid zouden ze hem kunnen vergelijken met een riet dat door de wind wordt bewogen, een man zonder kracht. Het zou ook kunnen zijn dat Johannes op een andere manier niet aan hun verwachtingen beantwoordde en wel omdat hij wars was van alles wat groots en pralend was.

Of zouden er in de menigten ook zijn die in Johannes een profeet zagen? De laatsten zijn het dichtst bij de waarheid, maar zijn er toch ook weer ver vandaan. Johannes is namelijk niet zomaar een profeet. Hij is een profeet die onmiddellijk als een heraut aan de komst van de Messias vooraf is gegaan om Hem als de komende Messias aan te kondigen. Niet alleen de Messias is door de profeten aangekondigd, maar ook Johannes de doper.

Over hem zegt Maleachi dat hij de engel of bode is *"die voor Mij de weg bereiden zal"* (Mi 3:1). Met *"Mij"* wordt Jahweh bedoeld. De Heer Jezus zegt hier in Zijn aanhaling van dit vers: *"Ik zend Mijn bode voor U uit."* Daardoor is duidelijk dat Hij de aangekondigde Jahweh is. Johannes is de bode die door Jahweh is uitgezonden om de weg van Jahweh, Die als de Messias in nederigheid is gekomen, voor te bereiden. Het bereiden van de weg wil zeggen het klaar maken van de harten van de mensen om de Messias te ontvangen. Dat deed hij door zijn prediking van berouw en bekering.

Gabriël had bij de aankondiging van zijn geboorte al van hem gezegd: *"Want hij zal groot zijn voor het aangezicht van <de> Heer"* (Lk 1:15a). Nu noemt de Heer hem vanwege zijn directe verbinding met de Messias, doordat hij Zijn voorloper was en hij Hem aankondigde, de grootste die uit vrouwen geboren is. Vanzelfsprekend is dat zonder rekening te

houden met Hem Zelf. Hij vergelijkt Johannes niet met Zichzelf, maar met alle andere mensen die tot dat ogenblik geboren zijn.

Tegelijk zegt Hij erbij: *“De geringste in het koninkrijk der hemelen is groter dan hij.”* Dat betekent dat er na Johannes een nieuwe stand van zaken begint. Het verschil ligt niet in wat iemand in zichzelf is, maar in de positie die iemand inneemt. Het gaat om het koninkrijk der hemelen. Dat heeft Johannes aangekondigd, maar hij is er niet in gegaan, want het komt pas nadat de Heer Jezus is verworpen en is teruggekeerd naar de hemel. Het koninkrijk heeft zijn oorsprong in de hemel, maar zijn werksfeer is op aarde. Dat geldt nu en ook straks als Christus op aarde regeert.

Dat de *“geringste”* in het koninkrijk groter is dan Johannes de dooper, heeft te maken met de verwerping van Christus en Zijn volbrachte werk, dat in het Oude Testament niet werd gekend door de gelovigen. De *“geringste”* is bekleed met voorrechten die geen gelovige in het Oude Testament bezat. Dit heeft te maken met de waardering van God van het volbrachte werk van Zijn Zoon. Wie daarmee verbonden is – en dat geldt voor de leden van de gemeente van de levende God – krijgt die geweldige positie.

De dagen van Johannes de dooper | *verzen 12-15*

12 Van de dagen nu van Johannes de dooper tot nu toe wordt het koninkrijk der hemelen met geweld ingenomen, en geweldenaars rukken het weg. 13 Want alle profeten en de wet hebben tot op Johannes geprofeteerd. 14 En als u het wilt aannemen, hij is Elia die zou komen. 15 Wie oren heeft <om te horen>, laat hij horen.

Het koninkrijk der hemelen is door Johannes aangekondigd, maar het is niet aangebroken omdat de Koning van dat rijk niet is aangenomen. De prediking van Johannes en van de Heer Jezus heeft het boze hart van de mens geopenbaard en zijn zonde aan het licht gebracht. De mens en vooral de godsdienstige mens wil zich niet bekeren.

Het koninkrijk der hemelen heeft in deze tijd, de tijd van de verwerping van Christus, een andere gedaante. Nu Hij het koninkrijk niet openlijk heeft kunnen vestigen (hoewel dat in de toekomst zeker zal gebeuren), is geweld nodig om het binnen te kunnen gaan. Het geweld of de kracht waardoor dit gebeurt, ligt in het geloof. Het betreft het geweld of de

kracht van het geloof dat nodig is om het rijk binnen te gaan. Als het rijk in waarneembare, uiterlijke vorm openbaar is, is dat geweld van het geloof niet nodig.

Met Johannes wordt dus een periode afgesloten en wel de periode van alle profeten en de wet. In die hele periode is het koninkrijk der hemelen steeds weer aangekondigd. Dat is gebeurd in beloften die God telkens in de wet heeft gedaan en in de bevestiging van die beloften door de profeten die daar telkens naar verwezen. In de wet zijn ook de grondbeginselen van het koninkrijk neergelegd.

Wat Johannes betreft, de Heer noemt hem *“Elia die zou komen”*. Maleachi heeft Elia aangekondigd (Mi 4:5). Elia was de profeet die Gods volk terugbracht tot de wet en daarmee de weg naar de zegen opende. Elia is de voorloper van Elisa, de man van de genade. Johannes is in geestelijk opzicht Elia. Hij heeft boete gepredikt om het volk klaar te maken voor het ontvangen van de Messias. Maar wie Johannes niet zag als de Elia die zou komen, bleef ook blind voor Hem Die door Johannes was aangekondigd. De Heer zegt dan ook: *“Als u het wilt aannemen.”* Er is geloof voor nodig om dat aan te nemen.

Dat heeft het volk als geheel niet gedaan. Daarom moet Elia nog eens komen. Dat gebeurt bij de komst van de twee getuigen in Jeruzalem in de eindtijd van wie hij er een is (Op 11:3-6). Niet dat hij als persoon een van die getuigen is, maar dat een van die getuigen zijn kenmerken vertoont.

De boodschap van de Heer over Johannes kan alleen worden begrepen door hen die oren hebben om te horen, dat wil zeggen de aandachtig luisterende gelovige. De uitdrukking *“wie oren heeft om te horen”* wordt gebruikt als de massa is afgeweken en de individuele gelovige in de massa wordt aangesproken. De woorden van de Heer maken enerzijds het ongeloof van de menigte openbaar en anderzijds het geloof van een overblijfsel. Zijn woorden gaan aan de ongelovigen voorbij, terwijl de gelovige erdoor wordt bemoedigd.

Fluitspel en klaagliederen | verzen 16-19

16 Met wie echter zal Ik dit geslacht vergelijken? Het is gelijk aan kinderen die op de markten zitten en de anderen de woorden toeroepen: 17 Wij hebben voor jullie op de fluit gespeeld en jullie hebben

niet gedanst; wij hebben klaagliederen gezongen en jullie hebben niet geweeklaagd. 18 Want Johannes is gekomen zonder te eten en te drinken, en zij zeggen: Een demon heeft hij. 19 De Zoon des mensen is gekomen en heeft gegeten en gedronken, en zij zeggen: Zie, een mens die een gulzigaard en wijndrinker is, een vriend van tollenaars en zondaars. En de wijsheid is gerechtvaardigd door haar werken.

De Heer vergelijkt het ongelovige geslacht met nukkige kinderen die er niet toe te bewegen zijn om te reageren op wat ze horen. Noch de aantrekkelijkheid van de genade, gekomen in Christus met Zijn welluidende tonen, noch de dreiging van de gerechtigheid, gekomen in Johannes met zijn klaagliederen, heeft enige invloed op hen. De oorzaak van hun passiviteit ligt in hun valse oordeel zowel over Johannes als over Hem.

Johannes had volgens hen een demon. Tot die uitspraak komen zij naar aanleiding van zijn sobere leefwijze, die trouwens zo geheel bij zijn boodschap paste. Hun oordeel over de Heer Jezus Die als de Zoon des mensen niet vastte maar gewoon at en dronk, is net zo dwaas. Ze schrijven Hem deze verwerpelijke dingen toe omdat ze zelf vol vraatzucht en drankzucht zijn. Wel hebben ze er gelijk in dat Hij een vriend van tollenaars en zondaars is.

In alle werken die Hij doet, komt Zijn volmaakte wijsheid tot uiting. In Zijn omgang met tollenaars en zondaars wordt Zijn wijsheid gerechtvaardigd. Dat wijsheid gerechtvaardigd wordt, wil zeggen dat de wijsheid in het gelijk wordt gesteld door de manier waarop de wijsheid wordt gebruikt.

‘Wee’ over de steden van Galiléa | *verzen 20-24*

20 Toen begon Hij de steden waarin Zijn meeste krachten waren gebeurd, te verwijten dat zij zich niet hadden bekeerd: 21 Wee u, Chorazin, wee u, Bethsaïda, want als in Tyrus en Sidon de krachten waren gebeurd die in u zijn gebeurd, allang zouden zij zich in zak en as hebben bekeerd. 22 Ik zeg u evenwel: het zal voor Tyrus en Sidon draaglijker zijn in [de] dag van [het] oordeel dan voor u. 23 En u, Kapernaüm, zult u soms tot [de] hemel verhoogd worden? Tot [de] hades zult u worden neergestoten! Want als in Sodom de krachten waren gebeurd die in u zijn gebeurd, het zou tot op heden

zijn gebleven. 24 Ik zeg u eventwel, dat het voor [het] land van Sodom draaglijker zal zijn in [de] dag van [het] oordeel dan voor u.

Als de Heer verwijten gaat maken, zijn die volkomen terecht. Het zal ieder mens die zich niet heeft bekeerd, verweten worden dat hij zich niet heeft bekeerd. Het zich niet bekeren getuigt van onwil. Het verwijt dat de een krijgt, kan wel zwaarder zijn dan het verwijt dat de ander krijgt. Dat heeft te maken met de mate van verwijtbaarheid. Een rechter die de wet overtreedt die hij moet toepassen, is schuldiger dan iemand die onwetend de wet heeft overtreden.

Zo is het met de steden waarin de Heer Jezus op de duidelijkste wijze heeft laten zien Wie Hij is. Als die steden ondanks de veelheid aan bewijzen Hem afwijzen, zijn zij schuldiger dan steden waarin Hij Zich niet op die wijze heeft geopenbaard. Ook die heidense steden zullen het oordeel krijgen dat zij door hun immorele gedrag verdienen. Toch zal het oordeel over hen lichter uitvallen dan het oordeel over de steden waar Christus zo'n duidelijk getuigenis van Zichzelf heeft gegeven en die Hem desondanks hebben verworpen.

We zouden ons kunnen afvragen waarom God dan aan de heidense steden die de Heer hier noemt, niet een dergelijk getuigenis heeft gegeven, want dan zouden ze zich bekeerd hebben. Maar Tyrus en Sidon en Sodom en Gomorra hebben naar de wijsheid van God een volmaakt bij hen passend getuigenis van Zijn openbaring gehad. Zij hadden Gods getuigenis in de schepping (*Rm 1:19-20*), maar zij hebben zich niet voor Hem gebogen. Zij hebben naar hun verdorven aard gehandeld en zich niets van Zijn openbaring in de schepping aangehouden. Op grond van die verwerping van Gods getuigenis zullen ze geoordeeld worden. Zo wordt elk volk onderworpen aan een test van hun gehoorzaamheid aan God op een wijze die volkomen aansluit op hun verantwoordelijkheid.

Van Kapernaüm wordt nog iets speciaals gezegd. Die stad heeft van alle steden van Israël een nog groter voorrecht verworpen. De Heer Jezus woonde daar. Ze hebben Hem dagelijks meegemaakt. Door Zijn aanwezigheid is de stad tot de hemel verhoogd, want in de Zoon van God is de hemel tot hen gekomen. Maar ze zullen in werkelijkheid niet in de hemel komen. Het tegendeel is het geval. Ze zullen tot de hades worden neergestoten. Ze hebben niets gedaan met het enorme voor-

recht dat God onder hen woonde. Het heeft geen enkel effect op hen gehad.

Ja Vader | verzen 25-27

25 In die tijd antwoordde Jezus en zei: Ik prijs U, Vader, Heer van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen hebt verborgen en ze aan kleine kinderen hebt geopenbaard. 26 Ja Vader, want zo is het een welbehagen geweest voor U. 27 Alles is Mij overgegeven door Mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon [Hem] wil openbaren.

Na het uitspreken van het ‘wee’ over de steden waarin Hij zo heeft gewerkt, zouden we kunnen denken dat de Heer ontmoedigd is. Zo heeft Hij Zich profetisch geuit in *Jesaja 49:4*. Het leek allemaal tevergeefs. We lezen ook Gods antwoord, dat het niet tevergeefs is, maar dat uit Zijn verwerping een grotere zegen zal voortkomen, niet alleen voor Israël, maar voor alle volken (*Js 49:5-6*). En hier lezen we het antwoord van de Heer op Zijn verwerping door het volk.

Hij prijst de Vader als de “*Heer van de hemel en van de aarde*”. Daarmee zegt Hij dat alles in de hemel en op de aarde onder Zijn gezag staat. Er is niets wat Hem uit de hand loopt, maar alles dient Zijn doel. Alleen de kleine kinderen, de gelovigen die geen hoge gedachten over zichzelf hebben, zien dat.

De wijzen en verstandigen van de wereld hebben daar geen enkel begrip van. Het is voor hen verborgen. Diepzinnige denkers, de wijzen, komen niet op het idee dat God op deze wijze Zijn plannen vervult. Zij zoeken oplossingen binnen de mens. Als de mens zich maar anders gaat gedragen, dan komt het wel goed, zo menen zij. Heldere denkers, de verstandigen, zoeken de oplossing in de omgeving, de natuur. Als ze de omgeving maar kunnen beïnvloeden, dan komt het wel goed, zo menen zij.

Voor de Vader is bij de diepzinnige en heldere denkers echter geen plaats, laat staan voor een “*ja Vader*”. En dat geeft nu juist de oplossing voor elke teleurstelling. In dit “*ja Vader*” horen we niet zozeer berusting, maar aanvaarding en volledige instemming. Het is geen vraag of het anders kan, maar de zekerheid dat het alleen zó goed is. Daarbij komt

het bewustzijn van het welbehagen van de Vader. Hij handelt niet alleen goed, Hij handelt vanuit Zijn welbehagen, Zijn vreugde.

Door zo Zijn Vader te vertrouwen met het besef dat de Vader handelt vanuit en met het oog op Zijn welbehagen, ziet de Heer Jezus de hele omvang van de heerlijkheid die zal volgen op Zijn verwerping. De troon van Israël is Hem geweigerd, de Joden verwerpen Hem, de leidslieden verachten Hem. Maar wat krijgt Hij? *“Alle dingen”* – dus veel meer dan wat beloofd is aan David en Salomo. Hij wordt verworpen als Messias. Maar wat wordt openbaar? Dat Hij de eeuwige Zoon van de Vader is. De beloften worden op dit moment niet vervuld. Maar wat doet Hij? Hij openbaart de Vader, waardoor Hij de gelovigen tot een diepere kennis van God brengt dan daarvoor mogelijk was.

Komt tot Mij | *verzen 28-30*

28 Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven. 29 Neemt Mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen; 30 want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht.

De Heer Jezus wil ons in de gemeenschap met Zijn Vader brengen. Hij wil de vermoeidheid en de lasten wegnemen die daarvoor de verhin-dering zijn. Mensen die vermoeid zijn door het leven in ellende en belast zijn door de zonden, op wie de last van de zonden zwaar drukt en die zich dat bewust zijn, mogen tot de Heer Jezus komen.

Dit woord richt Hij niet alleen tot de Joden, maar tot *“allen”*. Het genot van dit grote voorrecht is voor ieder die maar tot Hem komt. Hij maakt geen enkel voorbehoud. Aan allen die zo komen, geeft Hij rust, want Hij heeft de last van de zonden op Golgotha op Zich genomen. Zo neemt Hij de last van de zonden af van hen die discipelen van het koninkrijk worden en worden ze ingevoerd in de gemeenschap met Zijn Vader.

Maar er is meer. Wie eenmaal een discipel is, moet leren hoe het leven als discipel moet worden geleefd. Dat kan alleen geleerd worden van de Heer Jezus. Daarvoor moet het juk van de volle onderwerping aan de Vader worden opgenomen, zoals Hij dat heeft gedaan. Dat zien we als Hij de Vader zelfs prijst onder de grootste afwijzing. Dit drukt Hem niet terneer, maar Hij aanvaardt dit uit de hand van de Vader. Hij is

zachtmoedig en nederig onder alle omstandigheden. Nooit heeft Hij de Vader enig verwijt gemaakt.

Wat ook de omstandigheden zijn, Hij neemt alles aan uit de hand van de Vader. Zijn onderwijs is daarop gebaseerd. Zij die komen, krijgen de openbaring van de Vader en leren in Hem hoe ze zich kunnen buigen onder wat de Vader op hun weg brengt en hoe ze elke omstandigheid als komend uit Diens hand kunnen aanvaarden.

Als het ons moeite kost Zijn juk te dragen, komt het omdat we niet nederig zijn. Als we opstandig reageren, komt dat omdat we niet zachtmoedig zijn. Telkens moeten we leren alles over te geven aan de Vader.

De genade laat het niet aan de mens over om te doen wat hij zelf wil. De genade stelt het hart, dat de genade aanneemt, in staat om te verlangen de wil van God te doen. Dan vindt de mens rust. De rust die de Heer *geeft*, is het gevolg van komen tot Hem en betreft de zondaar. De rust die *gevonden wordt*, is het gevolg van het volgen van de Heer en betreft de gelovige.

De Heer leert hen op een nieuwe wijze. Leren van Hem is ook kijken naar Hem en leren van de voorbeelden die Hij overvloedig geeft. Zachtmoedigheid en nederigheid van hart zijn nodig als er een plaats van afhankelijkheid moet worden ingenomen en bewaard. Rust voor de ziel is al door Jeremia voorgesteld als het resultaat van een trouwe wandel op de oude paden (*Jr 6:16*).

Maar in die rust is geen mens ingegaan. De enige weg tot rust voor de ziel wordt nu door de Zoon bekendgemaakt. Die rust krijgt iemand die het juk wil dragen dat Hij aanbiedt. Zijn juk staat tegenover het zware en drukkende juk van de wet. Zijn juk is een zacht en geen knellend juk, en Zijn last is niet drukkend, maar licht. Hij helpt dragen.

Mattheüs 12

De heerlijkheid van de Heer Jezus als de Zoon van God wordt vooral in het *evangelie naar Johannes* gezien, maar heeft ook in dit evangelie een belangrijke plaats. Dat zien we in dit hoofdstuk. Tegen de donkere achtergrond van haat, verachting en verwerping stralen Zijn volkomenheden op de helderste wijze. Hier is

- de Zoon de Mens Die de Vader bekendmaakt (*Mt 11:27*),
- de Messias Die groter is dan de tempel in verbinding met Israël (*Mt 12:7*),
- de Zoon des mensen Die Heer is van de sabbat in verbinding met de mensheid (*vers 8*),
- Hij Die groter is dan Jona in opstandingskracht (*vers 41*) en
- Hij Die groter is dan Salomo in verbinding met alle heerlijkheden van het koninkrijk (*vers 42*).

Aren plukken op de sabbat | *verzen 1-8*

1 In die tijd ging Jezus op de sabbat door de korenvelden; Zijn discipelen nu kregen honger en begonnen aren te plukken en te eten. 2 Toen de farizeeën dit echter zagen, zeiden zij tot Hem: Zie, Uw discipelen doen wat niet geoorloofd is te doen op sabbat. 3 Hij echter zei tot hen: Hebt u niet gelezen wat David deed toen hij honger had, en zij die bij hem waren? 4 Hoe hij het huis van God inging en de toonbroden at, die hij niet mocht eten, en ook zij niet die bij hem waren, behalve alleen de priesters? 5 Of hebt u niet gelezen in de wet, dat op de sabbat de priesters in de tempel de sabbat ontheiligen en onschuldig zijn? 6 Ik zeg u echter, iets groters dan de tempel is hier. 7 Als u echter had geweten wat het is: 'Barmhartigheid wil Ik en geen offer', dan zou u de onschuldigen niet hebben veroordeeld. 8 Want de Zoon des mensen is Heer van de sabbat.

Dit hoofdstuk is een punt van omkeer. Een fase wordt afgesloten. Het hart van de leiders wordt hier volkomen openbaar. Het hoofdstuk begint met twee geschiedenissen die plaatsvinden op een sabbat, waarbij duidelijk wordt waar het de leiders om gaat. Zij hebben het gebod van de sabbat verzaamd met hun eigen geboden en wetjes. God heeft

de sabbat bedoeld als een dag van zegen, van rust, van ophouden met werken voor één dag. Maar wettisch gezinde mensen hebben geen oog voor de zegen. Ze ontzeggen de discipelen het genot van wat God heeft gegeven.

Dat de discipelen geheel in overeenstemming met de wet handelen (*Dt 23:25*), maakt de farizeeën niet uit. Farizeeën zijn mensen voor wie het alleen belangrijk is dat het er uiterlijk goed uitziet. En als zij voor dat uiterlijk iets hebben voorgeschreven, moeten de mensen zich daaraan houden. Ze spreken de Heer aan op het gedrag van Zijn discipelen. De Heer neemt het voor Zijn discipelen op. Hij gunt hun Gods zegen.

Zijn antwoord is niet slechts een verwijzing naar wat God heeft toegestaan in de wet, waarbij Hij geen uitzondering heeft gemaakt voor de sabbat. De Heer geeft de farizeeën een diepe les. In Zijn antwoord vraagt hij hun over iets wat David deed toen hij honger had, en zij die bij hem waren (*1Sm 21:1-6*). Bij die gelegenheid deed David iets wat hem niet was toegestaan, want het eten van het toonbrood was alleen toegestaan aan de priesters (*Lv 24:5-9*). Toch wordt het hem niet kwalijk genomen. David was de gezalfde koning, maar hij was op de vlucht voor Saul. Hij werd door zijn volk niet als koning erkend. Dat was de positie van de Heer Jezus op dat moment.

Als Gods gezalfde koning David op de vlucht is voor zijn eigen volk, wordt het fundament voor Gods volk weggehaald. Wat de broden voorstellen, heeft zijn betekenis verloren. Ze stellen Gods volk niet meer voor naar de bedoeling die het voor God heeft. Om dan vast te houden aan een uiterlijk ritueel en ten gunste daarvan Gods gezalfde te laten omkomen van de honger zou pure vormendienst zijn. Dat is niet wat God heeft bedoeld met Zijn inzet van de toonbroden. Als Zijn gezalfde koning wordt vervolgd, worden de toonbroden gewone broden en kunnen ze worden genuttigd door hen die ze nodig hebben.

In dit voorbeeld laat de Heer de zonde en de totale ondergang van Israël zien. De ware koning, David, werd veracht en vervolgd vanwege de koning die het volk zelf wilde. Het is nu weer zo. De zonde van Israël ontwijdt het heilige brood. God wil van een volk dat in zonde leeft niets aannemen als heilig. Als de discipelen van de ware Koning evenals de mannen van David honger hebben, mogen zij geoorloofd eten van wat God biedt, al is het op een sabbat.

De Heer Jezus haalt nog een voorbeeld aan dat hun redenering van het ontheiligen van de sabbat volledig aan de kant zet. Hij wijst op de priesters die op de sabbatdag het zo noodzakelijke werk in de tempel deden. Dat betrof in elk geval het voor de sabbat voorgeschreven offer (*Nm 28:9-10*) en ook het dagelijks brandoffer, dat op de sabbat niet kon worden overgeslagen (*Ex 29:38*). Die offers waren nodig, opdat God te midden van een zondig volk kon blijven wonen. Op de sabbat moesten de priesters nog harder werken dan op andere dagen. Zij hadden geen rust op de sabbat.

God handelde dus niet naar strakke regels. De priesters mochten dat vele werk doen op de sabbat, omdat het in verband stond met de dienst aan God. De sabbat was de spil van het oude verbond, er was niets zo karakteristiek als de sabbat.

Beide voorbeelden maken duidelijk dat Israël uit zondaars bestond. In het ene geval is dat gebleken door het vervolgen van de gezalfde koning, waardoor de toonbroden gewone broden werden. In het andere geval bleek dat uit de offers die noodzakelijk doorgang moesten vinden, al was het sabbat.

Nadat de Heer heeft aangetoond dat God Zich niet aan Zijn voorschriften laat binden als Zijn volk Hem heeft verlaten, wijst Hij op Zichzelf als groter dan de tempel. Hij is niet alleen de Gezalfde van God Die zij vervolgen. Hij is God Zelf, Die de dienst in de tempel bepaalt. Hij bepaalt hoe God gediend moet worden en niet de formalistische farizeeën. Bij formalistische mensen gaat het alleen om het uiterlijk, bij God gaat het allereerst om het innerlijk.

De farizeeën hebben de onschuldige discipelen veroordeeld omdat ze niets weten van barmhartigheid. Wettische mensen zijn nooit barmhartig, maar onderdrukken armen en leggen anderen lasten op. Ze kijken alleen naar het offer en niet naar het hart. Barmhartigheid komt uit het hart en daar kijkt God naar.

Zoals de Heer groter is dan de tempel, zo is Hij ook Heer van de sabbat. Dat betekent dat de sabbat voor Hem geen bindende kracht heeft. Hij is de Meester ervan en kan erover beschikken naar Zijn goeddunken. Hij heeft de sabbat ingesteld en is er dus niet aan onderworpen. De sabbat is een beeld van het vrederijk, wanneer Hij als de grote Koning

zal heersen over heel de aarde. Dan zal gezien worden dat Hij als de Zoon des mensen Heer is over heel de aarde.

Een verschrompelde hand genezen | verzen 9-14

9 Toen Hij vandaar vertrok, kwam Hij in hun synagoge. 10 En zie, er was een mens met een verschrompelde hand. En zij vroegen Hem: Is het geoorloofd op de sabbat te genezen? – om Hem te kunnen aanklagen. 11 Hij zei echter tot hen: Welk mens zal er onder u zijn die één schaap zal hebben, en als dit op de sabbat in een kuil valt, het niet zal grijpen en eruit halen? 12 Hoeveel dan gaat een mens een schaap te boven! Daarom is het geoorloofd op de sabbat goed te doen. 13 Toen zei Hij tot de mens: Strek uw hand uit. En hij strekte die uit en zij werd hersteld, gezond als de andere. 14 De farizeeën nu gingen naar buiten en beraadslaagden tegen Hem dat zij Hem zouden ombrengen.

Na Zijn tocht door de velden komt de Heer in hun synagoge en volgt er nog een geschiedenis op de sabbat. De vorige betreft Zijn Persoon en het gezag dat Hij over de sabbat heeft. Deze gaat over Zijn werk, het werk van de barmhartigheid, waarvoor de sabbat zich bijzonder leent. Hij laat zien dat de sabbat een dag van zegen is.

In hun synagoge is een mens met een verschrompelde hand. De arme man kan door zijn verschrompelde hand geen aren plukken en ze fijn wrijven. Hij kan geen gebruikmaken van de zegen van de sabbat. De man vraagt niet om genezen te worden, maar de Heer kent zijn onuitgesproken vraag.

De farizeeën zijn ook in de synagoge aanwezig. Zij zijn scherpe waarnemers. Zij zien iemand met een gebrek en ze zien Iemand Die ze kennen als de Barmhartige. In hun boosaardige scherpzinnigheid veronderstellen ze terecht dat de Heer de man wil genezen. In hun dwaze overlegging menen ze dat dit een uitstekende gelegenheid is om Hem een strikvraag te stellen. De Heer laat ze hun vraag stellen. Het geeft Hem de gelegenheid Zijn heerlijkheid en hun huichelarij aan te tonen en zij lopen zelf in de val die zij voor Hem hebben opgezet.

Zij vragen Hem of het geoorloofd is om op de sabbat goed te doen en te zegenen. Wat een vraag! Alleen de vraag al maakt duidelijk hoe benepen en wettisch zij denken. Dat wordt nog duidelijker uit het

voorbeeld dat de Heer hun voorhoudt. Daaruit blijkt dat zij geen last van hun geweten op de sabbat hebben als het om hun eigen voordeel gaat. Dan maken ze wel een uitzondering. Genezen op de sabbat komt in hun denken echter niet op en komt in hun regels niet voor. Zij hebben er geen regels voor, dus mag het niet.

De Heer legt de dwaasheid van het wettische denken bloot. Zijn conclusie moet hun vlijmscherp in de oren hebben geklonken. Vervolgens richt Hij Zich tot de man. Die moet zelf ook iets doen. Hij moet zijn hand naar de Heer toe uitstrekken en de zegen aanpakken. Hij doet wat de Heer zegt en de zegen stroomt bij hem naar binnen. Zowel het duidelijke woord van de Heer als Zijn daad van genezing brengt de farizeeën niet tot bekering. Integendeel. Het bewijs van genade doet hen naar buiten gaan. Ze kunnen zich niet langer handhaven in de tegenwoordigheid van zoveel genade en waarheid.

Als ze buiten zijn, buiten de sfeer waar de genade wordt betoond, gaan ze moordplannen beramen. Wie zich bewust aan de tegenwoordigheid van Christus onttrekt, zal zich in toenemende mate als tegenstander openbaren. Wat de farizeeën zojuist hebben gehoord en gezien, hebben ze ervaren als een nederlaag. Dat is het ook. Maar in plaats van die te accepteren voelen ze zich des te meer bedreigd dat ze hun positie van aanzien onder het volk zullen verliezen. En die willen ze absoluut niet kwijt. Om zichzelf te kunnen handhaven zoeken ze wegen om zich te ontdoen van God geopenbaard in goedheid!

Kan haat verder gaan dan het verlangen om de hand van God Die in goedheid naar mensen is uitgestrekt te binden aan een inzetting en de Zoon van God te doden voor het doen van het goede? Wanneer de Heer de verschrompelde hand heeft genezen, gaan zij beraadslagen hoe ze Hem kunnen ombrengen. Hij zoekt het leven, zij zoeken de dood.

Zie, Mijn Knecht | *verzen 15-21*

15 Daar Jezus dit echter wist, vertrok Hij vandaar; en vele <menigten> volgden Hem en Hij genas hen allen. 16 En Hij waarschuwde hen dringend dat zij Hem niet openbaar zouden maken; 17 opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet Jesaja, die zei: 18 'Zie, Mijn Knecht Die Ik heb verkoren, Mijn Geliefde in Wie Mijn ziel welbehagen gevonden heeft! Ik zal Mijn Geest op Hem leggen, en

oordeel zal Hij de volken verkondigen. 19 Hij zal niet twisten of schreeuwen, en niemand zal Zijn stem op de straten horen; 20 een geknakt riet zal Hij niet verbreken en een walmende vlaspit zal Hij niet uitblussen, totdat Hij het oordeel uitvoert tot overwinning; 21 en op Zijn Naam zullen volken hopen'.

De geheime beraadslagingen van de farizeeën zijn de Alwetende bekend. Daarom vertrekt Hij vandaar. Zijn vertrek blijft niet onopgemerkt. Vele menigten volgen Hem. Tegenover hen blijft Hij in genade handelen en geneest allen die genezing nodig hebben. Hij waarschuwt hen wel dat ze Hem niet openbaar zullen maken. Hij wil niet vanwege Zijn daden de populariteit van het volk winnen, waarop de farizeeën zo dol zijn.

Altijd is Hij bezig voor het oog van Zijn Vader Die in het verborgen ziet. Hij zoekt geen eer van mensen. In deze wijze van optreden vervult Hij de profetie van Jesaja die Hem als zodanig heeft aangekondigd. Jahweh heeft tot Jesaja gesproken over Zijn uitverkoren Knecht (*Js 42:1-4*), dat is de Heer Jezus. Die Knecht noemt Hij zelfs "*Mijn Geliefde*". Tussen Jahweh en de Knecht bestaat niet alleen een verhouding van gehoorzaamheid, maar ook van liefde.

De Heer Jezus kent de liefde die de Vader voor Hem heeft. Dat maakt Zijn dienst voor Hem tot een ware vreugde, al wordt die dienst ook met moordplannen bij de leidlieden en onbegrip bij de menigten beantwoord. Hij kent het welbehagen dat Jahweh in Hem heeft gevonden door Zijn volledig aan Hem toegewijde leven. Dat is al vanaf het begin duidelijk. Daarom heeft Jahweh op Hem Zijn Geest gelegd (*Mt 3:16*).

Hier zien we de vreugde van de drie-enige God. De Vader legt Zijn Geest op Zijn Zoon. Op grond van dit welbehagen en de Geest Die de Vader Hem heeft gegeven, heeft Christus het recht om het oordeel te verkondigen en dat niet alleen over Israël maar over alle volken. Het wijst op Zijn heerschappij over alle volken als resultaat van de verwerping door Zijn volk.

Wat Zijn optreden van het moment betreft, is het nog geheel anders. Hij is nu nog de Man in vernedering. Hij gaat Zijn weg in nederigheid, zonder opzien te willen baren. Hij schreeuwt niet om de aandacht. Het is juist helemaal anders. Hij heeft aandacht voor allen die op het punt

staan verbroken en uitgeblust te worden. Er is niets van waarde in *“een geknakt riet”* (Js 36:6). *“Een geknakt riet”* doet denken aan het gebroken hart, vertrapt door ruwe behandeling. Maar Hij is in staat van dit geknakte riet een muziekpijp te maken of een meetstok voor het nieuwe Jeruzalem (Op 21:15). Hij is gekomen voor hen die gebroken van hart zijn (Js 61:1). Hij legt hun geen ijzeren roede op, maar steekt hun de gouden scepter van Zijn genade toe. Hij is Zelf verbroken of verbrijzeld (Js 53:5,10; Gn 3:15).

“Een walmende vlaspit” geeft nauwelijks licht en warmte en is ook niet meer in staat een andere vlaspit aan te steken. Vaak brandt de liefde in onze harten zo zwak, dat alleen Hij Die alle dingen weet, ook weet dat er toch nog een sprankje liefde aanwezig is (Jh 21:17b).

We zien hier Zijn liefdevolle zorg voor ons nu en dat mag ons bemoeidigen. Als we ons soms als een geknakt riet voelen, alleen maar geschikt om volledig afgebroken te worden, of we voelen dat ons licht zo heel armetierig brandt, laten we dan denken aan Zijn verlangens voor ons. We mogen naar Hem toe gaan om in genade hernieuwd te worden en herstel van kracht te krijgen.

Pas als Hij Zijn werk van vernedering ten volle heeft volbracht, zal Hij het oordeel niet alleen verkondigen, maar ook uitvoeren. Een volkomen overwinning zal het glorieuze en volmaakte resultaat van Zijn werk in vernedering zijn. De volken die gespaard blijven, zullen op Zijn Naam hopen. Zowel het overblijfsel van Israël als de gespaarde volken zullen erkennen dat alle zegen van Hem afhangt en van hun houding tegenover Hem. Deze situatie zal er zijn als Hij voor de tweede keer naar de aarde komt. Dan komt Hij niet in vernedering zoals de eerste keer, maar in macht en majesteit.

De Heer Jezus en Beëlzebul | verzen 22-27

22 Toen werd een bezetene bij Hem gebracht, blind en stom; en Hij genas hem, zodat de stomme sprak en zag. 23 En alle menigten waren buiten zichzelf en zeiden: Is Deze niet de Zoon van David? 24 Toen de farizeeën dit echter hoorden, zeiden zij: Deze drijft de demonen alleen maar uit door Beëlzebul, de overste van de demonen. 25 <Jezus> echter kende hun gedachten en zei tot hen: Elk koninkrijk dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest; en elke stad die of elk

huis dat tegen zichzelf verdeeld is, zal niet standhouden. 26 En als de satan de satan uitdrijft, is hij tegen zichzelf verdeeld: hoe zal zijn koninkrijk dan standhouden? 27 En als Ik door Beëlzebul de demonen uitdrijf, door wie drijven uw zonen ze uit? Daarom zullen die uw rechters zijn.

De man die bij de Heer wordt gebracht, is er ellendig aan toe. Hij is bezeten door een demon. Die heeft hem zozeer in zijn macht, dat hij niets ziet en ook niets kan zeggen. Hij weet niet waar hij zich bevindt en kan niet om hulp roepen. Gelukkig is de Heer er met Zijn barmhartigheid en zijn er mensen die de man bij Hem brengen. Hij beantwoordt hun geloof met genezing. In deze man kunnen we een beeld zien van de toestand waarin Israël zich bevindt. Als geheel is het volk blind voor de heerlijkheid van Christus en komt het niet tot Hem om Hem als zijn Messias te belijden.

De menigten zijn diep onder de indruk van deze genezing. Ze uiten zelfs het vermoeden dat Hij wel eens de Zoon van David kon zijn. Verder komen ze niet, ze zijn niet werkelijk in het hart geraakt. Als de farizeeën deze uitspraak horen, willen ze voorkomen dat de menigten ook maar even in die richting blijven doordenken. Ze willen dit vermoeden in de kiem smoren en beschuldigen de Heer op de meest lasterlijke manier die maar mogelijk is.

Er is geen grovere en meer beledigende beschuldiging denkbaar dan Hem ervan te beschuldigen dat Hij Zijn wonderen van genade verricht in de kracht van de overste van de demonen, dat is de satan zelf. Het maakt tegelijk de volslagen onwil van de farizeeën duidelijk om in Hem ook maar iets van God te zien. Het is onmogelijk om te loochenen dat God in goedheid en genade in Christus te midden van Zijn volk aan het werk is. Bij hen is het geen kwestie van vergissen, maar het loochenen van het onloochenbare. Tegen beter weten in verzetten ze zich. Willens en wetens verwerpen ze Hem.

De Heer heeft op een dergelijke eerdere lastering (Mt 9:34) niet gereageerd. Maar nu gaat Hij erop in. Met een voorbeeld uit het leven van elke dag doet Hij een beroep op het nuchtere verstand en bewijst daarmee de totale onzinnigheid van hun uitspraak. Hij laat met Zijn argument zien dat zij geen verstand hebben. Ieder weldenkend mens weet, dat waar er ook maar innerlijke verdeeldheid is, het onmogelijk

is om iets in stand te houden, ongeacht of dat een koninkrijk of een huis betreft. Innerlijke verdeeldheid betekent ondergang en geen succes. De conclusie is duidelijk. Het is onmogelijk dat Hij door Beëlzebul de demonen uitdrijft.

Hij geeft een tweede argument voor hun onzinnige bewering. Hij stelt dat argument als vraag. Hun zonen zijn bezig met het uitdrijven van demonen. Als ze consequent zijn, moeten ze zeggen dat ook hun zonen dat door de satan doen. Dat zullen ze natuurlijk nooit willen zeggen. Welnu, zegt de Heer, dan zullen uw zonen uw rechters zijn. De handelwijze van hun zonen zal hun lastering aan de kaak stellen en zal een getuigenis ervan zijn dat zij Hem gelasterd hebben.

De lastering van de Geest | *verzen 28-32*

28 Als Ik echter door [de] Geest van God de demonen uitdrijf, dan is het koninkrijk van God tot u gekomen. 29 Of hoe kan iemand het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad roven, als hij niet eerst de sterke bindt? En dan zal hij zijn huis beroven. 30 Wie niet met Mij is, is tegen Mij, en wie niet met Mij bijeenbrengt, verstroot. 31 Daarom zeg Ik u: elke zonde en lastering zal de mensen worden vergeven; maar de lastering van de Geest zal niet worden vergeven. 32 En wie een woord spreekt tegen de Zoon des mensen, het zal hem worden vergeven; maar wie tegen de Heilige Geest spreekt, het zal hem niet worden vergeven, niet in deze eeuw en niet in de toekomstige.

De Heer vertelt hun de ware oorsprong van Zijn handelen. Hij handelt door de Geest van God. Dat betekent dat het koninkrijk van God tot hen is gekomen. Dat willen ze natuurlijk niet erkennen, maar het feit is niet anders. In Christus is God bezig Zijn koninkrijk te vestigen. Daarom gaat Hij het huis van de sterke, dat is de duivel, binnen en ontroofd hem zijn huisraad, dat zijn mensen die zich in zijn macht bevinden. De Heer heeft de sterke gebonden toen Hij hem in de woestijn met Gods Woord versloeg. Daarna is Hij het land doorgegaan, terwijl Hij goeddeed en allen gezond maakte die door de duivel waren overweldigd (*Hd 10:38*). Op het kruis zal Hij de duivel de kop vermorzelen.

Ten opzichte van Zijn optreden tegen het rijk van de boze en het beroven van diens huis kan iemand alleen een volgeling of een tegen-

stander zijn. Neutraliteit is onmogelijk. Wie zich niet ondubbelzinnig aan Zijn zijde stelt, is tegen Hem. Hij is bezig te vergaderen voor het koninkrijk der hemelen. Wie daarin niet met Hem bezig is, is bezig met het tegenovergestelde, het verstrooien, en openbaart zich als tegenstander van het koninkrijk.

De ernst van de zonde van de farizeeën is zo groot, omdat ze weten dat de Heer goed is en door de Heilige Geest werkt, maar ondanks alle bewijzen Zijn werk toeschrijven aan de satan. Zij maken zich daarmee schuldig aan de onvergeeflijke zonde van *“de lastering van de Geest”*. Deze zonde is anders dan elke andere zonde. Voor elke andere zonde is vergeving mogelijk. Ook wie zich verzet tegen de Heer Jezus als de Zoon des mensen, kan op vergeving rekenen als die zonde wordt beleden.

Elke zonde die een mens doet, is een zonde tegen de drie-enige God, dus zowel tegen de Vader als tegen de Zoon en de Heilige Geest. Wat maakt de lastering van de Geest dan zo speciaal? Deze zonde is speciaal omdat het hier gaat om de uiting van de Geest in de Persoon van Christus op aarde. Het is onmogelijk iets wat Christus doet, toe te schrijven aan de satan. Wie de Heilige Geest, Die volkomen in Christus tot uiting komt, uitmaakt voor de satan, doet dat bewust.

Wat Christus doet, is altijd volkomen door de Geest. Hij is de zondeloze. In Zijn hele leven en Zijn hele wezen is niets van zonde of het zondige vlees aanwezig. Alles is zuiver van de Geest. Iemand kan blind zijn voor de heerlijkheid van de Heer Jezus. Maar als iemand Zijn daden, die Hij door de Geest doet, bewust toeschrijft aan de satan, is er sprake van verharding van een hart dat in opstand tegen Christus leeft en dat zich absoluut niet voor Hem wil buigen.

Dat de lastering van de Geest specifiek met Christus te maken heeft en dan ook nog met Zijn persoonlijke aanwezigheid op aarde, blijkt uit de woorden dat die zonde niet wordt vergeven *“in deze eeuw en niet in de toekomstige”*. In beide gevallen gaat het om een periode dat Christus op aarde is, dat wil zeggen bij Zijn eerste komst en bij Zijn tweede komst. Daarom is het niet mogelijk deze zonde nu, in de huidige tijd dat de Heer Jezus niet op aarde is, te begaan.

De boom en zijn vruchten | verzen 33-37

33 Of stel: de boom is goed, en [dan ook] zijn vrucht goed; of stel: de boom is bedorven, en [dan ook] zijn vrucht bedorven. Want aan de vrucht wordt de boom gekend. 34 Adderengebroid, hoe kunt u goede dingen spreken, terwijl u boos bent? Want uit de overvloed van het hart spreekt de mond. 35 De goede mens brengt uit zijn goede schat goede dingen voort, en de boze mens brengt uit zijn boze schat boze dingen voort. 36 Ik zeg u echter, dat van elk zinloos woord dat de mensen zullen spreken, zij rekenschap zullen geven in [de] dag van [het] oordeel. 37 Want op grond van uw woorden zult u gerechtvaardigd en op grond van uw woorden zult u veroordeeld worden.

De Heer neemt een voorbeeld uit de natuur. Iedereen weet dat een goede boom alleen goede vrucht voortbrengt. Als een boom echter bedorven is, kan hij geen goede, maar slechts bedorven vruchten voortbrengen. De boom brengt vrucht voort in overeenstemming met zijn aard. De farizeeën zijn een bedorven boom. Ze zijn "adderengebroid" (vers 34; Mt 3:7; 23:33), dat wil zeggen dat ze door de satan zijn uitgebroid. Ze zijn kinderen van de duivel; de duivel is hun vader (Jh 8:44; 1Jh 3:8a). Het is dan ook onmogelijk dat zij goede dingen spreken. Zij brengen bedorven vrucht voort, geheel in overeenstemming met de bedorven boom die zij zijn. In hun hart is een overvloed aan verderf en dat komt uit hun mond.

De Heer past het algemene beginsel van de boom en zijn vrucht verder toe op de mens. De goede mens is de mens die door bekering en geloof nieuw leven heeft en in wie de Heilige Geest woont. Die goede mens brengt vanuit de schat van het nieuwe leven en de Heilige Geest goede dingen voort, zoals leven en vrede (Rm 8:6). De boze mens is vol van het vlees en van zichzelf. Hij brengt vanuit de boze schat van het vlees de werken van het vlees voort (Gl 5:19-21).

Woorden zijn niet waardevrij, want ze zijn verbonden met het hart. Woorden geven uiting aan wat er in de mens is. De Heer Jezus is het Woord van God, dat wil zeggen de volkomen uitdrukking van Wie God is. Hij heeft altijd alleen gesproken wat de Vader Hem heeft gezegd (Jh 12:50). Nooit heeft Hij een zinloos woord gesproken. Gelovigen spreken wel eens zinloze woorden, woorden zonder nut en betekenis. Dat laat zien hoe we van binnen zijn. We moeten dat ook belijden.

Ongelovigen vragen zich helemaal niet af wat God wil dat ze zullen zeggen. Zij spreken zinloze woorden. Daarvan zullen ze in de dag van het oordeel, voor de grote, witte troon, rekenschap moeten afleggen voor Hem Die op de troon zit, dat is Christus (*Op 20:11-12*). Ze zullen er niet omheen kunnen draaien, door bijvoorbeeld te zeggen dat ze het allemaal net wat anders hebben bedoeld, want Hij kent volmaakt de motieven die het hart beheersten toen die woorden werden gesproken.

Uit de woorden van de mond blijkt de toestand van het hart. Woorden geven uitdrukking aan de gevoelens en tonen ons wie iemand is, net zo goed als zijn gedrag het op een andere manier laat zien. Woorden zijn zó belangrijk, dat ieder mens op grond van zijn woorden zal worden gerechtvaardigd of zal worden veroordeeld (*vgl. Rm 10:9-10*). De Heer zal een volkomen uitspraak over het gebruik van de woorden doen, omdat Hij weet uit welke bron ze stammen.

De vraag om een teken | *verzen 38-42*

*38 Toen antwoordden sommigen van de schriftgeleerden en fari-
zeëen Hem en zeiden: Meester, wij willen van U een teken zien. 39
Hij antwoordde echter en zei tot hen: Een boos en overspelig geslacht
verlangt een teken, en het zal geen teken worden gegeven dan het
teken van de profet Jona. 40 Want zoals Jona drie dagen en drie
nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des
mensen drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn. 41
Mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht
en het veroordelen, want zij bekeerden zich op de prediking van Jona;
en zie, meer dan Jona is hier! 42 [De] koningin van [het] Zuiden zal
worden opgewekt in het oordeel met dit geslacht en het veroordelen,
want zij kwam van de einden der aarde om de wijsheid van Salomo
te horen; en zie, meer dan Salomo is hier!*

De onverbeterlijke boosheid en verharding van de godsdienstige leiders blijkt uit hun brutaliteit om als antwoord op wat de Heer heeft gezegd van Hem een teken te vragen. Alsof ze dan zouden geloven! De Heer geeft hun in Zijn antwoord duidelijk aan wat ze zijn en dat ze daarom een speciaal teken zullen ontvangen. Hij noemt hen een “*boos en overspelig geslacht*” of soort. In hun hart, van binnen, zijn ze “*boos*”. In hun uiterlijke verhoudingen zijn ze “*overspelig*”, want hun hele optreden is werelds (*vgl. Jk 4:4*). Het enige teken dat ze van Hem krijgen,

is “het teken van de profeet Jona”. Wat er met Jona gebeurde, zal met Hem gebeuren. Hij zal ook drie dagen in het graf zijn, net zoals Jona drie dagen in het watergraf was.

Drie keer wordt over een teken in verband met de Heer Jezus gesproken. Het eerste teken is dat van Zijn geboorte (Lk 2:12). Het derde teken is dat van de Zoon des mensen Die komt in Zijn heerlijkheid (Mt 24:30). Tussen beide gebeurtenissen in staat dit teken van Jona dat spreekt van Zijn dood en opstanding. Dit zijn de drie tekenen die mensen tot geloof moeten brengen. Wie daaraan niet genoeg heeft, zal door geen duizend andere tekenen tot geloof komen.

Vervolgens verwijst de Heer naar de mannen van Ninevé. Jona is na zijn ‘opstanding’ uit het watergraf naar Ninevé gegaan en heeft er gepredikt. Zo zal de Heer Jezus na Zijn opstanding en hemelvaart het evangelie aan alle volken laten verkondigen. Dat betekent dat Israël zijn uitzonderlijke positie als Gods volk kwijtraakt. De heidense Ninevieten bekeerden zich op de prediking van Jona, terwijl Gods volk Hem verwerpt Die meer is dan Jona.

De Heer voegt er nog een voorbeeld aan toe. Hij wijst op de koningin van het Zuiden. Zij behoorde niet tot Gods volk. Als iemand uit de volken had zij van de wijsheid van Salomo gehoord en was zij van ver weg naar hem toe gekomen om zijn wijsheid te horen. Wat zij deed, vormt een groot contrast met de godsdienstige leiders die Hem, Die meer is dan Salomo, willen doden. Evenals de mannen van Ninevé zal zij het geslacht dat de Heer Jezus verwerpt, veroordelen op de dag van het oordeel.

De terugkeer van de onreine geest | verzen 43-45

43 Wanneer nu de onreine geest van de mens is uitgegaan, gaat hij door dorre plaatsen, op zoek naar rust, en vindt die niet. 44 Dan zegt hij: Ik zal terugkeren naar mijn huis waar ik ben uitgegaan. En als hij komt, vindt hij het leegstaan, geveegd en geordend. 45 Dan gaat hij heen en neemt zeven andere geesten met zich mee, bozer dan hijzelf, en zij komen binnen en wonen daar; en het laatste van die mens wordt erger dan het eerste. Zo zal het ook zijn met dit boos geslacht.

De Heer wijst op een situatie dat een mens bevrijd is van een onreine geest. Die onreine geest zoekt een andere verblijfplaats, maar vindt die niet. In werkelijkheid spreekt Hij over Israël en zijn toekomst. De situatie van Israël ten tijde van de Heer Jezus is niet dat het volk als geheel zich tot de afgoden wendt, er is geen afgoderij (*Hs 3:4*). Maar er is ook geen leven uit en met God aanwezig. De mens, het huis, is leeg gebleven. Daarom kan de onreine geest er, als hij terugkomt, zo weer zijn intrek in nemen.

Het is ook nog eens een huis dat niet vol spinrag zit, maar dat geveegd en geordend is. Het is geen ruïne, maar piekfijn onderhouden. Toch is het leeg. Het spreekt van de holle godsdienst met uiterlijke gedragingen en een mooie schijn, zonder dat er leven uit en voor God is. In dat huis is geen plaats voor de Heilige Geest.

Omdat er geen andere bewoners zijn, ziet de onreine geest zijn kans schoon om ook andere geesten uit te nodigen er te komen wonen. Een volheid (“zeven”) van boze geesten van een nog verdorvener aard dan deze onreine geest komt mee. Dat veroorzaakt een toestand in dat huis, in die mens, die erger is dan daarvoor.

Israël dat vrij was van afgoderij, heeft de Heer Jezus niet aangenomen. Daardoor is het leeg gebleven en kan het een plaats worden waar de boosaardigste geesten hun intrek in nemen. Dat zal gebeuren als de antichrist over “*dit boos geslacht*” zal regeren en de dienst in de tempel zal bepalen. Hij zal daar het afgodsbeeld van het beest uit de aarde neerzetten, opdat allen die op aarde zijn het beeld van het beest zullen aanbidden (*Op 13:14-15; 2Th 2:9-10*).

Ook in het leven van ieder mens is het van belang dat er geen vacuüm ontstaat. Anders zal de duivel komen om de leegte op te vullen. In geestelijk opzicht is dat ook nu te zien. Mensen die zonder God leven, maar wel spiritueel bezig willen zijn, zijn een gemakkelijke prooi voor allerlei leringen van demonen.

De moeder en broers van de Heer | *verzen 46-50*

46 Terwijl Hij nog tot de menigten sprak, zie, Zijn moeder en Zijn broers stonden buiten en trachtten Hem te spreken. 47 En iemand zei tot Hem: Zie, Uw moeder en Uw broers staan buiten en trachten u te spreken. 48 Hij antwoordde echter en zei tot hem die tot Hem

sprak: Wie is Mijn moeder en wie zijn Mijn broers? 49 En Hij strekte Zijn hand over Zijn discipelen uit en zei: Zie, Mijn moeder en Mijn broeders! 50 Want wie de wil doet van Mijn Vader Die in [de] hemelen is, die is Mijn broeder en zuster en moeder.

Terwijl de Heer met Zijn dienst bezig is, willen Zijn moeder en Zijn broers Hem spreken. Waarom zouden ze Hem willen spreken? Zouden ze Hem willen zeggen dat Hij niet zulke harde woorden moet spreken? Uit Zijn reactie blijkt dat ze niet zijn gekomen om hun bijval aan Zijn woorden te betuigen.

Zijn familie kan blijkbaar zelf niet bij Hem komen, omdat Hij omgeven is door een menigte. Daarom laten ze hun wens doorgeven naar voren, totdat iemand die dicht bij Hem staat, Hem kan zeggen dat Zijn familie Hem wil spreken. De Heer richt zich tot de man die Hem het verzoek overbrengt en stelt de vraag wie Zijn moeder en Zijn broers zijn. Met deze vraag geeft Hij aan dat de tijd van de natuurlijke band tussen Hem en Zijn volk, dat is Israël naar het vlees, voorbij is.

Zijn echte verwanten zijn Zijn discipelen. Zij hebben zich bij Hem gevoegd en volgen Hem en leren van Hem. De enige familieleden die Hij kan erkennen, zijn zij die de wil doen van Zijn Vader in de hemel. Hij erkent uitsluitend de band die gevormd wordt door het Woord van God dat iemand ontvangt in het hart en vervolgens gehoorzaamt.

Mattheüs 13

In dit lange hoofdstuk met zijn vele gelijkenissen zien we Heer Jezus als de Koning-Profeet. In wat Hij zegt, zien we Zijn Goddelijke glorie. Geen geschapen wezen kan de toekomstige eeuwen zien en een gedetailleerde beschrijving geven van toekomstige gebeurtenissen. In de gelijkenissen van dit hoofdstuk verbindt de Heer Zijn tweede komst met Zijn eerste en geeft Hij inzicht in de kenmerkende karaktertrekken van de tijd die tussen de beide komsten ligt. Hij, Die het hart van ieder mens onder controle heeft, is alleen in staat de toekomst te beschrijven. In Zijn profetische toespraak zien we de grote Emmanuel.

Hij opent Zijn hart voor de Zijnen en vertelt over de verborgen werking van Gods wijsheid langs Goddelijke wegen vanaf het begin van de wereld. Hij, Die de werelden schiep, heeft ook de loop van de eeuwen gepland. De onbegrijpelijke grootheid van de melkwegstelsels met zijn ontelbare zonnen en systemen toont Zijn scheppingsmacht. Maar de eeuwen, waarin het morele leven wordt ontvouwd, tonen Zijn wijsheid en waar Hij naartoe werkt.

Hier, op het keerpunt van de eeuwen, waarop in een andere eeuw wordt overgegaan, staat in Zijn Mensheid Degene Die dit alles heeft gepland. Hij is Zelf het grote Centrum van het heelal en de loop van eeuwen. Alles is door Hem geworden (*Jh 1:1-3; Hb 1:1-2*). Hij deelt in Goddelijke gunst uit Zijn schat oude en nieuwe dingen mee aan Zijn discipelen.

Uit het huis, bij de zee | *verzen 1-2*

1 Op die dag ging Jezus uit het huis en ging zitten bij de zee. 2 En vele menigten verzamelden zich bij Hem, zodat Hij aan boord van een schip ging en [daarin] neerzat, en de hele menigte stond op het strand.

Dit vers is de inleiding op een hoofdstuk vol onderwijs over de verandering die het gevolg is van de verwerping van de Heer. De eerste woorden, “op die dag”, kenmerken die verwerping, want ‘op die dag’ is de haat van de godsdienstige leiders tot zijn hoogtepunt gestegen door de beschuldigingen die we in het vorige hoofdstuk hebben gezien.

“Op die dag” verandert de Heer van omgeving. Hij gaat “uit het huis” en gaat zitten “bij de zee”. Het huis is een symbool van Israël, waarover vaker wordt gesproken als “het huis van Israël” (bijv. Jr 31:27,31,33). De zee stelt de volken voor die vaker met de zee worden vergeleken (Js 17:12; Op 17:15). Deze verandering van omgeving laat zien dat de Heer Zich na Zijn verwerping door Israël tot de volken richt.

Er is nog een verandering in dit hoofdstuk die het gevolg is van Zijn verwerping. Hij gaat Zich namelijk van een nieuwe vorm van onderwijs bedienen. Die nieuwe vorm is het gebruik van gelijkenissen. Hij is verworpen en daardoor nu afwezig op aarde. Daarom kon het koninkrijk niet worden opgericht op de wijze die de profeten hebben aangekondigd. Hij is in de hemel. Het gevolg daarvan is dat het koninkrijk der hemelen een karakter heeft aangenomen dat geheel nieuw is en waarover de profeten in het Oude Testament niet hebben kunnen schrijven. Dat nieuwe karakter is dat het koninkrijk der hemelen in plaats van openlijk op aarde gevestigd te worden nu in verborgenheid wordt opgericht.

Dat nieuwe, in het Oude Testament verborgen karakter gaat de Heer in zeven gelijkenissen voorstellen. Zeven is het getal van volmaaktheid. In deze zeven gelijkenissen geeft Hij een compleet beeld van het koninkrijk in zijn verborgen vorm. De eerste vier gelijkenissen horen bij elkaar, evenals de laatste drie. De eerste vier laten de uiterlijke vorm van het koninkrijk zien. Het is een groot stelsel geworden, waarin goed en kwaad samengaan. De laatste drie tonen de innerlijke vorm. Zij laten zien dat er in het koninkrijk waardevolle personen aanwezig zijn.

De Heer geeft Zijn onderwijs vanaf de zee aan de menigten die op het strand staan. Dat benadrukt dat er afstand is tussen Hem en het volk. Dit is symbolisch voor de plaats die Hij na Zijn verwerping in de hemel inneemt en de verhouding tot Zijn aardse volk. Vanuit de hemel laat Hij het evangelie onder de volken verkondigen, maar zonder Zijn volk te vergeten. In de eerste dagen van het christendom zien we dat steeds eerst de Jood en pas daarna ook de Griek het evangelie te horen krijgt (zie de dienst van Paulus in het boek *Handelingen*). Zijn band met het volk Israël is wel verbroken, maar Zijn onderwijs aan hen gaat door.

De gelijkenis van de zaaier | verzen 3-9

3 En Hij sprak tot hen vele dingen in gelijkenissen en zei: Zie, de zaaier ging uit om te zaaien. 4 En terwijl hij zaaide, vielen sommige [zaden] bij de weg, en de vogels kwamen en aten ze op. 5 Andere nu vielen op de rotsachtige bodems, waar ze niet veel aarde hadden, en ze kwamen terstond op, doordat ze geen diepe aarde hadden. 6 Toen echter de zon was opgegaan, verschroelden ze, en doordat ze geen wortel hadden, verdorden ze. 7 Andere [zaden] nu vielen tussen de dorens, en de dorens schoten op en verstikten ze. 8 Andere [zaden] nu vielen in de goede aarde en gaven vrucht, het ene honderdvoudig, het andere zestigvoudig en het andere dertigvoudig. 9 Wie oren heeft <om te horen>, laat hij horen.

Nu Hij is verworpen, verandert niet alleen de aard van Zijn onderwijs, maar ook de aard van Zijn dienst. Hij was gekomen om vrucht in Zijn wijngaard Israël te zoeken (Jes 5:1-7), maar die vrucht was er niet vanwege de ontrouw van het volk. Nu Hij is verworpen, bestaat Zijn dienst niet meer uit het zoeken van vrucht, maar uit het voortbrengen ervan. Dat komt tot uiting in de eerste gelijkenis. Deze eerste gelijkenis is het uitgangspunt voor alle andere gelijkenissen. Hij laat zien dat het koninkrijk wordt opgericht als resultaat van het zaaien van het Woord van het koninkrijk en niet als vrucht van gehoorzaamheid aan de wet van Mozes.

Het zaad dat de zaaier zaait, komt op verschillende soorten grond terecht.

1. De eerste soort grond is eigenlijk niet eens grond, maar de openbare weg die langs de grond loopt. Zaad dat daar, "bij de weg", terecht komt, kan geen wortel schieten en wordt een prooi voor de vogels. Dit zaad verdwijnt volledig.
2. Er komt ook zaad terecht op "rotsachtige bodems". Daar kan het zaad wel wortel schieten, maar door de vele stenen is er nauwelijks aarde. Het zaad heeft te weinig aarde om goed te groeien. Het schiet te snel op in het kleine beetje aarde dat het tot zijn beschikking heeft. Vanwege de snelheid waarmee het zaad opschiet, krijgt het geen kans om echt wortel te schieten. Als de zon opgaat, blijkt dat het zaad geen wortel heeft en dat het verdort. Ook van dit zaad blijft niets over.

3. Een derde soort grond is op zich wel goed, maar er is ook veel onkruid, waardoor het zaad geen ruimte krijgt om te groeien. Het valt “tussen de dorens”, die het zaad overwoekeren en verstikken. Ook dit zaad brengt geen vrucht voort.
4. Er is ook zaad dat in “de goede aarde” valt. Daar kan het onbelemmerd groeien en vrucht geven. Er is zaad dat honderd procent vrucht geeft, maar er is ook zaad dat toch enige of zelfs behoorlijk wat belemmering ondervindt in de groei. Dit zaad geeft geen honderd procent, maar slechts zestig procent, of zelfs nog minder, dertig procent vrucht.

De Heer besluit de gelijkenis met de bekende woorden: “Wie oren heeft <om te horen>, laat hij horen.” Daarmee wijst Hij op de verantwoordelijkheid van de horende om iets met het gehoorde te doen.

Waarom gelijkenissen? | verzen 10-17

10 En de discipelen kwamen naar Hem toe en zeiden tot Hem: Waarom spreekt U in gelijkenissen tot hen? 11 Hij nu antwoordde en zei tot hen: Omdat het u is gegeven de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is het niet gegeven; 12 want wie heeft, hem zal worden gegeven, en hij zal overvloed hebben; wie echter niet heeft, ook wat hij heeft zal van hem worden genomen. 13 Daarom spreek Ik in gelijkenissen tot hen, omdat zij kijkend niet kijken en horend niet horen en niet verstaan. 14 En aan hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, die zegt: ‘Met [het] gehoor zult u horen en geenszins verstaan, en kijkend zult u kijken en geenszins zien; 15 want het hart van dit volk is vet geworden en hun oren zijn hardhorend geworden en hun ogen hebben zij gesloten, opdat zij niet misschien met hun ogen zien en met hun oren horen en met hun hart verstaan en zich bekeren, en Ik hen gezond maak’. 16 Gelukkig echter uw ogen, omdat zij kijken, en uw oren, omdat zij horen; 17 want voorwaar, Ik zeg u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien wat u aanschouwt, en zij hebben het niet gezien, en te horen wat u hoort, en zij hebben het niet gehoord.

De discipelen vragen de Heer waarom Hij gelijkenissen gebruikt. Met hun vraag maken ze duidelijk dat ze ware onderdanen van de Koning zijn. Zij willen weten waarom Hij deze vorm van onderwijs gebruikt. In Zijn antwoord maakt de Heer een beslist onderscheid tussen de

ongelovige massa van het volk en het kleine aantal gelovigen, ook wel aangeduid als het gelovig overblijfsel. Het is het onderscheid tussen hen die buiten staan en hen die binnen zijn. Het volk, dat de duidelijkste bewijzen heeft gezien dat Hij de Messias is, is onder het oordeel van verblinding, dat door de profeet Jesaja is aangekondigd. Zij die buiten staan, kunnen de betekenis niet kennen en hebben ook niet het recht de betekenis te verstaan. Ze vallen onder het oordeel van de verharding, omdat zij hun eigen hart hebben verhard.

De Heer spreekt in het meervoud, de verborgenheden, omdat er meerdere dingen verborgen zijn. In de eerste plaats is de Koning verborgen en in de tweede plaats is Zijn regering verborgen, want Zijn vijanden zijn nog niet openlijk aan Hem onderworpen. Zijn regering speelt zich slechts af in de harten van Zijn discipelen. Omdat Zijn regering nog niet openbaar is, kunnen zij die geen discipelen zijn nog steeds hun gang gaan, zonder een direct in oordeel ingrijpende Koning. De boze krijgt nog vrij spel.

Een derde verborgenheid is het feit dat de verborgen vorm die het koninkrijk der hemelen gaat aannemen door de verwerping van de Heer vroeger niet is bekendgemaakt aan de profeten. De profeten hebben steeds geprofeteerd van een koninkrijk dat in macht en majesteit zal worden gevestigd. Maar nu zal het die vorm pas krijgen na de wederkomst van de Heer, dat wil zeggen na Zijn terugkeer naar de aarde, waarbij de heerlijkheid van de Messias op aarde voor iedereen zichtbaar zal zijn. Nu is Zijn heerlijkheid nog verborgen voor de wereld.

De discipelen hebben Hem aangenomen. Daarom voorziet Hij hen van de waarheid om hen verder te leiden. Door het kennen van de waarheid zullen ze zelfs een overvloed aan geestelijke zegeningen krijgen. Israël daarentegen neemt Christus niet aan. Daarom zullen ze verliezen wat ze hebben, namelijk een levende Christus in hun midden en de zegeningen die met Hem verbonden zijn. Het beslissende onderscheid ligt in het hebben of niet hebben van de Zoon. *“Wie de Zoon heeft, heeft het leven”* (1Jh 5:12a) en zal groeien in de kennis van Zijn Persoon en zegeningen in overvloed genieten (Jh 10:10). *“Wie de Zoon van God niet heeft”* (1Jh 5:12b), zal alles verliezen wat hij in aanmatiging meent te bezitten.

Tot de laatsten spreekt de Heer in gelijkenissen. Zij zien de Messias en horen Hem spreken, maar ze zijn blind voor Wie Hij werkelijk is en ze

luisteren niet naar wat Hij zegt. Aan hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, waarin staat dat ze zullen horen, maar niet verstaan en zullen kijken, maar niet zien (*Js 6:9-10; Jh 12:40; Hd 28:25-27*). Ze horen de woorden, maar begrijpen niet de inhoud, de betekenis ervan. Ze kijken, maar zien niets bijzonders.

De reden daarvan is de toestand van hun hart. Hun hart is vet geworden. Een vet hart wil zeggen een opgezwollen hart, een hart dat het goed met zichzelf heeft getroffen. Als het 'ik' vooropstaat en het eigen belang wordt gediend, is er geen oor en oog voor de Heer Jezus. Ze hebben hun hart gesloten voor Hem. Hun oren zijn hardhorend geworden en hun ogen hebben ze gesloten, want ze willen niet zien en horen en verstaan en zich bekeren en gezond gemaakt worden door Hem. Er is niets waardoor Hij hun vette hart gezond kan maken.

Hoe anders is het met de ware discipel gesteld. De Heer noemt hem "gelukkig", omdat hij door genade ziet wat de ongelovigen om hem heen niet zien en omdat hij ziet wat de gelovigen van de vroegere bedeling ook niet hebben gezien. Voor de ongelovigen bezit Hij geen heerlijkheid en voor de gelovigen van vroeger was het ondenkbaar dat Hij verworpen zou worden.

Hoezeer hebben veel profeten en rechtvaardigen in vroeger tijden ernaar verlangd te zien wat de discipelen zien: de Christus. Ze hebben begeerd Zijn stem te horen, maar het was hun niet vergund. Dit grote voorrecht is de discipelen ten deel gevallen die Hem nu zien en horen. De ware discipel die bij de Heer Jezus is, ziet en hoort een verworpen Koning, en ziet tevens Zijn innerlijke heerlijkheid (*Jh 1:14*).

Uitleg van de gelijkenis van de zaaier | *verzen 18-23*

18 U dan, hoort de gelijkenis van de zaaier. 19 Als iemand het Woord van het koninkrijk hoort en het niet verstaat, komt de boze en rooft weg wat in zijn hart was gezaaid; dit is hij die bij de weg is gezaaid. 20 Hij nu die op de rotsachtige bodems is gezaaid, die is het die het Woord hoort en het terstond met vreugde aanneemt; 21 hij heeft echter geen wortel in zichzelf, maar is [iemand] van het ogenblik; als nu verdrukking of vervolging komt om het Woord, dan wordt hij terstond ten val gebracht. 22 Hij nu die tussen de dorens is gezaaid, die is het die het Woord hoort, en de zorg van het leven en het bedrijlijke van de rijkdom verstikken het Woord en het wordt

onvruchtbaar. 23 Hij nu die in de goede aarde is gezaaid, die is het die het Woord hoort en verstaat, die dus vrucht draagt en voortbrengt, de een honderdvoudig, de ander zestigvoudig en de ander dertigvoudig.

Na Zijn onderwijs over het gebruik van gelijkenissen gaat de Heer de gelijkenis van de zaaier uitleggen aan Zijn discipelen (*"u dan"*), hoewel de menigten ook aanwezig zijn (zie vers 36). Met de oproep *"hoort de gelijkenis van de zaaier"*, roept Hij Zijn discipelen op aandachtig te luisteren. De zaaier is de Heer Jezus. In letterlijke zin is dit niet juist. Het zaad wordt immers gezaaid in de akker van de wereld (vers 38) en de Heer Jezus is tijdens Zijn leven op aarde nooit buiten Israël geweest en tot de volken gegaan. Pas na Zijn dood, opstanding en hemelvaart zijn Zijn apostelen de opdracht gaan vervullen om alle volken tot discipelen te maken (Mt 28:19). Toch is Hij in geestelijke zin wel de Zaaier, want Hij zaait door middel van Zijn apostelen (vgl. Ef 2:17). Zo zal iedereen die vandaag een discipel is aan het zaaien meewerken.

De Heer maakt in de uitleg duidelijk dat niet iedereen die het Woord hoort, het direct aanneemt. Slechts op een van de vier plaatsen waar het zaad terechtkomt, brengt het vrucht voort.

1. Het gaat in de uitleg steeds om het horen van het Woord. Mattheüs spreekt over het zaad als het *"Woord van het koninkrijk"* en over het *"horen"* en *"verstaan"* van het Woord (verzen 19,23). Dat past bij zijn evangelie, want daarin gaat het over het koninkrijk en het maken van discipelen die zich aan het gezag van de Koning onderwerpen.

De grootste verhinderingen voor het geestelijk verstaan zijn godsdienstige vooroordelen. Godsdienstige vooroordelen zijn verharde grond. We kunnen in *"hij die bij de weg is gezaaid"* de farizeeër zien. Er is bij de farizeeër een volledige afwijzing van het Woord van het koninkrijk. Hij gaat het koninkrijk niet binnen, omdat hij zich niet wil buigen voor de Heer van het koninkrijk.

De eerste die het opkomen van het zaad verhindert, is de duivel. Het Woord is in het hart gezaaid, maar de vijand kan het zo weg nemen omdat er geen enkele verbinding ontstaat tussen het hart en God. Dat maakt de ontvanger niet minder schuldig, want wat in het hart was gezaaid, was aangepast aan de behoeften van dat hart.

2. In het tweede geval zien we dat niet het zaad, maar “hij” op de rotsachtige bodems is gezaaid (*vers 20*). Het zaad wordt vereenzelvigd met de ontvanger. ‘Hij’ is iemand die het Woord hoort en het terstond met vreugde aanneemt. Dat betekent dat hij geen besef van zonden heeft. Het eerste wat het Woord namelijk doet, is een werk in het geweten dat tot droefheid voert omdat het de mens aan zichzelf ontdekt. Er kan nooit een werkelijk werk van God zijn, zonder dat er besef van zonden is. De grond is niet omgeploegd en daardoor kan er geen wortel zijn. Een geweten dat door het Woord is getroffen, ziet zichzelf in de tegenwoordigheid van God. Als het geweten niet is geraakt, is er geen wortel.

Het Woord werd ontvangen om de vreugde die het gaf, maar als er beproeving komt, wordt het losgelaten. De verhindering om vrucht te dragen is de oppervlakkigheid en het egoïsme waarmee het Woord is ontvangen. Wie alleen ‘plezier’ aan het Woord wil beleven, valt door de mand als ongelovige zodra er beproeving in zijn leven van plezier komt.

3. De derde verhindering voor het vrucht dragen van het zaad bestaat uit de dingen van de wereld (*vers 22*). Dat betreft niet de zonden, maar de gewone aardse dingen. Zorgen horen bij het aardse bestaan. Ook rijkdom hoeft niet verkeerd te zijn. Maar zowel de nare als de aangename dingen kunnen ervoor zorgen dat er geen vrucht komt op de prediking. Mensen die opgaan in hun zorgen of in hun rijkdom, zijn onvruchtbare grond voor het evangelie. De uiterlijke omstandigheden werken zo verstikkend, dat het ontvangen zaad geen vrucht draagt.
4. Alleen in het vierde geval is er sprake van vrucht. Vrucht is het gevolg van zaad dat in de goede aarde is gezaaid (*vers 23*). De goede aarde is hij die het Woord niet alleen hoort, maar ook verstaat. Wie het Woord verstaat, het begrijpt, weet zich door het Woord in de tegenwoordigheid van God geplaatst, want God openbaart Zich in het Woord. Het Woord verwekt nieuw leven bij ieder die hoort en verstaat. Dit nieuwe leven is de Heer Jezus. Vanuit Hem – als het nieuwe leven van de gelovige – komt vrucht voort voor God.

Toch zien we, dat zelfs als het zaad vrucht voortbrengt, er een verschillend resultaat is. De factoren die in de vorige gevallen het zaad volledig

verhinderen om vrucht te dragen, spelen in sommige opzichten toch ook hier nog een rol. Godsdienstige gewoonten (1), de gemakzucht van het vlees (2) en het in beslag genomen worden door aardse dingen (3) kunnen de oorzaak worden dat er niet honderd procent vrucht gedragen wordt.

Gelijkenis van de dolik en de tarwe | verzen 24-30

24 Een andere gelijkenis hield Hij hun voor en zei: Het koninkrijk der hemelen is gelijk geworden aan een mens die goed zaad in zijn akker zaaide. 25 Terwijl echter de mensen sliepen, kwam zijn vijand en zaaide dolik midden tussen de tarwe en ging weg. 26 Toen nu het graan opkwam en vrucht voortbracht, toen kwam ook de dolik tevoorschijn. 27 De slaven van de heer des huizes nu kwamen en zeiden tot hem: Heer, hebt u niet goed zaad in uw akker gezaaid? Waar heeft hij dan dolik vandaan? 28 Hij nu zei tot hen: Een vijandig mens heeft dat gedaan. 29 De slaven nu zeiden tot hem: Wilt u dan dat wij het gaan verzamelen? Hij echter zei: Nee, opdat u bij het verzamelen van de dolik niet misschien tegelijk daarmee de tarwe uittrekt. 30 Laat beide samen opgroeien tot de oogst; en in [de] oogsttijd zal ik tot de maaiers zeggen: Verzamelt eerst de dolik en bindt het in bossen om het te verbranden, maar brengt de tarwe bijeen in mijn schuur.

In de gelijkenis van de dolik (een onkruid dat veel op tarwe lijkt) en de vijf daarop volgende gelijkenissen vinden we zinnebeeldige voorstellingen van het koninkrijk. Ze gaan over de tijd dat de Koning verworpen is en dus wordt die tijd gekenmerkt door de afwezigheid van de Koning. Het is het koninkrijk in zijn nieuwe vorm, het krijgt een nieuw karakter waarin het niet bekend was. Daarom zegt de Heer Jezus: *“Het koninkrijk der hemelen is gelijk geworden aan.”* Het zinsdeel *“is gelijk geworden aan”* wijst op de verandering, nadat de oorspronkelijke bedoeling die het koninkrijk had, door de verwerping van de Koning niet kon doorgaan.

De gelijkenis van de dolik onder de tarwe en de twee volgende gelijkenissen stellen het koninkrijk voor in zijn uiterlijke vorm in de wereld. Ze zijn tot de discipelen en de menigten gericht. De laatste drie gelijkenissen tonen het koninkrijk naar de waardering van de Heilige Geest, zoals God het ziet. Ze bevatten de gedachten en raadsbesluiten van

God. Deze laatste drie zijn, samen met de uitleg van de tweede gelijkenis, alleen tot de discipelen gericht.

Evenals in de eerste gelijkenis is de zaaier ("*een mens*") de Heer Jezus. Hij zaait goed zaad en Hij zaait in "*Zijn*" akker, want de akker behoort Hem toe. Dit zaaien is feitelijk pas begonnen nadat Hij is verworpen. Zijn volgelingen zijn gaan zaaien, eerst in Jeruzalem, toen in Samaria en daarna tot het einde van de aarde (*Hd 1:8*).

De Heer doet dit zaaiwerk door mensen. Maar deze mensen worden gekenmerkt door zwakheid en zelfs zorgeloosheid. Daardoor vindt de vijand gelegenheid om onkruid te zaaien. In slaap vallen heeft ook te maken met het niet meer uitzien naar de komst van de Heer Jezus (de tien maagden sliepen allen in toen de bruidegom uitbleef, *Mt 25:5*; vgl. *Ef 5:14*). Dat geeft de vijand gelegenheid onkruid te zaaien. Dat wordt gezaaid in bewoordingen die heel evangelisch, heel waarheidsgetrouw klinken, maar waar een andere betekenis in verborgen is. Uiterlijk lijkt het christelijk, maar God kent het innerlijk. De satan is de grote imitator van God (vgl. *2Tm 3:8*; *Op 13:11*). Hij heeft zijn valse leringen door dwaalleeraren en hun aanhang in het midden van de christenen gezaaid.

Dolik is, zoals gezegd, een onkruid dat veel op tarwe lijkt. De satan werkt met wat op waarheid lijkt, maar leugen is. Zijn geraffineerde werkwijze is het vermengen van waarheid en leugen, zodat ze niet of nauwelijks van elkaar te onderscheiden zijn. Als we niet waakzaam zijn, kan de dolik gezaaid worden en zich ontwikkelen.

Als de vrucht tevoorschijn komt, merken de slaven op dat er onkruid tussen het goede zaad opkomt. Ze vragen de heer des huizes (een beeld van de Heer Jezus) ernaar, waarop deze antwoordt dat dit het werk van een vijandig mens is. Dan doen de slaven het voorstel om het onkruid te verzamelen. Dat is geen goed voorstel. De heer des huizes wijst hun voorstel af en geeft de reden erbij. Hij weet dat zijn slaven zich zullen vergissen in hun beoordeling van wat tarwe en wat onkruid is. Ze zijn niet bij machte geweest het werk van die vijandige mens te verhinderen en ze zijn ook niet bij machte de resultaten van het werk van die vijandige mens ongedaan te maken.

In beeld komt het voorstel van de slaven erop neer om de christenheid van onkruid te zuiveren. Maar dat is niet het werk van de slaven. Het is een werk van oordeel over wat niet van God is. Dit oordeel komt

Hem alleen toe, omdat Hij alleen het kan uitvoeren naar de volmaakte kennis die Hij van alles heeft en naar Zijn macht waaraan niemand kan ontkomen. Daarom zegt de Heer Jezus dat het koninkrijk op aarde, zoals het is in handen van de mens, een gemengd stelsel moet blijven tot “de oogst”.

De “oogsttijd” geeft een zekere tijdsruimte aan, waarin de gebeurtenissen zullen plaatsvinden die met de oogst, en wel de laatste fase daarvan, in verband staan. In die fase manifesteert het onkruid zich steeds duidelijker. De Heer zal het oordeel voltrekken door de engelen van Zijn macht. Na het binden van het onkruid vergadert Hij de tarwe in Zijn schuur. De tarwe wordt niet in bossen gebonden. Zo is het einde van wat hier beneden het uiterlijk aanzien van het koninkrijk betreft.

Het binden in bossen is het voorbereiden voor het oordeel (kunnen we hierin het samengaan van allerlei kerken en stromingen, de oecumene, zien?). In de uitleg van de gelijkenis licht de Heer dit nader toe. Het verzamelen van de tarwe, waarbij van voorbereiding geen sprake is, is het bijeenbrengen van Zijn volk (kunnen we hierin het wegnemen van de gemeente in de hemel zien?). Ook dat licht de Heer in de uitleg nader toe.

Het samen laten opgroeien tot de oogst geldt voor het koninkrijk der hemelen of de christenheid, maar niet voor de gemeente. In de (plaatselijke) gemeente moet het kwaad wel worden uitgezuiverd (1Ko 5:13) en als een gemeente dat niet wil, moeten we onszelf uitzuiveren (2Tm 2:19-22).

Gelijkenis van het mosterdzaad | verzen 31-32

31 Een andere gelijkenis hield Hij hun voor en zei: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mosterdzaad, dat een mens nam en in zijn akker zaaide; 32 het is wel kleiner dan alle zaden, maar als het is opgegroeid, is het groter dan de groenten en wordt een boom, zodat de vogels van de hemel in zijn takken komen nestelen.

Het mosterdzaad is een klein zaadje en stelt de kiem van de christelijke kerk voor die door de Heer is gezaaid. Het zaad is nu niet de persoon, zoals in de vorige gelijkenis, maar het geheel. In de volgende gelijkenis, die van het zuurdeeg, zien we hetzelfde, want ook daar gaat het om het grote geheel en niet om de enkeling. Het is nooit de bedoeling van de

Heer geweest dat dit mosterdzaadje uit zijn krachten zou groeien. Toch wordt het een boom, dat spreekt van macht. Assyrië en Nebukadnezar worden er mee vergeleken (*Js 10:18-19; Ez 31; Dn 4:10-11,26*).

Uit deze gelijkenis blijkt dat het kwaad niet slechts een vermenging zal zijn met een valse belijdenis (zoals de vorige over de dolik), maar er zal iets heel anders volgen. Het koninkrijk der hemelen begint heel klein en nederig in de wereld. Maar het zal grootse afmetingen aannemen op aarde. Het zal zijn wortels diep slaan in de instellingen van mensen en zich verheffen tot een kolossaal stelsel met machtige invloed op aarde. In de kerkgeschiedenis gebeurde dit toen Constantijn het christendom aannam en de wereld christelijk werd.

Deze derde gelijkenis stelt dus de ontwikkeling van het koninkrijk voor tot een in de ogen van mensen indrukwekkend verschijnsel. Dit rijk zal echter ook boze werktuigen een schuilplaats bieden, want de vogels stellen in dit hoofdstuk werktuigen van de boze voor (*verzen 4,19; vgl. Op 18:2*). Het is het werk van de satan door menselijke werktuigen.

Gelijkenis van het zuurdeeg | *vers 33*

Een andere gelijkenis sprak Hij tot hen: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan zuurdeeg, dat een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel doorzuurd was.

Het gaat nu niet om vermenging van goed en slecht zaad, ook niet om een klein zaad dat een grote boom wordt. Deze vierde gelijkenis leert dat het koninkrijk door en door verdorven zal worden door valse leer. Het zuurdeeg is in de Schrift onveranderlijk een beeld van de zonde. Zuurdeeg is geen beeld van het evangelie dat de wereld voor Christus zal winnen, zoals wel eens volledig onterecht wordt beweerd. De Heer spreekt als profeet. Hij weet hoe het met het koninkrijk, gezien van de kant van de mens, zal gaan.

Het koninkrijk zal niet alleen een grote macht zijn, een uit zijn krachten gegroeid mosterdzaad, maar het zal ook het karakter dragen van een leerstellig systeem dat zich ver zal uitbreiden en allen zal omvatten die in de invloedsfeer ervan komen. Zuurdeeg spreekt niet van geloof of leven, maar van dwaling of verderfelijke leer die de christenheid heeft doortrokken.

We zien dat in de zes gevallen waar over zuurdeeg wordt gesproken.

1. Het zuurdeeg van de farizeeën, dat is de huichelarij (*Lk 12:1; Mt 16:6*).
2. Het zuurdeeg van de sadduceeën, dat door de Heer wordt verbonden aan het zuurdeeg van de farizeeën (*Mt 16:6*). De sadduceeën zijn de rationalisten, de mensen die alleen geloven wat ze kunnen berekenen, waarmee ze kunnen instemmen. Zij zijn vol ongeloof en bijbelkritiek.
3. Het zuurdeeg van de herodianen, dat door de Heer ook wordt verbonden aan het zuurdeeg van de farizeeën (*Mk 8:15*). De herodianen vormen een politieke partij die meent politiek en godsdienst met elkaar te kunnen verbinden. Het is het zuurdeeg van de wereldgeleijkvormigheid.
4. Het zuurdeeg van de hoererijs (*1Ko 5:1,6-7*). Dit is de losse moraal, de zedeloosheid.
5. Het zuurdeeg van het wetticisme (*Gl 5:9*). Dit is de prestatiegodsdiens, het zichzelf en/of anderen onderwerpen aan bepaalde geboden, om daardoor aanzien bij God en mensen te verwerven.
6. Het zuurdeeg van de afgoderijs (hier). Dat zien we in de vrouw en de drie maten meel.

In het boek *Openbaring* wordt de rooms-katholieke kerk als een vrouw, een hoer, voorgesteld (*Op 17:1-6*). Ze is zelf verdorven en doet verdorven dingen. Zij matigt zich de positie van de ware kerk aan, maar haar bedoelingen zijn verdorven. Dat zien we in haar handelingen. In de goede leer over Christus die wordt voorgesteld in de drie maten meel, wat we kunnen verbinden met het spijsoffer (*zie Lv 2*) als een beeld van Christus, doet zij valse leer. Ze vermengt het kwade en het goede met elkaar, waardoor het goede verdorven wordt. Dat zien we in de christenheid vandaag steeds duidelijker worden.

Gebruik van gelijkenissen | *verzen 34-35*

34 Al deze dingen sprak Jezus in gelijkenissen tot de menigten, en zonder gelijkenis sprak Hij niet tot hen, 35 opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet, die zei: 'Ik zal mijn mond opendoen in gelijkenissen; ik zal dingen uitspreken die van [de] grondlegging <van [de] wereld> af verborgen zijn geweest'.

Met de gelijkenis van het zuurdeeg eindigt het onderwijs dat de Heer aan de menigten geeft. Hij spreekt in gelijkenissen omdat ze Hem niet aannemen. Door gebruik te maken van gelijkenissen vervult Hij wat de profeet Asaf heeft gezegd (*Ps 78:2*). Asaf voorzegde dat Hij in gelijkenissen zou spreken.

Asaf zei ook dat Hij dingen zou uitspreken die “*van [de] grondlegging van [de] wereld af*” verborgen zijn geweest. Van de grondlegging van de wereld af is het verborgen dat het koninkrijk der hemelen een verborgen vorm zou aannemen in plaats van de vestiging van dat koninkrijk in openbare macht en majesteit. Die verborgen vorm heeft alles te maken met de verwerping van de Koning van dat koninkrijk en de plaats die deze Koning nu inneemt. Hij is verborgen in God (*Ko 3:3*).

De uitdrukking “*van [de] grondlegging van [de] wereld af*” heeft betrekking op Israël. In verbinding met de gemeente wordt er gesproken over “*vóór [de] grondlegging van [de] wereld*” (*Ef 1:4*).

Uitleg van de gelijkenis van de dolik | *verzen 36-39*

36 Toen liet Hij de menigten gaan en kwam in het huis; en Zijn discipelen kwamen naar Hem toe en zeiden: Verklaar ons de gelijkenis van de dolik op de akker. 37 Hij nu antwoordde en zei: Hij Die het goede zaad zaait, is de Zoon des mensen, 38 de akker is de wereld, het goede zaad, dat zijn de zonen van het koninkrijk, 39 de dolik zijn de zonen van de boze, de vijand die het gezaaid heeft, is de duivel, de oogst is [de] voleinding van [de] eeuw, en de maaiers zijn engelen.

De Heer laat de menigten gaan en komt in het huis. De eerste vier gelijkenissen heeft Hij uitgesproken en gericht tot de menigte. Die gelijkenissen gaan over de vorm die het koninkrijk der hemelen in de wereld zal aannemen, waarbij goed en kwaad met elkaar vermengd zullen zijn. Nu gaat Hij verder met alleen Zijn discipelen. De volgende drie gelijkenissen gaan over de ware kern van het koninkrijk en die is bestemd voor de ware zonen van het koninkrijk.

In het huis komen Zijn discipelen naar Hem toe om Hem naar de verklaring van de gelijkenis van de dolik te vragen. Eerder hebben ze Hem al gevraagd, waarom Hij gelijkenissen gebruikt (*vers 10*), nu willen ze de verklaring van de gebruikte gelijkenis weten. Hun vraag toont het vertrouwen dat ze in Hem hebben dat Hij de verklaring zal geven.

Ook de discipelen kunnen de gelijkenis niet zonder verklaring begrijpen. In de beslotenheid van het huis verklaart de Heer het ware karakter en doel van het koninkrijk der hemelen en wat daarin voor Hem waarde heeft.

Deze uitleg kan alleen door de geestelijk gezinde mens worden begrepen. De menigten kunnen de ware gedachten van God in verbinding met het koninkrijk niet begrijpen. Ook de daarop volgende drie gelijkenissen spreekt de Heer alleen tegen Zijn discipelen. Zij zien meer op de innerlijke, de meer verborgen kant van het koninkrijk der hemelen, zoals God het ziet.

Daarom zijn die drie gelijkenissen van speciaal belang voor de gelovige volgeling van de Heer Jezus. Het zijn de geheimen van de familie en daarom gaat de Heer met hen in huis. In het grote indrukwekkende geheel bevindt zich iets wat van waarde is voor God. Hoe waardevol dat is, tonen de gelijkenissen van de schat en de parel aan.

De Heer gaat welwillend op de vraag van Zijn discipelen in en legt uit wie het goede zaad zaait, wat de akker is, wie het goede zaad is, wat de dolik voorstelt, wie de vijand is, wat de oogst voorstelt en wie de maaiers zijn. Vervolgens schildert Hij wat in de voleinding van de eeuw zal gebeuren.

Evenals bij de gelijkenis van de zaaier aan het begin van dit hoofdstuk wijst het zaaien op de activiteit van de Heer om Zelf vrucht voort te brengen na het falen van Israël om vrucht voor God voort te brengen. Hijzelf als de Zoon des mensen zaait het Woord in de akker van de wereld om op die wijze het koninkrijk der hemelen op te richten.

In de uitleg vereenzelvigd Hij het zaad met de zonen van het koninkrijk: het goede zaad, dat zijn de zonen van het koninkrijk. Wat het zaad voortbrengt, is naar zijn wezen niet anders dan het zaad dat gezaaid is. Door hun Koning te verwerpen hebben de Joden hun recht op het koninkrijk verspeeld. De natuurlijke geboorte geeft niet langer recht op het koninkrijk. Vanaf het ogenblik dat de Koning in de hemel is, wordt iemand alleen een zoon van het koninkrijk als hij door het Woord nieuw leven heeft gekregen (*Jh 3:5*).

Maar niet alleen de Zoon des mensen treedt op als zaaier. Ook de duivel ("*de vijand*"), treedt als zaaier op. Zijn zonen, de zonen van de boze ("*de dolik*"), worden gevonden te midden van de zonen van het koninkrijk.

De duivel is aan het vermengen. Het terrein waar hij dat doet, is de wereld. De vijand brengt allerlei soorten personen, de vruchten van leringen die de vijand heeft gezaaid, onder hen die uit de waarheid geboren zijn. De oogst is niet een tijdstip waarop de eeuw eindigt, maar wijst op de handelingen die God laat verrichten om Zijn voornemen volledig te vervullen.

Bij die handelingen is een voorname rol voor Zijn engelen weggelegd. In de gelijkenis (*verzen 28-29*) ligt de nadruk op de slaven, zij die het land bewerken en verzorgen, de dienaren van de Heer. Zij kunnen de goeden en kwaden niet van elkaar onderscheiden. In de uitleg ligt de nadruk op de maaiers en zij kunnen dat onderscheid wel aanbrengen.

De voleinding van deze eeuw | *verzen 40-43*

40 Zoals dan de dolik verzameld en met vuur verbrand wordt, zo zal het zijn in de voleinding van deze eeuw. 41 De Zoon des mensen zal Zijn engelen uitzenden en zij zullen uit Zijn koninkrijk verzamelen alle aanleidingen tot vallen en hen die de wetteloosheid doen, 42 en zij zullen hen in de vuuroven werpen; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars. 43 Dan zullen de rechtoverdigen stralen als de zon in het koninkrijk van hun Vader. Wie oren heeft <om te horen>, laat hij horen.

In de gelijkenis gaat de Heer niet verder dan het verzamelen en in bossen binden van de dolik om het te verbranden en het bijeenbrengen van de tarwe in de schuur (*vers 30*). In de uitleg gaat Hij verder. Daarin spreekt Hij over de slotgebeurtenissen “*in de voleinding van deze eeuw*”, dat is de eeuw waarin het kwaad zijn werk kan doen, maar waaraan door het oordeel een eind komt. Daarna spreekt Hij over het aanbreken van een nieuw tijdperk, waarin de tarwe – die bijeengebracht is in Zijn schuur – weer tevoorschijn zal komen in de gedaante van de rechtvaardigen die zullen stralen als de zon.

De dolik wordt bij de komst van de Zoon des mensen met vuur verbrand door de engelen. De dolik, de zonen van de boze, wordt verzameld “*uit Zijn koninkrijk*”, dat is dus niet de wereld, maar het terrein waar de Heer Jezus Zijn gezag uitoefent. Daaruit worden verzameld “*alle aanleidingen tot vallen en hen die de wetteloosheid doen*”. Dat zijn niet alle ongelovigen van de hele wereld, maar de naambelijders.

Zij zijn de misleiders die anderen tot vallen hebben gebracht en zij hebben de wetteloosheid gedaan, wat betekent dat zij met het gezag van de Koning geen rekening hebben gehouden. Ze hebben geweigerd zich daaraan te onderwerpen. Zij worden verwijderd uit het koninkrijk van de Zoon des mensen, dat is Zijn koninkrijk op aarde. Hun deel is de vuuroven, de eeuwige pijn. Elke vorm van vreugde ontbreekt er. Daar is alleen geweest vanwege de lichamelijke kwellingen en tandengeknars vanwege de wroeging van het geweten. Wat is dat een vreselijk lot!

Het deel van de tarwe, de zonen van het koninkrijk, staat in groot contrast met het deel van de dolik, de zonen van de boze. De zonen van het koninkrijk worden *“rechtvaardigen”* genoemd. Zij hebben het rechte gedaan en zich in waarheid gebogen voor het gezag van de Zoon des mensen. Hun deel is te *“stralen als de zon in het koninkrijk van hun Vader”*. Zowel het *“stralen als de zon”* als *“het koninkrijk van hun Vader”* duidt op hun hemelse positie. Ze zullen blinken als de Heer Jezus Zelf, de ware *“Zon der gerechtigheid”* (Mt 4:2), op die dag van heerlijkheid in die komende eeuw.

‘Het koninkrijk van hun Vader’ is de hemelse zijde van het koninkrijk. De Zoon des mensen is op aarde, maar tegelijk ook in de hemel (Jh 3:13). Op aarde zijn de aardse gelovigen met Hem verbonden en in de hemel zijn de gelovigen die zich daar bevinden met Hem verbonden. De hemelse gelovigen stralen aan het firmament naast de Zon en de aardse gelovigen koesteren zich in het licht en de warmte ervan.

De rechtvaardigen of de zonen van het koninkrijk worden in de volgende drie gelijkenissen nader bezien en wel als een *“schat”* (vers 44), een *“parel”* (verzen 45-46) en *“goede”* vissen die in vaten worden verzameld (vers 48). Ze worden voorgesteld naar wat ze voor het hart van de Heer Jezus betekenen.

De schat in de akker | vers 44

Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een schat, in de akker verborgen, die een mens vond en verborg; en vanwege zijn blijdschap daarover gaat hij heen en verkoopt alles wat hij heeft, en koopt die akker.

Deze gelijkenis leert ons dat er in de wereld iets verborgen is wat van waarde voor de Heer Jezus is. Met het oog op dat waardevolle heeft de Heer de akker, dat is de wereld, gekocht (vgl. 2Pt 2:1). Door de akker te kopen heeft Hij het recht op de hele wereld gekregen. Vanwege de schat verkocht Hij alles. Hij gaf Zijn rechten op de heerschappij over Israël en de wereld op en werd arm (2Ko 8:9). De schat is dus niet Christus. Christus is die 'mens', zoals ook in de andere gelijkenissen.

Het is ook onmogelijk dat een mens Christus zou kunnen winnen door alles op te geven. God vraagt geen prestatie van een mens om Christus te winnen. Als het van de mens afhangt, zal deze nooit tot Christus komen, want hij zoekt Christus van nature niet (Rm 3:11). Pas als iemand een volgeling van de Heer Jezus is, vraagt de Heer hem alles op te geven. Zo deed Paulus dat (Ep 3:8). Paulus wilde Christus beter leren kennen en gaf daarvoor alles prijs wat dat verhinderde. Nergens wordt een mens voorgehouden dat hij iets moet doen om het koninkrijk te winnen, alsof het door prestatie gewonnen kan worden. De rijke jongeling bewijst het tegendeel (Mk 10:21-22). Hoe kan trouwens een mens de wereld kopen om daardoor Christus te winnen? Paulus had juist de wereld opgegeven om Christus te winnen.

Er is veel voor te zeggen dat met de schat 'de gemeente' wordt bedoeld. De schat wordt gevonden, zonder dat er sprake van is dat er naar werd gezocht. De Heer Jezus was gekomen voor Zijn volk Israël, maar dat volk verwierp Hem. Toen kreeg Hij als het ware zonder erom te vragen de gemeente als iets wat hier wordt voorgesteld als een nieuwe zaak. Israël was geen nieuwe zaak en ook de wereld niet. Om de gemeente te bezitten gaf de Heer Jezus alles op wat Hem toekwam als Mens, als Messias op aarde.

Er is ook wel verondersteld dat de schat Israël zou kunnen zijn. De toelichting daarbij is dan dat Israël in de akker verborgen was, dat Christus die schat vond, maar die vervolgens weer verborg, vanwege Zijn verwerping. Erg overtuigend is dat niet. In geen van de gelijkenissen over het koninkrijk der hemelen speelt Israël een rol. Het gaat juist om iets wat verborgen was, en dat was Israël niet, want in het hele Oude Testament gaat het over Israël. De Heer Jezus hoefde de wereld ook niet te kopen om Israël te bezitten, want Israël was al van Hem, zij waren "het Zijne" (Jh 1:11). Hij hoefde de wereld ook niet te kopen om Israël opnieuw te verwerven.

Wat in het koninkrijk der hemelen waarde voor de Heer Jezus heeft, zijn de zonen van het koninkrijk. Zij zijn voor Hem een schat. Hij vindt die schat als het ware plotseling, zonder die schat te verwachten. Hij was niet voor hen gekomen, maar Hij vindt hen als iets kostbaars voor Zijn hart.

Toen de Heer Jezus verworpen werd, was dat teleurstellend voor Hem. Het volk, waarvoor Hij was gekomen, wees Hem af. Zijn komst en Zijn werk leken tevergeefs (*Js 49:4*). Maar God geeft Hem er iets anders voor in de plaats: een gezelschap van gelovigen onder de volken (*Js 49:6*). Die gelovigen zijn voor Hem zo kostbaar, dat Hij daarvoor alles verkoopt om die schat te bezitten. Voor de prijs van Zijn leven koopt Hij de hele akker vanwege die schat. Door Zijn werk op het kruis heeft Hij macht gekregen over alle vlees, opdat Hij eeuwig leven geeft aan hen die de Vader Hem heeft gegeven (*Jh 17:2*).

De zeer kostbare parel | *verzen 45-46*

45 Het koninkrijk der hemelen is eveneens gelijk aan een koopman die mooie parels zocht; 46 toen hij nu één zeer kostbare parel gevonden had, ging hij weg en verkocht alles wat hij had, en kocht die.

Aan het vinden van de schat uit de vorige gelijkenis is geen zoeken voorafgegaan. Dat is bij de parel wel het geval. De koopman is weer de Heer Jezus. In de parel is *eenheid* de hoofdgedachte. Een schat is een grote *verscheidenheid* aan kostbaarheden. De gelovigen zijn allemaal verschillend en in hun verscheidenheid kostbaar voor de Heer Jezus. Een parel is een eenheid van volkomen schoonheid.

De koopman, de Heer Jezus, heeft naar die mooie parel gezocht. Hij wist wat Hij zocht, want Hij kende de gemeente van vóór de grondlegging van de wereld. Haar waarde is voor Hem zo groot, dat Hij alles prijs gaf en daarbij Zichzelf overgaf om haar te bezitten. Evenals bij de schat is de koopman geen beeld van de zondaar die alles verkoopt wat hij heeft om de Heer Jezus, Die dan de parel zou zijn, te bezitten.

De Heer Jezus koopt die parel en niets anders erbij. De gemeente wordt gevormd in de diepte van de volkenzee en is het sieraad van de Heer Jezus, waarmee Hij Zich zal tooien in het vrederijk en tot in alle eeuwigheid.

Het sleepnet | verzen 47-50

47 Het koninkrijk der hemelen is eveneens gelijk aan een sleepnet dat in de zee werd geworpen en van allerlei soort bijeenbracht; 48 toen het vol was, trokken zij het op het strand, en zij gingen zitten en verzamelden het goede in vaten, maar het bedorvene wierpen zij weg. 49 Zo zal het zijn in de voleinding van de eeuw: de engelen zullen uitgaan en de bozen uit [het] midden van de rechtvaardigen afscheiden 50 en hen in de vuuroven werpen; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars.

In de gelijkenis van het sleepnet legt de Heer Jezus uit hoe de gemeente, die Hij in de vorige gelijkenissen heeft voorgesteld, verworven wordt. Hij maakt duidelijk dat dit gebeurt door inschakeling van Zijn dienaren die in de loop van de tijd het sleepnet van het evangelie door de volkeren zee hebben getrokken. Het Woord van het koninkrijk is een sleepnet waardoor allerlei soorten mensen in het koninkrijk komen. Het is de verantwoordelijkheid van de vissers om de goeden van de slechten te scheiden. De goeden doen zij in vaten. De slechten werpen ze weg.

Met de slechten wordt door de engelen gehandeld (in de uitleg). De dienaren houden zich alleen bezig met de goeden. Anders dan bij de gelijkenis van de dolik zijn de dienaren hier actief, terwijl ze bij de dolik slechts vaststellen en hun verboden wordt de kwaden van de goeden af te scheiden. We kunnen niet de christenheid uitzuiveren, maar we kunnen wel hen die behoren tot die schat en tot die parel afzonderen van de anderen en bijeenbrengen. Het praktische onderwijs van deze gelijkenis is dat de goeden van de bozen worden afgescheiden en dat de goeden verzameld worden in eenzelfde ruimte. Dat is meer dan eenmaal gebeurd. Veel goeden zijn overal tot een geheel verenigd in plaatselijke gemeenten.

Hier vindt de sortering al plaats, terwijl bij de gelijkenis van het onkruid tussen de tarwe die sortering aan het einde plaatsvindt, want ze moeten samen opgroeien tot de oogst. Het uiteindelijke onderscheid zal in de voleinding van de eeuw door engelen worden gemaakt. Zij houden zich met de bozen bezig die zij uit het midden van de rechtvaardigen afscheiden en in de vuuroven werpen (*zie ook vers 42*). Daarmee gaat de verklaring ook hier verder dan de gelijkenis en voegt er feiten bij.

Gelijkenis van de heer des huizes | verzen 51-52

51 Hebt u dit alles verstaan? Zij zeiden tot Hem: Ja. 52 Hij nu zei tot hen: Daarom is iedere schriftgeleerde die een discipel van het koninkrijk der hemelen is gemaakt, gelijk aan een heer des huizes die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt.

Nadat de Heer de zeven gelijkenissen heeft uitgesproken en er enkele heeft uitgelegd, vraagt Hij Zijn discipelen of zij *“dit alles”* hebben verstaan. Evenals wij, hebben zij er ook veel moeite mee om dit onderwijs te begrijpen. Toch is hun antwoord een oprecht *“ja”*.

Dan gaat de Heer een achtste gelijkenis uitspreken. Dit is geen gelijkenis over het koninkrijk der hemelen, maar over een schriftgeleerde die een discipel van het koninkrijk der hemelen is geworden. Hij vergelijkt zo'n schriftgeleerde met een heer des huizes, dat is iemand die weet wat hij in huis heeft en daarmee kan doen wat hij wil, want het is van hem, het is *“zijn”* schat. Een schat is iets om zelf van te genieten. Deze heer des huizes houdt die schat echter niet voor zichzelf, maar brengt daaruit voor anderen iets tevoorschijn, hij wil anderen daarvan mee laten genieten.

Die schat bestaat uit nieuwe en oude dingen. De *“nieuwe dingen”* staan voorop, daarop ligt de nadruk. Deze nieuwe dingen zijn in de gelijkenissen van het koninkrijk uitvoerig naar voren gekomen. Ze gaan over de nieuwe, verborgen verschijningsvorm van het koninkrijk als gevolg van de verwerping en hemelvaart van de Heer Jezus, dingen die in het Oude Testament onbekend zijn. Met de *“oude dingen”* wordt bedoeld wat bekend is over het koninkrijk in het Oude Testament.

De schriftgeleerde heeft kennis van het koninkrijk, maar is volledig onbekend met het karakter dat het zal aannemen als het geplant is in de wereld door het Woord, waarvan alles hier afhankelijk is.

Wie het onderwijs heeft doorlopen en een schriftgeleerde is geworden, kan nu anderen onderwijzen. De schriftgeleerde die een discipel van het koninkrijk is geworden, kent de oude dingen, maar kent door het onderwijs dat hij van de Heer Jezus als Zijn discipel heeft ontvangen ook de nieuwe dingen van het koninkrijk. Hij is in staat uit die schat beide te verkondigen.

Verwerping te Nazareth | verzen 53-58

53 En het gebeurde toen Jezus deze gelijkenissen had beëindigd, dat Hij vandaan vertrok. 54 En Hij kwam in Zijn vaderstad en leerde hen in hun synagoge, zodat zij versteld stonden en zeiden: Waar heeft Deze die wijsheid en die krachten vandaan? 55 Is Deze niet de Zoon van de timmerman? Heet Zijn moeder niet Maria en Zijn broers Jakobus, Jozef, Simon en Judas? 56 En zijn Zijn zusters niet allemaal bij ons? Waar heeft Deze dan dit alles vandaan? 57 En zij namen aanstoot aan Hem. Jezus echter zei tot hen: Een profeet is niet ongeëerd behalve in zijn vaderstad en in zijn huis. 58 En Hij deed daar niet veel krachten vanwege hun ongelooft.

Als de Heer Zijn onderwijs door gelijkenissen heeft beëindigd, gaat Hij daar weg om naar Nazareth te gaan. Daar zet Hij Zijn onderwijs voort. Het onderwijs verbaast de hoorders. Ze begrijpen niet waar Hij dat alles vandaan heeft. Verbaasd vragen ze zich af waar Hij Zijn wijsheid en krachten vandaan heeft. Hij heeft zoveel tijd bij hen doorgebracht, maar ze hebben Hem nooit gekend. Ze zien in Hem niet meer dan “de Zoon van de timmerman”. Ze zijn met Hem opgegroeid, maar ze hebben nooit het bijzondere van Hem erkend.

Ze weten precies wie Zijn aardse verwanten zijn. Ze kennen Zijn vader (menen ze), Zijn moeder en Zijn broers en zussen, maar ze weten niets van Zijn hemelse oorsprong. Door hun onwetendheid aangaande Zijn hemelse oorsprong begrijpen ze er ook niets van waar Zijn bijzondere optreden en onderwijs vandaan komen. In plaats van op zoek te gaan naar Zijn oorsprong ergeren ze zich aan Hem. Daardoor komen ze ook geestelijk ten val. Ze beschuldigen Hem van verbeelding. De vraag waar Hij dat alles vandaan heeft, wordt veranderd in: ‘Wat meent Hij wel, dat Hij deze dingen zegt?’

Dan spreekt de Heer de woorden tot hen die al menig dienaar heeft ervaren, dat een profeet niet ongeëerd is, behalve in zijn vaderstad en in zijn huis. Het resultaat is dat de zegen van de Heer afstuit op hun ongelooft. Als er geen harten zijn die zich voor Hem openstellen, kan Hij niets doen.

Mattheüs 14

Dood van Johannes de dooper | verzen 1-12

1 In die tijd hoorde Herodes de viervorst het gerucht van Jezus 2 en zei tot zijn knechten: Dat is Johannes de dooper; hij is opgewekt van de doden en daarom werken die krachten in hem. 3 Want Herodes had Johannes gegrepen en <hem> gebonden en in [de] gevangenis gezet ter wille van Herodias, de vrouw van zijn broer Filippus. 4 Want Johannes had tot hem gezegd: Het is u niet geoorloofd haar te hebben. 5 En hij wilde hem doden, maar was bang voor de menigte, omdat zij hem voor een profeet hielden. 6 Toen echter de verjaardag van Herodes was gekomen, danste de dochter van Herodias in het midden en behaagde Herodes; 7 daarom beloofde hij met een eed haar te geven wat zij ook zou vragen. 8 Zij nu, hiertoe aangezet door haar moeder, zei: Geef mij hier op een schotel het hoofd van Johannes de dooper. 9 En hoewel de koning bedroefd werd, beval hij om de eden en om hen die mee aanlagen, het te geven. 10 En hij zond [een knecht] en onthoofdde Johannes in de gevangenis, 11 en zijn hoofd werd op een schotel gebracht en aan het meisje gegeven, en zij bracht het aan haar moeder. 12 En zijn discipelen kwamen en namen het lichaam weg en begroeven het. En zij kwamen het Jezus berichten.

Dit gedeelte handelt over Herodes Antipas, de zoon van Herodes de Grote die regeerde tijdens de geboorte van de Heer Jezus. Herodes Antipas volgde zijn vader op als koning over Galiléa. De naam Herodes als koning over een deel van Israël toont de treurige toestand waarin Israël zich bevindt. Het benadrukt dat Israël geen vrij volk is. Herodes is een stroman van de Romeinen, die de feitelijke macht over Israël hebben. Israël wordt overheerst door heidenen en niet door een koning naar Gods hart.

Deze man Herodes zorgt ervoor dat de voorloper van de Heer wordt gedood. Het volk waarover hij als viervorst voor een deel regeert, zal in zijn geheel ervoor zorgen dat de Heer Jezus wordt gedood. Daarom kunnen we in de morele karaktertrekken van Herodes een weerspiegeling van die van het volk als geheel zien.

Het gerucht over Christus is tot Herodes doorgedrongen. Naar aanleiding daarvan komen in de verwrongen geest van deze man direct

bijgelovige gedachten op. Hij uit die tegen zijn knechten. Opmerkelijk is wel dat deze ongelovige spreekt over het opwekken van doden, want hij meent dat Johannes de dooper is opgewekt. Hij heeft een belast geweten, want hij heeft Johannes de dooper gedood. Daaraan wordt hij, door wat hij van de Heer hoort, herinnerd. Niet dat Johannes ooit wonderen had gedaan (*Jh 10:41*). Ook had hij duidelijk gezegd dat hij de Christus niet was (*Jh 1:20*).

Op zichzelf is het prachtig dat ook na de dood van Johannes een dergelijk getuigenis van hem wordt gegeven. Het zou een mooi getuigenis zijn als mensen, wanneer ze iets over de Heer Jezus horen, onwillekeurig aan ons moeten denken.

Herodes leefde een goddeloos en zedeloos leven. Johannes heeft veel met Herodes gesproken en Herodes hoorde hem graag (*Mk 6:20*). Dat wil niet zeggen dat Johannes alleen maar aardige dingen tegen Herodes zei. Het enige woord dat de Schrift uit de gesprekken tussen Johannes en Herodes aanhaalt, is: *"Het is u niet geoorloofd haar te hebben."* Keer op keer heeft Johannes Herodes op zijn ongeoorloofde verhouding met Herodias aangesproken.

Johannes heeft geen water bij de wijn gedaan, hoewel hij zich daarmee verzekerde van de haat van Herodias. Deze verdorven vrouw zorgde ervoor dat Johannes in de gevangenis werd gezet. Ze wilde hem het zwijgen opleggen. Ook Herodes wilde hem liever doden, want hoewel hij Johannes graag hoorde, wilde hij niet breken met zijn leven in de zonde. Maar angst voor de menigte weerhield hem ervan hem te doden.

Dan komt er een voor Herodias uitgelezen mogelijkheid om zich voorgoed van Johannes te ontdoen. Haar even goddeloze dochter danst op de verjaardag van Herodes in het midden van de gasten. Met *"overspelige ogen"* (*2Pt 2:14*) hebben Herodes en de genodigden haar optreden gadeslagen. In zijn bewondering voor haar danskunsten verzekert Herodes haar onder ede haar de beloning te geven die ze maar wenst. Zoals hij zich door de menigte laat leiden en weerhouden van een misdaad, zo laat hij zich ook leiden door zijn begeerten en zegt dan dingen waarvan hij de draagwijdte niet kent.

Zowel de moeder als het meisje is vervuld van zoveel haat tegen de getuige van God, dat het hoofd van Johannes de dooper meer waard is

dan alle rijkdom en eer die ze ook gewenst zouden kunnen hebben. De goddeloze vrouw Herodias is een geestelijke nazaat van Izebel die Elia – met wie Johannes wordt vergeleken – van het leven wilde beroven (1Kn 19:2). Het meisje is niet beter dan haar moeder.

De droefheid van de koning toont zijn zwak voor Johannes, maar Herodes wil liever zijn aardse macht en heerlijkheid handhaven dan zich onderwerpen aan het getuigenis van God. Zijn eergevoel en angst voor gezichtsverlies maken hem tot de moordenaar van de getuige van God. Het wordt gesteld alsof Herodes eigenhandig Johannes onthoofde, al werd dit vonnis door het zwaard in de hand van zijn knecht uitgevoerd.

Zo wordt de trouwe berisper van de zonde waarin Herodias samen met Herodes leefde, uit haar oog verwijderd. Als een laatste herinnering verschijnt het hoofd van Johannes nog eenmaal aan de vrouw. Haar verharde hart verheugt zich dat ze van hem is bevrijd. In de opstanding zal Johannes zijn getuigenis tegen haar herhalen en zal zij in de hel worden geworpen.

Als Johannes is gedood, nemen zijn discipelen zijn lichaam weg, begraven het en gaan daarna naar de Heer om het Hem te vertellen. Het is opmerkelijk dat Johannes nog steeds zijn discipelen had, ondanks het feit dat de Heer er was. Het is een bewijs hoe moeilijk een mens loskomt van tradities.

De Heer zoekt de eenzaamheid | verzen 13-14

13 Toen nu Jezus dit hoorde, vertrok Hij vandaar in een schip naar een woeste plaats afzonderlijk. En toen de menigten dit hoorden, volgden zij Hem te voet uit de steden. 14 En toen Hij uit [het schip] ging, zag Hij een grote menigte en werd met ontferming over hen bewogen en genas hun zieken.

Als de Heer hoort wat er met Johannes is gebeurd, heeft Hij behoefte aan eenzaamheid en rust. Hier zien we Hem als waarachtig Mens. Als de eeuwige God weet Hij natuurlijk precies wat er is gebeurd en had Hij het ook kunnen voorkomen. Als de waarachtige Mens geeft Hij echter alles aan Zijn God over.

Wat Hij over Johannes hoort, doet Hem naar een woeste plaats gaan om in de eenzaamheid Zijn God over deze zaak te zoeken. Hoewel Hij

ver boven Johannes verheven is, heeft Hij samen met hem het getuigenis van God afgelegd te midden van Israël. Hij voelde Zich in Zijn hart met Johannes verenigd. De Heer trekt Zich terug, niet naar Jeruzalem, maar naar een woeste plaats.

Hij kan niet lang alleen zijn met Zijn verdriet, want ook daar komen mensen Hem achterna. Als Hij hen ziet, wordt Hij weer met ontferming over hen bewogen. De onverschilligheid van Nazareth en de boosheid van Herodes hebben Hem niet veranderd. Zijn hart blijft vol onwankelbaar medelijden voor mensen in nood om hun goed te doen. Hij kan niet anders dan handelen naar Zijn volmaakte goede natuur. Daarom ook voorziet Hij Zijn volk in de volgende geschiedenis van brood.

Spijziging van de vijfduizend | *verzen 15-21*

15 Toen het nu avond was geworden, kwamen Zijn discipelen naar Hem toe en zeiden: De plaats is woest en de tijd is al voorbij; stuur de menigten weg, opdat zij naar de dorpen gaan en voor zichzelf voedsel kopen. 16 <Jezus> echter zei tot hen: Zij hoeven niet weg te gaan; geeft u hun te eten. 17 Zij echter zeiden tot Hem: Wij hebben hier niets dan vijf broden en twee vissen. 18 Hij nu zei: Brengt ze Mij hier. 19 En nadat Hij de menigten had bevolen te gaan zitten op het gras, nam Hij de vijf broden en de twee vissen, keek op naar de hemel en zegende, en Hij brak de broden en gaf ze aan de discipelen, en de discipelen [gaven ze] aan de menigten. 20 En zij aten allen en werden verzadigd. En zij namen het overschot van de brokken op, twaalf korven vol. 21 Zij nu die hadden gegeten, waren ongeveer vijfduizend mannen, behalve vrouwen en kinderen.

De avond valt, terwijl de mensen massaal verlichting bij de Heer zoeken voor de kwalen waaraan ze lijden. De praktisch ingestelde discipelen komen bij Hem met de opmerking dat Hij de scharen maar moet wegsturen, want dan kunnen ze nog op tijd naar de winkel om eten te kopen. Maar een praktische instelling is niet altijd een goede instelling. In dit geval betekent hun praktische voorstel dat de Heer moet stoppen met goeddoen. Daardoor laten ze zien dat zij niet delen in Zijn ontferming.

Ze kennen Hem nog zo slecht. Omdat ze niet delen in Zijn ontferming, zijn ze ook blind voor de macht van Zijn genade om te voorzien in

dagelijkse behoeften. Dan heeft de Heer een les voor Zijn discipelen, voor hen die Hem volgen en van de Meester moeten leren, om te zijn als de Meester.

Hij neemt het voor de menigten op. Zij hoeven niet weg te gaan bij Hem Die de bron van alle goedheid is. Hij draait het verzoek, om de menigten weg te sturen, om en geeft Zijn discipelen de opdracht hen van eten te voorzien. Hij wil hen tot instrumenten maken door wie Hij de menigten zegent. Hij wil hun handen vullen met brood dat zij aan de menigten mogen uitdelen. Door hen wil Hij Zijn macht in genade aan de menigten ten goede laten komen.

Dat geldt nu ook, want het beginsel van geloof is in alle tijden hetzelfde. De Heer wil ons leren dat het geloof in Zijn macht van ons instrumenten maakt om anderen te zegenen. De discipelen willen de menigten wegzenden omdat ze niet weten hoe ze de macht van Christus kunnen gebruiken. Dat weten wij ook vaak niet, maar de Heer wil het ons leren.

Dan zegt Hij tot hen dat zij hun te eten moeten geven. Hij wil hun leren anderen te eten te geven. Als de opdracht komt om anderen te eten te geven, wordt eerst de volkomen onmacht van de discipelen openbaar. Dat komt, omdat zij slechts rekenen naar hun eigen bronnen en niet naar die van de Heer. Het probleem is niet dat er niets is, maar dat het weinige wat er is naar de rekenkunde van de mens volledig ontoereikend is.

Naar menselijke normen was dat ook zo, maar we moeten leren rekenen naar de macht van de Heer. Een van de problemen die ons tot slechte discipelen maken, is dat wij onderschatten wat wij in onze handen hebben. De oorzaak daarvan is dat wij dat beoordelen naar onze mogelijkheden om er iets mee te doen en niet naar de mogelijkheden die de Heer heeft om er iets mee te doen. Ons argument is vaak: 'We hebben hier niets dan' Maar gelovigen hebben altijd iets wat de Heer kan gebruiken, al is het in hun ogen nog zo weinig. De Heer beveelt hun de broden en vissen bij Hem te brengen. We moeten leren alles in Zijn handen te leggen. Daartoe nodigt Hij ons zelfs uit. Wat we in Zijn handen geven, vermenigvuldigt Hij.

De Heer gaat geordend en rustgevend te werk. Daarom beveelt Hij allen te gaan zitten. Daardoor vestigt Hij ook de ogen van allen op Zichzelf. Allen zien hoe Hij de vijf broden en de twee vissen neemt en

allen horen hoe Hij als de afhankelijke Mens tot Zijn God bidt en Hem zegent of looft. Dan gaat Hij in almacht, in afhankelijkheid en in genade handelen door Zijn discipelen. Hij breekt de broden, geeft ze aan de discipelen die het brood op hun beurt weer aan de menigten geven.

Het voedsel dat de menigte krijgt, is op twee manieren voedsel geworden. Voordat iets brood wordt, is er een heel proces aan voorafgegaan. Dat wijst erop dat, voordat we iets in handen van de Heer kunnen geven, opdat Hij het kan gebruiken, we ermee bezig geweest moeten zijn. Er zijn ook de twee vissen. Aan de bereiding daarvan hebben we niets gedaan. Die zijn als het ware door de Heer Zelf klaargemaakt. Dat wijst erop, dat ook wat we direct van de Heer hebben gekregen, we Hem mogen geven om er meer van te maken en daarna uit te delen. Wat wij niet kunnen, het vermenigvuldigen, doet Hij. Daarna geeft Hij het aan ons om ermee te doen wat wij wel kunnen en dat is het doorgeven.

Door deze daad geeft Christus er in Zijn eigen Persoon getuigenis van dat Hij Jahweh is Die de armen met brood zal verzadigen (*Ps 132:15*). In Hem is Jahweh, Die de troon van David vestigde, in hun midden. Door Zijn goedheid kunnen allen eten tot ze verzadigd zijn.

Hij had Zijn wonder zo kunnen verrichten dat alles op was, dat er niets over was. Hij wist precies hoeveel nodig was. Juist doordat er zoveel over is, blijkt dat de Heer Jezus een God van overvloed is. Hij geeft niet alleen het nodige, maar meer dan nodig is. Er is een overschot, niet van kruimels, maar van de brokken die Hij heeft gebroken en die de discipelen hebben uitgedeeld.

De overvloed wordt niet als overbodig behandeld. Ook met de overvloed heeft Hij een bedoeling. Hij laat het verzamelen, opdat dit aan anderen kan worden uitgedeeld die niet aanwezig zijn. Wat we de Heer in handen geven, wordt tot een overvloed waar een menigte door wordt verzadigd en waar nog veel van overblijft voor anderen. Zo werkt het bij God: wat we weggeven, zijn we niet kwijt, maar dat vermenigvuldigt Hij (*Sp 11:24*).

Ook het getal twaalf wijst erop dat de Heer het overschot met een bedoeling heeft gemaakt. Hij wilde bewust meer vermenigvuldigen dan voor de aanwezigen nodig is. Hij verzadigt hen die vanuit hun woonplaatsen naar Hem toe zijn gekomen, maar in de toekomst zal Hij

alle twaalf stammen met Zijn zegen verzadigen. Er blijft een zegen over voor het volk van God dat Hij eerst moet wegsturen.

Het brood dat over is, wordt in twaalf “korven” gedaan. Als de Heer later een menigte van vierduizend mannen, met daarbij ook vrouwen en kinderen, blijft er ook brood over. Dat wordt in “manden” gedaan (Mt 15:38).

In de storm | verzen 22-27

22 En terstond dwong Hij Zijn discipelen aan boord van het schip te gaan en vóór Hem uit te varen naar de overkant, totdat Hij de menigten zou hebben weggestuurd. 23 En nadat Hij de menigten had weggestuurd, klom Hij afzonderlijk op de berg om te bidden. Toen het nu avond was geworden, was Hij daar alleen. 24 Het schip echter was al vele stadiën van het land verwijderd, geteisterd door de golven, want de wind was tegen. 25 In de vierde nachtwoak nu kwam Hij tot hen, terwijl Hij op de zee liep. 26 Toen nu de discipelen Hem op de zee zagen lopen, werden zij ontsteld en zeiden: Het is een spook! En zij schreeuwden van bangheid. 27 Terstond echter sprak <Jezus> tot hen en zei: Hebt goede moed, Ik ben het, weest niet bang.

De Heer moet Zijn discipelen ertoe dwingen aan boord te gaan en zonder Hem naar de overkant te varen. Zelf neemt Hij afscheid van de menigten. Na in de wonderbare spijziging een bewijs van Zijn zegenrijke aanwezigheid te hebben gegeven komt nu onvermijdelijk het moment dat Hij het volk moet wegsturen. Het is een profetisch beeld van wat God met Zijn volk heeft moeten doen omdat zij Zijn Zoon hebben verworpen.

Terwijl de Heer de massa van het volk heeft weggestuurd, zijn Zijn discipelen op zee. Zij zien de Heer niet, maar Hij ziet hen wel. Hij bidt voor hen. Hij zoekt de gemeenschap met Zijn Vader in de eenzaamheid en op de hoogte. Terwijl Hij bidt, zijn de discipelen in nood. Er is tegenwind. Dit is een beeld van het dagelijkse leven. Hij staat toe dat stormen ons geloof beproeven. De discipelen tobben zich af. In hen kunnen we een beeld zien van het gelovig overblijfsel van Israël te midden van de vijandige volken, waarvan de zee een beeld is, in de tijd van de grote verdrukking.

De discipelen denken dat de Heer hen vergeet. Dat zal het overblijfsel tijdens de grote verdrukking ook denken. In meerdere psalmen spreken zij dat uit (*Ps 10:11; 13:2; 77:10*). Maar Hij vergeet hen niet. Hij komt pas tot hen als de nacht het duisterst is, in de vierde nachtwak. Dat is tegelijk ook tegen het aanbreken van de dag. Het is ook de tijd dat de morgenster opgaat. In profetisch opzicht leven wij in het einde van de bedeling van de nacht, die ver is gevorderd (*Rm 13:12*). Ook wij zijn in het donkerste deel van de nacht terechtgekomen. Juist dan kunnen we Zijn nabijheid het meest ervaren en kunnen we Hem tot ons zien komen.

We zijn echter vaak als de discipelen die de Heer voor een spook aanzien. Dat gebeurt als we in alle tegenspoed slechts de duivel zien, alsof die ons het leven lastig maakt, terwijl we er geen oog voor hebben dat onze omstandigheden in de hand van onze liefhebbende Heer zijn. Job zag dat anders. Hij nam alles aan uit de hand van de Heer. Hij zei niet: 'De HEERE heeft gegeven en de satan heeft genomen', maar: "*De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen*" (*Jb 1:21*). We moeten in de omstandigheden de Heer leren ontdekken, dat Hij dicht bij ons is en macht heeft over alle omstandigheden.

De Heer wandelt op het water als op vaste grond. Hij, Die als God de elementen schiep zoals ze zijn, kan als de Zoon des mensen naar Zijn welgevallen over hun eigenschappen beschikken en erover lopen. Zijn lopen op het water doet Hij niet voor de menigten, voor hun sensatiebelustheid, maar Hij doet dat voor angstige discipelen om hen te overtuigen van Zijn macht. Hij brengt het water nog niet tot rust. Dat komt aan het eind.

Als de discipelen het uitschreeuwen van bangheid, spreekt Hij hen geruststellend toe. Eerst zegt Hij hun goede moed te hebben. Dit prachtige woord van bemoediging heeft Hij al eerder in dit evangelie gesproken tot mensen die dat zozeer nodig hadden (*Mt 9:2,22*). Vervolgens wijst Hij, door het noemen van Zijn Naam "*Ik ben*", op Zichzelf, want alleen door Hem kan er goede moed zijn. Ten slotte zegt Hij dat ze niet bang moeten zijn. Hij wil hun angst verdrijven, want die verhindert dat ze goede moed hebben.

Petrus loopt over het water | verzen 28-33

28 Petrus nu antwoordde Hem en zei: Heer, als U het bent, beveel mij naar U toe te komen over de wateren. 29 Hij nu zei: Kom! En Petrus klom uit het schip en liep over de wateren en kwam naar Jezus toe. 30 Toen hij echter de <sterke> wind zag, werd hij bang, en hij begon te zinken en riep de woorden: Heer, behoud mij! 31 En terstond strekte Jezus Zijn hand uit, greep hem en zei tot hem: Kleingelovige, waarom heb je getwijfeld? 32 En toen zij in het schip waren geklommen, ging de wind liggen. 33 Zij nu die in het schip waren, huldigden Hem en zeiden: Werkelijk, U bent Gods Zoon!

Petrus geeft als eerste antwoord op de woorden van de Heer. Hij wil zekerheid dat het de Heer is. Alleen in dit evangelie staat deze gebeurtenis dat Petrus het schip verlaat. De discipelen zijn wel bang, maar ze zijn nog wel in de boot. Zolang die het houdt, gaat het goed. Dat maakt de geloofsdaad van Petrus zo groot. Hij neemt ook afstand van deze laatste zekerheid en vertrouwt zich volledig toe aan de Heer.

Ook bij ons is het vaak zo dat we wel vertrouwen op de Heer, maar dat we toch ook wel blij zijn met de zekerheid van de boot. Een toepassing is, dat het ons heel moeilijk valt uit te gaan uit de veiligheid van het Jodaisme en uit de veiligheid van een christelijk traditioneel systeem. Dit geldt voor elke vorm van gemeente zijn waar de gewoonte norm is geworden en de Geest niet vrij kan werken. Menselijke vormen en tradities geven een gevoel van veiligheid, hoewel we belijden dat de Heilige Geest ons moet leiden. De Heer is buiten zowel het Joodse als het door mensen beheerste christelijke systeem en het is nodig om uit te gaan om bij Hem te zijn (*Hb 13:13*).

Het initiatief komt bij Petrus vandaan. Hij ziet de Heer en vraagt naar Zijn bevel. Petrus wil niet de held uithangen. Hij is de gehoorzame gelovige die in geloof de veiligheid van de boot opgeeft om naar de Heer toe te komen. Dan vreest hij de wateren niet. Hij wil werkelijk zijn zoals de Meester is. De Heer moet Zich zeer verblijd hebben over deze spontane wens.

De Heer spreekt één woord en Petrus gehoorzaamt. Hij komt tot een geloofsdaad (uit het schip klimmen) en tot een geloofswandel (lopen over het water). Het wandelen op het water is een gewaagde onderneming, maar als het is gegrond op het woord van de Heer "kom", is het

ook een zekere onderneming. Het fundament ervan ligt in de woorden "Heer, als U het bent", dat willen zeggen de Heer Jezus Zelf.

Zolang Petrus op de Heer ziet, gaat het goed. Dan komt het ogenblik dat zijn ogen van Hem afdwalen en hij de sterke wind ziet. Op dat moment slaat de angst toe. Er staat niet dat hij het water ziet waarop hij loopt, maar de sterke wind die het water opzweept. Het maakt op zich ook niet veel uit, want het is net zo onmogelijk op rustig water te lopen als op woeste golven. Het geloof is alleen sterk als het uitsluitend op de Heer Jezus ziet. Als we op de omstandigheden gaan zien, wordt het geloof zwak.

Er is geen enkele steun, geen enkele mogelijkheid tot wandelen, als we Christus uit het oog verliezen. Alles is afhankelijk van Hem. Het schip is een beproefd hulpmiddel om over de zee te gaan, maar alleen het geloof dat op de Heer Jezus ziet, kan wandelen op het water. Wie eenmaal op het water loopt zoals Petrus en dat samen met de Heer doet, is veel beter af dan zij die in een wankele boot zitten die op het punt staat het te begeven. Voor wie met de Heer op het water loopt, maakt het niet uit of het stormt of dat het bladstil is.

Als Petrus begint te zinken, roept hij de Heer om hulp. De Heer reageert direct op de noodkreet en behoudt hem. God zij geloofd! Hij Die door Zijn eigen macht op het water wandelt, is daar om het geloof en de wankelende voetstappen van de arme discipel te ondersteunen. In elk geval heeft het geloof Petrus zo dicht bij de Heer gebracht, dat Zijn uitgestrekte hand hem kan oprichten. Zijn noodkreet brengt de hand van de Heer in beweging tot zijn redding, terwijl zijn geloof eerder de hand van de Heer in beweging heeft gezet tot zijn ondersteuning. Petrus mag dan begonnen zijn te zinken, toch heeft hij een ervaring opgedaan die geen van de anderen kent.

De vraag van de Heer ten aanzien van de twijfel van Petrus is terecht, want het zinken van Petrus begon toen hij niet meer op Hem zag. Petrus bereikt het schip niet in de kracht van dat geloof waardoor hij het schip had verlaten. Hij klimt samen met de Heer aan boord van het schip. Zijn korte falen maakt duidelijk dat hij alleen door de kracht van de Heer het doel bereikt.

De uitwerking is, wat het altijd moet zijn, dat de discipelen de Heer huldigen. Hij wordt geëerd voor Zijn werk van macht tegenover de

elementen en voor Zijn werk van genade tegenover Zijn geliefde discipelen.

Genezingen in Gennézareth | *verzen 34-36*

34 En toen zij waren overgevaren, kwamen zij aan land in Gennézareth. 35 En toen de mannen van die plaats Hem herkenden, zonden zij bericht door die hele omstreek, en zij brachten alle lijdenden bij Hem 36 en smeekten Hem of zij alleen de zoom van Zijn kleed mochten aanraken; en allen die [Hem] aanraakten, werden volkomen behouden.

De Heer heeft in *vers* 22 tegen Zijn discipelen gezegd vóór Hem uit te varen naar de overkant. Als Hij dat zegt, zullen ze ook de overkant bereiken. Dat gebeurt hier. Als ze in Gennézareth zijn aangekomen, oefent Hij opnieuw de macht uit die in de toekomst al het kwaad van de aarde zal verdrijven dat de satan erin heeft gebracht. Als Hij wederkomt, zal de wereld Hem erkennen.

Bij Zijn komst in Gennézareth wordt de Heer herkend. De grote Geneesheer bezoekt hun gebied. Daarom laten zij die Hem al eerder hebben ontmoet en aan het werk hebben gezien, de hele omstreek weten dat Hij er is. Alle lijdenden worden bij Hem gebracht. Ieder die Hem aanraakt, al is het maar de zoom van Zijn kleed, wordt volledig genezen.

Het aanraken van de zoom van Zijn kleed is eerder al voor een bloedvloeiende vrouw het middel van genezing geweest (*Mt 9:20*). De zoom van Zijn kleed is het deel van Zijn kleding dat het dichtst bij de grond is. Het spreekt van Zijn vernedering. Wie in deze vernederde Mens de goedheid van God herkent, Die in genade de mens ontvangt die zich van zijn nood bewust is, vindt volkomen behoudenis.

Mattheüs 15

Overlevering en het gebod van God | verzen 1-6

1 Toen kwamen er tot Jezus farizeeën en schriftgeleerden uit Jeruzalem en zeiden: 2 Waarom overtreden Uw discipelen de overlevering van de ouden? 3 Want zij wassen hun handen niet, wanneer zij brood eten. Hij echter antwoordde en zei tot hen: Waarom overtreedt ook u het gebod van God ter wille van uw overlevering? 4 Want God heeft gezegd: 'Eer uw vader en moeder' en: 'Wie vader of moeder vloekt, moet [de] dood sterven'. 5 Maar u zegt: 'Wie tot zijn vader of moeder zegt: [Het is] een gave, wat u ook van mij ten nutte zou kunnen komen', – die zal zijn vader <of zijn moeder> geenszins eren. 6 En u hebt [zo] het Woord van God krachteloos gemaakt ter wille van uw overlevering.

Terwijl de Heer barmhartigheid bewijst aan velen, breken de leidlieden in dit lieflijke tafereel in om zich te beklagen over uiterlijkheden die zij voor hun godsdienst hebben bedacht. Ze zijn door wettische vormen totaal blind voor alles wat de Heer doet. Deze farizeïstische houding nemen we waar bij strijdpunten die voortkomen uit overleveringen en algemene gebruiken, maar die niet gegrond zijn op het duidelijke Woord van God. Ze spreken de Heer aan omdat ze, wat de discipelen doen, als een overtreding van de overlevering beschouwen. Ze vragen zich niet af wat Gods Woord zegt, maar ze beoordelen het handelen naar hun eigen normen die zij zo bijzonder belangrijk vinden.

De farizeeën en schriftgeleerden hebben een overtreding waargenomen bij de discipelen van de Heer. Die overtreding is dat de discipelen met ongewassen handen brood eten. Dit is het kenmerk van wetticisme. Wetticisme beoordeelt een mens alleen naar zijn uiterlijke handelen. De Heer verwerpt hun kritiek door te wijzen op wat zij zelf doen. Wat zij doen, is onvergelijkbaar veel erger dan het overtreden van een overlevering van mensen. Zij overtreden namelijk het gebod van God en dat nog wel ter wille van hun overlevering.

De overleveringen van de ouden waren oorspronkelijk bedoeld als een uitleg van de Schrift. Maar van lieverlee zijn ze gelijkgesteld aan de Schrift en zijn ze zelfs geworden tot overleveringen die tegen de Schrift ingaan. 'Overleveringen van de ouden' heeft te maken met traditie.

Deze overleveringen zijn ontaard in een toevoegen aan de Schrift en in verplichtingen waaraan men zich moet houden. Naar de geest ervan gaat de overlevering in tegen de geest van de Schrift. De Heer stelt dit beginsel aan de kaak. Hij beschuldigt hen ervan dat zij zelf het gebod van God overtreden.

Hij haalt een voorbeeld aan van een gebod dat God heeft gegeven en dat zij overtreden. Het gebod dat Hij aanhaalt, is het gebod om vader en moeder te eren (*Ex 20:12; Dt 5:16*). Hij wijst er ook op dat de wet zegt dat wie vader of moeder vloekt, zeker gedood moet worden (*Ex 21:17; Lv 20:9*). Alle aardse zegeningen van de kinderen Israëls hangen van het gehoorzamen van dit gebod af. Het is dus wel een heel speciaal gebod. Wie vader en moeder eert, zal lang leven en dus lang van de zegen genieten (*Ef 6:2*). Wie het tegenovergestelde doet, moet gedood worden en zal dus niet langer van de zegen kunnen genieten.

Na het aanhalen van het gebod van God toont de Heer vlijmscherp aan op welke doortrapte manier zij deze twee geboden van God om zeep hebben geholpen. De farizeeën hadden een handigheidje bedacht om het geld, dat de leden van Gods volk eigenlijk moesten gebruiken voor hun behoeftige ouders, in hun eigen zak te laten vloeien. Ze hadden er gewoon een gebod bijgemaakt. De Joden moesten alleen maar tegen hun vader of moeder zeggen: 'Dit geld heb ik bestemd als een offergave voor de tempel.' Dan was daarmee, volgens de wet die de farizeeën erbij hadden gemaakt, hun verplichting vervallen om voor hun ouders te zorgen en het geld vloeide in de schatkist van de tempel en dus in de zak van de farizeeën. Als vader of moeder iets nodig hadden, konden ze dus gewoon zeggen dat het als gave aan God bestemd was en daarmee zouden ze dan ontslagen zijn van het gebod om voor hun ouders te zorgen en hen op die manier te eren.

Zo hebben de farizeeën het Woord van God krachteloos gemaakt ter wille van hun overlevering. Hun overleveringen werken als een sluier over de ware betekenis van de wet van God. Ze zien niet meer wat God heeft gezegd. Wij moeten oppassen dat we niet in dezelfde valstrik terechtkomen. We kunnen dankbaar gebruikmaken van wat dienaren van God hebben gezegd. Als we er een juist gebruik van maken, voeren ze ons terug naar de bron, dat is de Schrift zelf. Maar het is niet moeilijk om van het onderwijs van de grootste dienaar een soort Talmoed (Joods boek met commentaren van rabbijnen op het Oude Testament) te

maken. Dan wordt dit onderwijs een soort nevel, waarachter het zuivere Woord van God verborgen blijft.

Oordeel over huichelarij | verzen 7-9

7 Huichelaars, treffend heeft Jesaja over u aldus geprofeteerd: 8 'Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is ver van Mij vandaan; 9 en tevergeefs vereren zij Mij, door leringen te leren die geboden van mensen zijn'.

De Heer ontmaskert hen als huichelaars en brengt hen onder het vernietigende oordeel van Jesaja (Js 29:13). Hij wijst erop dat zij God slechts met hun lippen eren. Ze spreken mooie woorden, maar met hun hart jagen ze hun eigen voordeel na. Ze wanen zich misschien in de tegenwoordigheid van God, maar in werkelijkheid zijn ze ver van Hem verwijderd. De lippen is de buitenkant, het hart is de binnenkant. Het hart is het diepste innerlijk van de mens. God ziet het hart aan, de mens ziet aan wat voor ogen is. Hun hart blijft volstrekt koud onder hun godsdienst.

Hun hele godsdienst waarmee zij menen God te vereren, is tevergeefs, leeg, inhoudsloos voor God. Een godsdienst die is gevormd door leringen die geboden van mensen zijn, heeft niets wat voor God aangenaam is. Integendeel, God haat zo'n godsdienst.

Wat de mens verontreinigt | verzen 10-11

10 En toen Hij de menigte bij Zich had geroepen, zei Hij tot hen: Hoort en verstaat: 11 Niet wat de mond inkomt, verontreinigt de mens, maar wat de mond uitgaat, dat verontreinigt de mens.

Wat de Heer tegen de farizeeën en schriftgeleerden heeft gezegd, is zo belangrijk, dat Hij dit ook tegen de menigte wil zeggen. Hij roept hen bij Zich en spreekt hen toe. Hij maant hen te horen en te verstaan waar het bij het dienen van God werkelijk om gaat. Hij onderwijst de menigte dat verontreiniging niet van lichamelijke, uiterlijke aard is. Verontreiniging ontstaat in het innerlijk, in het hart, dat is het diepste wezen van de mens en is geestelijk van aard.

Onbegrip bij de discipelen | verzen 12-14

12 Toen kwamen Zijn discipelen naar Hem toe en zeiden tot Hem: Weet U dat de farizeeën, toen zij dit woord hoorden, daaraan aanstoot hebben genomen? 13 Hij antwoordde echter en zei: Elke plant die Mijn hemelse Vader niet heeft geplant, zal worden uitgerukt. 14 Laat hen [begaan]. Zij zijn blinde leidslieden <van blinden>. Als nu een blinde een blinde leidt, zullen zij beiden in een kuil vallen.

De discipelen voelen zich bij deze woorden ook een beetje ongemakkelijk. Zelfs zij hebben moeite met wat hun Meester zegt. Is het nu nodig om zo tegen de haren van de farizeeën in te strijken? Ze hebben meer aandacht voor de reactie die de woorden van de Heer bij de farizeeën uitlokken, dan dat ze die woorden zelf ter harte nemen. Ook zij zijn nog gevoelig voor wat deze godsdienstige leiders ervan vinden.

De Heer weet wel dat de farizeeën zich natuurlijk ergeren aan dit onderwijs dat al hun ceremoniële regels in de wortel aantast. In Zijn antwoord aan de discipelen maakt Hij duidelijk dat Hij ook weet hoe dat komt: zij zijn geen plant die de Vader heeft geplant. Daarvan is hun ergernis het bewijs. Het ingeplante woord is niet in hun harten (vgl. Jk 1:21). Zij zijn onkruid dat uitgeroeid moet worden. De discipelen moeten zich dan ook niet met hen bezighouden, dat zal God wel doen in Zijn regeringswegen. De farizeeën zijn blinde leidslieden en zij geven leiding aan een volk van blinden. Het is duidelijk dat zowel leidslieden als de door hen geleiden in de kuil van het verderf terecht zullen komen.

Verklaring van de gelijkenis | verzen 15-20

15 Petrus nu antwoordde en zei tot Hem: Verklaar ons deze gelijkenis. 16 Hij echter zei: Bent ook u nog onverstandig? 17 Begrijpt u niet, dat alles wat de mond inkomt, in de buik komt en in [het] toilet wordt uitgeworpen? 18 Maar wat de mond uitgaat, komt voort uit het hart, en dat verontreinigt de mens. 19 Want uit het hart komen voort boze overleggingen, moorden, overspel, hoererijen, diefstallen, valse getuigenissen, lasteringen. 20 Deze dingen zijn het die de mens verontreinigen; het eten met ongewassen handen echter verontreinigt de mens niet.

De discipelen begrijpen het onderwijs van de Heer niet en vragen Hem bij monde van Petrus of Hij de gelijkenis wil verklaren. De oorzaak van

hun onbegrip is dat zij nog steeds te veel respect hebben voor de leringen van de farizeeën. Dat heeft invloed op hun harten. Het is ook lastig om vrij te komen van farizeïsme waarbij uiterlijke vormen boven innerlijke reinheid worden gesteld. Dit farizeïsme schuilt in ons allemaal.

De Heer wil hun de gelijkenis zeker verklaren, maar eerst berispt Hij hen, hoewel Hij dat op milde wijze doet. Inzicht in Zijn gedachten is een proces dat wordt vertraagd door wettische gedachten. Hij heeft groot geduld met ons als ons inzicht ontbreekt. Maar als we nog steeds bepaalde dingen op een wettische manier blijven zien, terwijl we toch al beter hadden moeten weten, moet Hij ons daarvoor berispen. Voor de wettisch gezinde persoon komt het inzicht langzaam.

In Zijn uitleg wijst Hij op het natuurlijke proces van het eten dat door de mond in de buik van de mens komt. In de buik worden de stoffen die niet door het lichaam worden opgenomen, afgescheiden en in het toilet weer uitgeworpen. Dat proces heeft niets met een geestelijke verontreiniging te maken. Wat een mens werkelijk verontreinigt, is wat er uit zijn hart komt en via zijn mond het lichaam verlaat. De 'mond' staat hier voor wat een mens laat horen én zien, zoals de Heer aantoonde met Zijn opsomming van alles wat uit het hart voortkomt. De mond wijst op het hele gedrag van de mens.

De Heer weet wat er allemaal in het hart van de mens woont. Het komt niet allemaal door de mond tot uiting, maar de mond is wel het middel bij uitstek waardoor de zonde naar buiten komt (vgl. Jk 3:1-12). Het begint allemaal met boze, zondige overleggingen die vervolgens tot verschillende zondige daden voeren. Christus doorgrondt het hart.

Hij besluit Zijn betoog met de duidelijke uitspraak dat de door Hem genoemde dingen de mens werkelijk verontreinigen. Even duidelijk is Zijn verwerping van de lering van de farizeeën over het eten met ongewassen handen waarop zij de discipelen hebben aangesproken aan het begin van dit hoofdstuk.

De Kananese vrouw | verzen 21-28

21 En Jezus ging vandaar weg en vertrok naar de streken van Tyrus en Sidon. 22 En zie, een Kananese vrouw die uit dat gebied kwam, riep de woorden: Erbarm U over mij, Heer, Zoon van David! Mijn

dochter is ernstig bezeten. 23 Hij antwoordde haar echter geen woord. En Zijn discipelen kwamen naar Hem toe en vroegen Hem aldus: Stuur haar weg, want zij roept ons na. 24 Hij antwoordde echter en zei: Ik ben alleen gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls. 25 Zij nu kwam en huldigde Hem en zei: Heer, help mij! 26 Hij echter antwoordde en zei: Het is niet juist het brood van de kinderen te nemen en het de honden voor te werpen. 27 Zij echter zei: Jawel, Heer, want ook de honden eten van de kruimels die van de tafel van hun meesters vallen. 28 Toen antwoordde Jezus en zei tot haar: O vrouw, groot is uw geloof; moge u gebeuren zoals u wilt. En haar dochter werd gezond van dat uur af.

In de vorige verzen zien we een o zo godsdienstig volk bij wie het hart in werkelijkheid ver van God vandaan is. De Heer verlaat de grenzen van Israël om plaatsen te bezoeken die ver van de Joodse voorrechten verwijderd zijn. Hij gaat naar de landstreek met de steden die Hij als voorbeeld heeft gesteld van wat het verst verwijderd is van berouw (Mt 11:21-22). Hier ontmoet Hij een heidense vrouw die uiterlijk ver bij God vandaan is, maar die in haar hart heel dicht bij God is. De vrouw komt uit een vervloekt geslacht, want ze is “een Kananese”. Het nadrukkelijke ‘Kananese’ onderstreept nog eens dat ze onder de vloek is, als grote tegenstelling met het volk waar Gods zegen is.

Ze heeft een grote nood. Haar dochter is ernstig bezeten en daarom doet ze een beroep op de ontferming van de “Heer”. Ze spreekt Hem echter ook aan als “Zoon van David” en dat is niet passend voor deze vrouw uit de heidenen. Hij is de Zoon van David, maar niet voor haar. Dat is Hij uitsluitend voor Zijn volk. Ze moet wel tot Hem leren naderen op de juiste grondslag. Ze kan niet spreken als iemand van het volk van God en op die grond kan God haar geen hulp geven. Ook ons heeft de Heer niet kunnen zegenen als Messias van Israël.

De Heer antwoordt haar niet. Het lijkt vreemd dat Hij geen antwoord geeft op het hulpgeroep van iemand die in nood is en Hem aanroept. Zoals gezegd, roept de vrouw de Heer aan als Zoon van David. Als zodanig heeft Hij niets met deze vrouw uit de heidenen te maken en daarom antwoordt Hij haar niet. Maar Hij stuurt haar niet weg en dat is wat de discipelen juist wel willen.

Ze willen dat Hij de vrouw wegstuurt, "want", zo zeggen ze, "ze roept ons na". Ze willen liever niet met deze vrouw te maken hebben en delen niet in de gevoelens van de Heer. Daarom gaat Hij wel in op de opmerking van de discipelen. Hij wijst op het doel van Zijn zending. Zijn zending heeft alleen te maken met de verloren schapen van hen die tot Israël behoren. Hiermee stelt Hij vast dat Israël evenzeer verloren is als deze vrouw. Er kan alleen hoop zijn voor hen die dat erkennen.

De vrouw zal hebben gehoord wat Hij heeft gezegd. Daarom gaat ze door en houdt ze aan, want de Heer laat doorschemeren dat alles nu gebaseerd is op genade en dan kan er geen grens zijn. De vrouw toont een volhardend geloof. Ze vraagt alleen nog of Hij haar te hulp wil komen in haar nood. Het antwoord dat de Heer vervolgens geeft, is zo mogelijk nog afwijzender. Eerst zei Hij in bedekte termen dat zij niet tot Israël behoorde en dus geen voorwerp van Zijn zending was. Nu zegt Hij in bedekte woorden dat zij niet tot de kinderen van Israël behoort, maar tot de volken die Hij met verachte honden vergelijkt.

Dan blijkt de uitwerking van Zijn woorden. Hij heeft met Zijn schijnbare hardheid bereikt dat de vrouw haar ware plaats voor God voelt en uitspreekt. Ze neemt direct die plaats in, zoals een Mefiboseth bij David eens de plaats van een dode hond innam (2Sm 9:8). Dat betekent niet dat God minder goed en barmhartig voor haar is. Dat zou een loochenen van Zichzelf inhouden, een ontkennen van Zijn natuur, waarvan Christus de uitdrukking is. Hij kon niet zeggen: God heeft geen kruimel voor zulke mensen. Kruimels worden de hond niet toegeworpen, maar komen per ongeluk op de grond en blijven liggen zodat de hond die uit genade kan eten. Niemand die ooit een beroep op de genade van God heeft gedaan, heeft dat tevergeefs gedaan.

De Heer antwoordt uit de volheid van Zijn hart. Voor de tweede keer neemt Hij een groot geloof waar en dat weer bij iemand uit de heidenen (zie Mt 8:10). Beiden nemen een plaats van zelfoordeel in. Beiden denken zij laag van zichzelf. Dan kan er een groot geloof zijn. Ze ontvangt alles van de genade, terwijl ze zich in zichzelf totaal onwaardig weet. Op deze wijze en zo alleen kan een ziel de zegen ontvangen.

Het hangt niet alleen van het gevoel van de nood af. Dat was er vanaf het begin en dat heeft haar bij de Heer gebracht. Het is niet voldoende te erkennen dat Hij alle noden kan vervullen. We moeten in de tegen-

woordigheid van de enige bron van zegen tot het gevoel gebracht worden dat we, hoewel we daar zijn, geen enkel recht hebben er iets van te genieten. Als men er eenmaal is, is alles genade. Dan kan God handelen overeenkomstig Zijn eigen goedheid en Hij antwoordt op elk verlangen van het hart om dat gelukkig te maken in de gemeenschap met Hem.

De Heer geneest velen | verzen 29-31

29 En Jezus vertrok vandaar en kwam aan de zee van Galiléa, en Hij klom op de berg en ging daar zitten. 30 En vele menigten kwamen naar Hem toe, die kreupelen, blinden, verminkten, stommen en vele anderen bij zich hadden, en zij legden die aan Zijn voeten; 31 en Hij genas hen, zodat de menigte zich verwonderde, daar zij zagen dat stommen spraken, verminkten gezond waren, kreupelen liepen en blinden zagen; en zij verheerlijkten de God van Israël.

Na Zijn genadebetoon aan de Kananese vrouw gaat de Heer naar Galiléa. Galiléa is het gebied waar Hij in verbinding is met het verachte overblijfsel van de Joden. Hier zijn de armen van de kudde, waar het volk in diepe duisternis is (Jz 8:23-9:1). Hij klimt de berg op en gaat daar zitten. Daaruit straalt verhevenheid en rust. God treedt op Zijn hoogten, Hij loopt over de bergen (Mi 1:3). Hij is de Leeuw uit de stam van Juda. Toch is Hij daar als Lam. Hij jaagt geen schrik aan, maar boezemt vertrouwen in. Zijn hele houding van rust nodigt “vele menigten” uit en geeft hun de gelegenheid bij Hem te komen.

De menigten die naar Hem toe komen, nemen allerlei problemen met zich mee waar ze zelf geen oplossing voor hebben. Velen komen tot Hem met “*kreupelen, blinden, verminkten, stommen en vele anderen ... en zij legden die aan Zijn voeten*”. Al hun nood leggen ze aan de voeten van de Heer. Zo mogen wij allen die mank gaan in hun wandel (kreupelen), die blind zijn voor de waarheid of gedeelten ervan (blinden), die geleden hebben onder een verkeerde leer (verminkten), en die God niet eren (stommen) aan Zijn voeten brengen. Hij geneest ze allemaal. Het zijn geen nepgezelingen.

De menigte heeft al die zieken bij Hem gebracht in de hoop dat Hij hen zou genezen. Nu ze zijn genezen, verwonderen ze zich toch. Het zal ook een verbazingwekkend gezicht zijn geweest dat al die zieken zo

volkomen zijn genezen en dat de resultaten direct waarneembaar zijn. Het is een grote gezonde menigte die de God van Israël prijst. Toch lijkt het er niet op dat ze de Heer Jezus als de God van Israël hebben gezien. Hoewel Hij dat wist, heeft Hij toch Zijn daden van ontferming verricht.

Spijziging van de vierduizend | *verzen 32-39*

32 Jezus nu riep Zijn discipelen bij Zich en zei: Ik ben met ontferming bewogen over de menigte, want zij zijn al drie dagen bij Mij gebleven en hebben niets te eten; en Ik wil hen niet nuchter wegsturen, opdat zij niet misschien onderweg bezwijken. 33 En Zijn discipelen zeiden tot Hem: Waar krijgen wij in een woestijn zoveel broden vandaan om zo'n grote menigte te verzadigen? 34 En Jezus zei tot hen: Hoeveel broden hebt u? Zij nu zeiden: Zeven en enkele visjes. 35 En Hij beval de menigte te gaan zitten op de grond, 36 nam de zeven broden en de vissen, dankte, brak ze en gaf ze aan Zijn discipelen, en de discipelen [gaven ze] aan de menigten. 37 En zij aten allen en werden verzadigd; en zij namen het overschot van de brokken op, zeven manden vol. 38 Zij nu die hadden gegeten, waren vierduizend mannen, behalve vrouwen en kinderen. 39 En nadat Hij de menigten had weggestuurd, ging Hij aan boord van het schip en kwam in het gebied van Magadan.

We hebben hier een tweede spijziging, maar met een heel ander karakter dan de vorige. In de spijziging van de vijfduizend (*Mt 14:13-21*) staat de verantwoordelijkheid voorop, wat we zien in het getal vijf dat verantwoordelijkheid voorstelt. We zien dat ook in de twaalf korven die daar overblijven, want dat stelt regering voor en wel over de twaalf stammen van Israël, zoals die in de zegen van het vrederijk zal worden uitgeoefend.

In deze tweede spijziging worden vierduizend mannen gespijzigd. Hier gaat het om de genade van de Heer voor de hele wereld wat in het getal vier aanwezig is. We kunnen daarbij denken aan de vier windstreken. Het gaat dus om iets wat algemeen is, zonder grenzen. Ook de zeven manden die overblijven, zeggen dat. Het getal zeven stelt volmaaktheid voor.

Nog een verschil met de eerste spijziging is dat het overschot van de broden hier in *manden* wordt gedaan, terwijl het daar in *korven* wordt

gedaan. Manden zijn grote manden, de korven zijn kleine handkorven. Het onderstreept dat bij deze tweede spijziging de nadruk ligt op de rijkdom van de genade die de grenzen van het volk Israël overschrijdt en grenzeloos uitgaat naar de uiteinden van de aarde, naar alle volken.

Verder is het ook in de aansluiting op de geschiedenis van de Kananese vrouw opmerkelijk dat het evenals in die geschiedenis hier om brood gaat. Het brood stelt de Heer Jezus voor Die het brood is dat aan de wereld leven geeft (*Jh 6:33-35*). Hier komen niet de discipelen bij Hem, zoals in *hoofdstuk 14*, maar handelt Hij in genade naar Zijn eigen volmaaktheid en ontferming. Daarom worden er zeven (getal van volmaaktheid) manden met brokken ingezameld.

De Heer ziet de menigte van gezonde mensen, maar Hij weet ook dat zij voedsel nodig hebben. Hij geneest niet alleen, maar zorgt ook verder voor hen. Hij weet hoelang ze al bij Hem zijn en weet ook dat de kans bestaat dat ze onderweg bezwijken als ze zonder eten weer naar huis gaan. Daarom zegt Hij dat Hij hen niet nuchter weg wil sturen. De discipelen reageren op Zijn opmerkingen. Hij heeft hun niets gevraagd, maar ze voelen aan dat Hij met Zijn opmerkingen iets van hen verwacht. Zo kunnen wij ook Gods Woord lezen en merken dat de Heer iets van ons verwacht. Onze reactie is dan ook vaak als die van de discipelen. We nemen de situatie waar en merken op dat de Heer iets onmogelijks verwacht.

Er is een zelfde situatie als bij de vorige spijziging (*Mt 14:13-21*), maar we merken niet dat de discipelen verwachten dat de Heer weer zo zal handelen. Zij tonen het gebrek aan geloof dat ook wij vaak hebben. Het is eenvoudig ons te herinneren hoe de Heer in de afgelopen dagen heeft gehandeld, maar het is iets anders vandaag op Zijn handelen te rekenen in de zekerheid dat Hij altijd Dezelfde is.

Maar het gebrek aan geloof aan onze kant is voor Hem geen verhindering toch te handelen. Hij knoopt weer aan bij het weinige wat zij hebben. Hij zegt hun dat ze eens moeten kijken wat ze hebben. Daar zijn ze vlug klaar mee. Ze hebben zeven broden en een paar visjes. Zonder verder iets te zeggen neemt de Heer het initiatief.

Hij beveelt de menigte "*op de grond*" te gaan zitten. Bij de spijziging van de vijfduizend moesten ze "*op het gras*" gaan zitten (*Mt 14:19*). Het 'gras' wijst op 'grazige weiden' waar de Heer Zijn volk wil brengen en waar

Hij hen zegent. De 'grond' is een algemene aanduiding en wijst op de zegen die uitgaat naar de volken. In beide gevallen wijst het "zitten" erop dat er rust moet zijn om de zegen te ontvangen die Hij gaat geven.

Dan neemt Hij in Zijn handen wat de discipelen hebben en brengt het in verbinding met de hemel door ervoor te danken. Vervolgens begint Hij het te breken. Het gaat via de hemel door Zijn handen naar de discipelen en die geven het aan de menigte. Het is een hele keten van zegen die in de hemel zijn oorsprong heeft en tot de menigte komt. De Heer Jezus is de Uitdeler van de zegen van de hemel en Hij schakelt Zijn discipelen erbij in. Het resultaat is dat allen eten en verzadigd worden en dat er zelfs zeven manden met brokken overblijven. Zo rijk en overvloedig is de zegen die Hij uitdeelt.

Ook hier wordt het getal van de mannen genoemd. De mannen zijn de verantwoordelijken in hun gezinnen. Zij geven er leiding aan en van hen wordt verwacht dat zij Gods Woord voorleven en voorhouden en getuigen van de daden van de Heer, zoals zojuist verricht.

Nadat Hij op deze wonderlijke wijze de menigte heeft verzadigd, stuurt Hij hen weg. Hij heeft hen van brood voorzien, zodat ze onderweg niet zullen bezwijken. Belangrijker is of ze de les hebben geleerd over Hem Die hen van brood heeft voorzien. Het is te vrezen van niet. Toch verhindert dat de Heer niet om verder te reizen naar een ander gebied om ook daar Zijn werk te doen.

Mattheüs 16

De vraag om een teken | verzen 1-4

1 En de farizeeën en sadduceeën kwamen naar Hem toe, en om Hem te verzoeken vroegten zij Hem hun een teken uit de hemel te tonen. 2 Hij echter antwoordde en zei tot hen: <Wanneer het avond is geworden, zegt u: Mooi weer, want de hemel is rood; 3 en 's morgens: Vandaag storm, want de hemel is somber rood. Het aanzien van de hemel weet u wel te onderscheiden, maar kunt u het de tekenen der tijden niet?> 4 Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, en het zal geen teken worden gegeven dan het teken van Jona. En Hij verliet hen en ging weg.

Als mensen naar de Heer toe komen, kunnen ze daarbij heel verschillende motieven hebben. In *hoofdstuk 15:30* komen mensen naar Hem toe, maar met heel andere motieven dan de farizeeën en sadduceeën hier. Daar helpt Hij, hier verlaat Hij hen en gaat weg (*vers 4*). Farizeeën en sadduceeën zijn vijanden van elkaar. Maar hier verenigen deze natuurlijke vijanden zich in hun afkeer van Christus en sluiten ze de gelederen om samen sterk te zijn om Hem te verzoeken. De sadduceeën zijn de vrijdenkers van hun dagen, terwijl de farizeeën de voorvechters zijn van de inzettingen en het gezag van de wet en dan vooral van hun eigen inzettingen en wetten. Samen komen ze bij Hem en verlangen een teken uit de hemel, terwijl het grootste, ooit door God gegeven Teken uit de hemel voor hen staat.

De Heer wijst in Zijn antwoord op de tekenen van de natuur. Als ze bepaalde natuurverschijnselen waarnemen, weten ze die precies te duiden. Zo kunnen ze 's avonds aan de kleur van de hemel zien dat er mooi weer op komst is. Voor hen die geestelijk kunnen zien, is er mooi weer op komst. De *“Opgang uit [de] hoogte”* (*Lk 1:78*) heeft hen immers bezocht in Christus. Evenzo kunnen ze aan de kleur van de hemel zien, of er storm op komst is. In geestelijk opzicht kunnen ze echter niet onderscheiden dat het slechte weer op komst is, dat wil zeggen dat het oordeel van God zal komen als gevolg van hun verwerping van het door God uit de hemel gegeven Teken.

De Heer Jezus noemt hen *“een boos en overspelig geslacht”*. *“Boos”* zijn ze in hun hart, in hun gezindheid. *“Overspelig”* zijn ze in hun daden, hun

handelingen van ontrouw tegenover hun God. Hij geeft hun een teken. Het teken dat Hij hun voorhoudt, is wat er met Jona is gebeurd. Het is het teken van iemand die van de aarde verdween, die als het ware door de dood uit het Joodse volk verdween, en na een tijd aan hen werd teruggegeven. Het is het beeld van de dood en opstanding. De Heer Jezus zal in overeenstemming daarmee handelen. Hij zal in de dood gaan, maar daaruit ook weer opstaan, om daarna de boodschap die Israël heeft veracht aan de volken te brengen. Dat is wat Jona heeft gedaan en daarmee is hij een afbeelding, een teken, van wat Christus zal doen.

Het zuurdeeg van farizeeën en sadduceeën | verzen 5-12

5 En toen de discipelen aan de overkant kwamen, hadden zij vergeten broden mee te nemen. 6 Jezus nu zei tot hen: Let op en past op voor het zuurdeeg van de farizeeën en sadduceeën. 7 Zij nu overlegden onder elkaar en zeiden: [Dat is] omdat wij geen broden hebben meegenomen. 8 Daar nu Jezus dit merkte, zei Hij: Waarom overlegt u onder elkaar, kleingelovigen, dat u geen broden hebt <meegenomen>? 9 Begrijpt u nog niet, en herinnert u zich niet de vijf broden van de vijfduizend, en hoeveel korven u meenam? 10 Of de zeven broden van de vierduizend, en hoeveel manden u meenam? 11 Hoe begrijpt u niet, dat Ik u niet over broden heb gesproken? Past u echter op voor het zuurdeeg van de farizeeën en sadduceeën. 12 Toen beseften zij, dat Hij niet had gezegd dat zij moesten oppassen voor het zuurdeeg <van de broden>, maar voor de leer van de farizeeën en sadduceeën.

Als de discipelen aan de overkant zijn gekomen, merken ze dat ze vergeten zijn broden mee te nemen. De Heer weet dat hen dit bezighoudt. Hij houdt Zich echter met andere dingen bezig. Hij is niet bezorgd voor hun lichamelijk welzijn, maar voor hun geestelijk welzijn. Hij weet hoe gevoelig Zijn discipelen nog zijn voor de redeneringen van de farizeeën en sadduceeën. Daarom waarschuwt Hij hen daarvoor. Hij doet dat door gebruik te maken van een beeldspraak die ze zouden moeten begrijpen.

Maar de discipelen zitten op een heel andere golflechte dan de Heer. Als Hij spreekt over zuurdeeg, leggen zij direct de relatie met de broden die ze zijn vergeten. Zij kunnen alleen aan lichamelijke behoeften

denken. Als de Heer iets zegt en christenen beginnen te redeneren, begrijpen ze het nooit. Dat komt omdat ze dan beginnen bij de mens en vervolgens trachten op te klimmen tot God. Goed en gezond redeneren begint bij God en eindigt bij de mens.

De Heer merkt waarover en ook hoe ze met elkaar overleggen en stelt daar een vraag over. Door hen "kleingelovigen" te noemen wijst Hij hen er tegelijk op dat ze verkeerd bezig zijn. We beginnen te overleggen als we niet aan Christus denken. Daarop wijst de Heer in Zijn antwoord. Als ze aan Hem hadden gedacht, zouden ze zich niet ongerust hebben gemaakt over brood.

Hij brengt hun Zijn spijziging van de vijfduizend in herinnering. Hij wijst er daarbij niet zozeer op wat Hij met de vijf broden heeft gedaan, maar hoeveel er daarna nog overbleef. Hij voorziet niet alleen, Hij geeft in overvloed. Om Zijn discipelen te doordringen van Zijn overvloedige voorzieningen herinnert Hij ook nog aan de zeven broden waarmee Hij veel meer dan vierduizend mensen spijzigde en ook hier met name aan wat er was overgebleven.

Ze zijn erbij geweest. Ze hebben zelf het brood uitgedeeld en ze hebben zelf de overgeschoten brokken verzameld. Ze zijn zo nauw bij die beide wonderen betrokken geweest en toch zitten ze nu zo in over broden die ze zijn vergeten, dat ze de woorden van de Heer alleen maar daarop kunnen betrekken. Door de herinnering van de Heer moesten ze toch wel begrijpen dat Hij niet over broden had gesproken. In aansluiting daarop spreekt Hij nog eens de waarschuwing uit om op te passen voor het zuurdeeg van de farizeeën. Dan begrijpen de discipelen wat Hij heeft bedoeld. Met zuurdeeg heeft Hij de boze leer van de farizeeën en sadduceeën bedoeld.

Zuurdeeg is in de Schrift altijd een beeld van het verkeerde, van het zondige. Het zuurdeeg van de farizeeën stelt de godsdienstige huichelarij voor die alle nadruk legt op uiterlijke en ceremoniële handelingen. Het zuurdeeg van de sadduceeën is de intellectuele trots die het menselijke verstand op de stoel van de rechter plaatst en de openbaring van God en het geloof met een handbeweging wegwuift.

Het christendom is van dit zuurdeeg doortrokken. Aan de ene kant zien we ritualisme en aan de andere kant rationalisme en soms een mengvorm. Paulus waarschuwt ons in de *brief aan de Kolossers* zowel voor het

rationalisme (het verstand) als voor het ritualisme (de vormendienst) (Ko 2:8; 2:16-22).

Deze waarschuwing van de Heer voor dit zuurdeeg gaat direct vooraf aan Zijn openbaring aangaande de gemeente, die we in de volgende verzen van Hem horen. Dat wil zeggen dat we Zijn openbaring aangaande de gemeente in de volgende verzen niet zullen begrijpen als we ons in het ene of het andere zuurdeeg verslikken.

Wie zeggen de mensen dat Ik ben? | *verzen 13-14*

13 Toen nu Jezus gekomen was in de streken van Caesaréa-Filippi, vroeg Hij Zijn discipelen aldus: Wie zeggen de mensen dat de Zoon des mensen is? 14 Zij nu zeiden: Sommigen: Johannes de doper; en anderen: Elia; en weer anderen: Jeremia of een van de profeten.

De vraag van de Heer betreft rechtstreeks Zijn Persoon en is de kern van alle andere vragen. Het is een vraag aan de discipelen. Hij verwacht van hen hierop een antwoord als mensen die bekend zijn met de gangbare meningen die over Hem in omloop zijn. Hij stelt die vraag in een gebied dat spreekt van de heidense overheersing van het volk en daarmee van de zondige staat van het volk en de tucht daarover door God. "Caesaréa-Filippi" is genoemd naar Caesar, de keizer van Rome, die ook het land Israël had onderworpen, en naar Filippus I uit de familie van Herodes. In deze streken, waarvan de naam dus zo duidelijk aangeeft hoezeer Gods volk van God is afgeweken, gaat de Heer Jezus spreken over de gemeente.

Hij wil dus eerst van Zijn discipelen horen wat voor gedachten de mensen zoal over Hem hebben. Dat weten de discipelen wel. Uit hun antwoord blijkt dat de mensen menselijk gezien best wel vleiende vergelijkingen maken. Maar ze doen in werkelijkheid volkomen tekort aan Wie Hij werkelijk is. Al hun gedachten zijn slechts meningen en hebben niets met geloof te doen. Het hult de mens in onzekerheid. Het is de onzekerheid die het gevolg is van onverschilligheid en de afwezigheid van bewuste geestelijke nood van de ziel die alleen maar kan rusten in de waarheid, in de Heiland Die men gevonden heeft.

Dit soort mensen heeft wel een hoge dunk van Christus, maar schiet toch oneindig tekort in de waardering van Zijn Persoon. Deze mensen vormen een tweede klasse, na de farizeeën die in hun hoogmoed en

ongeloof de Heiland afwijzen. Maar er is nog een derde klasse mensen. Die wordt in Petrus gevonden. Dat zijn de mensen aan wie God openbaart Wie Christus is met een door Hem gegeven geloof.

Wie zegt u dat Ik ben? | verzen 15-16

15 Hij zei tot hen: U echter, Wie zegt u dat Ik ben? 16 Simon Petrus nu antwoordde en zei: U bent de Christus, de Zoon van de levende God.

Dan komt de vraag van de Heer rechtstreeks tot Zijn discipelen: Wie zeggen zij dat Hij is? Die vraag is van het grootste belang voor iedere discipel. Simon Petrus beantwoordt de vraag als eerste. Hij belijdt dat Jezus de Christus is. Christus wil zeggen Messias als Degene Die de vervulling is van de beloften van God en van de profetieën die de vervulling daarvan hebben aangekondigd. Hij is de door God beloofde Messias. Bovendien is Hij de Zoon van God naar *Psalm 2*. Dit is de belijdenis van het Joodse overblijfsel (*Jh 1:50*).

Daarboven belijdt Petrus Hem als de Zoon van de levende God. Daarmee zegt hij dat in Hem leven is. Daarmee is ook verbonden dat Hij levengedende macht bezit. De Zoon van de levende God te zijn betekent dat Hij Zelf dit leven heeft. Wat daarop gebouwd wordt, kan niet worden aangetast door de dood of iets wat daarmee in verbinding staat. Het leven van God kan niet tenietgedaan worden. Op Zijn Persoon is alles gegrond. Niemand kan de waarheid van de gemeente begrijpen als Hij niet eerst de waarheid over Zijn Persoon heeft aanvaard. In de volgende verzen maakt de Heer Jezus een begin met de openbaring van de waarheid van de gemeente.

De gemeente en het koninkrijk | verzen 17-20

17 Jezus nu antwoordde en zei tot hem: Gelukkig ben jij, Simon, Bar-Jona, want vlees en bloed heeft je dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader Die in de hemelen is. 18 En ook Ik zeg je dat jij Petrus bent, en op deze rots zal Ik Mijn gemeente bouwen, en [de] poorten van [de] hades zullen haar niet overweldigen. 19 Ik zal je de sleutels van het koninkrijk der hemelen geven, en alles wat jij zult binden op de aarde, zal gebonden zijn in de hemelen, en alles wat jij zult ontbinden op de aarde, zal ontbonden zijn in de hemelen. 20 Toen

verbod Hij Zijn discipelen, dat zij iemand zouden zeggen dat Hij de Christus was.

Christus heeft genoeg bewijzen geleverd van Wie Hij is. Maar al deze bewijzen hebben duidelijk geen enkele uitwerking gehad op het hart van enig mens. De openbaring van de Vader is de weg om te weten Wie Hij is, en dat gaat ver uit boven de verwachting van een Messias. De Heer Jezus voegt aan de openbaring van de Vader aan Petrus een nieuwe openbaring toe. Door te zeggen "*en ook Ik zeg je*", plaatst Hij Zich op hetzelfde niveau als de Vader. Hij en de Vader zijn een (*Jh 10:30*). De Vader heeft iets geopenbaard en nu zal Hij ook iets openbaren.

Voor deze openbaring maakt Hij gebruik van de betekenis van de naam van Petrus door tegen hem te zeggen: "*Jij bent Petrus.*" Petrus betekent 'steen'. De Heer geeft hiermee aan dat Petrus een van de stenen is die op de rots (in het Grieks *petra*) zullen worden gebouwd. Dat Petrus de zinspeling van de Heer op zijn naam heeft begrepen, zien we in zijn eerste brief. Daarin schrijft hij namelijk over de gelovigen als "*levende stenen*" die samen een geestelijk huis vormen (*1Pt 2:5*).

Het bouwen van de gemeente ligt hier nog in de toekomst, want de Heer zegt: "*Zal Ik ... bouwen.*" Dat houdt dus ook in dat de gemeente niet vanaf Adam bestaat. Verder wijst Hij erop dat dit werk van God door geen macht van de vijand te verstoren is. Als het gaat om het bouwen van de gemeente door de mens, is er wel verstoring mogelijk (*1Ko 3:12-17*). De opstanding van de Heer Jezus is het bewijs dat Hij de Zoon van de levende God is (*Rm 1:4*) en dat de dood geen enkele macht over Hem heeft. Hij heeft Zelf de sleutels van de dood en de hades (*Op 1:18*).

Hij geeft aan Petrus de sleutels van het koninkrijk der hemelen. Dat zijn niet de sleutels van de gemeente. Aan het koninkrijk wordt door mensen gestalte gegeven, terwijl de gemeente zoals die hier wordt voorgesteld, alleen Gods werk is. Uit het gebruik dat Petrus van de sleutels maakt, zien we dat het koninkrijk en de gemeente twee verschillende terreinen zijn.

We zien Petrus de sleutels gebruiken in *Handelingen 2:37-40* om de Joden te "*ontbinden*", dat is hen los te maken van hun Joodse omgeving. In *Handelingen 10:44-48* gebruikt hij die sleutels om de heidenen te "*ontbinden*", dat is hen los maken van hun heidense omgeving. De doop

is de poort waardoor zij het koninkrijk der hemelen binnengaan. In *Handelingen 8:20-23* gebruikt hij de sleutels om Simon de tovenaars te "binden", dat is zijn zonden op hem te binden. Hoewel Simon de tovenaars gedoopt was, bleek hij aan zijn zonden gebonden te zijn, wat door de handeling van Petrus als het ware bekrachtigd wordt.

Na deze bijzondere mededelingen van de Heer hebben de discipelen misschien een groot verlangen gekregen om Hem als de Christus bekend te maken. Dat wil de Heer niet. De tijd daarvoor is voorbij. Het volk heeft Hem verworpen. Het gaat nu om iets anders, namelijk om het werk aan het kruis. Dat stelt Hij in het volgende vers voor.

Eerste aankondiging van het lijden | *verzen 21-23*

21 Van toen af begon Jezus Zijn discipelen te tonen dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en veel lijden vanwege de oudsten, overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en op de derde dag worden opgewekt. 22 En Petrus nam Hem terzijde en begon Hem te bestraffen en zei: [God] zij U genadig, Heer, dat zal U geenszins gebeuren. 23 Hij echter keerde Zich om en zei tot Petrus: Ga weg, achter Mij, satan, je bent Mij een aanstoot; want je bedenkt niet de dingen van God, maar de dingen van de mensen.

Na de openbaring van Zijn bouwen van de gemeente spreekt de Heer Jezus voor de eerste keer over Zijn lijden, dood en opstanding. Hij weet dat dit nu voor Hem ligt. Wil er een gemeente zijn, dan zal Hij eerst het verlossingswerk aan het kruis moeten volbrengen en ook alle lijden moeten doorstaan dat Hem in verbinding daarmee zal worden aangedaan. Om dat alles te ondergaan moet Hij naar Jeruzalem – en dus niet om er de troon te bestijgen. Hij voegt er wel aan toe dat Hij op de derde dag zal worden opgewekt. Zijn dood is niet het einde. Hij wil dat Zijn discipelen dat weten.

Maar Petrus wil niets weten van een lijdende Messias. Dit kan niet waar zijn en het mag ook niet gebeuren! Hij roept er zelfs de genade van God voor te hulp. Petrus is nog te zeer bezig met de vestiging van het koninkrijk hier en nu. Daardoor gaat hij voorbij aan het probleem van de zonden van het volk. Hoe gezegend en geëerd Petrus ook is door de openbaring van de Vader, zijn hart hangt nog op een vleselijke manier aan de menselijke heerlijkheid van de Messias (in werkelijkheid aan die

van zichzelf). Hij kan zich niet verheffen tot de hoogte van de gedachten van God. Hij is daarin niet alleen. Het is één ding om overtuigd te zijn van de meest verheven waarheden en ze zelfs oprecht als waarheid genieten. Iets anders is dat het hart die waarheden heeft opgenomen en geniet en dat die brengen tot een wandel die in overeenstemming is met die waarheden.

De Heer onderkent de bron van waaruit Petrus spreekt. Petrus laat zich gebruiken door de satan die Hem van het pad van gehoorzaamheid wil afbrengen. De satan kan hem daarvoor gebruiken, omdat hij niet de dingen van God bedenkt, maar die van de mensen. Mensen schuwen het lijden en willen heerlijkheid zonder ervoor te hoeven lijden. Bij God kan er geen heerlijkheid op aarde zijn behalve door lijden heen.

Een verworpen Christus volgen | verzen 24-28

24 Toen zei Jezus tot Zijn discipelen: Als iemand achter Mij wil komen, laat hij zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen. 25 Want wie zijn leven wil behouden, zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest ter wille van Mij, zal het vinden. 26 Want wat zal het een mens baten als hij de hele wereld wint, maar zijn ziel erbij inboet? Of wat zal een mens geven in ruil voor zijn ziel? 27 Want de Zoon des mensen staat te komen in de heerlijkheid van Zijn Vader met Zijn engelen, en dan zal Hij ieder vergelden naar zijn doen. 28 Voorwaar, Ik zeg u, dat er sommigen zijn van hen die hier staan, die [de] dood geenszins zullen smaken voordat zij de Zoon des mensen hebben zien komen in Zijn koninkrijk.

De Heer verbindt aan Zijn verwerping direct onderwijs voor Zijn discipelen. Hij stelt hun voor wat het kost om Hem te volgen. Hem volgen kost iemand alles. Wie Hem wil volgen, moet zichzelf en al zijn eigen belangen helemaal opzij zetten. Vervolgens moet hij bereid zijn de smaad van de kant van de wereld te ondergaan. Dat is de betekenis van “zijn kruis opnemen”. Het een zowel als het ander wordt door de Heer als een keus aan Zijn discipelen voorgehouden. Wie achter Hem wil komen, zal aan deze twee voorwaarden moeten voldoen. Pas als hij dat doet, kan hij Hem volgen. Niemand wordt ertoe gedwongen, maar als iemand het wil, zijn dit de kosten.

Wie wil leven voor dit leven en zo zijn leven wil behouden, zal het uiteindelijk niet behouden, maar het zeker kwijtraken. Als iemand daarentegen zijn leven aan Hem overgeeft, zal hij het ware leven vinden dat alleen gevonden en genoten wordt in Zijn gezelschap. Wat de Heer hier zegt, gaat altijd op, er is niet aan te ontkomen: wie zijn leven wil behouden, zal het verliezen; wie zijn leven verliest ter wille van Hem, zal het vinden.

De Heer geeft er een overweging bij die de keus gemakkelijk moet maken. Hij wil dat zij en wij erover nadenken. Stellen we ons voor dat we de hele wereld winnen. Hoelang kunnen we daarvan genieten? Hooguit honderd jaar en dan ook nog maar heel beperkt. We kunnen bijvoorbeeld een overvloed aan heerlijk eten en aan sieraden hebben, maar onze maag heeft een beperkte inhoud en ons lichaam kan maar een beperkt aantal sieraden dragen. Ten slotte is daar de dood en de eeuwigheid. Als dan de ziel erbij ingeboet is, zal er een eeuwig wee op het korte aardse genot volgen.

De ziel van een mens is het kostbaarste bezit dat hij heeft. Als hij die voor eeuwig verliest, is er geen enkel ruilmiddel dat hem uit de eeuwige pijn bevrijdt. De Heer wijst met deze woorden op het belang van de ziel. Daar moeten de mensen zich zorgen over maken en niet over het tijdelijke genot van de wereld.

De Heer Jezus plaatst het belang van de ziel in het licht van Zijn spoedige komst als de Zoon des mensen om ieder te vergelden naar zijn werken. Hij zal ook niet alleen komen, maar Zijn engelen zullen Hem vergezellen, terwijl Hij omgeven is door de heerlijkheid van Zijn Vader. Alles straalt majesteit en luister uit. Wie daaraan voorbijgaat en niet nu al in het geloof buigt voor die toekomstige majesteit, doet zijn ziel geweld aan.

Na deze ernstige woorden heeft Hij een bemoediging voor enkele van Zijn discipelen. Dit blijken Petrus en Jakobus en Johannes te zijn. Zij zullen met eigen ogen de Zoon des mensen in Zijn koninkrijk zien komen, voordat zij sterven. Ze zullen het heel spoedig zien, want de Heer doelt met deze woorden op het tafereel dat we in het volgende gedeelte hebben, de verheerlijking op de berg. Door wat ze daar zullen zien, zullen ze bemoedigd worden om hun dienst voor Hem te doen, hoe groot de tegenstand ook is.

Mattheüs 17

De verheerlijking op de berg | *verzen 1-3*

1 En na zes dagen nam Jezus Petrus, Jakobus en zijn broer Johannes mee en bracht hen afzonderlijk op een hoge berg. 2 En Hij werd in hun bijzijn van gedaante veranderd; en Zijn gezicht straalde als de zon en Zijn kleren werden wit als het licht. 3 En zie, hun verschenen Mozes en Elia, die met Hem spraken.

De Heer Jezus neemt Petrus, Jakobus en Johannes mee op een hoge berg. Deze drie discipelen zijn de "sommigen" van het vorige vers (Mt 16:28) van wie Hij zei dat zij "de dood geenszins zullen smaken voordat zij de Zoon des mensen hebben zien komen in Zijn koninkrijk". In het tafereel dat volgt, krijgen zij er een voorsmaak van wat het zal zijn als de Zoon des mensen in Zijn koninkrijk komt.

Deze gebeurtenis wordt ingeleid met de woorden "na zes dagen". Zes dagen is de periode van de gewone arbeidsduur van de mens hier beneden (Ex 20:9). Als de periode van de werkzaamheid van de mens is afgelopen, komt de zevende dag, de dag van rust. De sabbat, de zevende dag, is een beeld van de rust van het vrederijk. Daarvan geeft de verheerlijking op de berg een indruk en die mogen deze discipelen meebelevén. Van dat rijk is de Heer Jezus het stralende middelpunt. Alle aandacht gaat naar Hem uit.

In het bijzijn van de drie discipelen wordt Hij van gedaante veranderd. De Mens Die uiterlijk in niets van andere mensen te onderscheiden is, Die voor het natuurlijk oog geen "gestalte of glorie" had (Jh 53:2), krijgt een ander, indrukwekkend, glorieus uiterlijk. Zijn gezicht straalt als de zon. De zon is het beeld van de hoogste heerschappij en heeft heerschappij over de dag (Gn 1:16). Zo zal Hij stralen in het vrederijk, waarover Hij als de Zon der gerechtigheid zal opgaan (Mt 4:2).

Dan zal ten volle werkelijkheid worden wat Zacharia profeteerde, toen hij sprak over "de Opgang uit de hoogte" Die de voeten van Zijn volk zal richten op de weg van de vrede (Lk 1:78-79). Dat Zijn kleding wit wordt als het licht, wijst erop dat al de werken van Zijn heerschappij tijdens Zijn hele regering volmaakt rein en vlekkeloos zullen zijn. Hij zal op volkomen doorzichtige wijze het recht uitoefenen.

Petrus heeft dat later allemaal begrepen. Hij schrijft in zijn tweede brief dat hij en de beide andere discipelen “*de kracht en komst van onze Heer Jezus bekendgemaakt*” hebben als “*ooggetuigen van Zijn majesteit*”. Hij schrijft er ook over hoe zij hebben meegemaakt dat de Heer Jezus van God de Vader “*eer en heerlijkheid*” ontving “*toen van de luisterrijke heerlijkheid zo’n stem tot Hem kwam: ‘Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden’*”. Dit vond allemaal plaats toen zij “*met Hem op de heilige berg waren*” (2Pt 1:16-18).

Terwijl zij met Hem op de berg zijn, verschijnen Mozes en Elia aan hen. Ze verschijnen niet aan de Heer Jezus, want voor Hem zijn zij nooit verborgen geweest. Zij zijn altijd voor Zijn aangezicht. Mozes en Elia vertegenwoordigen de twee pilaren waarop het Joodse stelsel rust. Mozes is de stichter van het volk in verbinding met de wet. Elia is de hersteller van de relatie tussen God en het volk in verbinding met de wet. De discipelen hebben er geen moeite mee hen te herkennen. Ook zien we hier dat in de opstanding het onderscheid tussen personen gehandhaafd blijft, hoewel de aardse verhoudingen voorbij zijn.

De beide mannen spreken met de Heer Jezus. Uit het *evangelie naar Lukas* weten we dat ze met Hem spreken over de weg die Hij moet gaan om tot het vrederijk, waarvan ze hier een voorsmaak genieten, te komen (Lk 9:31).

Getuigenis van de Vader | verzen 4-5

4 Petrus nu antwoordde en zei tot Jezus: Heer, het is goed dat wij hier zijn; als U wilt, zal ik hier drie tenten maken, voor U een, voor Mozes een en voor Elia een. 5 Terwijl hij nog sprak, zie, een lichtende wolk overschaduwde hen; en zie, een stem uit de wolk, die zei: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen gevonden heb, hoort Hem.

Petrus begrijpt hier nog niet veel van de heerlijkheid van de Heer Jezus. In zijn enthousiasme stelt hij voor om drie tenten te maken voor de drie door hem zeer hoog geachte personen. Daarmee doet hij zeer tekort aan de heerlijkheid van Christus. Hij noemt de Heer wel als eerste, maar hij plaatst Hem toch op gelijke hoogte met Mozes en Elia. Hij ziet hen alle drie als mensen door wie God heeft gesproken, zonder te beseffen dat de Heer Jezus de God van Mozes en Elia is.

Petrus plaatst zichzelf ook te hoog door erover te spreken dat het goed is dat “wij” hier zijn. Hoe begrijpelijk het ook is dat hij dit tafereel wil vasthouden, geven zijn woorden ook aan dat hij alleen aan zichzelf en niet aan de andere discipelen denkt. Het geeft bovenal aan dat hij geen oog heeft voor het werk dat de Heer Jezus nog moest volbrengen. Daarover heeft de Heer wel gesproken, maar dat staat Petrus niet voor de aandacht.

Dan klinkt de stem van de Vader, Die aan alle misverstanden van Petrus een eind maakt. De Vader geeft er getuigenis van dat Christus Zijn geliefde Zoon is en dat Hij in Hem welbehagen gevonden heeft. God heeft ook welbehagen in mensen die Zijn wil doen. Mensen schieten echter altijd tekort. De Zoon is de Persoon in Wie Hij altijd welbehagen heeft. De Zoon is de volkomen uitdrukking van de Vader. In alles wat Hij doet en zegt, beantwoordt Hij volledig aan Wie de Vader is. Daarom is Hij de Enige naar Wie geluisterd moet worden. De enige reden om naar Mozes en Elia te luisteren als zij spreken, is omdat zij de woorden van de Zoon doorgeven.

De stem van de Vader komt uit de “lichtende wolk” die hen overschaduwde. De lichtende wolk is dezelfde die altijd boven de tabernakel aanwezig was. Het is de wolk van de heerlijkheid van God, door de rabbijnen ook wel ‘Sjechina’ genoemd, het symbool van Gods woonplaats. De genade kan Mozes en Elia in dezelfde heerlijkheid plaatsen als die van de Zoon van God en hen met Hem verbinden. Als de onwetende mens, in zijn onwetendheid, deze drie personen naast elkaar wil plaatsen alsof ze in zichzelf eenzelfde recht hebben op het hart van de gelovige, dan is het nodig dat de Vader direct opkomt voor de rechten van Zijn Zoon.

Niemand dan Jezus alleen | *verzen 6-8*

6 En toen de discipelen dit hoorden, vielen zij op hun gezicht en werden zeer bang. 7 En Jezus kwam bij hen, raakte hen aan en zei: Staat op en weest niet bang. 8 Toen zij nu hun ogen opsloegen, zagen zij niemand dan Jezus alleen.

Als de drie discipelen de stem van de Vader horen, Die het welbehagen in Zijn Zoon uitspreekt, vallen ze op hun gezicht. Dat is echter meer uit angst dan om te aanbidden. Ze zijn nog te zeer verbonden aan de aardse

heerlijkheid om de hemelse te kunnen waarderen. Dan komt de Heer bij hen. Hij, voor Wie deze stem gewoon is, bemoedigt hen, zoals Hij altijd deed toen Hij op aarde was, en zegt: *“Weest niet bang.”* Hij, Die het welbehagen van de Vader is, is bij hen. Waarom zouden ze dan bang zijn?

Als de discipelen hun ogen weer opslaan, zijn Mozes en Elia weg. Ze zien niemand anders *“dan Jezus alleen”*. Dat is het doel dat God ook met ons leven heeft. Hij wil elke steun van en waardering voor mensen van ons wegnemen, opdat we aan de Zoon alleen genoeg hebben. De eer die Zijn Zoon toekomt, kan niet met anderen worden gedeeld. Christus heeft recht op onze ongedeelde bewondering en dienst. We mogen wel bidden dat God ons een onverdeeld hart geeft (*Ps 86:11*).

De komst van Elia | *verzen 9-13*

9 En terwijl zij van de berg afdaalden, gebod Jezus hun aldus: Zegt aan niemand het gezicht, voordat de Zoon des mensen uit [de] doden is opgewekt. 10 En de discipelen vroegen Hem aldus: Waarom zeggen de schriftgeleerden dan dat eerst Elia moet komen? 11 Hij nu antwoordde en zei: 12 Elia komt wel eerst en zal alles herstellen; Ik zeg u echter dat Elia al gekomen is, en zij hebben hem niet erkend, maar aan hem gedaan alles wat zij wilden; zo zal ook de Zoon des mensen door hen lijden. 13 Toen beseften de discipelen dat Hij tot hen over Johannes de dooper had gesproken.

Na het moment van heerlijkheid op de berg dalen de Heer en Zijn discipelen de berg weer af. De Heer is Zich bewust van het welbehagen van de Vader. Hij is de Zoon van de liefde van de Vader aan Wie alle heerlijkheid toekomt. Hij neemt bewust afstand van de heerlijkheid die Hem toekomt. Hij zal die krijgen, maar eerst moet Hij door de dood. De heerlijkheid van God, de vervulling van de Schriften en de zegen voor schepselen en de schepping hangen af van Zijn dood.

Door de berg weer af te dalen toont Hij dat Hij de ware Hebreeuwse slaaf is, die zei: *“Ik heb mijn meester, mijn vrouw en mijn kinderen lief, ik wil niet als vrij [man] vertrekken”* (*Ex 21:5*). Hij had als vrij man kunnen weggaan, omdat Hij de Vader in alles had geëerd, maar Hij koos ervoor om af te dalen en naar Jeruzalem, naar het kruis, te gaan. Vanwege Zijn liefde voor Zijn Vader, voor Zijn gemeente en voor al Gods kinderen

wilde Hij niet in de heerlijkheid op de berg blijven, hoezeer Hij dat persoonlijk ook waard was. Was Hij op de berg gebleven, dan was de wil van de Vader niet volkomen volbracht en was Hij als Mens in de hemel altijd alleen gebleven.

Als ze de berg weer afdalen, gebiedt de Heer hun dat ze "het gezicht" dat zij op de berg hebben gezien aan niemand zullen vertellen. Dat mogen ze pas doen na Zijn opstanding. Dan zullen ze de Heilige Geest ontvangen en dan pas kan de inhoud en de draagwijdte van het gezicht worden begrepen. Het zou geen zin hebben hierover nu aan anderen iets te vertellen, want het zou niet begrepen worden.

Voor de geest van de discipelen rijst een moeilijkheid op die verband houdt met het gezicht dat ze zojuist van de toekomstige heerlijkheid van de Messias hebben gezien. Die moeilijkheid wordt veroorzaakt door de leer van de schriftgeleerden betreffende Elia. Elia, zo zeggen dezen, moet komen vóór de komst van de Messias, een gedachte die wordt ontleend aan een uitspraak van de profeet Maleachi (*Ml 4:5*). 'Waarom', zo vragen ze de Heer, 'zeggen de schriftgeleerden dat Elia eerst moet komen, dat wil zeggen vóór de openbaring van de Messias, terwijl wij hebben gezien dat U de Messias bent, zonder dat Elia gekomen is?' De Heer gaat op hun vraag in, Hij neemt die serieus. Zo doet Hij ook met onze vragen.

De Heer antwoordt dat Elia zeker eerst komt. Daarin hebben de schriftgeleerden gelijk. Hij bevestigt de woorden van de profetie. Tegelijk voegt Hij er nog aan toe dat Elia alle dingen weer zal herstellen. De uitwerking van de komst van Elia is het herstel van alle dingen. Ook de Zoon des mensen moet nog komen, dat wil zeggen in heerlijkheid. Over die komst in heerlijkheid spreekt de Heer.

Maar voordat Hij op die manier zal komen, is het nodig dat Hij aan het volk wordt voorgesteld als de beloofde Messias om te zien of het volk Hem zal aannemen. Hij is nu in vernedering tot Zijn volk gekomen, om het op de proef te stellen. Het resultaat daarvan is dat Hij verworpen wordt, zoals God heeft voorzien in de profeten. Omdat Johannes de doper is gekomen in de geest en de kracht van Elia (*Lk 1:17*), kan de Heer Jezus zeggen dat Elia al gekomen is. Maar ook Johannes als Zijn voorloper (*Js 40:3-5; Ml 3:1; niet: Ml 4:5-6*) is verworpen.

Na deze uitleg begrijpen de discipelen dat in Johannes de dooper Elia al was gekomen, maar dat het volk als geheel niet naar zijn boodschap heeft geluisterd en dus niet klaarstond voor de ontvangst van de Messias.

Een maanzieke jongen genezen | verzen 14-18

14 En toen zij bij de menigte kwamen, kwam een mens naar Hem toe die voor Hem op de knieën viel en zei: 15 Heer, erbarm U over mijn zoon, want hij is maanziek en heeft veel te lijden, want dikwijls valt hij in het vuur en dikwijls in het water. 16 En ik heb hem bij Uw discipelen gebracht en zij hebben hem niet kunnen genezen. 17 Jezus nu antwoordde en zei: O ongelovig en verdraaid geslacht, hoe lang zal Ik nog bij u zijn? Hoe lang zal Ik u nog verdragen? Brengt hem Mij hier. 18 En Jezus bestrafte hem, en de demon ging van hem uit, en het kind was genezen van dat uur af.

Na het hoogtepunt op de berg van de verheerlijking komen de Heer en de drie discipelen weer onderaan de berg. Daar komt iemand naar Hem toe die voor Hem op de knieën valt. Het is iemand die in nood is. De ervaring van de heerlijkheid was maar een kort gebeuren. De werkelijkheid van het leven dient zich weer aan. Zo gaat het ook in het leven van gelovigen. Ze hebben hun bijzondere momenten van dicht bij de Heer zijn, bijvoorbeeld in samenkomsten. Maar als de bijeenkomst is afgelopen, worden ze weer geconfronteerd met de realiteit van elke dag.

De man vraagt de Heer Zich te erbarmen over zijn zoon. Deze is maanziek, een ziekte die kan worden vergeleken met epilepsie, een ziekte waarbij iemand plotseling neervalt. De jongen heeft deze ziekte in ernstige mate en lijdt daardoor veel, want hij valt dikwijls in het vuur en dikwijls in het water. Hij valt in de meest uiteenlopende situaties neer.

Omdat de Heer er niet was, heeft de man zijn zoon bij Zijn discipelen gebracht ("Uw discipelen"). Hij verwachtte dat zij hem wel zouden kunnen helpen, omdat zij Zijn discipelen zijn en verondersteld werden te doen wat Hij deed. Maar de discipelen faalden. Hier wordt een ander kenmerk van het ongeloof van de mens gezien, zelfs van de gelovige, namelijk de onbekwaamheid om gebruik te maken van de macht die

om zo te zeggen in de Heer tot zijn beschikking staat. Er is meer geloof in de man die zijn kind brengt dan in de discipelen, want het gevoel van de nood bracht hem daarheen waar redding te vinden is.

Als de Heer erbij komt, verandert gelukkig alles. Voordat Hij ten gunste van de vader handelt, verwijt Hij eerst Zijn discipelen hun ongeloof. Hetzelfde woord dat het ongeloof van de discipelen veroordeelt, roept de bedroefde vader tot het genot van de zegen. De Heer zegt de man dat hij zijn zoon bij Hem moet brengen. Om Zijn macht te kunnen genieten moeten we met Hem in gemeenschap zijn door de praktische werking van het geloof. Dit geloof laten we zien als we werkelijk met onze nood bij Hem komen. Als we dat doen, zullen we meemaken dat Hij de macht van de vijand tenietdoet en voorziet in de nood.

Zolang deze bedeling van geloof voortduurt, blijft Christus nooit in gebreke om het persoonlijk geloof met zegen te beantwoorden. Dat is zelfs dan, als Zijn discipelen Hem niet kunnen verheerlijken omdat bij hen daadwerkelijk geloof ontbreekt. In overeenstemming met zijn geloof in Christus krijgt de vader zijn kind genezen terug.

Oorzaak van falen | *verzen 19-21*

*19 Toen kwamen de discipelen tot Jezus afzonderlijk en zeiden: Waarom konden wij hem niet uitdrijven? 20 Hij nu zei tot hen: Vanwege uw kleingeloof; want voorwaar, Ik zeg u: als u een geloof hebt als een mosterdzaad, zult u tot deze berg zeggen: Verplaats u van hier daarheen, en hij zal zich verplaatsen; en niets zal u onmogelijk zijn. [21]**

De discipelen gaan naar de Heer toe om Hem te vragen naar de oorzaak van hun falen om de maanzieke jongen te genezen. Dat is een goede zaak. Zo zullen we allen eens voor de rechterstoel van Christus staan. Dan zal Hij aangeven waardoor het is gekomen dat er in ons leven bij bepaalde gelegenheden geen geloof was om in Zijn Naam iets te doen. Het is ook goed om nu al die plaats voor Hem in te nemen, zodat Hij kan aanwijzen waar bij ons de fout zit.

* Vers 21 is als niet-authentiek weggelaten.

Het antwoord aan Zijn discipelen maakt duidelijk wat het probleem is. Het gaat om geloof, dat wil zeggen om vertrouwen op God, dat voor Hem niets onmogelijk is. Geloof ik dat? De geringste werkzaamheid van het geloof in het hart is voldoende voor de tegenwoordige moeilijkheden. Voor het geloof zal de macht van de wereld, of welke andere gevestigde macht ook, die door “*deze berg*” wordt voorgesteld, verdwijnen.

Tweede aankondiging van het lijden | *verzen 22-23*

22 Terwijl zij nu in Galiléa [om Hem] samendrongen, zei Jezus tot hen: De Zoon des mensen zal overgeleverd worden in handen van mensen 23 en zij zullen Hem doden, en op de derde dag zal Hij worden opgewekt. En zij werden zeer bedroefd.

De faam van de Heer bezorgt Hem een grote aanhang. Velen dringen om Hem samen. Hij wil echter niet vanwege Zijn wonderen worden geëerd, maar om Wie Hij is. Daarom spreekt Hij voor de tweede keer over Zijn lijden, dood en opstanding. In de eerste aankondiging daarvan spreekt Hij erover wat de Joden Hem zullen aandoen (*Mt 16:21*). Hier spreekt Hij erover wat “*de mensen*” (de volken) Hem, de Zoon des mensen, zullen aandoen.

Zijn mededeling over Zijn lijden veroorzaakt droefheid bij Zijn discipelen. Het toont hun liefde voor Hem. Maar uit hun droefheid blijkt ook dat zij alleen aan Zijn dood denken en niet aan Zijn opstanding. De opstanding kunnen ze niet begrijpen en daarom gaan ze daaraan voorbij.

De tempelbelasting | *verzen 24-27*

24 Toen zij nu in Kapernaüm gekomen waren, kwamen de ontvangers van de didrachmen naar Petrus toe en zeiden: Betaalt Uw meester <de> didrachmen niet? Hij zei: Jawel. 25 En toen hij in het huis was gekomen, was Jezus hem vóór en zei: Wat denk je, Simon, van wie heffen de koningen van de aarde tol of belasting: van hun zonen of van de vreemden? 26 Toen hij nu zei: Van de vreemden, zei Jezus tot hem: Dan zijn de zonen vrij. 27 Opdat wij hun echter geen aanstoot geven, ga naar zee, werp een vishaak uit en neem de eerste

vis die bovenkomt, en als je zijn bek opendoet, zul je een stater vinden; neem die en geef hem hun voor Mij en jou.

Als ze in Kapernaüm komen, wordt Petrus overvallen door een vraag van *“de ontvangers van de didrachmen”*, dat is de jaarlijkse tempelbelasting. Zij vragen hem of zijn Meester die wel betaalt. Omdat hij zijn Meester kent als een goede Jood, antwoordt Petrus bevestigend, zonder Hem te vragen. Hij is de heerlijkheid die hij op de berg heeft gezien en de openbaring die de Vader hem heeft gedaan, vergeten en weer afgedaald tot het gewone peil van zijn eigen gedachten.

De Heer weet wat Petrus heeft gezegd tegen de ontvangers. Hij is immers de Alwetende. Als Petrus in het huis komt waar Hij is, lijkt hij Hem ernaar te willen vragen. De Heer is hem echter vóór en heeft een vraag voor hem. De vraag gaat over het heffen van belasting door de koningen van de aarde. Het is een vraag over het alledaagse leven en gaat erover van wie de koningen belasting heffen. Heffen ze belasting van hun zonen of van de vreemden, dus van hen die niet tot hun familie behoren? Met Zijn vraag zegt de Heer Jezus dat Hij de Koning van de aarde is en dat Hij Zijn discipelen als zonen van Zijn rijk beziet.

Petrus geeft het goede antwoord en dat is dat de koningen van de aarde belasting heffen van de vreemden. Daarop zegt de Heer tegen hem dat de zonen van koningen inderdaad vrij zijn van het betalen van belasting. Hij, als de Koning van Zijn rijk, en de discipelen, als de zonen van Zijn koninkrijk, zouden dus vrij zijn van het betalen van belasting. Maar omdat de tijd van de vestiging van het koninkrijk nog niet is gekomen, betaalt Hij. Dat doet Hij om aanstoot te voorkomen. Hoewel Hij de Zoon van God is, blijft Hij in geduldige goedheid Zijn nederige plaats als Jood innemen en onderwerpt Hij Zich aan de geldende inzettingen.

Door een opmerkelijk wonder zorgt Hij voor het juiste bedrag. Daarvoor moet Petrus aan het werk. Hij moet naar de zee om daar een vishaak uit te werpen. Dan zal er een vis bovenkomen met een stater in zijn bek. Die stater is niet direct zichtbaar, maar Petrus zal die vinden als hij de bek opendoet van de eerste vis die bovenkomt. Die stater is het bedrag dat nodig is om de tempelbelasting te betalen. Behalve de Alwetende is Christus ook de Almachtige Die alles kan doen, Die ervoor zorgt dat een vis het juiste bedrag brengt.

Petrus krijgt de opdracht om die stater te geven aan de ontvangers van de tempelbelasting *“voor Mij en jou”*. In het betalen van de belasting, dat wil zeggen in het erkennen van de nog geldende verhoudingen onder Gods volk, verbindt de Heer Petrus met Zichzelf. Hij staat voorop, maar Hij verbindt hem met Zich. Daarin zien we de wijze waarop zonen van het koninkrijk in deze tijd met Hem verbonden zijn. Zij zijn met Hem verbonden in het koninkrijk zoals dat nu op aarde aanwezig is, dat is in een verborgen vorm.

Tevens zien we in wat de Heer zegt ook onderscheid. Hij zegt niet *‘voor ons’*. Er blijft onderscheid tussen Hem en de Zijnen als Hij zegt *“voor Mij en jou”*. Hij is de Koning, de Zijnen zijn de zonen. Ditzelfde onderscheid zien we in de boodschap die de Heer na Zijn opstanding via Maria voor Zijn discipelen heeft. Hij laat niet zeggen: *‘Ik vaar op naar onze Vader en naar onze God’*, maar: *“Ik vaar op naar Mijn Vader en uw Vader en [naar] Mijn God en uw God”* (Jh 20:17).

Mattheüs 18

Worden als een kind | verzen 1-5

1 Op dat uur kwamen de discipelen bij Jezus en zeiden: Wie is toch de grootste in het koninkrijk der hemelen? 2 En Hij riep een kind bij Zich, plaatste het in hun midden 3 en zei: Voorwaar, Ik zeg u: als u niet verandert en wordt als de kinderen, zult u het koninkrijk der hemelen geenszins binnengaan. 4 Wie dan zichzelf zal vernederen als dit kind, die is de grootste in het koninkrijk der hemelen; 5 en wie één zo'n kind ontvangt in Mijn Naam, ontvangt Mij.

De Heer spreekt in dit hoofdstuk over twee onderwerpen die we ook in *hoofdstuk 16* vinden: het koninkrijk en de gemeente. Dit hoofdstuk sluit dan ook op *hoofdstuk 16* aan. We leren hier de praktische betekenis van het koninkrijk en van de gemeente.

De Heer heeft zojuist verklaard dat Zijn discipelen zonen van het koninkrijk zijn (*Mt 17:26-27*). Dat houdt hun gedachten blijkbaar nog bezig, want ze stellen Hem daar een vraag over. Terwijl het hun erom gaat wie de grootste is, maakt de Heer duidelijk dat in het koninkrijk alleen het kleine telt.

Het eerste kenmerk dat past bij het koninkrijk, is dat van een kind. Kinderen zijn zwak en onbekwaam om hun rechten te handhaven tegenover een wereld die hen over het hoofd ziet, voor wie zij niet in tel zijn. Bij kinderen zien we de geest van afhankelijkheid en nederigheid. De Heer roept een kind bij Zich. Het kind komt zonder enige vrees tot Hem en de mannen die bij Hem zijn. Het ziet alleen de Heer. Hij plaatst het kind in het midden van de mannen. Hij wil dat ze dit kind allemaal goed zien.

Als het kind daar zo in hun midden staat en ze kijken naar hem, horen ze de stem van hun Meester, Die zegt dat ze moeten veranderen en worden als de kinderen. Veranderen ze niet en worden ze niet als de kinderen, dan is het zeker dat ze het koninkrijk der hemelen niet zullen binnengaan. Tijdens de afwezigheid van hun verworpen Heer is de geest die kinderen kenmerkt, de geest die Zijn volgelingen past.

Het worden als een kind heeft gevolgen voor de positie in het koninkrijk naar de beoordeling van de Heer. Het grote voorbeeld van verne-

dering is Hij Zelf. We lezen van Hem dat Hij Zichzelf heeft vernederd (Fp 2:8). Hij is de grootste in het koninkrijk der hemelen. Met het voorbeeld van het kind voor ogen zegt Hij Zijn discipelen dat ze allemaal hun best moeten doen om de grootste te zijn. Er kan er maar één de grootste zijn.

Het is ermee als met wat Paulus zegt over het behalen van een prijs in een wedstrijd. De prijs kan maar door één deelnemer aan de wedstrijd in ontvangst worden genomen: de winnaar. Maar waar het Paulus bij het gebruik van die vergelijking om te doen is, horen we in zijn aansporing. Hij zegt dat ieder zó moet lopen, dat hij de prijs verkrijgt (1Ko 9:24).

Maar er is bij het worden als een kind nog meer aan verbonden dan alleen een positie in het koninkrijk. De Heer zegt dat wie één zo'n kind ontvangt in Zijn Naam, Hem ontvangt. Dat betekent dat Hij Zich met volgelingen vereenzelvigt die de gezindheid van een kind openbaren, want dat is Zijn gezindheid. Hij komt niet op voor Zijn rechten en is niet in tel. Hij is afhankelijk en nederig.

Aanleidingen tot vallen | verzen 6-9

6 Wie echter een van deze kleinen die in Mij geloven, een aanleiding tot vallen is, het zou nuttig voor hem zijn dat een molensteen om zijn hals werd gehangen en hij in de diepte van de zee zou zinken. 7 Wee de wereld vanwege de aanleidingen tot vallen! Want het is noodzakelijk dat de aanleidingen tot vallen komen; wee eventwel die mens door wie de aanleiding tot vallen komt! 8 Als nu uw hand of uw voet u een aanleiding tot vallen is, hak die af en werp die van u; het is beter voor u verminkt of kreupel het leven in te gaan, dan met twee handen of twee voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden. 9 En als uw oog u een aanleiding tot vallen is, trek het uit en werp het van u; het is beter voor u met één oog het leven in te gaan, dan met twee ogen in de hel van het vuur geworpen te worden.

De Heer laat een ernstige waarschuwing horen voor hen die het vertrouwen schokken dat “deze kleinen”, die in Hem geloven, hebben in Christus en in God. Met “deze kleinen” worden hier niet de kinderen bedoeld, maar de volgelingen van Hem met de kenmerken van kinderen. “Een aanleiding tot vallen” is alles wat hun vertrouwen kan schok-

ken. De ernst van de straf maakt wel duidelijk hoe na de kleinen de Heer Jezus aan het hart liggen en hoe ver zij die zulke kleinen tot vallen willen brengen van Zijn hart verwijderd zijn. Bij een dergelijk vreselijk mens hoort een vreselijke straf die als bijkomend effect heeft dat het onmogelijk is dat hij nog een keer een dergelijke vreselijke daad zou kunnen plegen.

Dan spreekt de Heer het *"wee"* uit over de wereld waarover vele aanleidingen tot vallen zullen komen. Die aanleidingen tot vallen zijn noodzakelijk, want ze maken duidelijk wat er in de wereld is. De wereld is hier de samenvatting van het boze dat erop gericht is de kleinen tot vallen te brengen. De mens door wie de aanleiding tot vallen komt, is de antichrist, de mens van de zonde. In hem is de zonde van de wereld als het ware samengebald en zijn enige doel is de mens van God weg te voeren. Over de wereld en over die mens wordt het 'wee' uitgesproken. Zij zullen hun rechtvaardige oordeel niet ontgaan.

De indringende waarschuwing met het oog op de aanleidingen tot vallen is ook belangrijk voor de discipel. Hij zal er mee in aanraking komen. Hij kan zomaar in verleiding komen iets te doen (*"uw hand"*) of ergens heen te gaan (*"uw voet"*) omdat de verleider hem iets moois voorspiegelt. Een zondige daad of een zondige weg moet ten koste van alles worden voorkomen. Daarom moet de discipel zonder pardon hand of voet afhakken, dat wil zeggen radicaal 'nee' zeggen tegen de aanleiding tot vallen, 'nee' zeggen tegen de verleiding om een zondige daad te begaan of een zondige weg te bewandelen, wat het ook zou kosten. 'Ja' zeggen zal oneindig veel meer kosten.

Hetzelfde geldt voor het oog. Het is van levensbelang het oog in toom te houden en het niet de kans te geven naar iets te kijken wat tot zonde zou voeren. Bij Eva was het oog de aanleiding tot vallen. De duivel wees haar op de boom waarvan God de mens verboden had te eten. Het lukte de duivel daarbij om Eva naar de boom te laten kijken op *zijn* manier en bij haar de begeerte te wekken ervan te eten. Ze rukte haar oog niet uit, maar nam en at, met alle vreselijke gevolgen van dien (*Gn 3:1-7*). Daarom moeten we goed bedenken dat het verlies van wat in dit leven het kostbaarste voor de discipel is, niets is vergeleken bij de verschrikkingen van het eeuwige vuur in de andere wereld.

Gelijkenis van het verloren schaap | verzen 10-14

10 Let erop dat u niet een van deze kleinen veracht; want Ik zeg u, dat hun engelen in [de] hemelen altijd het aangezicht zien van Mijn Vader Die in [de] hemelen is. [11] 12 Wat denkt u? Als een mens honderd schapen heeft en één daarvan is afgedwaald, zal hij niet de negenennegentig op de bergen laten en het afgedwaalde gaan zoeken? 13 En als het gebeurt dat hij het vindt, voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich meer verblijdt over dit dan over de negenennegentig die niet afgedwaald zijn geweest. 14 Zo is het niet [de] wil bij uw Vader Die in [de] hemelen is, dat een van deze kleinen verloren gaat.*

De Heer bedoelt hier met “deze kleinen” Zijn discipelen en niet kleine kinderen. Hij heeft in de verzen 6 en 10 niet over kinderen gesproken, maar over ‘kleinen’. ‘Klein’ ziet in dit verband niet op leeftijd of lichaamslengte, maar heeft de betekenis van ‘gering’ of ‘ootmoedig’ en wijst op ‘klein van zichzelf denken’. De engelen zijn hier de hemelse wezens die deze kleinen permanent voor de Vader vertegenwoordigen, ofwel hun bestaan onder de aandacht van de Vader brengen.

Wat de Heer hier zegt, heeft aanleiding gegeven tot de gedachte dat ieder kind een ‘beschermengel’ heeft. Het is zeker waar dat kinderen de speciale aandacht van de Vader hebben. Uit *Mattheüs 2:13,19* kan zelfs worden opgemaakt dat de Heer Zelf als Kind de bescherming van een engel genoot. Maar het genieten van een speciale zorg betekent nog niet dat ieder kind of ieder mens een speciale engel bij zich heeft om hem te beschermen.

Als er al sprake is van bescherming in dit gedeelte, is dat de bescherming van de kant van de Vader en niet van de engelen. De kleinen mogen dan op aarde veracht zijn, maar hemelse vertegenwoordigers van deze kleinen zijn permanent in de onmiddellijke tegenwoordigheid van God, de Vader. Daaraan ontlenen engelen dan ook het gezag van hun dienst. Hun dienst geldt de kleinen (*Hb 1:14*).

De Heer vergelijkt de zorg van de Vader voor de kleinen met de zorg van de herder voor een schaap dat van de kudde is afgedwaald. Met

* Vers 11 is als niet-authentiek weggelaten.

dit beeld wil Hij duidelijk maken dat er in het koninkrijk ook zorg voor elkaar behoort te zijn. Gaat onze zorg uit naar hen die afdwalen? Zoeken we ze op? De herder gaat het schaap achterna totdat hij het heeft gevonden. Als hij het heeft gevonden, geeft dat de herder grote vreugde. Voor dit schaap heeft hij zich ingezet. De andere schapen hadden deze zorg niet nodig.

De Heer besluit Zijn onderwijs aan Zijn discipelen over het koninkrijk en kinderen met de conclusie dat hun Vader Die in de hemelen is, niet wil dat een van de kleinen, de geringen, zij die niet in tel zijn, verloren gaat. In die wil moeten discipelen leren delen en zich inzetten om het afgedwaalde terug te brengen.

Gemeentelijke tucht | *verzen 15-20*

15 Als nu uw broeder <tegen u> zondigt, ga heen, overtuig hem tussen u en hem alleen; 16 als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen. Als hij echter niet luistert, neem nog één of twee met u mee, opdat door [de] mond van twee of drie getuigen elk woord vaststaat. 17 Als hij echter hun geen gehoor geeft, zeg het aan de gemeente; als hij echter ook de gemeente geen gehoor geeft, laat hij voor u zijn als de heiden en de tollenaar. 18 Voorwaar, Ik zeg u: alles wat u zult binden op de aarde, zal gebonden zijn in [de] hemel; en alles wat u zult ontbinden op de aarde, zal in [de] hemel ontbonden zijn. 19 <Voorwaar,> Ik zeg u tevens, dat als twee van u overeenstemmen op de aarde over enige zaak die zij maar zouden vragen, het hun ten deel zal vallen van Mijn Vader Die in [de] hemelen is. 20 Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in hun midden.

Het gedeelte van de *verzen 1-14* handelt over een kleine en het koninkrijk. Het gedeelte van de *verzen 15-20* gaat over een broeder en de gemeente. Evenals een kleine kan afdwalen, kan ook een broeder afdwalen. Evenals een afgedwaalde kleine moet worden teruggebracht bij de kudde, moet een afgedwaalde broeder worden gewonnen.

Als een broeder afdwaalt door tegen een andere broeder te zondigen, moet de broeder tegen wie hij zondigde eenzelfde geest van zachtmoedigheid openbaren als de Heer bij een kleine veronderstelde. Hij moet niet gaan zitten wachten tot de ander hem zijn zonde komt belijden. Hij

moet er zelf heen gaan en de broeder overtuigen van het verkeerde dat hij heeft gedaan en zo hem zien te winnen. Hij moet alleen gaan. Niemand mag ervan weten. Als de broeder luistert en zijn zonde belijdt, is de broeder gewonnen. Niemand weet ervan en hoeft het ook nooit te weten, want het is beleden en dus weg.

Het kan echter gebeuren dat de broeder niet luistert. Dan moet hij nog één of twee broeders meenemen en de ander opzoeken. Zo zijn er twee of drie getuigen van het gesprek dat dan plaatsvindt. Het is de bedoeling dat de broeder in het bijzijn van één of twee getuigen alsnog overtuigd wordt van de zonde die hij heeft gedaan. Als hij overtuigd wordt en belijdt, is de broeder ook gewonnen.

Mocht hij echter niet luisteren, dan moet er verslag worden gedaan aan de gemeente. Het is wel noodzakelijk dat het verslag wordt gedaan door twee of drie getuigen, want alleen dan is het verslag voor de gemeente aanvaardbaar. Op grond van het verslag wordt de broeder voor de derde keer bezocht, dit keer door een afvaardiging van de gemeente. Als hij ook niet naar de gemeente luistert, is de zaak afgedaan voor hem tegen wie gezondigd is. Voor hem is de broeder geen broeder meer, maar is hij als de heiden en de tollenaar met wie hij niet kan omgaan.

Het is duidelijk dat de gemeente de zaak niet op zijn beloop kan laten. Misschien dat er nog enkele pogingen gedaan kunnen worden om de dwalende broeder tot inkeer te brengen. Als hij ondanks alle liefdevolle pogingen om hem te winnen blijft volharden in zijn zonde, heeft de gemeente de verantwoordelijkheid en de bevoegdheid de zonde op zo iemand te binden. Hij moet dan als een boze worden beschouwd en uit het midden van de gemeente worden weggedaan (1Ko 5:13). Deze allerlaatste handeling van de gemeente bezegelt dat elke poging om de dwalende broeder te winnen, heeft gefaald.

Met het binden van de zonde op de persoon wordt de persoon aan de Heer overgegeven met het gebed dat Hij alsnog inkeer zal geven. De Heer Jezus wijst daar ook op als Hij vervolgens zegt dat de gemeente ook kan ontbinden, dat is de zonde losmaken van de persoon. Dat gebeurt als de persoon zijn zonde belijdt en de gemeente de vergeving daarover uitspreekt en hem weer in haar midden aanvaardt. Deze handelingen van tucht van de gemeente van binden en ontbinden

worden door de hemel erkend. De gemeente moet daarom goed weten dat wat ze in dit opzicht doet, de instemming van de hemel moet hebben. Daar kan ze zich alleen van overtuigen als ze handelt naar het Woord.

Om zeker te weten of een handeling van binden of ontbinden erkend wordt in de hemel, moet elke tuchthandeling het gevolg zijn van eenstemmig gebed van de gemeente. De hele gemeente moet de Heer vragen naar Zijn wil. De Vader zal Zijn wil door Zijn Woord bekendmaken. Daarom moet een gemeente een tuchthandeling kunnen baseren op Gods Woord.

Het gaat om een tuchthandeling van de gemeente en niet van enkele willekeurige gelovigen. Alle gelovigen horen bij elkaar. Het gaat echter niet slechts om bij elkaar horen, maar werkelijk bij elkaar zijn. De kracht van het gebed en de handeling van de gemeente hangen niet van het aantal af, maar van Zijn Naam, dat is de Naam van de Heer Jezus.

Het is belangrijk de woorden van de Heer over Zijn aanwezigheid in het midden van de twee of drie te lezen in het verband waarin ze staan. Het gaat vanaf *vers 15* over zonde in de gemeente en hoe daarmee moet worden omgegaan. Na de verschillende stappen moet de zonde aan de gemeente worden bekendgemaakt. De gemeente kan hier niet de hele gemeente op aarde zijn. Het moet de plaatselijke gemeente zijn. De Bijbel spreekt ook over bijvoorbeeld "*de gemeente van God die in Korinthe is*" (1Ko 1:2). Dat wil zeggen dat de gelovigen daar de gemeente van God waren. Zij kwamen ook als gemeente samen (1Ko 11:18,20) om het avondmaal te vieren en elkaar te bemoedigen en op te bouwen in het geloof (1Ko 14:23,26).

Er zijn dus veel voorrechten verbonden aan het samenkomen van de gemeente. Hoe belangrijk en zegenrijk het is om als gelovigen samen te komen met Christus in het midden, zien we bij de Heer Zelf. Zijn eerste gedachte, met eerbied gesproken, na Zijn opstanding uit de doden was om bij Zijn samengekomen discipelen te zijn (Ps 22:21-22; Jh 20:19-20; Hb 2:11-12).

Zoals gezegd, zijn er ook verantwoordelijkheden aan verbonden. Een ervan vinden we in dit gedeelte en wel het uitoefenen van tucht. Uit het verband blijkt dus dat het gaat over de gemeente en het is in verbinding daarmee dat de Heer Jezus spreekt over het vergaderd zijn

in Zijn Naam. We kunnen hieruit opmaken dat wanneer de gemeente samenkomt, de Heer Jezus daar op een speciale manier Zijn tegenwoordigheid aan verbindt.

Zeker is Hij altijd bij ieder van de Zijnen. Naar Zijn belofte zal Hij dat zijn *“alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw”* (Mt 28:20). Maar hier staat dat Hij in het midden is van de twee of drie die in Zijn Naam zijn vergaderd. Dat is iets anders dan Zijn nabijheid die iedere gelovige altijd en overal mag ervaren (en wat is dat een geweldige bemoediging!).

Voordat de Heer zegt *“daar ben Ik in het midden van hen”*, spreekt Hij eerst over het vergaderd zijn in Zijn Naam. Hij verbindt Zijn persoonlijke aanwezigheid dus aan de voorwaarde van het vergaderd zijn in Zijn Naam. Hij spreekt over het kleinst mogelijke aantal – *“twee of drie”* – om als gelovigen te kunnen vergaderen.

Hij zegt nog meer. Het gaat niet alleen om een samenkomst van twee of drie gelovigen. Gelovigen kunnen overal en voor vele doelen samenkomen, maar dat wil nog niet zeggen dat overal waar gelovigen bij elkaar komen dit een samenkomen is waarvan Hij zegt dat ze daar ‘vergaderd zijn in Mijn Naam’. Wat wil het dan zeggen om vergaderd te zijn in de Naam van de Heer Jezus? Het wil zeggen dat zij die samengekomen zijn, allemaal gekomen zijn omdat ze weten dat het in die samenkomst alleen om de Heer Jezus gaat. Zijn Naam is het middelpunt.

In Zijn Naam samenkomen betekent dan ook dat Hem het volle gezag in de samenkomst wordt gegeven. Dat gezag oefent Hij uit door Zijn Woord en door Zijn Geest. Allen die daar samenzijn, willen dat erkennen. Niemand die graag bij de Heer Jezus wil zijn, mag er geweigerd worden. Allen die tot de gemeente behoren en rein zijn in leer en leven en elke verbinding met het kwaad afwijzen, hebben daar toegang. Dat betekent niet dat iedereen maar moet worden ontvangen die zegt een gelovige te zijn. In dit gedeelte zien we juist hoe er zorg moet zijn in geval er zonde in de gemeente openbaar wordt. Dan is het duidelijk dat van een onbekend iemand die komt, vastgesteld moet worden dat hij niet met zonden in verbinding staat.

Een belangrijk aspect hierbij is dat niemand in de rechten van de Heer mag treden en eigen voorwaarden mag gaan stellen aan hen die komen.

En iemand die komt, mag ook niet eisen op grond van eigen voorwaarden ontvangen te worden. Het is beide in strijd met de geest van genade en het besef van vergeving die dit hele hoofdstuk kenmerken.

Verder is voor het samenkomen van de gemeente nog van belang dat dit samenkomen niet door eigen regels wordt gestuurd. Alles ligt in handen van de Heer en het Woord is de onveranderlijke toetssteen. Als gelovigen zo samenkomen, waarbij ze zich hun zwakheid in de praktijk van het samenkomen bewust zijn, dan zegt de Heer dat Hij daar in het midden is.

Vraag over vergeven | *verzen 21-22*

21 Toen kwam Petrus bij Hem en zei tot Hem: Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? 22 Tot zevenmaal? Jezus zei tot hem: Ik zeg je, niet tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zeven.

Nadat de Heer heeft gesproken over iemand die tegen een ander heeft gezondigd (*vers 15*), gaat het in het komende gedeelte over degene tegen wie is gezondigd, hoe zijn houding en gezindheid moeten zijn. De aanleiding voor dit onderwijs is een vraag van Petrus. Het antwoord van de Heer op die vraag maakt duidelijk dat de geest van vergeving ons moet kenmerken.

Petrus doet zelf een voorstel, waarvan hij ongetwijfeld vindt dat dit al heel ver gaat. Zal hij zijn broeder tot wel zevenmaal vergeven? De Heer antwoordt dat dit volledig tekortschiet. Door te spreken over “*zeventig maal zeven*” legt Hij er de nadruk op dat er geen einde aan het vergeven komt, als erom gevraagd wordt. Vergevingsgezindheid behoort altijd in het hart van de christen te zijn (*Ef 4:32*).

Gelijkenis over vergeven | *verzen 23-35*

23 Daarom is het koninkrijk der hemelen gelijk geworden aan een koning die met zijn slaven afrekening wilde houden. 24 Toen hij nu begon af te rekenen, werd er een bij hem gebracht die tienduizend talenten schuldig was. 25 Daar hij echter niets had om te betalen, beval zijn heer hem te verkopen met zijn vrouw en zijn kinderen en alles wat hij had, en dat er betaald moest worden. 26 De slaaf dan viel smekend voor hem neer en zei: <Heer,> heb geduld met mij en

ik zal u alles betalen. 27 De heer van die slaaf nu werd met ontferming bewogen, liet hem vrij en schold hem de lening kwijt. 28 Toen die slaaf echter naar buiten ging, vond hij een van zijn medeslaven, die hem honderd denaren schuldig was; en hij pakte hem beet, greep hem bij de keel en zei: Betaal wat je schuldig bent. 29 Zijn medeslaaf dan viel neer en smeekte hem aldus: Heb geduld met mij en ik zal je betalen. 30 Hij wilde echter niet, maar ging weg en wierp hem in [de] gevangenis, totdat hij zou betalen wat hij schuldig was. 31 Toen zijn medeslaven dan zagen wat er was gebeurd, werden zij zeer bedroefd; en zij gingen hun heer alles wat er gebeurd was uiteenzetten. 32 Toen riep zijn heer hem bij zich en zei tot hem: Boze slaaf, die hele schuld heb ik je kwijtgescholden, daar je mij gesmeekt hebt; 33 had ook jij je niet moeten erbarmen over je medeslaaf, zoals ook ik mij over jou erbarmd heb? 34 En zijn heer werd toornig en leverde hem over aan de folteraars, totdat hij alles zou betalen wat hij <hem> schuldig was. 35 Zo zal ook Mijn hemelse Vader u doen, als u niet ieder zijn broeder van harte vergeeft.

De Heer illustreert met een gelijkenis welke houding en gezindheid de onderdanen in het koninkrijk behoren te kenmerken met het oog op vergeving. Hij stelt de situatie voor dat een koning met zijn slaven afrekening gaat houden. Er wordt een slaaf bij de koning gebracht die hem de enorme som van tienduizend talenten schuldig is. Als we dit omrekenen naar de euro komen we op een bedrag van 3 miljard euro. De berekening is als volgt. Een denaar was in die tijd het loon van een dagloner (Mt 20:2).

Op 1 januari 2008 was het bruto minimum dagloon voor iemand van 23 jaar of ouder 61,62 euro, wat neerkomt op iets meer dan 50,00 euro netto. Laten we voor het gemak uitgaan van 50,00 euro. Een talent is zesduizend denaren, dat is omgerekend 300.000,00 euro. De slaaf was zijn heer tienduizend talenten schuldig. Dat is omgerekend 3.000.000.000,00 euro ofwel 3 miljard euro.

De man kan dit niet betalen. Hij kan zelfs geen aanbetaling doen, want hij heeft niets. Om toch nog een beetje van de schuld te kunnen innen beveelt zijn heer hem te verkopen met zijn vrouw en zijn kinderen en alles wat hij nog aan bezittingen heeft.

Als de slaaf dat hoort, werpt hij zich voor zijn heer neer en smeekt hem om geduld met hem te hebben tot hij alles betaald zou hebben. Deze uitspraak alleen al bewijst dat de man er geen idee van heeft hoe groot zijn schuld is en hoe onmogelijk het is die te voldoen. Als hij zijn schuld inderdaad had willen voldoen, zou hij daarvoor 164.383,56 jaar (3.000.000.000,00 / 365 dagen*50 euro) dag in dag uit moeten werken, zonder dan ook nog één cent te kunnen besteden voor wat hij zelf nodig zou hebben.

Hoewel de heer van de slaaf de grootspraak van zijn slaaf kent en weet dat zijn slaaf hem nooit zou kunnen betalen, scheldt hij hem die hele schuld kwijt. Dat doet hij vanuit zijn ontferming over de uitzichtloze situatie van zijn slaaf.

Het is buitengewoon ontvucherend om in het volgende tafereel te zien hoe de slaaf, die een enorme schuld is kwijtgescholden, handelt met een medeslaaf die hem de naar verhouding luttele som van honderd denaren, dat is 5.000,00 euro, schuldig is. De onbarmhartigheid spat er vanaf. Het is alsof hij direct op zoek is gegaan naar die medeslaaf die hem nog wat schuldig is, want hij "vond" hem. De aan hem betoonde genade heeft op hem geen enkel effect. In plaats van in opperste dankbaarheid zijn medeslaaf te vertellen wat er is gebeurd, welke last er van hem is afgenomen, grijpt hij zijn medeslaaf bij de keel en eist betaling van de schuld.

Zijn medeslaaf doet hetzelfde wat hij bij zijn heer heeft gedaan. De medeslaaf valt neer en smeekt hem om geduld tot hij zou hebben betaald. Maar dat geduld bezit deze slaaf niet, want hij is niet onder de indruk gekomen van de wijze waarop zijn heer met hem heeft gehandeld en van wat hemzelf is vergeven. Het gaat er niet om dat hij het is vergeten, maar het heeft hem totaal niets gedaan. Hij is er niet door veranderd. Dit is de grootste ondankbaarheid die maar denkbaar is. Zo'n ondankbaarheid laat de hardheid van het hart zien.

Als zijn medeslaven dit zien, worden ze bedroefd. Ze begrijpen niet hoe dit mogelijk is. In plaats van het recht in eigen hand te nemen doen de medeslaven het enig juiste. Ze gaan hun heer alles uiteenzetten wat er is gebeurd. Dat moeten wij ook doen, als we opmerken dat er gehandeld wordt zonder gevoel van genade. Dan kunnen we niet anders

doen dan het onze Heer vertellen, met droefheid in ons hart vanwege het harde optreden van een medeslaaf.

Als de heer ervan hoort, laat hij zijn slaaf bij zich roepen. Het is zijn slaaf en hij kan over deze slaaf beschikken naar het hem goeddunkt. Hij noemt hem "*boze slaaf*". Dat heeft de man er zelf naar gemaakt door zijn handelwijze. De heer herinnert eraan dat hij hem die hele schuld heeft kwijtgescholden, omdat de slaaf zijn heer had gesmeekt. Zijn heer houdt hem ook voor dat de aan hem betoonde genade zijn houding tot zijn medeslaaf had moeten bepalen. Dat is belangrijk voor ons. Ons is een grote barmhartigheid bewezen door God Die ons onze zonden heeft vergeven. Wij hadden een schuld bij God die wij onmogelijk konden voldoen. Nu God ons die schuld heeft vergeven, verwacht Hij van ons dat wij diezelfde barmhartigheid tegenover onze broeders en zusters laten zien.

Een dergelijke houding van ondankbaarheid tegenover zijn heer met als gevolg onbarmhartigheid tegenover zijn medeslaaf veroorzaakt toorn bij de heer van die slaaf. Hij levert zijn slaaf over aan de folteraars, totdat hij zijn schuld zou hebben ingelost, zoals hij dat had gezegd. Dat betekent een eeuwige foltering, want hij zal nooit in staat zijn die schuld te voldoen.

De Heer Jezus verbindt aan de gelijkenis de ernstige les dat wij onze broeder van harte moeten vergeven, want anders zal ons deel hetzelfde zijn als dat van de boze slaaf.

Mattheüs 19

Van Galiléa naar Judéa | verzen 1-2

1 En het gebeurde toen Jezus deze woorden had beëindigd, dat Hij van Galiléa vertrok en in het gebied van Judéa kwam, over de Jordaan. 2 En vele menigten volgden Hem, en Hij genas hen daar.

Dit hoofdstuk spreekt nog verder over de geest van nederigheid die passend is voor het koninkrijk der hemelen. Deze geest wordt door de Heer in drie ontmoetingen naar voren gebracht. In deze drie ontmoetingen gaat het om wat van God komt en wat de menselijke natuur beheerst: het huwelijk, het kind en het karakter van een jonge man. Bij de jonge man wordt tevens de toestand van het hart van de mens blootgelegd. Het gaat om wat van God is in de oude (of: eerste) schepping die door de zonde van de mens totaal verdorven is. Tegelijk zijn het dingen die hun geldigheid houden in het koninkrijk der hemelen, waarbij de Heer aangeeft hoe zij daar naar de wil van God moeten functioneren.

De Heer Jezus beëindigt “deze woorden”, dat zijn de woorden die Hij in het vorige hoofdstuk heeft gesproken over vergeven, woorden van eeuwig leven. Hij heeft ze gesproken en beëindigd, maar de waarde ervan blijft, is eeuwig en nodig om in het heden in praktijk te brengen. Het zijn woorden van zegen, maar ook van waarschuwing.

Dan is ook Zijn dienst in Galiléa, Zijn derde rondreis in dat gebied, geëindigd. Hij steekt de Jordaan over – de Jordaan is een beeld van Zijn dood en opstanding – en komt in het gebied van Judéa. Ook daar volgen vele menigten Hem en openbaart Hij Zijn genade aan allen die dat nodig hebben.

Het huwelijk: onscheidbaar | verzen 3-9

3 En <de> farizeeën kwamen bij Hem om Hem te verzoeken en zeiden: Is het een man geoorloofd zijn vrouw te verstoten om iedere reden? 4 Hij antwoordde echter en zei: Hebt u niet gelezen dat Hij Die hen heeft geschapen, hen van [het] begin af als man en vrouw heeft gemaakt 5 en gezegd heeft: ‘Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één

vlees zijn'? 6 Dus zijn zij niet meer twee maar één vlees. Wat dan God heeft samengevoegd, laat een mens dat niet scheiden. 7 Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft Mozes dan geboden een scheidbrief te geven en <haar> te verstoten? 8 Hij zei tot hen: Mozes heeft om de hardheid van uw harten u toegestaan uw vrouwen te verstoten; van [het] begin af is het echter niet zo geweest. 9 Ik zeg u echter, dat wie zijn vrouw verstoot, niet om hoererij, en met een andere trouwt, overspel pleegt; <en wie met een verstoten [vrouw] trouwt, pleegt overspel.>

Terwijl de Heer zo in genade werkt, proberen de farizeeën Hem te verzoeken om Hem te kunnen aanklagen. Ze willen Hem koste wat kost uitschakelen. Hoe verhard is toch hun hart! Ze komen bij Hem met een vraag over echtscheiding. Hun vraag is bedoeld als een val om Hem erin te laten lopen. Maar hun opzet mislukt volkomen omdat ze het wagen zich te meten met Goddelijke wijsheid.

De Heer verwijst hen direct naar het Woord van God. Hebben ze niet gelezen hoe God het in het begin heeft gemaakt? De Schrift geeft antwoord op alle vragen, ook die van het ongelooft. Daarom moeten ook wij ons steeds bij elke vraag afvragen: 'Wat zegt de Schrift?' De Heer geeft, zoals altijd, ook hier het volmaakte voorbeeld.

Hij wacht niet op antwoord. Hij laat hen het antwoord niet opzoeken. Hij doet ook geen beroep op hun geheugen om het te citeren, maar citeert Zelf het Woord van God volledig. Tevens geeft Hij als de volmaakte Uitlegger de onomstotelijke verklaring van het vers dat Hij heeft geciteerd en de daaraan verbonden vaststaande conclusie. Er bestaat geen twijfel over, dat het huwelijk twee mensen tot een volkomen eenheid vormt. Zo heeft God het gemaakt. Dat is de duidelijke uitleg. Zijn even duidelijke conclusie is: laat de mens het niet in zijn hoofd halen die door God gemaakte eenheid te scheiden! God haat de echtscheiding (MI 2:16).

De farizeeën geven zich niet gewonnen. Het lijkt alsof ze met Zijn antwoord rekening hebben gehouden. Ze denken dat ze Hem nu klem hebben. Triomfantelijk wijzen ze op Mozes, en wie zou zich tegen Mozes durven verzetten? Mozes heeft toch geboden een scheidbrief te geven en haar te verstoten? Het is dus dan toch mogelijk haar te

verstoten? Met grote zelfgenoegzaamheid slaan ze de armen over elkaar. Dit hebben ze dan toch maar mooi voor elkaar.

De dwazen. Ze hebben te maken met Goddelijke wijsheid die ook de hardheid van het hart van de mens kent. Met het oog op die hardheid heeft Mozes *“toegestaan”* – en dus niet een gebod gegeven, zoals zij suggereren – hun vrouwen te verstoten. Vervolgens verwijst de Heer weer naar het begin. Nooit zal dit, wat God in het begin heeft gegeven, door een zondige handeling van mensen tenietgedaan kunnen worden.

De Heer spreekt over ‘toegelaten’ en niet over ‘geboden’ zoals de farizeeën hadden gezegd. Mozes had iets toegelaten. De wet is op zichzelf goed, maar kan geen goedheid meedelen. De wet is volmaakt voor het doel waarvoor God hem heeft gegeven, maar kan niets tot volmaaktheid brengen. Door de wet is de hardheid van het hart van de mens gebleken. Die hardheid blijkt ook in zijn huwelijk en met het oog op die hardheid heeft Mozes het toegelaten dat iemand zijn vrouw zou verstoten. Maar dan moest hij haar wel een scheidbrief meegeven met daarin de reden van het verstoten.

Met de woorden *“Ik zeg u echter”*, waarin het Goddelijke gezag van Zijn Persoon doorklinkt, gaat de Heer door met Zijn onderwijs over echtscheiding. Echtscheiding of verstoten is een heel kwalijke zaak. Wie zich van die onlosmakelijke band meent te kunnen ontdoen en meent daardoor ook nog eens vrij te zijn met een ander die onlosmakelijke band te kunnen aangaan, vergist zich zeer. Hij pleegt overspel. Hetzelfde geldt voor iemand die met de verstoten vrouw trouwt, want deze verstoten vrouw is nog altijd onlosmakelijk aan haar man verbonden.

De uitzondering *“niet om hoererij”* betreft het geval van iemand die ondertrouwd is. Een voorbeeld daarvan hebben we bij Jozef en Maria die ondertrouwd waren. Als Jozef merkt dat Maria zwanger is, overweegt hij haar in het geheim te verstoten (zie Mt 1:18-19). Als iemand ondertrouwd is, is er wel een vaste verbinding, maar heeft de officiële huwelijksluiting nog niet plaatsgevonden. In het geval van Jozef en Maria, die ondertrouwd waren, was het verstoten geoorloofd geweest. God neemt Jozef die overweging ook niet kwalijk, maar laat hem weten wat er werkelijk aan de hand is. Dan verstoot hij haar niet.

Er is een misverstand waarop ik graag wil wijzen. Dat betreft de gedachte dat iemand die trouwt met iemand die gescheiden is, continu

in overspel leeft. Deze dwaling berust op een verkeerde uitleg van wat in *vers 9* staat. In de praktijk veroorzaakt deze leer grote geestelijke nood, zoals mij in contacten is gebleken. Ik heb daarom een kenner van het nieuwtestamentisch Grieks gevraagd wat er letterlijk in het Grieks staat. Hij schrijft:

De teksten waarover wij het hadden in ons telefoongesprek vanavond, zijn *Mt5:32* en *19:9*. In beide plaatsen staat 'moichatai', oftewel 'pleegt overspel'. In de visie die jij en ik afwijzen, concludeert men uit het praesens 'moichatai' dat de desbetreffende man of vrouw permanent in overspel leeft en dus permanent zondigt.

Dit is een misverstand. Het berust op een verkeerde visie op de betekenis van het aspect van het praesens, namelijk dat deze tijdsvorm iets permanents, iets wat continu doorgaat, zou aangeven. Het praesens is echter in zoverre aspectloos, dat het altijd gemarkeerd / beperkt wordt door / tot de directe samenhang.

Dat betekent dat in *Mt5:32* de vorm 'pleegt overspel' wordt beperkt door het direct voorafgaande 'wie een verstotene trouwt' – de conclusie is daarom dat de huwelijksluiting niet mag plaatsvinden omdat die het karakter heeft van overspel. In *Mt19:9* staat dat wie zijn vrouw verstoot, niet om hoererij, en met een andere vrouw trouwt, overspel pleegt. Ook hier hetzelfde: deze specifieke huwelijksluiting mag niet plaatsvinden, omdat die het karakter heeft van overspel. Kortom: zo'n huwelijk mag niet, maar het kan wel.

Is er dan wel of geen huwelijk? Jazeker is er een huwelijk, en dat had niet gesloten mogen worden. Die huwelijksluiting was de fout, en die moet als zonde worden beleden. Maar daarmee is niet gezegd dat dit ten onrechte gesloten huwelijk ontbonden moet worden. Vergelijk het met een huwelijk tussen een gelovige en een ongelovige: dat had niet gesloten mogen worden, maar het is wel van kracht; het mag niet worden ontbonden (zie het onderwijs over dit onderwerp + over echtscheiding in *1Ko7:10-15*). [Einde citaat]

Dit antwoord is verhelderend en kan bevrijden van een geestelijke worsteling. Iemand die door deze verkeerde leer in geestelijke nood verkeert vanwege de situatie waarin men verkeert, kan door het aanvaarden van de waarheid van Gods Woord ervaren dat de waarheid vrijmaakt (*Jh 8:31-32*).

De ongehuwden | verzen 10-12

10 Zijn discipelen zeiden <tot Hem>: Als de zaak van de man met de vrouw zó staat, is het niet raadzaam te trouwen. 11 Hij echter zei tot hen: Niet allen vatten dit woord, alleen zij aan wie het is gegeven; 12 want er zijn gesnedenen die zó uit [de] moederschoot geboren zijn; en er zijn gesnedenen die door de mensen zijn gesneden; en er zijn gesnedenen die zichzelf hebben gesneden om het koninkrijk der hemelen. Wie het kan vatten, laat hij het vatten.

Telkens weer blijkt hoe de discipelen nog onder de invloed zijn van het denken naar wettische maatstaven. Ze vinden dat de Heer maar radicaal is. Als het huwelijk zo dwingend en beperkend is, kun je er maar beter niet aan beginnen, zo redeneren zij. Een beetje ruimte om er een einde aan te maken als het echt niet anders kan, moet er toch wel zijn. Zo vinden de discipelen en zo vinden ook vandaag heel wat christenen. Zij zullen het niet op die manier zeggen, maar de uitzonderingsclausule is voor hen toch een verlichting van de in hun ogen te zware claim van de onverbreekelijkheid van het huwelijk.

Het is ook een woord dat niet gemakkelijk te begrijpen is. Niet allen vatten het. Alleen zij die ermee te doen hebben, zullen begrijpen wat de Heer bedoelt. Hij stelt drie situaties voor waarin iemand niet tot een huwelijk komt:

1. Iemand kan door zijn geboorte ongeschikt zijn om te trouwen, bijvoorbeeld door een bepaalde lichamelijke of geestelijke handicap.
2. Iemand kan ook door mensen ongeschikt gemaakt zijn om te trouwen. Dat zijn de gecasteerden of ontmanden.
3. De derde categorie blijft ongetrouwd als eigen, vrijwillige keus, om de Heer met ziel en lichaam te kunnen dienen, zonder te hoeven letten op de verplichtingen die een huwelijk met zich meebrengt (1Ko 7:37).

Kinderen gezegend | verzen 13-15

13 Toen werden er kinderen bij Hem gebracht, opdat Hij hun de handen zou opleggen en bidden; de discipelen echter bestrafden hen. 14 Jezus echter zei: Laat de kinderen [begaan] en verhindert ze niet bij Mij te komen; want van de zodanigen is het koninkrijk der hemelen. 15 En Hij legde hun de handen op en ging vandaar weg.

In aansluiting op wat de Heer Jezus over het huwelijk heeft gezegd, worden er kinderen bij Hem gebracht, opdat Hij hen zou zegenen. Huwelijk en kinderen horen bij elkaar. Kinderen zijn een zegen. Ze worden bij Hem gebracht, met het doel dat Hij hun de handen oplegt en bidt. Moeders komen bij de Heer Jezus, omdat ze in Hem de grote Kindervriend zien Die Hij werkelijk is. De discipelen delen niet in Zijn gevoelens voor kinderen. Ze bestraffen de moeders, alsof die met een verkeerd werk bezig zijn, een werk van de boze.

Hoe ver zijn de discipelen van het hart van Christus verwijderd. Zij hebben belangrijker bezigheden en ze ervaren kinderen als een storend element in hun belangrijke werk voor de Heer. De discipelen openbaren de geest van de wereld, omdat ze de kinderen als betekenisloze wezens willen wegsturen. Ze hebben de eerdere les van de Meester (Mt 18:1) nog niet begrepen. Ook vandaag kunnen christelijke echtparen menen dat kinderen een verhindering zijn om de Heer te dienen. Daarom nemen ze maatregelen om geen kinderen te krijgen. Maar door het afwijzen van de kinderzegen handelen ze – naar ik aanneem onbewust – tegen de geest van Christus.

De Heer wijst Zijn discipelen terecht. Hij zegt nog eens hoe belangrijk kinderen zijn, want juist zij zijn het die in het koninkrijk der hemelen zullen zijn, waar Hij regeert. In het vorige gedeelte hebben we de farizeeën gezien. Zij worden geleid door boosheid en haat. Hier zien we de discipelen. Zij worden geleid door eigen belang en onkunde over Hem.

De Heer zegent de kinderen. Ze zullen het zich niet bewust zijn geweest, maar wat zal hun leven door die zegen beïnvloed zijn geweest. De eeuwigheid zal het openbaren.

Een vraag naar eeuwig leven | verzen 16-22

16 En zie, er kwam iemand naar Hem toe en zei tot Hem: Meester, wat voor goeds moet ik doen om eeuwig leven te hebben? 17 Hij nu zei tot hem: Wat vraagt u Mij over het goede? Eén is de Goede. Als u echter het leven wilt binnengaan, bewaar de geboden. 18 Hij zei tot Hem: Welke? Jezus nu zei: U zult niet doden, u zult geen overspel plegen, u zult niet stelen, u zult niet vals getuigen, 19 eer uw vader en uw moeder, en u zult uw naaste liefhebben als uzelf. 20 De jongeman zei tot Hem: Dit alles heb ik onderhouden; wat ontbreekt

mij nog? 21 Jezus zei tot hem: Als u volmaakt wilt zijn, ga heen, verkoop uw bezittingen en geef het aan <de> armen, en u zult een schat hebben in [de] hemelen, en kom, volg Mij. 22 Toen de jongeman echter dit woord hoorde, ging hij bedroefd weg, want hij had vele bezittingen.

In de derde geschiedenis van dit hoofdstuk zien we een jongeman met een oprecht karakter. Een oprecht karakter is iets wat we als een goedheid van God kunnen waarderen, al is hij – die dit oprechte karakter openbaart – van nature een zondaar. Een dergelijk karakter heeft de jongeman die met een vraag naar de Heer toe komt.

Hij leidt zijn vraag in met “Meester”. De jongeman noemt Hem ‘Meester’, omdat hij in Hem Iemand ziet van Wie hij verwacht iets te kunnen leren. Maar hoewel hij in de Heer Iemand erkent Die boven hem staat, ziet hij in Hem toch niet meer dan een mens. Als Hij niet meer is dan Meester, schiet de jongeman tekort. De Heer accepteert de aanspreektitel dan ook niet. Hij wijst die af en verwijst naar God als de Goede. Dat is Hij Zelf in Persoon.

Uit de vraag die de jongeman stelt, blijkt dat hij meent dat hij door iets te doen het eeuwige leven kan verdienen. Eeuwig leven is voor hem wat daarmee in het Oude Testament wordt bedoeld: leven tot in eeuwigheid op aarde (*Ps 133:3; Dn 12:2*). Hij moet er echter achter komen dat dit alleen door geloof te verkrijgen is.

Hij krijgt het gepaste antwoord van de Heer Die daarvoor verwijst naar de geboden van het Oude Testament. Volgens het Oude Testament kan het eeuwige leven inderdaad worden verdiend en wel door het houden van de wet. De samenvatting van de wet is: ‘Doe dit en u zult leven’ (*Lv 18:5; Lk 10:25-28*). Als de jongeman de wet zou houden, zou hij het leven binnengaan, dat wil zeggen dat hij de sfeer zou binnengaan waar het eeuwige leven beleefd wordt.

Dan vraagt hij welke geboden hij dan wel zou moeten houden. Deze vraag verraadt een benadering van de wet die de wet niet toestaat, namelijk dat er belangrijke en minder belangrijke geboden zouden zijn. Jakobus zegt dat wie één gebod overtreedt, schuldig is aan alle (*Jk 2:10*). Om de jongeman tegemoet te komen noemt de Heer een aantal geboden. Het zijn echter wel net die geboden die een mens van nature kan houden. Het zijn geboden die betrekking hebben op de verhouding tot

de naaste. Hoewel het liefhebben van de naaste een zaak van het hart behoort te zijn, kan het als uiterlijk gebod worden gehouden, zonder iets te zeggen over het innerlijk.

In alle oprechtheid antwoordt de jongeman dat hij al de geboden die de Heer noemt, heeft gehouden. Het lijkt erop dat hij zich niet mooier voordeed dan hij is, want de Heer betwist niet dat hij deze dingen heeft onderhouden. Toch zegt de jongeman dat hem nog iets ontbreekt. Het houden van deze geboden heeft hem niet opgeleverd wat hij werkelijk zoekt. Op zijn vraag wat hem nog ontbreekt, antwoordt de Heer niet met een ander gebod uit de wet, maar met een test die duidelijk maakt dat hij de wet niet kan houden. Het betreft het gebod: U zult niet begeren. Deze test zal openbaar maken wat er werkelijk in zijn hart voor de naaste is. In deze test gaat het om zijn bezittingen.

De Heer zegt hem dat hij zijn bezittingen moet verkopen. Het geld dat hij daarvoor krijgt, moet hij dan niet houden, maar weggeven aan de armen. Dan zal zijn verhouding tot de armen, het liefhebben van zijn naaste, zijn zoals God die bedoelt. De vraag is of de jongeman het eeuwige leven wil hebben ten koste van alles en dat wil hebben in verbinding met het volgen van een verworpen Heer. De Heer belooft trouwens wel een geweldig iets. Hij vraagt alles op te geven, maar Hij geeft er ongelooflijk veel meer voor terug. Als hij zou doen wat de Heer zegt, zou hij zelfs meer krijgen dan eeuwig leven op aarde, namelijk een schat in de hemelen. Wat de aarde betreft, nodigt de Heer hem uit bij Hem te komen en Hem te volgen.

De door de Heer genoemde voorwaarde maakt inderdaad openbaar wat er echt in zijn hart is. Dit woord maakt hem bedroefd en maakt duidelijk dat zijn hart aan zijn bezittingen hangt. Een rijk mens kan eerlijk zijn en toch gehecht zijn aan de aardse dingen. Hij kiest voor zijn bezittingen en daarmee tegen de Heer, want hij gaat bij Hem weg. De Heer heeft de zelfzucht, de begeerte, in het hart van de jongeman blootgelegd. Zijn verzoek was om iets groots te doen, maar het was een zaak van eigen belang. Alle voordelen van het vlees die deze jongeman bezit, worden een reden om Christus niet te volgen. Hij houdt meer van zijn bezittingen dan van de Heer.

Dit blootleggen van het hart kan alleen de Heer doen. Dit doet Hij niet alleen bij deze jongeman, maar bij ieder van ons. Zo zijn wij van nature

en los van de genade van God. De apostel Paulus laat ons zien hoe we ervan verlost zijn, zowel in zijn leer als in zijn praktijk. Net als deze jongeman was hij naar de wet onberispelijk. Hij zei: 'De begeerte zou ik niet gekend hebben, als de wet niet had gezegd: U zult niet begeren.' Het laatste gebod van de tien maakte hem bekend met wat er in hem was. Het toonde aan, dat hoe onberispelijk hij ook naar het uiterlijk was, hij van binnen verdorven was. Van deze verdorvenheid kon niets anders hem redden dan de dood van Christus. Door genade zag hij dat, zoals hij ons zegt: "Want ik ben door de wet aan de wet gestorven om voor God te leven" (Gl 2:19). In zijn leven daarna heeft hij laten zien wat de Heer van de jongeman vroeg (Fp 3:4-10).

Bij God is alles mogelijk | verzen 23-26

23 Jezus nu zei tot Zijn discipelen: Voorwaar, Ik zeg u, dat een rijke moeilijk het koninkrijk der hemelen zal binnengaan. 24 En opnieuw zeg Ik u: het is gemakkelijker dat een kameel gaat door [het] oog van een naald, dan dat een rijke het koninkrijk van God binnengaat. 25 Toen de discipelen echter dit hoorden, stonden zij zeer versteld en zeiden: Wie kan dan behouden worden? 26 Jezus echter keek hen aan en zei tot hen: Bij mensen is dat onmogelijk, maar bij God is alles mogelijk.

In aansluiting op het weggaan van de jongeman richt de Heer Zich tot Zijn discipelen met een woord over rijk zijn. Hij vertelt hun dat het hebben van veel bezittingen voor veel rijken de verhindering is om het koninkrijk der hemelen binnen te gaan. Het is voor een rijk mens o zo moeilijk om afstand te doen van zijn rijkdom. Hoe moeilijk dat is, blijkt wel uit het feit dat Hij dat met een voorbeeld scherp voor de aandacht wil brengen.

Het oog van een naald was in die tijd de kleinst denkbare opening, en de kameel het grootst denkbare dier. Het was dus niet realistisch te denken dat iets heel groots – een kameel – door het oog van iets heel kleins – een naald – kon gaan. Dit zou alleen mogelijk zijn als er een wonderbaarlijke verandering zou plaatsvinden, waarbij de kameel kleiner of het oog van de naald groter zou worden. Christus gebruikt een typisch oosters beeld en geeft juist door dit contrast een onmogelijkheid weer.

Als de discipelen dat horen, staan ze zeer versteld. Voor hen betekent dit, dat er dan niemand behouden kan worden. Een rijke leeft voor hen duidelijk in overeenstemming met Gods wet, want zijn rijkdom bewijst dat Gods gunst op hem is. Rijkdom is in het Jodendom immers een bewijs van Goddelijke zegen. Daarom begrijpen de discipelen de draagwijdte van de woorden van de Heer niet en kunnen ze hun verbazing daarover niet verbergen.

In dit hoofdstuk blijkt telkens hun moeite met Zijn onderwijs (*verzen 10,13,25*). Hun moeite ontstaat, omdat Hij de Joodse opvattingen van Zijn discipelen zowel over huwelijk als over kinderen en over bezit in een ander licht plaatst en wel het licht van het koninkrijk waarvan de Koning verworpen is.

Hun vraag wie dan behouden kan worden, beantwoordt de Heer niet met te zeggen dat het voor mensen *moeilijk* is om behouden te worden, maar dat het *onmogelijk* is. Het is voor mensen niet mogelijk om hun eigen redding te bewerken. Maar daarom is het niet hopeloos, want bij God is het wel mogelijk. Er moet een werk van God aan te pas komen om dit te laten gebeuren. De mens openbaart altijd zijn natuur en het is voor hem onmogelijk daaraan zelf iets te veranderen, zoals een Ethiopiër er niets aan kan veranderen dat hij zwart is en een panter er niets aan kan veranderen dat hij vlekken heeft (*Jr 13:23*). Het is hun natuur. Maar God kan die verandering wel aanbrengen.

Anders gezegd: het mag dan voor een mens onmogelijk zijn om tot God te komen, maar dat wil niet zeggen God niet in staat zou zijn om tot de mens te komen. In Christus is Hij gekomen, en aan het kruis heeft Christus het werk volbracht dat geen mens ooit had kunnen volbrengen. Onze Heer Jezus Christus wás juist rijk en is om ons arm worden, opdat wij door Zijn armoede rijk zouden worden (*2Ko 8:9*). Dat is niet mogelijk bij mensen, maar wel bij God!

Het deel van discipelen | *verzen 27-30*

27 Toen antwoordde Petrus en zei tot Hem: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn u gevolgd; wat zal dan voor ons zijn? 28 Jezus nu zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, dat u die Mij gevolgd bent, in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des mensen zal zitten op [de] troon van Zijn heerlijkheid, u ook op twaalf tronen zult zitten om de twaalf

stammen van Israël te oordelen. 29 En ieder die heeft verlaten huizen, broers, zusters, vader, moeder, <vrouw,> kinderen of akkers ter wille van Mijn Naam, zal honderdvoudig ontvangen en eeuwig leven beërven. 30 Vele eersten echter zullen [de] laatsten zijn, en laatsten [de] eersten.

Het gebeuren met de jongeman herinnert Petrus eraan dat zij wel alles hebben verlaten en de Heer zijn gevolgd. Hij is benieuwd naar de beloning en vraagt Hem daarnaar. De Heer verzekert Zijn discipelen ervan dat hun keus om Hem te volgen rijk beloond zal worden. Nu is er nog verwerping, maar straks zal Hij regeren en dan mogen zij met Hem regeren. Daarvan spreken de troon en de twaalf tronen. Het is de troon van Zijn heerlijkheid, de troon die gevestigd zal zijn op aarde in de heerlijkheid van het vreedrijk, wanneer Zijn heerlijkheid de aarde zal bedekken zoals de wateren de bodem van de zee bedekken (*Js 11:9*).

De tronen waarop zij zullen zitten, hebben te maken met hun regering over Israël, dat wil zeggen hun bestuur over Israël. Zij zullen uitdelers van zegen voor Israël zijn. Die tijd van Zijn regering en van hun regering met Hem noemt de Heer "de wedergeboorte". Dat ziet op de wedergeboorte van de aarde. Als de schepping is vrijgemaakt van de vloek van de zonde (*Rm 8:19-21*), is het aardrijk vernieuwd, wedergeboren (*Ps 104:30b*).

Wie dan ook iets prijsgeeft om Christus te volgen, zal dat honderdvoudig terugontvangen. Het is geen kwestie van schadeloosstellen, een vergoeden van de kosten, maar een overvloedige rijkdom als beloning voor het weinige wat is verlaten. Dat zal genoten worden in de sfeer van het eeuwige leven. Dat zal hun leven zijn. Dat is het leven dat de rijke jongeling wenste, maar dat hij de rug toekeerde, omdat hij Christus niet volgde.

De Heer verbindt hieraan de les dat zij, die door uiterlijke voorrechten aanspraak maken op die zegen, de zegen niet zullen krijgen vanwege hun verkeerde houding tegenover Hem. De zegen zal integendeel gaan naar hen die er geen deel aan hadden. Zij zullen op grond van soevereine genade de zegen beërven. De Heer werkt deze les in de volgende gelijkenis verder uit.

Mattheüs 20

Arbeiders voor een wijngaard | *verzen 1-7*

1 Want het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een heer des huizes die 's morgens vroeg naar buiten ging om arbeiders te huren voor zijn wijngaard. 2 Toen hij het nu met de arbeiders eens was geworden voor een denaar per dag, zond hij hen in zijn wijngaard. 3 En omstreeks [het] derde uur ging hij naar buiten en zag anderen werkloos staan op de markt. 4 En tot dezen zei hij: Gaat ook u in de wijngaard en wat billijk is zal ik u geven. En zij gingen. 5 Opnieuw <nu> ging hij naar buiten omstreeks [het] zesde en negende uur en deed evenzo. 6 Omstreeks het elfde [uur] nu ging hij naar buiten en vond anderen staan en zei tot hen: Waarom staat u hier de hele dag werkloos? 7 Zij zeiden tot hem: omdat niemand ons gehuurd heeft. Hij zei tot hen: Gaat ook u in de wijngaard.

De gelijkenis die de Heer hier uitspreekt, sluit aan op de vraag van Petrus naar de beloning voor het volgen van Hem. Dat blijkt al uit het woord “want” waarmee de gelijkenis begint. Dat blijkt ook uit een vergelijking tussen *vers 30* van het vorige hoofdstuk en *vers 16* van dit hoofdstuk. In Zijn antwoord aan Petrus heeft de Heer gewezen op het feit dat vele eersten de laatsten zullen zijn en laatsten de eersten (*Mt 19:30*). Dat gaat Hij nader toelichten in deze gelijkenis van het koninkrijk der hemelen die Hij dan in *vers 16* als volgt besluit: “Zó”, dat wil zeggen, op deze wijze, “zullen de laatsten [de] eersten zijn en de eersten [de] laatsten.”

De Heer stelt in deze gelijkenis het beginsel vast van de genade en de soevereiniteit van God tegenover hen die Hij roept. Tevens maakt Hij duidelijk dat wat Hij geeft aan hen die Hij in Zijn wijngaard zendt, afhankelijk is van Zijn genade en roeping. Het belangrijke punt in deze gelijkenis is het vertrouwen in de genade van de heer van de wijngaard en dat die genade het uitgangspunt is van de behandeling van hen die in de wijngaard gaan.

Het is een gelijkenis van het koninkrijk der hemelen. Dat wil zeggen dat in de gelijkenis duidelijk wordt gemaakt hoe het er in het koninkrijk der hemelen aan toegaat. Het is geen gelijkenis die aantoonst hoe zondaren tot bekering worden gebracht. Het gaat in deze gelijkenis om hen die een betrekking tot de Heer Jezus hebben en door Hem tot dienst

worden geroepen. Daarin gaat Hij soeverein te werk, evenals in het belonen van de arbeiders. Hij zal elke dienst die gedaan wordt en elk offer dat gebracht is voor Zijn zaak zonder uitzondering erkennen. Tegelijk zal Hij ook Zijn eigen recht handhaven om die erkenning tot uitdrukking te brengen zoals Hij wil. Hij heeft het recht om te geven aan hen die misschien volgens ons niets gedaan hebben.

De heer is hier een heer des huizes, waardoor aan het koninkrijk ook de gedachte van een huis wordt verbonden. Deze heer is al vroeg op en gaat op zoek naar arbeiders voor zijn wijngaard. Met de eerste lichte arbeiders onderhandelt hij. Deze arbeiders gaan de wijngaard in nadat een overeenkomst is gesloten. De arbeiders gaan aan het werk in de wijngaard voor het overeengekomen loon.

De heer des huizes kan nog meer arbeiders gebruiken. Hij ziet mensen die niets te doen hebben. Hij gaat naar hen toe om te zeggen dat ook zij in de wijngaard moeten gaan, met de toezegging dat hij hun zal geven "wat billijk" is. Deze lichte werkers gaan de wijngaard in zonder overeenkomst, maar in vertrouwen op de toezegging van de heer. Vervolgens gaat de heer nog eens voor een derde en vierde lichte naar buiten en handelt op dezelfde wijze. Hij is voortdurend bezig met het roepen van mensen om in zijn wijngaard te werken. Telkens gaat hij naar buiten.

Zelfs op het elfde uur, als de dag bijna voorbij is, gaat de heer naar buiten. Weer vindt hij mensen die niets doen. Voordat hij hen in zijn wijngaard zendt, vraagt hij waarom ze daar al de hele dag werkloos staan. Uit zijn vraag blijkt dat hij hun verleden kent. Hun antwoord getuigt van passiviteit. Ze zijn niet als Ruth, die zelf werk zocht waar ze het maar kon vinden en waarbij ze rekende op de gunst van de landeigenaar (Ru 2:2). Toch zendt de heer hen in zijn wijngaard. Deze laatste lichte werkers gaan de wijngaard in zonder enige toezegging.

De uitbetaling | verzen 8-15

8 Toen het nu avond geworden was, zei de heer van de wijngaard tot zijn beheerder: Roep de arbeiders en betaal hun het loon, te beginnen bij de laatsten, tot de eersten. 9 Toen nu die van het elfde uur kwamen, kregen zij elk een denaar. 10 En toen de eersten kwamen, meenden zij dat zij meer zouden krijgen; en ook zij kregen elk <de>

denaar. 11 En toen zij die kregen, mopperden zij tegen de heer des huizes 12 met de woorden: Deze laatsten hebben één uur gewerkt, en u hebt hen met ons gelijk gesteld die de last van de dag en de hitte gedragen hebben. 13 Hij echter antwoordde een van hen en zei: Vriend, ik doe u geen onrecht. Bent u het niet voor een denaar eens geworden met mij? 14 Neem het uwe en ga heen! Ik wil echter aan deze laatste evenveel geven als aan u. 15 <Of> is het mij niet geoorloofd met het mijne te doen wat ik wil? Of is uw oog boos omdat ik goed ben?

Het tijdstip van de uitbetaling van het loon komt. Met wijsheid bepaalt de heer van de wijngaard hoe de uitbetaling moet gebeuren. Hij zegt zijn beheerder dat hij met uitbetalen met de laatsten moet beginnen. Zij krijgen eerst betaald. Dat zien dan de anderen, vooral zij die het eerst in de wijngaard zijn gegaan. De handelwijze van de heer zal openbaar maken wat er in hun hart is. Als de lichte werkers die het laatst in zijn wijngaard is gegaan, wordt uitbetaald, krijgen allen tot hun verbazing ieder een denaar. In zijn genade geeft de heer aan hen, die slechts één uur hebben gewerkt, het loon voor een hele dag werken.

Ten slotte komen de eersten. Zij hebben gezien hoe zij die slechts één uur hebben gewerkt, een denaar hebben gekregen. Het lijkt hun niet meer dan logisch dat zij dan twaalf denaren krijgen. Zij hebben ten slotte een hele dag van twaalf uur, het klokje rond, gewerkt. Rekenen kunnen ze goed. Laat het misschien wat minder zijn, maar ze rekenen in elk geval op meer dan een denaar. Zij krijgen echter rechtvaardig het overeengekomen loon van een denaar.

Als ze dat zien, uiten ze hun ongenoegen daarover. Ze vinden dat ze onrechtvaardig worden behandeld en beklagen zich bij de heer des huizes. Ze voelen zich tekortgedaan. Daar worden ze even gelijkgesteld met hen die maar een uurtje hebben gewerkt, terwijl zij de last van de dag en de hitte hebben verdragen. Hun klacht betreft de handelwijze van de heer des huizes. Zij vinden het onterecht dat de laatsten met hen gelijk worden gesteld, terwijl zij veel meer inspanning hebben moeten verrichten.

Alleen van de groep die het laatst wordt uitbetaald en het eerst is begonnen, komt er commentaar. Geen van de andere groepen, waarvan er toch ook een is die de hitte van de dag heeft verdragen, zegt iets over

de uitbetaling aan de eerste groep die het laatst is begonnen. Zij beseffen de genade in de uitbetaling. Het commentaar komt van mensen van de wet die God tot een schuldenaar van de mens maken.

De heer antwoordt een van hen. Dat zou best wel eens de man kunnen zijn die als allereerste de wijngaard is binnengegaan. Hij noemt hem "vriend" en wijst hem erop dat hij hem geen onrecht aandoet. Hij herinnert deze 'vriend' aan de overeenkomst. Als hij hem uitbetaalt waarvoor hij zelf heeft getekend, wat is er dan voor onrechtvaardigs aan zijn handelwijze? De werker mag zijn geld nemen en heengaan. Het is *zijn* geld geworden, de heer noemt het "het uwe". Hij heeft het echt verdiend en hij mag het besteden zoals hij wil.

In zijn genade heeft de heer van de wijngaard aan de laatsten net zoveel gegeven als aan de eersten. De heer spreekt over "deze laatste", dus één persoon, met wie hij degene zal bedoelen die werkelijk als allerlaatste de wijngaard is binnengegaan. Wat de heer aan de laatste heeft gegeven, is niet de zaak van de werker van het eerste uur, maar is de zaak van de heer. Wie is de arbeider dat hij de heer zegt wat hij met zijn geld moet doen? Is de heer daarin niet vrij? Of is het eerder zo, dat de betoonde goedheid aan anderen de boosheid van het hart openbaart van hen die menen meer rechten te hebben?

De les | vers 16

Zó zullen de laatsten [de] eersten zijn, en de eersten [de] laatsten.

De Heer Jezus trekt de les voor Zijn discipelen, want tot hen heeft hij deze gelijkenis gesproken naar aanleiding van de vorige geschiedenis. Daar is de volgorde: eersten zullen de laatsten en laatsten zullen de eersten zijn (Mt 19:30), omdat het daar gaat om het falen van de mens. Hier is de volgorde andersom: laatsten zijn de eersten en eersten zijn de laatsten, want hier gaat het om de soevereiniteit van God.

De les die we moeten leren – en die we moeilijk leren – is dat de Heer geen enkel werk onbeloond laat, maar dat Hij het eenvoudige geloof in Hem hoger waardeert dan de grootste inspanning die voor Hem wordt verricht. Dit is het geloof dat voor Hem uitgaat, ook al is de dag al ver verstreken, zonder aan loon te denken, maar omdat Hij uitzendt. Het geloof en de liefde tot Hem als motief tot de dienst voor Hem zijn voor Hem belangrijker dan het eigenlijke werk dat kan worden gedaan.

Ware dienaren van Christus hebben gedronken van Zijn genade en worden geleid door het verlangen dat Hij wordt verheerlijkt en hun medemensen worden gediend. Ze zijn vervuld van wat hun door genade is geschonken om zo'n Meester, hun Heiland, te dienen. Dat ongekend grote voorrecht om Hem te dienen zou volkomen verloren gaan als we daarover met Hem zouden gaan onderhandelen.

Dat dit in deze gelijkenis van het koninkrijk der hemelen gebeurt, betekent dat we het koninkrijk hier zien in zijn wijdstesfeer die ook hen omvat die slechts in naam belijden bij de Heer te horen, de naamchristenen. Werken voor de Heer vanuit het motief om in de toekomst beloond te worden is misleidend, maar voor Hem werken in de kracht van innerlijke toewijding om Wie Hij is, zet het stempel van de hemel op de dienst. Het laatste maakt ons gelijkvormig aan Hem Die we dienen. Zeker stelt de Heer een beloning in het vooruitzicht, maar die is niet het motief om te dienen. Als we naar de Heer Jezus in Zijn dienst kijken, leren we hoe we kunnen dienen.

Derde aankondiging van het lijden | *verzen 17-19*

17 En toen Jezus naar Jeruzalem opging, nam Hij de twaalf <discipelen> afzonderlijk tot Zich en zei onderweg tot hen: 18 Zie, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden aan de overpriesters en schriftgeleerden, en zij zullen Hem ter dood veroordelen 19 en Hem overleveren aan de volken om Hem te bespotten en te geselen en te kruisigen; en op de derde dag zal Hij worden opgewekt.

Na de gelijkenis over de arbeiders in de wijngaard komt het werk dat Hijzelf moet verrichten voor Zijn aandacht. Daarvoor moet Hij opgaan naar Jeruzalem. Als Hij Zich daarop richt, wil Hij de gedachten van Zijn hart met Zijn twaalf discipelen delen, en wel met hen alleen. Hij wil hen betrekken bij wat Hem bezighoudt.

Terwijl ze onderweg zijn, dus al wandelende, spreekt Hij tot hen. Hij vertelt hun waar ze heen gaan en wat de godsdienstige leiders met Hem, de Zoon des mensen, zullen doen in Jeruzalem. Hij zal worden overgeleverd (door Judas, maar de Heer noemt zijn naam niet) aan de valse leiders en die zullen Hem ter dood veroordelen. Na door Judas te zijn overgeleverd aan de valse leiders, zullen zij Hem overleveren

aan de volken in de persoon van Pilatus en zijn soldaten. Hij zal bespot, gezeseld en gekruisigd worden. Maar het is niet het einde. Hij zal op de derde dag worden opgewekt. Hij is de Overwinnaar van de dood.

Een plaats in het koninkrijk | *verzen 20-24*

20 Toen kwam bij Hem de moeder van de zonen van Zebedeüs met haar zonen, huldigde Hem en vroeg iets van Hem. 21 Hij nu zei tot haar: Wat wilt u? Zij zei tot Hem: Zeg, dat deze twee zonen van mij mogen zitten, een aan Uw rechter- en een aan Uw linkerhand in Uw koninkrijk. 22 Jezus antwoordde echter en zei: U weet niet wat u vraagt. Kunt u de drinkbeker drinken die Ik zal drinken? Zij zeiden tot Hem: Wij kunnen het. 23 Hij zei tot hen: Mijn drinkbeker zult u wel drinken, maar het zitten aan Mijn rechter- en aan Mijn linkerhand is niet aan Mij om <dat> te geven, maar is voor hen wie het door Mijn Vader is bereid. 24 En toen de tien dit hoorden, namen zij het de twee broers zeer kwalijk.

Na Zijn indrukwekkende woorden over Zijn lijden, dood en opstanding komt de moeder van Johannes en Jakobus bij Hem. Ze eert Hem eerst. Ze is zich bewust van Zijn verhevenheid. Dan vraagt ze iets van Hem. Ze heeft de vraag nog niet gesteld, maar gevraagd of ze iets mag vragen. Hoewel de Heer weet wat haar bezighoudt, nodigt Hij haar uit te vragen wat zij wil. Haar verzoek is of haar zonen een vooraanstaande plaats in Zijn koninkrijk mogen hebben. Uit haar vraag blijkt haar geloof in Christus als Koning.

Hij antwoordt haar dat ze niet weet wat ze vraagt. Dat is een berisping. Zo'n vraag had ze beter niet kunnen stellen. De Heer openbaart het motief van de vraag, door vervolgens de zonen een vraag te stellen. Zij zullen hun moeder hebben gevraagd om Hem de vraag te stellen over de begeerde positie in het koninkrijk.

Petrus vroeg nog wat hun deel zou zijn (*Mt 19:20*); de broers Johannes en Jakobus gaan een stapje verder en bepalen hun deel zelf door te vragen naar een voorname plaats in het koninkrijk. Hoewel ze om hun vraag door de Heer worden berispt, moeten we niet vergeten dat het hun verlangen was om dicht bij hun Meester en Heer te zijn. Zonder twijfel zullen ze dicht bij Hem zijn op de dag dat zij met hun medediscipelen

op twaalf tronen zullen zitten om de twaalf stammen van Israël te oordelen (*Mt 19:28*).

De Heer reageert met een vraag die gaat over het drinken van een drinkbeker. Het drinken van een drinkbeker ziet op een vorm van lijden. De zonen van Zebedeüs antwoorden dat zij het kunnen. Is dat overmoed? De Heer antwoordt niet dat ze de beker wel *kunnen* drinken, maar zegt dat ze die zeker *zullen* drinken. Over hun positie in het koninkrijk laat Hij Zich niet uit. Die zaak is in de hand van Zijn Vader en Die heeft voor ieder een plaats bereid.

Wat de moeder voor haar zonen aan de Heer vraagt, krijgt zij niet. Het is uitzonderlijk dat we lezen dat een moeder iets voor haar kinderen aan de Heer vraagt wat niet door Hem wordt verhoord. Dat komt door wat er wordt gevraagd. Een vraag met het oog op nood wordt altijd verhoord. Hier gaat het om een vraag naar beloning voor haar zonen, een eerbewijs aan hen, en dat verzoek kan Hij niet inwilligen.

Als de tien andere discipelen dit horen, nemen ze het de twee broers zeer kwalijk. Maar waarom nemen zij het Johannes en Jakobus kwalijk? Hebben ze misschien last gehad van concurrerende gevoelens?

Niet heersen, maar dienen | *verzen 25-28*

25 Jezus nu riep hen bij Zich en zei: U weet, dat de oversten van de volken over hen heersen en de groten gezag over hen voeren. 26 Zo zal het onder u niet zijn; maar wie onder u groot wil worden, zal uw dienstknecht zijn, 27 en wie onder u [de] eerste wil zijn, zal uw slaaf zijn; 28 zoals de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn leven te geven tot een losprijs voor velen.

De Heer roept Zijn discipelen bij Zich. Hij heeft hun iets te leren over de dingen die hen allemaal bezighouden met betrekking tot hun plaats in het koninkrijk. Om hun de les van dienen te leren wijst Hij op wat gebruikelijk is in de wereld. Hoe het er daar aan toegaat, weten ze. Ze kennen de wereld. In de wereld streeft men naar gezag. De oversten en groten hebben het voor het zeggen en de anderen hebben niets te vertellen.

Onder de gelovigen behoort het heel anders te zijn. De geest van Christus is een geest van dienen die leidt tot de keus van de nederigste

plaats en algehele toewijding aan anderen. Het betekent afstand doen van alles om met vertrouwen afhankelijk te zijn van de genade van Hem Die we dienen. Het gaat om de consequente bereidheid de nederigste plaats in te nemen, om zo de dienaar van allen te zijn. Dat behoort de gezindheid te zijn van hen die deelhebben aan het koninkrijk zoals het nu gevestigd is door de verworpen Heer.

In het koninkrijk van God heersen regels die staan tegenover de regels die in de koninkrijken van de wereld gelden. In het koninkrijk van God leidt ware dienstbaarheid tot ware grootheid. Grootheid in de wereld komt tot uitdrukking in heerschappij en gezag over anderen. Grootheid onder de heiligen komt tot uitdrukking in dienen en zorg.

“Groot ... worden” heeft te maken met hoe iemand zich doet kennen. Iemand die groot wil zijn in het koninkrijk, zal dat zijn als hij als een dienaar anderen wil dienen. De “eerste ... zijn” heeft te maken met rangorde. Wie dat wil zijn, moet slaaf willen zijn, dat wil zeggen iemand die het volledige bezit is van een meester en geen enkel recht heeft op een eigen bestaan. Zijn bestaan wordt bepaald door zijn meester. Bij “dienstknecht” gaat het meer om wat hij doet, zijn bereidheid om te dienen. Bij “slaaf” gaat het meer om wat de meester wil. Hij die gediend wordt, bepaalt zijn leven.

De Heer Jezus is Zelf het grote Voorbeeld van Iemand Die leeft naar de regels van het rijk van de hemel. Hij is daarom dan ook de Grootste en de Eerste. Hij heeft ook een werk volbracht waarin we Hem niet kunnen navolgen. Dat is het werk van de verlossing. Zijn dienst ging zover, dat Hij Zijn leven gaf. Alleen Zijn volmaakte leven en de overgave daarvan in de dood kan een losprijs zijn voor “velen”, dat zijn allen die in Hem geloven. Het woord “voor” betekent hier ‘in de plaats van’*.

In de les die de Heer Zijn discipelen en ons geeft, zien we een van de momenten in de geschiedenis van onze Heer waarin Hij verhevenheid combineert met onderworpenheid en gezag met gehoorzaamheid. Deze combinatie wordt in Zijn leven gezien op een wijze die de discipelen en ook ons tot aanbidding aan Zijn voeten brengt.

* Zie voor het belang van deze betekenis het boekje ‘Verzoening, dwaling & dwaalleer’ op www.oudesporen.nl onder ‘Publicaties Ger de Koning’.

Genezing van twee blinden | verzen 29-34

29 En toen zij Jericho uitgingen, volgde Hem een grote menigte. 30 En zie, toen twee blinden, die langs de weg zaten, hoorden dat Jezus voorbijging, riepen ze de woorden: Erbarm U over ons, <Heer,> Zoon van David! 31 De menigte echter waarschuwde hen dat zij zouden zwijgen; zij riepen echter des te meer en zeiden: Erbarm U over ons, Heer, Zoon van David! 32 En Jezus bleef staan, riep hen en zei: Wat wilt u dat Ik u doe? 33 Zij zeiden tot Hem: Heer, dat onze ogen geopend worden. 34 Jezus nu werd met ontferming bewogen, raakte hun ogen aan, en terstond konden zij weer zien, en zij volgden Hem.

De Heer heeft gesproken over Zijn leven als losprijs. Met het oog daarop begint Hij Zijn laatste reis naar Jeruzalem. Jericho is de stad van de vloek. Hij is er geweest en heeft er zegen gebracht. Nu gaat Hij met Zijn discipelen op weg naar Jeruzalem om de basis te leggen voor alle zegen die Hij heeft verspreid en die Hij nog zal brengen. Aangetrokken door die zegen volgt een grote menigte Hem en gaat mee Jericho uit. Zij beseffen niet waarheen Zijn weg voert.

Terwijl Hij onderweg is, doen twee blinden een beroep op Zijn ontferming (vgl. Mt 9:27). Ze zitten langs de weg. Als ze horen dat "Jezus" voorbijgaat, roepen ze Hem aan. Ze moeten eerder van Hem hebben gehoord. Hun ogen zijn blind, maar ze hebben verlichte ogen van het hart. Dit is hun kans en ze grijpen die. De menigte wil hun het zwijgen opleggen. Als er een beroep op de Heer wordt gedaan, zijn er altijd mensen die dat willen verhinderen. Maar de blinden bezitten de kracht van het geloof en zijn van die geweldenaars die het koninkrijk voor zich wegrukken (Mt 11:12). In plaats van te zwijgen roepen ze des te meer om de ontferming van de Heer.

"En Jezus bleef staan." Wat een geweldige Heer! Terwijl Hij op weg is naar Jeruzalem en de gedachte aan wat daar met Hem zal gebeuren, Hem bezighoudt, laat Hij Zich ophouden door een roep om ontferming. Dan roept Hij hen. Hij neemt de tijd voor hen. Ook hier komt Zijn vraag wat zij willen dat Hij zal doen (vgl. vers 20). Hij weet het wel, maar Hij wil het van henzelf horen. Hij wil graag uit onze mond horen wat wij van Hem verlangen. Zonder omhaal van woorden zeggen ze de Heer wat hun verlangen is: dat hun ogen worden geopend.

De Heer geneest hen. Hij doet dat niet als weldoener, maar als Iemand Die deelt in hun nood. Hij wordt met ontferming bewogen. Vanuit een innerlijke betrokkenheid bij hun ellende raakt Hij de plek aan waar het om draait. Het resultaat is onmiddellijk zichtbaar. Deze twee volgen Hem vanaf nu op Zijn weg naar Jeruzalem.

Mattheüs 21

De intocht in Jeruzalem | *verzen 1-11*

1 En toen zij Jeruzalem naderden en bij Bethfagé kwamen aan de Olijfberg, toen zond Jezus twee discipelen en zei tot hen: 2 Gaat naar het dorp dat tegenover u ligt, en terstond zult u een ezelin gebonden vinden en een veulen bij haar; maakt ze los en brengt ze Mij. 3 En als iemand u iets zegt, dan moet u zeggen: De Heer heeft ze nodig, en terstond zal hij ze zenden. 4 Dit nu is gebeurd, opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet, die zei: 5 'Zegt aan de dochter van Sion: Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op een ezelin en op een veulen, [het] jong van een lastdier'. 6 Nadat de discipelen nu waren heengegaan en hadden gedaan zoals Jezus hun had opgedragen, 7 brachten zij de ezelin en het veulen en legden hun kleren daarop, en Hij ging erop zitten. 8 De zeer grote menigte nu spreidde hun kleren op de weg, en anderen hakten takken van de bomen en spreidden ze op de weg. 9 De menigten nu die vóór Hem uitgingen en zij die volgden, riepen de woorden: Hosanna voor de Zoon van David! Gezegend Hij Die komt in [de] Naam van [de] Heer! Hosanna in de hoogste [hemelen]! 10 En toen Hij Jeruzalem was binnengegaan, kwam de hele stad in opschudding en zei: Wie is Deze? 11 De menigten nu zeiden: Deze is de profeet, Jezus, van Nazareth in Galiléa.

Jeruzalem komt dichterbij. Met het binnengaan van Jeruzalem begint de laatste week van het leven van de Heer op aarde voor het kruis. De beschrijving van de gebeurtenissen in deze week is uitvoerig. Zij neemt meer dan een kwart van dit evangelie in de beslag.

Er is een tussenstop bij Bethfagé, dat aan de Olijfberg ligt. De Olijfberg is de berg van Gethsémané, de berg vanwaar Christus naar de hemel zal gaan en waarop Hij zal neerdalen bij Zijn tweede komst, dat is Zijn terugkeer naar de aarde in macht en majesteit. Daarvandaan zendt Hij twee van Zijn discipelen uit. Hij zegt waar ze heen moeten gaan. Met Zijn Goddelijke alwetendheid zegt Hij ook wat ze daar zullen vinden. Hij zegt ook wat ze met de ezelin en het veulen moeten doen. Hij weet ook dat er commentaar zal komen. Daarom vertelt Hij hun wat zij moeten antwoorden. Dan zal het de eigenaar duidelijk zijn en hij zal de

dieren – niet ‘meegeven’, maar – “zenden”. Hij zal ermee instemmen en ze daarvoor graag afstaan. We zien hoe de Heer de situatie en de harten bewerkt.

Deze opdracht is nodig voor de vervulling van een vijfhonderd jaar geleden uitgesproken profetie (*Zc 9:9*). Op het juiste ogenblik staan de dieren klaar voor hun aandeel in de vervulling. Ook de eigenaar is direct bereid ze af te staan. De ezelin en het veulen zullen de dragers worden van de Heer Jezus Die als Koning tot Zijn volk komt. Hij komt niet te paard, om te oordelen (*zie Op 19:11*), maar “zachtmoedig”. Dit is de boodschap voor “de dochter van Sion”. Sion is de naam voor Jeruzalem als verbonden met de genade, want Sion is de berg die van genade spreekt (*Hb 12:22*). “Het jong” spreekt van een nieuw begin.

De discipelen gehoorzamen. Ze gaan naar het dorp dat de Heer heeft aangewezen en handelen naar Zijn opdracht. Als ze met de dieren bij Hem komen, leggen ze als eerbetoon voor Hem hun kleren op de ezelin. Hij aanvaardt dat eerbetoon. Zij stellen in het symbool van hun kleren zichzelf ter beschikking om Hem te dragen.

Onder de werking van Gods Geest komt ook de zeer grote menigte in beweging. Ook zij geven de Heer Jezus hun kleren, nu niet om erop te zitten, maar om eroverheen te rijden. De takken die ze van de bomen hakken, zijn palmtakken, een beeld van overwinning. Zo verwelkomen zij hun Koning. Het is helaas slechts een uiterlijke bevestiging, zonder diepgang. Dat zal blijken als ze binnenkort om Zijn kruisdood zullen roepen. Toch bewerkt God dit eerbetoon aan Zijn Zoon. De macht van God beïnvloedt het hart van de menigte. Hij kan niet toelaten dat Zijn Zoon verworpen zal worden zonder dit getuigenis te hebben ontvangen.

In hun begroeting maakt de menigte gebruik van *Psalm 118*. In die psalm wordt de duizendjarige sabbat bezongen die door de Messias wordt gevestigd, als Hij zal worden erkend door Zijn volk. Helaas gaan hun woorden verder dan hun hart. Ze wensen dat Hij zal gaan regeren, want ze hebben al zoveel zegen door Hem ontvangen, maar ze zijn blind voor de toestand van zonde waarin ze zich bevinden.

Als de Heer als Koning de stad Jeruzalem is binnengegaan, zijn de negenenzestig jaarweken vervuld waarover tot Daniël is gesproken (*Dn 9:25*). Na deze negenenzestig weken zou de zeventigste jaarweek kun-

nen aanbreken, waarover ook tot Daniël is gesproken (*Dn 9:24*), dat wil zeggen het vreedrijk. Maar de Messias wordt verworpen. Het gevolg daarvan is dat die zeventigste jaarweek is uitgesteld, want ook die week zal worden vervuld.

De aanwezigheid van Christus en Zijn hele optreden bij Zijn komst in Jeruzalem veroorzaken opschudding en nieuwsgierige vragen naar Zijn Persoon. Men voelt aan dat Hij de Profeet is. Daarmee bedoelen ze de door Mozes aangekondigde Profeet (*Dt 18:15*). Dat is Hij ook. Tegelijk is er ongeloof in wie Hij werkelijk is. Hij is voor hen niet meer dan “Jezus, van Nazareth in Galiléa”, een mens afkomstig uit Nazareth. Ze hebben er geen oog voor dat “Zijn oorsprongen zijn van oudsher, van eeuwige dagen af” (*Mi 5:1*). Als Hij niet meer is dan profeet, schiet hun geloof fataal tekort, want dat geloof brengt hen niet tot erkenning van hun zonden van afwijking van God.

De tempelreiniging | verzen 12-17

12 En Jezus ging de tempel binnen en dreef allen uit die verkochten en kochten in de tempel, en de tafels van de wisselaars keerde Hij om, en de stoelen van hen die de duiven verkochten. 13 En Hij zei tot hen: Er staat geschreven: ‘Mijn huis zal een huis van gebed worden genoemd’; u maakt er echter een rovershol van. 14 En er kwamen blinden en kreupelen bij Hem in de tempel en Hij genas hen. 15 Toen nu de overpriesters en de schriftgeleerden de wonderen zagen die Hij deed, en de kinderen die in de tempel de woorden riepen: Hosanna voor de Zoon van David, namen zij het zeer kwalijk 16 en zeiden tot Hem: Hoort U wat dezen zeggen? Jezus nu zei tot hen: Jawel, maar hebt u nooit gelezen: ‘Uit [de] mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U Zich lof bereid’? 17 En Hij verliet hen en ging naar buiten, de stad uit naar Bethanië, en overnachtte daar.

In Jeruzalem gaat de Heer naar de tempel, het middelpunt van hun godsdienst. Hij bewijst Zijn koninklijke macht door deze te reinigen. Zonder enige terughoudendheid drijft Hij allen en alles uit de tempel, Zijn huis.

De Heer Jezus heeft de tempel twee keer gereinigd. De eerste keer deed Hij dat nog voordat Hij Zijn openlijke dienstwerk begon (*Jh 2:13-17*). Toen dreef de ijver voor de eer van het huis van Zijn Vader Hem. Daar is het

ook het bewijs dat Hij hen verwierp, omdat zij Hem hadden verworpen. Dat staat vanaf het begin van dat evangelie, het *evangelie naar Johannes*, vast: *“Hij kwam tot het Zijne en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen”* (Jh 1:11).

Nu Hij vlak voor het einde van Zijn aardse loopbaan staat, reinigt Hij de tempel nog een keer. Hij handelt op grond van het Woord. Hij ziet het misbruik van Gods huis, dat Hij naar het citaat *“Mijn huis”* noemt. We zien in Hem Jahweh handelen. Het is Zijn huis. Daar zouden mensen moeten komen die in nood zijn en Gods hulp zoeken. De Joden hebben er echter een handelshuis van gemaakt. Ze willen er zelf beter van worden. Op die manier hebben zij het tot een rovershol gemaakt. Ze roven van God wat Hem toekomt. Door de aanwezigheid van de Zoon van God wordt de tempel, nadat Hij deze heeft gereinigd, een huis van barmhartigheid waar mensen tot Hem komen met hun ellende. En Hij helpt hen.

Dat is niet naar de zin van de overpriesters en schriftgeleerden die zo hun eigen ideeën hebben over de tempel, over Christus, over Zijn wonderen en over kinderen die in de tempel Zijn lof bezingen. Deze lieden openbaren weer hun weerstand tegenover Hem. Ze kunnen alleen kritiek uitoefenen. Elk eerbetoon aan Hem vinden zij misplaatst. Ze willen zelf eer van mensen ontvangen. Ze wagen het om Hem te vragen of Hij wel goed door heeft wat er door de kinderen wordt gezegd. Hij antwoordt dat Hij het zeker hoort en doet een beroep op de Schrift. Uit wat Hij uit de Schrift aanhaalt, wordt duidelijk dat Hij Jahweh is (Ps 8:3).

De Heer wacht hun reactie niet af. Hij is met hen uitgepraat. Hij wil niet in Jeruzalem overnachten, maar bij mensen die Hem graag ontvangen. In Bethanië wonen immers Martha en Maria en Lazarus.

De vijgenboom vervloekt | *verzen 18-22*

18 's Morgens vroeg nu, toen Hij naar de stad terugkeerde, had Hij honger. 19 En toen Hij één vijgenboom langs de weg zag, ging Hij er naar toe en vond niets daaraan dan alleen bladeren. En Hij zei tot hem: Laat van u in eeuwigheid geen vrucht meer komen! En de vijgenboom verdorde onmiddellijk. 20 En toen de discipelen dit zagen, verwonderden zij zich en zeiden: Hoe is de vijgenboom zo

onmiddellijk verdord? 21 Jezus nu antwoordde en zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u: als u geloof hebt en niet twijfelt, zult u niet alleen doen wat met de vijgenboom [is gebeurd], maar al zegt u ook tot deze berg: Word opgeheven en in de zee geworpen, het zal gebeuren. 22 En alles wat u in het gebed gelovig vraagt, zult u ontvangen.

De Heer keert 's morgens vroeg terug naar Jeruzalem. Hij heeft honger. Hij is volkomen Mens (maar zonder zonde) en heeft slaap nodig en ook eten en drinken. Als Hij dan ook een vijgenboom ziet, gaat Hij erheen om van de vruchten ervan te eten. Als Hij bij de boom komt, vindt Hij daaraan alleen bladeren en geen vrucht. Dan spreekt Hij een vervloeking over de boom uit. De boom verdort onmiddellijk. Een dergelijke boom, die door de aanwezigheid van de bladeren de belofte afgeeft dat er vrucht te vinden is, maar waarvan de schijn bedriegt, is een boom die Zijn toorn opwekt.

De vervloeking van de boom kan niet anders dan een symbolische betekenis hebben. In dit enige wonder van oordeel dat de Heer tijdens Zijn leven op aarde heeft verricht, zien we het oordeel over Israël naar het vlees. De vijgenboom is een symbool van Israël. Als natie is er niets voor God te vinden wat Hij kan gebruiken. Het is een beeld van de mens in het vlees met alle voorrechten, maar die geen vrucht voortbrengt voor de Landman. Israël bezit alle uiterlijke vormen (bladeren) van godsdienst. Het ijvert voor de wet en de inzettingen, maar draagt geen vrucht voor God. En voor zover het onder verantwoordelijkheid is gesteld om vruchten te dragen, dat wil zeggen onder het oude verbond, zal het ook nooit vrucht dragen. De vervloeking van de boom heeft een direct resultaat, want er is geen enkele hoop meer op herstel.

De discipelen verbazen zich over de directe uitwerking van Zijn woorden. Ondanks het feit dat ze al zoveel wonderen van Hem hebben gezien, beseffen ze nog niet Wie Hij in Zichzelf is. In Zijn antwoord wijst de Heer niet op Zijn Goddelijke almacht, maar op hun geloof. Als ze zonder te twijfelen in geloof een berg van moeilijkheden tegemoet treden, zullen ze deze berg kunnen verplaatsen.

De berg staat ook symbool voor het hele Joodse systeem dat zal opgaan in de volkerenzee, zoals is gebeurd en zoals dat nog steeds de situatie is. Het geloof plaatst het Joodse systeem daar, waar God het geplaatst heeft. De Heer verbindt hieraan de toezegging dat ze alles zullen

ontvangen wat ze in het gebed gelovig vragen. Wat de Heer zegt, moet wel worden gelezen in het verband waarin het staat. Het gaat om een systeem dat een verhindering is voor de ontvouwing van Goddelijke genade. Door gebed zullen we menselijke redeneringen kunnen overwinnen, waardoor de hindernis is weggedaan om uit genade te leven.

Over het gezag van de Heer | verzen 23-27

23 En toen Hij in de tempel gekomen was, kwamen, terwijl Hij leerde, de overpriesters en de oudsten van het volk naar Hem toe en zeiden: Op welk gezag doet U deze dingen? En wie heeft U dit gezag gegeven? 24 Jezus nu antwoordde en zei tot hen: Ik zal u ook één ding vragen; als u Mij dat zegt, zal Ik u ook zeggen op welk gezag Ik deze dingen doe. 25 De doop van Johannes, vanwaar was die? Uit [de] hemel of uit mensen? Zij overlegden echter onder elkaar en zeiden: Als wij zeggen: Uit [de] hemel, zal Hij tot ons zeggen: Waarom hebt u hem dan niet geloofd? 26 Als wij echter zeggen: Uit mensen, dan zijn wij bang voor de menigte, want allen houden Johannes voor een profeet. 27 En zij antwoordden Jezus en zeiden: Wij weten het niet. Hij zei dan ook tot hen: Dan zeg Ik u ook niet op welk gezag Ik deze dingen doe.

Hier beginnen de overpriesters en oudsten een twistgesprek met de Heer. In het gedeelte dat volgt, vinden we meer twistgesprekken. Deze twistgesprekken lopen door tot het eind van *hoofdstuk 22*. In dit gedeelte komen ook de farizeeën, de herodianen, de sadduceeën en een wetgeleerde met sluwe vragen aan het woord die allen door Zijn antwoorden geen weerwoord meer hebben. De Heer besluit dit gedeelte met een vraag aan hen betreffende Zijn eigen Persoon.

Schijnbaar komen de verschillende klassen mensen Hem beoordelen of in verlegenheid brengen. In werkelijkheid verschijnen allen voor Hem om, de een na de ander, het oordeel van God over zich te vernemen. Hij legt daarbij hun ware toestand bloot.

De tempel is Zijn woonplaats, Zijn thuis. Daar leert Hij. Op die plaats komen de godsdienstige leiders van het volk tot Hem met een vraag die Zijn gezag betreft. Het is geen eerlijke vraag, maar een vraag om Zijn gezag te betwisten. Het is de vraag naar het gezag dat zij zichzelf

aanmatigen en Hem ontzeggen. Hoe vermetel is het ook om Hem te vragen naar Zijn gezag, terwijl Zijn gezag onmogelijk te loochenen is.

Zij die het volk moeten leiden, ontkennen Zijn gezag. Ze matigen zich aan rechters te zijn. De vraag: *“Op welk gezag doet U deze dingen?”*, is de vraag naar Zijn bevoegdheid. De vraag: *“Wie heeft U dit gezag gegeven?”*, is voor henzelf van belang, want zij hebben Hem dat gezag niet gegeven. Hij is niet door hen gekwalificeerd.

De Heer stelt een wedervraag. Zijn vragen hebben altijd als doel om het ware licht op een zaak te werpen. Daardoor wil Hij de vraagsteller onderwijs geven over diens eigen positie en ook over de positie die Hij Zelf inneemt. Als de vraagsteller dat zou erkennen, zou dat voor hem nieuw leven betekenen.

Hij maakt hun beoordeling van de dienst van Johannes en met name zijn doop tot de testvraag voor hun geweten. Als zij daarop een eerlijk antwoord zouden geven, zouden ze ook een juiste beoordeling hebben van Zijn dienst. Johannes was namelijk Zijn voorloper en had Zijn komst aangekondigd en gewezen op Hem. Zijn tegenstanders realiseren zich dat en overleggen welke reactie elk antwoord op de betreffende vraag zou geven. Weer wordt duidelijk dat zij niet eerlijk zijn.

De Heer doet met Zijn vraag geen beroep op wonderen of op de profetie, maar op hun geweten. In hun overlegging is voor God geen plaats en daarom is hun antwoord vals en verkeerd. Als God niet het Voorwerp is, dan is het ‘eigen ik’ de afgod. Ze willen niet zeggen: *“Uit de hemel”*, want dan hadden ze hem toch moeten geloven. En dat willen ze bewust niet. Als hun antwoord zou luiden: *“Uit mensen”*, dan zouden ze hun krediet bij de menigten verspelen. En ze zijn juist zo uit op de eer van het volk.

Hun antwoord *“wij weten het niet”*, komt voort uit eigendunk en mensenvrees. Het laat zien dat zij niet bevoegd zijn om de vraag over Zijn gezag te stellen. Het heeft geen enkele zin om hun vraag te beantwoorden. Met hun antwoord geven ze toe dat ze blinde leidslieden zijn.

Gelijkenis van twee zonen | verzen 28-32

28 Wat denkt u echter? Een mens had twee kinderen; hij ging naar de eerste en zei: Kind, ga vandaag in de wijngaard werken. 29 Hij antwoordde echter en zei: Ik wil niet! Later kreeg hij echter berouw

en ging erheen. 30 Hij nu ging naar de tweede en sprak evenzo. Deze nu antwoordde en zei: Ik [ga], heer! En hij ging niet. 31 Wie van deze twee deed de wil van zijn vader? Zij zeiden: De eerste. Jezus zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u: de tollenaars en de hoeren gaan u voor in het koninkrijk van God. 32 Want Johannes is tot u gekomen in [de] weg van [de] gerechtigheid en u hebt hem niet geloofd; de tollenaars en de hoeren echter hebben hem geloofd; hoewel u dit echter hebt gezien, hebt u later ook geen berouw gehad om hem te geloven.

De Heer neemt het initiatief over door hun een vraag te stellen in de vorm van een gelijkenis. De wijngaard is een beeld van Israël onder de wet (zie Js 5:7). Met deze gelijkenis toont de Heer aan dat de geestelijke leiders van het volk verder bij God vandaan zijn dan de door hen meest verachten van het volk.

De gelijkenis gaat over een mens met twee kinderen. Ze krijgen ieder de opdracht om in de wijngaard te gaan werken, maar niet gelijktijdig. Eerst krijgt het ene kind die opdracht. Na een aanvankelijke weigering gaat hij toch. Hij krijgt namelijk berouw over zijn weigering. Dan krijgt het tweede kind die opdracht. Die lijkt gewillig, want hij zegt toe dat hij zal gaan. Hij doet dat echter met de woorden "ik [ga], heer!" Dat betekent dat hij zijn vader als 'heer' ziet en geen relatie van liefde met hem heeft. Zijn gewilligheid is dan ook slechts schijn, want uiteindelijk gaat hij niet.

Dan stelt de Heer Jezus de vraag wie de wil van zijn vader deed. Daarop geven de leiders het goede antwoord: "De eerste." Hij maakt hun duidelijk dat dit 'eerste' kind mensen voorstelt die eerst niet Gods wil deden. Zij leefden in de zonde. Juist die mensen krijgen berouw over hun zonden en mogen eerder dan zij het koninkrijk van God binnengaan. Daarmee stelt Hij de leiders gelijk aan het tweede kind dat zei in de wijngaard te gaan, maar het niet deed.

Nu sluit de Heer aan op Zijn vraag over Johannes en laat zien van hoe groot belang het is om in zijn boodschap te geloven. Johannes is "in [de] weg van [de] gerechtigheid" tot hen gekomen, dat wil zeggen dat hij in overeenstemming met het recht van God predikte, maar ze hebben hem afgewezen. Hiermee heeft Christus hun verdorven houding tegenover

Hem ten volle aangetoond en daarmee ook de onmogelijkheid om Zijn gezag te beoordelen.

Gelijkenis van de landlieden | verzen 33-39

33 Hoort een andere gelijkenis. Er was een heer des huizes die een wijngaard plantte, en hij zette er een omheining omheen, groef een persbak daarin en bouwde een toren; en hij verhuurde hem aan landlieden en ging buitenslands. 34 Toen nu de tijd van de vruchten was genaderd, zond hij zijn slaven naar de landlieden om zijn vruchten te ontvangen. 35 En de landlieden namen zijn slaven, sloegen de een, doodden de ander en stenigden de derde. 36 Opnieuw zond hij andere slaven, meer dan de eersten, en zij deden met hen hetzelfde. 37 Ten slotte nu zond hij tot hen zijn zoon en zei: Zij zullen mijn zoon ontzien. 38 Toen de landlieden echter de zoon zagen, zeiden zij onder elkaar: Deze is de erfgenaam, komt, laten wij hem doden en zijn erfenis in bezit nemen. 39 En zij grepen hem, wierpen hem buiten de wijngaard en doodden hem.

De Heer gaat door met Zijn onderwijs. Hij voegt er nog een gelijkenis aan toe die hun positie duidelijk moet maken. Met de woorden “*hoort een andere gelijkenis*”, beveelt Hij dat ze verder moeten luisteren. Deze gelijkenis gaat niet alleen over hun gedrag ten opzichte van God, zoals in de vorige, maar ook over Gods handelwijze met hen. In deze gelijkenis komen drie aanklachten tegen Israël naar voren:

1. geen vrucht voor God,
2. mishandeling en doden van Gods slaven, de profeten, en
3. de afwijzing van en moord op de Zoon.

De voorstelling van alles wat de heer van het huis aan zijn wijngaard doet, berust op de gelijkenis waarin Israël met een wijngaard wordt vergeleken waaraan God alles heeft gedaan om hem vrucht te laten voortbrengen (*Js 5:1-2*). Daarin zien we de bijzondere gunst van God voor Israël. Zij moeten dat als kenners van de wet hebben herkend.

Als al het werk met het oog op het verkrijgen van vrucht is verricht, verhuurt de heer zijn wijngaard aan landlieden. Zelf gaat hij naar het buitenland, maar blijft in het buitenland ten nauwste betrokken bij zijn wijngaard. Hij weet precies wanneer het de tijd van de vruchten is. Op

die tijd zendt hij zijn slaven om “zijn” vruchten te ontvangen. De vruchten zijn van hem, ze behoren hem toe.

Maar de landlieden zijn niet van plan om de heer zijn vruchten te geven. Ze beschouwen de slaven van de heer als indringers op hun terrein en handelen daar ook naar. De ene slaaf slaan ze, de andere doden ze en weer een ander wordt door hen gestenigd. Omdat de heer graag vrucht wil ontvangen, stuurt hij nog meer slaven. Maar als die bij de landlieden komen, ondergaan ze hetzelfde lot.

Terwijl de heer weet wat ze met zijn slaven hebben gedaan, doet hij nog een laatste poging om van de vruchten te ontvangen. Hij ziet nog één mogelijkheid de landlieden te bewegen hem zijn vruchten te geven. Hij zal zijn zoon zenden. Ze zullen toch zeker wel respect hebben voor zijn zoon en hem ontzien.

Maar wat blijkt? Als de zoon verschijnt, komen het verderf en het egoïsme op de vreselijkst denkbare wijze tot uiting. De landlieden weten dat hij de erfgenaam is. Omdat zij zijn erfenis zelf willen hebben, ontzeggen ze hem zijn recht daarop. Om deze boze opzet te doen slagen besluiten ze dat ze de erfgenaam zullen doden. Ze voegen de daad bij het woord. Willens en wetens doden zij de erfgenaam, de zoon van de heer van het huis en van de wijngaard.

Hiermee is de proefneming met de mens ten einde. De vraag naar zijn ware toestand is beantwoord. Gods pogingen om vrucht uit Zijn wijngaard te krijgen, zijn voorbij. De natuurlijke mens heeft zijn volkomen haat getoond tegen God en wat van Hem komt. Verdere proefneming is zinloos. De toestand is hopeloos. Wat rest, is oordeel. De aanwezigheid van een Goddelijk Persoon in liefde en goedheid, een Mens onder de mensen, geeft hun uiteindelijk alleen maar de gelegenheid om op de meest boosaardige manier God te beledigen. Nu blijkt ten volle dat de mens verloren is. Het bewijs van de verdorvenheid van de mens is onloochenbaar.

Gevolgen van de verwerping | *verzen 40-46*

40 Wanneer dan de heer van de wijngaard komt, wat zal hij met die landlieden doen? 41 Zij zeiden tot Hem: Die kwaden zal hij een kwade dood laten sterven en de wijngaard aan andere landlieden verhuren, die hem de vruchten op hun tijd zullen afgeven. 42 Jezus

zei tot hen: *Hebt u nooit gelezen in de Schriften: '[De] steen die de bouwlieden hebben verworpen, die is geworden tot een hoeksteen; van [de] Heer is dit gebeurd en het is wonderlijk in onze ogen'?* 43 *Daarom zeg Ik u, dat het koninkrijk van God van u zal worden weggenomen en aan een volk gegeven dat de vruchten ervan opbrengt.* <44 *En wie op deze steen valt, zal verbrijzeld worden; en op wie hij valt, zal hij verpletteren.*> 45 *En toen de overpriesters en de farizeeën Zijn gelijkenissen hoorden, begrepen zij dat Hij van hen sprak.* 46 *En terwijl zij Hem trachtten te grijpen, waren zij bang voor de menigten, daar Die Hem voor een profet hielden.*

Ten slotte komt de heer van de wijngaard zelf. Dan is niet de vraag wat de landlieden met de heer zullen doen, maar wat de heer met die landlieden zal doen. De Heer Jezus stelt de leidlieden die vraag. Ze weten het juiste antwoord te geven. Dit antwoord maakt duidelijk dat ze een moreel juist antwoord kunnen geven, terwijl ze er tevens blind voor zijn dat ze met dit antwoord hun eigen oordeel hebben bezegeld. Ze gaan zelfs nog verder door te zeggen dat de wijngaard aan anderen zal worden gegeven die de vruchten op hun tijd zullen afgeven. Ook dat is gebeurd, toen de behoudenis tot de volken ging.

De Heer verwijst naar de Schriften die ze zo goed kennen. Het gedrag van de leidlieden is duidelijk geopenbaard in hun eigen Schriften. Hij past *Psalm 118:22-23* toe op de gelijkenis die Hij zojuist heeft uitgesproken. De zoon is de steen, de landlieden zijn de bouwlieden. Zoals de landlieden de zoon hebben verworpen, zo hebben de bouwlieden de steen verworpen. Maar God heeft het zo gemaakt, dat de verworpen steen de belangrijkste steen van het gebouw wordt. Dat is iets wat geen mens kon bedenken; dat kon alleen Hij bedenken. Het is dan ook wonderlijk in de ogen van het gelovig overblijfsel, een verbazing die ze in de eindtijd als een belijdenis zullen uitspreken als ze Hem zullen zien Die zij doorstoken hebben (*Zc 12:10*).

De Heer vervolgt met de uitwerking van de gelijkenis en sluit daarbij aan op het oordeel dat zij zelf hebben geveld in hun antwoord op Zijn vraag (*vers 41*). "*Het koninkrijk van God*" wordt van hen weggenomen, want dat is aanwezig in Zijn Persoon (*Lk 17:21*). Hij zegt niet dat het koninkrijk *der hemelen* van hen wordt weggenomen, want dat hadden ze niet. De Heer Zelf zal bij hen weggaan. Hij is de toetssteen voor ieder mens. Allen die over Hem vallen, zullen verbrijzeld worden. De leid-

lieden zijn zulke mensen. Zij zijn op deze steen gevallen, ze zijn eroverheen gevallen, erover gestruikeld, omdat zij die steen hebben veracht. Daarom zal die steen in de laatste dagen op het opstandige volk vallen en het verpletteren. Dat zal gebeuren bij de terugkomst van Christus naar de aarde (vgl. *Dn 2:34-35*).

Het is de leiders duidelijk dat de Heer Jezus in Zijn gelijkenissen hen bedoelt. Daarom proberen ze Hem te grijpen, maar tegelijk denken ze aan de volksgunst die ze niet willen verliezen. Evenals in *vers 26* laten zij zich ook hier leiden door hun vrees voor mensen, hun vrees om het aanzien te verliezen dat zij menen te hebben. Vrees voor de menigte beteugelt hun handelen, zoals in *vers 26* die vrees hun tong heeft beteugeld.

Mattheüs 22

De geroepenen tot de bruiloft | *verzen 1-7*

1 En Jezus antwoordde en sprak opnieuw in gelijkenissen tot hen en zei: 2 Het koninkrijk der hemelen is gelijk geworden aan een koning die een bruiloft voor zijn zoon aanrichtte. 3 En hij zond zijn slaven uit om de genodigden te roepen tot de bruiloft, en zij wilden niet komen. 4 Opnieuw zond hij andere slaven uit en zei: Zegt aan de genodigden: Zie, mijn middagmaal heb ik gereedgemaakt, mijn ossen en mijn gemeste beesten zijn geslacht en alles is gereed; komt tot de bruiloft. 5 Zij sloegen er echter geen acht op en gingen weg, de een naar zijn eigen akker, de ander naar zijn koophandel; 6 de overigen nu grepen zijn slaven, mishandelden en doodden hen. 7 De koning nu werd toornig, en hij zond zijn legers en bracht die moordenaars om en stak hun stad in brand.

Met de volgende gelijkenis “antwoordde” de Heer op Zijn verwerping die Hij in de vorige gelijkenis naar voren heeft gebracht. In dit antwoord komt Zijn genade tot uiting. Ondanks Zijn verwerping biedt Hij alsnog Zijn genade aan in de uitnodiging om tot de bruiloft te komen. Als mensen de uitnodiging van het evangelie aannemen, komen zij onder de rechtsorde van de hemel, nadat de nationale ineenstorting heeft plaatsgevonden die in de voorgaande gelijkenis wordt voorgesteld.

Het is opnieuw een gelijkenis, maar nu in verbinding met het koninkrijk der hemelen. Dat onderscheidt deze gelijkenis van de twee voorgaande. Daar gaat het om de rechtvaardige aanspraken die Hij op Israël heeft op grond van wat Hij hun heeft toevertrouwd, en om hun reactie daarop. Hier gaat het om iets nieuws, de bruiloft. Met deze gelijkenis brengt Hij weer naar voren, waarom Hij gekomen is. Evenals in de vorige gelijkenis is hier sprake van een zoon, dit keer een zoon van een koning.

De Heer leidt deze gelijkenis in met de woorden “*het koninkrijk der hemelen is gelijk geworden aan*”. Dat betekent dat Hij het koninkrijk der hemelen niet in zijn oorspronkelijke vorm aankondigt. Dat kan niet meer vanwege Zijn verwerping. Door te spreken over een bruiloft legt Hij wel de nadruk op de vreugde die eraan verbonden is als iemand de uitnodiging aanneemt en er binnengaat. In deze gelijkenis gaat een

uitnodiging uit. De slaven krijgen niet de opdracht om in de wijngaard te gaan en te werken, maar om te roepen: *“Komt tot de bruiloft.”* Er wordt niet geëist, maar gegeven.

De slaven zijn de discipelen die de Heer heeft uitgezonden. De genodigden zijn in eerste instantie de Joden, het volk van God. Maar het volk wil niet, het verwerpt de uitnodiging. Christus is echter vol genade en laat een tweede uitnodiging uitgaan tot dezelfde groep bijzonder bevoorrechte personen, de genodigden. Hij geeft Zijn slaven de opdracht nu niet alleen uit te nodigen, maar ook de aantrekkelijkheid van het feest in de uitnodiging voor te stellen. Het staat allemaal klaar voor de genodigden. Ze hoeven alleen maar te komen. Hij doet er alles aan om de genodigden op het feest te krijgen.

De geestelijke betekenis is, dat alles gereed is door het offer van Christus. Hiervan was bij de eerste uitnodiging nog geen sprake. De vervulling van de tweede uitnodiging zien we in de eerste hoofdstukken van *Handelingen*. Deze tweede uitnodiging gebeurde door de apostelen, toen het verlossingswerk was volbracht.

Maar de genodigden tonen geen interesse. De oorzaak ervan is verschillend. Er is een groep die te druk is met zijn eigen bezittingen, een andere groep heeft het druk met zijn zaken. Er is ook een groep onder de genodigden die nog anders reageert. Als zij de uitnodiging krijgen, ontsteken ze in woede. Dat heeft te maken met hun trots op hun nationale godsdienst, waaraan zij hun belangrijkheid ontleen. Ze beantwoorden de uitnodiging met mishandeling en het vermoorden van de boodschappers.

Het mag geen verbazing wekken dat de koning deze reacties op zijn uitnodiging niet ongestraft kan laten. God heeft in het jaar 70 Jeruzalem door de Romeinen als *“Zijn legers”* laten verwoesten.

De bruiloftsmaal wordt vol | *verzen 8-10*

8 Toen zei hij tot zijn slaven: De bruiloft is wel gereed, maar de genodigden waren het niet waard; 9 gaat daarom naar de kruispunten van de wegen en roept allen die u er zult vinden tot de bruiloft. 10 En die slaven gingen naar buiten naar de wegen en brachten allen samen die zij vonden, zowel bozen als goeden; en de bruiloft werd vol met hen die aanlagen.

De koning vertelt zijn slaven hoe de zaken ervoor staan en dat de genodigden het niet waard zijn om tot de bruiloft te komen. Hij heeft ze de uitnodiging gezonden, maar ze hebben zichzelf onwaardig gemaakt om bij de bruiloft aanwezig te zijn. Hij wil zijn slaven, een beeld van dienaren van de Heer, nu uitzenden naar mensen die eerst niet tot de genodigden behoorden. Zijn slaven mogen, zonder enig onderscheid te maken, allen tot de bruiloft roepen die ze op de kruispunten van de wegen zullen vinden. Op de kruispunten zijn altijd de meeste mensen te vinden. Nu de genodigden het genadeaanbod van het evangelie hebben afgeslagen, gaat het tot alle mensen.

De slaven kwijten zich van hun taak door zonder onderscheid te maken allen samen te brengen die ze maar vinden. Het evangelie wordt aan alle mensen aangeboden. De evangelist hoeft zich er niet mee bezig te houden wie door God zijn uitverkoren. Hij moet het Woord brengen aan allen die hij tegenkomt. Onder "bozen" kunnen we grote zondaars verstaan en onder "goeden" mensen als Nicodémus. Het gaat niet om de aard en het karakter van de mensen tot wie het evangelie uitgaat, maar om het feit dat de uitnodiging aan allen zonder onderscheid wordt gedaan. Er wordt niet gezocht naar mensen die het bruiloftskleed dragen, want dat zullen ze van de Koning krijgen. Het is hier als in *hoofdstuk 13* met de gelijkenis van de tarwe en het onkruid. Zo wordt de bruiloft vol met hen die aanliggen.

Zonder bruiloftskleed | verzen 11-14

11 Toen nu de koning naar binnen was gegaan om hen die aanlagen te bezien, zag hij daar een mens die niet bekleed was met een bruiloftskleed. 12 En hij zei tot hem: Vriend, hoe bent u hier binnengekomen zonder een bruiloftskleed aan te hebben? En hij zweeg. 13 Toen zei de koning tot zijn dienstknechten: Bindt hem aan handen en voeten en werpt hem uit in de buitenste duisternis; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars. 14 Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkorenen.

Dan komt de koning binnen om te zien wie er allemaal binnen zijn gekomen. Het gaat in deze gelijkenis niet om de verantwoordelijkheid van de prediker, maar van hen die op de prediking hebben gereageerd. De mens zonder bruiloftskleed is eigenmachtig binnengekomen. Hij heeft zich onder de geroepenen begeben, maar heeft niet het uitgereikte

bruiloftskleed aanvaard. Hij meent dat zijn eigen kleding het wel kan doen.

Het gaat hier duidelijk niet om de hemel. Daarin kan niemand binnenkomen die niet bekleed is met Christus. Het gaat om een gelijkenis van het koninkrijk der hemelen dat gelijk geworden is aan een situatie waarin bozen en goeden samen aanwezig zijn. Maar er komt een dag waarop God openbaar zal maken wie er werkelijk in thuis horen en wie niet.

De man wordt ter verantwoording geroepen. De koning noemt hem "*oriend*", want hij is gekomen, maar de man geeft geen antwoord op de vraag hoe hij zonder bruiloftskleed binnen is gekomen. Al zijn verbeelding, waarmee hij meende daar aanwezig te kunnen zijn op grond van zijn eigen voorwaarden, is verdwenen. Zo zal het alle mensen gaan die nu een grote mond hebben over hoe ze God zullen antwoorden als Hij hen ter verantwoording zal roepen.

We hebben in deze gelijkenis al het oordeel over Jeruzalem gezien (*vers 7*). Maar, omdat dit een gelijkenis van het koninkrijk is, zien we ook het oordeel over wat binnen het koninkrijk is. Er kan een uiterlijk ingaan in het koninkrijk zijn, een belijden van het christendom, maar hij die niet gekleed is met wat tot het feest behoort, zal worden uitgeworpen. We moeten bekleed zijn met Christus Zelf. Wie dat niet is, wordt buiten geworpen in de buitenste duisternis, waar geweest is en tandengeknars. De Heer stelt het vreselijke lot voor van hen die zich in het licht wanen, terwijl hun hart in de duisternis is. Zij zullen eeuwig zijn waar hun hart altijd was.

Hij eindigt de gelijkenis met er nog eens op te wijzen dat velen wel geroepen zijn, dat wil zeggen alle mensen, maar dat weinigen uitverkoren zijn, dat wil zeggen dat niet velen zich buigen onder de genade. Wat het lot is van deze enkeling in de gelijkenis, zal in werkelijkheid het lot zijn van velen.

Hier eindigt de tweevoudige beproeving van het volk. De eerste vond plaats op grond van verantwoordelijkheid van het volk onder de wet (*Mt 21:33-46*). De tweede toetssteen voor hen was de boodschap van de genade (*Mt 22:1-14*).

Over de keizerlijke belasting | verzen 15-22

15 Toen gingen de farizeeën beraadslagen om Hem in een woord te verstrikken. 16 En zij zonden tot Hem hun discipelen met de herodianen om te zeggen: Meester, wij weten dat U waarachtig bent en de weg van God in waarheid leert en U om niemand bekommert, want U kijkt mensen niet naar de ogen. 17 Zeg ons dan wat U denkt: Is het geoorloofd de keizer belasting te geven of niet? 18 Daar Jezus echter hun boosheid kende, zei Hij: Wat verzoekt u Mij, huichelaars? 19 Toont Mij de belastingmunt. Zij nu brachten Hem een denaar. 20 En Hij zei tot hen: Van wie is dit beeld en dit opschrift? 21 Zij zeiden tot Hem: Van de keizer. Toen zei Hij tot hen: Geeft dan aan de keizer wat van de keizer is, en aan God wat van God is. 22 En toen zij dit hoorden, verwonderden zij zich, en zij verlieten Hem en gingen weg.

In de rest van het hoofdstuk proberen achtereenvolgens verschillende groepen in Israël de Heer te veroordelen en in Zijn woorden te verstrikken. Maar elke groep die voor Hem verschijnt, komt in het licht, *Zijn* licht. In Zijn licht wordt hun positie duidelijk. De eerste groep is die van de farizeeën. Zij proberen Hem te verleiden tot een uitspraak die zij kunnen gebruiken om Hem aan te klagen.

De farizeeën komen niet zelf, maar sturen hun discipelen. Ze betrekken in hun duivelse opzet de herodianen. Deze combinatie van farizeeën en herodianen is alleen denkbaar door een gemeenschappelijke haat tegenover de Heer Jezus. De herodianen zijn vrienden van Rome, de farizeeën zijn vijanden van Rome, maar in hun verwerping van de Heer valt politieke vijandschap weg en vinden ze elkaar (vgl. Lk 23:12). Ze leggen hun discipelen in de mond wat zij moeten zeggen. De woorden van hun discipelen zijn hun woorden.

In wat ze hun discipelen laten zeggen, geven ze getuigenis van de onberispelijkheid van de Heer. Wat ze van Hem zeggen, is waar, al zijn hun motieven boos. Hij is inderdaad waarachtig. Hij leert de weg van God in waarheid. Zeker bekommert Hij Zich wel om anderen, maar niet op een manier om daardoor bij die anderen in het gevlei te komen. Alles wat ze van Hem zeggen, is bij hen niet aanwezig. Zij zijn onwaarachtig, zij leren niet Gods weg in waarheid, maar hun eigen weg in leugen. Zij bekommeren zich alleen om anderen als ze daardoor zelf

meer eer krijgen. Zij zijn leidslieden die de schapen voor zichzelf misbruiken (Ez 34:2).

De vraag die het gezantschap de Heer moet stellen, betreft het betalen van belasting aan de keizer. Is dat geoorloofd of niet? Met deze vraag menen ze Hem iets verkeerd te kunnen laten zeggen. Als Hij 'ja' zegt, kunnen ze Hem bij het volk in diskrediet brengen. Hij kan dan immers niet de Messias zijn, want Hij aanvaardt de heerschappij van de Romeinen en zet Zich niet in voor Israël. Als Hij 'nee' zegt, kunnen ze Hem bij de Romeinen aanklagen als een opstandeling tegen het gezag. Natuurlijk doorziet de Heer hun list. Hij kent hun boosheid. Openlijk bestraft Hij hen en noemt hen "*huichelaars*".

Met gezag gebiedt Hij hen Hem een belastingmunt te brengen. Ze gehoorzamen zonder tegensputteren. Dan heeft Hij een vraag voor hen. Hij wijst op de munt en vraagt hun van wie "*dit beeld en dit opschrift*" op de munt zijn. Ze kunnen niet anders zeggen dan dat het beeld en het opschrift beide van de keizer zijn. Ze beseffen nog steeds niet waar de Heer naar toe wil. Dat komt nu. In volmaakte Goddelijke wijsheid wijst Hij op de verplichtingen die zij hebben, zowel tegenover de keizer als tegenover God. Aan de keizer geven betekent erkennen dat ze onder zijn gezag staan. Aan God geven betekent erkennen dat Hij tot hen is gekomen in Christus om vrucht te ontvangen.

Het beeld op de munt wijst op wie het voorstelt, de vertegenwoordiger. Het opschrift op de munt wijst op zijn wil. Beide zijn die van de keizer te Rome. Dat betekent dat zij daar staan met geld in hun handen (de Heer heeft het geld niet in Zijn hand genomen) dat zij in hun land gebruiken dat symbolisch is voor hun onderwerping aan vreemde heerschappij. Die onderwerping is het gevolg van hun hardnekkige weigering om naar God te luisteren. Hoe hardnekkig hun zonde is, blijkt wel uit hun verwerping van Hem Die voor hen staat en Die het beeld en opschrift van God is (Ko 1:15).

Over dit antwoord kunnen ze zich alleen verwonderen. Ze zijn uitgepraat. De Heer heeft hun het zwijgen opgelegd. In plaats van zich te buigen voor Zijn majesteit en wijsheid verlaten ze Hem en gaan weg. Ze zijn verslagen, maar willen er niet van weten.

Over de opstanding | verzen 23-33

23 Op die dag kwamen er sadduceeën naar Hem toe, die zeggen dat er geen opstanding is; 24 en zij vroegen Hem aldus: Meester, Mozes heeft gezegd: Als iemand kinderloos sterft, dan zal zijn broer met diens vrouw het zwagerhuwelijk sluiten en zijn broer nageslacht verwekken. 25 Nu waren er bij ons zeven broers; en nadat de eerste getrouwd was, stierf hij; en daar hij geen nageslacht had, liet hij zijn vrouw na aan zijn broer. 26 Evenzo ook de tweede en de derde, tot zeven toe. 27 Het laatst van allen nu stierf de vrouw. 28 In de opstanding dan, wie van de zeven zal zij tot vrouw zijn? Want zij hebben haar allen gehad. 29 Jezus nu antwoordde en zei tot hen: U dwaalt, daar u de Schriften niet kent, noch de kracht van God. 30 Want in de opstanding trouwen zij niet en worden niet uitgehewelijkt, maar zij zijn als engelen <van God> in de hemel. 31 Wat nu de opstanding van de doden betreft, hebt u niet gelezen wat door God tot u gesproken is, toen Hij zei: 32 'Ik ben de God van Abraham en de God van Izaäk en de God van Jakob'? 33 Hij is niet <de> God van doden maar van levenden. En toen de menigten dit hoorden, stonden zij versteld over Zijn leer.

De sadduceeën zijn de vrijzinnigen van die tijd. Zij geloven alleen in wat ze kunnen beredeneren. Daarom geloven ze niet in de opstanding en ook niet in engelen en geesten (*Hd 23:8*). Zij zijn rationalisten, zoals de farizeeën traditionalisten zijn. De sadduceeën komen bij de Heer met een vraag die net als die van de farizeeën en herodianen in de geschiedenis hiervoor onoprecht is.

Ze benaderen Hem met huichelachtige eerbied door Hem "Meester" te noemen. Dat is Hij, maar zij erkennen Hem niet. Evenmin erkennen ze het Woord van God. Ze nemen daaruit een gedeelte, laten daarop hun menselijke en dwaze redeneringen los en denken dan dat ze hun eigen gelijk en het ongelijk van God hebben aangetoond.

Ze stellen de Heer het door hen verzonden geval voor van zeven broers die achtereenvolgens met dezelfde vrouw trouwen. Ze lichten vanuit hun verdorven denken toe hoe in hun verzonden voorbeeld de situatie zich ontwikkelt. Ze beginnen met de eerste broer die de vrouw trouwt, streft, geen nageslacht heeft en dus zijn vrouw aan zijn broer nalaat. Hier doen ze het Woord nog geen geweld aan. Zo heeft Mozes het

gezegd. Dat geldt ook voor de tweede die haar trouwt, dan sterft en dus zijn vrouw aan zijn broer nalaat. Ook alle volgende huwelijksverbinenissen zouden in overeenstemming zijn met wat Mozes heeft gezegd. Ten slotte sterft dan ook de vrouw. Tot zover is er nog niets mis met hun voorstelling van zaken, hoe onzinnig het verhaal op zich ook is.

Dan komen ze in hun dwaasheid met een vraag die volgens hun verduisterd verstand de onmogelijkheid van de opstanding bewijst. Ze menen de Heer daarmee te hebben uitgeschakeld en de onzinnigheid van het Woord van God te hebben aangetoond. In de zekerheid van hun overwinning stellen ze Hem triomfantelijk de vraag wie van de zeven zij tot vrouw zal zijn in de opstanding. Ze hebben haar immers allemaal op geheel wettige wijze tot vrouw gehad.

Hij, Die precies wist waar ze heen gingen met hun voorbeeld, valt hen niet in de rede, maar laat hen uitpraten en zichzelf zo helemaal blootgeven. Dan komt Zijn antwoord! Hij spaart hen daarin niet. Hij legt de bron van hun dwaling en dwaasheid bloot. De Schrift wordt vaak verkeerd aangehaald en altijd verkeerd begrepen door mensen die op hun verstand steunen. Verder hebben zij door hun redenering God van Zijn macht en heerlijkheid ontdaan, wat hen voor onoverkomelijke moeilijkheden plaatst in verbinding met het handelen van God.

In Zijn genade voor ons verklaart de Heer hoe het in de opstanding is. In de opstanding is de situatie niet gelijk aan die op aarde. Zij die opstaan, zijn dan evenals de engelen geslachtloos, zoals er nu al in Christus man noch vrouw is (*Gl 3:28*). Vaak zijn dwaalleringen aanleiding om de waarheid in al zijn glans en luister voor te stellen. Zij hebben de Schrift aangehaald, nu haalt de Heer de Schrift aan. Of ze ook het volgende hebben gelezen. Natuurlijk hebben ze dat gelezen.

Maar Hij zegt ook of ze hebben gelezen wat door God "tot u", dus tot deze sadduceeën, is gesproken. Dat is aan hen voorbijgegaan. Ze hebben zo hun eigen verklaring voor de Schrift en zijn daardoor blind voor de werkelijke verklaring. Die gaat aan hen voorbij, omdat ze zich niet persoonlijk aangesproken weten. Ze zijn alleen intellectueel met de Schrift bezig.

Toch doet de Heer moeite om hun verduisterde verstand te verlichten. Hij wijst op de Schriftplaats die spreekt over God als de God van

Abraham en de God van Izaäk en de God van Jakob (*Ex 3:6,15-16*). Hij haalt deze Schriftplaats aan om aan te tonen dat in de dagen van Mozes de aartsvaders in een andere wereld leven, hoewel ze nog niet opgewekt waren uit de doden. Het feit dat hun geesten daar zijn, staat er garant voor dat ze aan het eind met opgewekte lichamen daar zullen zijn.

Op het moment dat God dit zegt, zijn Abraham, Izaäk en Jakob allang overleden. Maar God heeft hun Zijn beloften gedaan. Zou Hij die dan niet meer kunnen waarmaken? Zeker zal Hij die waarmaken en wel in de opstanding. Hoe heel anders was het geloof van Abraham dan dat van de sadduceeën. Hij geloofde dat God machtig was zelfs doden op te wekken (*Hb 11:18*).

Door Zichzelf de God van Abraham, Izaäk en Jakob te noemen, terwijl ze al gestorven zijn, zegt God dat Hij nog steeds hun God is. Dat betekent dat zij voor Hem levend zijn. Hij staat niet in verbinding met doden, maar met levenden. In Zijn antwoord maakt de Heer duidelijk dat de opstanding in een andere wereld binnenvoert, waar andere voorwaarden heersen. Dit onderwijs over de opstanding maakt grote indruk op de menigten.

Het grote gebod | *verzen 34-40*

34 Toen nu de farizeeën hadden gehoord dat Hij de sadduceeën tot zwijgen had gebracht, kwamen zij bijeen. 35 En een van hen, <een wetgeleerde,> vroeg om Hem te verzoeken: 36 Meester, wat is [het] grote gebod in de wet? 37 Hij nu zei tot hem: 'U zult [de] Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand'. 38 Dit is het grote en eerste gebod. 39 [Het] tweede nu, daaraan gelijk: 'U zult uw naaste liefhebben als uzelf'. 40 Aan deze twee geboden hangt de hele wet en de profeten.

Als de farizeeën van de nederlaag van de sadduceeën horen, komen ze in crisisberaad bijeen. Zij moeten en zullen Christus het zwijgen opleggen. Ze wagen nog een poging, ditmaal door een wetgeleerde. Hij stelt de Heer een vraag met het doel Hem te verzoeken. Hij wil Hem een keus laten maken uit de tien geboden (*Ex 20:1-17*), welk gebod het belangrijkste zou zijn. Hij wil Hem daardoor tot een uitspraak verlokken die hij kan gebruiken om Hem van afbreuk van de wet te beschuldigen.

De Heer antwoordt met twee citaten uit de wet (*Dt 6:5; Lv 19:18*). Hij citeert ze volledig om de kracht ervan tot de wetgeleerde te laten doordringen. Vervolgens zegt Hij dat wat de wet eist, zich in één woord laat samenvatten: liefde (*Rm 13:10*), in de eerste plaats tot God en in de tweede plaats tot de naaste. Het gebod om God lief te hebben staat voorop. Het tweede gebod, het liefhebben van de naaste, is even belangrijk als het eerste, maar het eerste staat voorop. Het is onmogelijk het tweede te doen, zonder het eerste. Daarom is het eerste het grootste gebod. Het tweede vloeit uit het eerste voort. Het eerste zonder het tweede is ook niet mogelijk, maar het eerste vloeit niet uit het tweede voort.

Met Zijn antwoord heeft de Heer de hele wet en de profeten samengevat. Zijn antwoord gaat verder dan de vraag. De wetgeleerde is zeer beperkt in zijn denken. Hij heeft het gewaagd de eeuwige God uit te dagen. Hij heeft zijn antwoord gekregen.

Hier eindigt de ondervraging. Alles is geoordeeld en in het licht gesteld, zowel wat betreft de positie van het volk als de sekten die er onder hen zijn. De Heer heeft hun de volmaakte gedachten van God voorgehouden

- over hun toestand (onderworpen aan de Romeinen, *verzen 15-22*),
- over Zijn beloften (als de God van Abraham, Izaäk en Jakob, *verzen 23-33*) en
- over de wezenlijke inhoud van de wet (*verzen 34-40*).

De Zoon van David | *verzen 41-46*

41 Toen nu de farizeeën bijeen waren, vroeg Jezus hun aldus: 42 Wat denkt u van de Christus? Wiens Zoon is Hij? Zij zeiden tot Hem: Van David. 43 Hij zei tot hen: Hoe noemt David Hem dan in [de] Geest 'Heer', als hij zegt: 44 '[De] Heer heeft tot mijn Heer gezegd: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden onder Uw voeten stel'? 45 Als dan David Hem 'Heer' noemt, hoe is Hij zijn Zoon? 46 En niemand kon Hem een woord antwoorden, evenmin durfde iemand Hem van die dag af meer iets vragen.

Dan is het de tijd en de beurt van de Heer Jezus om het initiatief te nemen en een vraag te stellen. Hij stelt die vraag maar niet aan een enkele farizeeër, maar aan een hele groep. Zijn vraag plaatst Zijn eigen positie in het licht. Deze vraag is de cruciale vraag waarop ieder mens

antwoord moet geven, want hij heeft betrekking op de Persoon van Christus.

Eerst vraagt de Heer van wie Christus de Zoon is. Op die vraag weten ze het goede antwoord te geven: Hij is de Zoon van David. Dan gaat de Heer verder met vragen stellen over de Christus. Als Hij de Zoon van David is, hoe is het dan mogelijk dat David Hem in de Geest 'Heer' noemt? Hoe kan iemand zoon van een persoon zijn en tegelijk door die persoon met eerbied 'heer' worden genoemd? Om Zijn vraag te onderbouwen, citeert Hij een woord uit de Schriften, die zij zo goed menen te kennen.

Het geciteerde woord slaat ondubbelzinnig op de Messias (*Ps 110:1*). Dat belijden de farizeeën ook. Ook hier citeert Christus het hele vers om de kracht ervan tot Zijn hoorders te laten doordringen. Dit vers spreekt over de heerlijkheid van de Messias in de hemel, een heerlijkheid die God Hem geeft.

Nadat Hij het vers heeft geciteerd, herhaalt de Heer Jezus Zijn vraag. Zij weten dat de Christus de Zoon van David zal zijn. Maar ze weten niet waarom David Hem in *Psalms 110* 'Heer' noemt. De oplossing van het probleem is in het begin van dit evangelie gegeven. Hij is "*Christus, Zoon van David*" (*Mt 1:1*) en tevens "*Emmanuel ..., dat is vertaald: God met ons*" (*Mt 1:23*). Als Mens is Hij de Zoon van David, geboren uit Maria, uit het geslacht van David. Tegelijk is en blijft Hij God voor Wie David zich buigt.

De Messias, de Heer Jezus, is God "*geopenbaard in het vlees*" (*1Tm 3:16*). Voor wie dit gelooft, is alles duidelijk. Wie dit niet gelooft, leeft in de duisternis. Hoewel Hij de Zoon van David is, moet Hij naar de hemel gaan om het koninkrijk te ontvangen. Terwijl Hij op het koninkrijk op aarde wacht, zit Hij aan de rechterhand van God in overeenstemming met de rechten van Zijn uitnemende Persoon: de Heer van David en de Zoon van David.

De farizeeën blijven het antwoord schuldig. Door hun hoogmoed zijn ze blind voor de heerlijkheid van de Persoon Die voor hen staat. Hij heeft al hun vragen beantwoord en daarna Zijn vraag gesteld, die zij niet kunnen beantwoorden. De Heer Zelf heeft het laatste woord. Het is buitengewoon ernstig, onderzoekend en indringend. Het is als het oude, vlammeende zwaard dat naar alle kanten heen en weer gaat (*Gn*

3:24) om alles te bewaken wat van God in Zijn Persoon is en het hoogste gezag toont van Hem over Wie zij al de haat van hun hart willen uitgieten.

De nederlaag van Zijn tegenstanders is compleet. Zij zijn uitgepraat. Maar de Heer is nog niet klaar met hen. De tijd is gekomen om deze huichelaars de maskers af te trekken en dat in tegenwoordigheid van het volk dat onder hun invloed staat. Dat doet Hij in het volgende hoofdstuk.

Mattheüs 23

Godsdienstige leiders | verzen 1-4

1 Toen sprak Jezus tot de menigten en tot Zijn discipelen en zei: 2 De schriftgeleerden en de farizeeën zijn gaan zitten op de stoel van Mozes. 3 Alles dan wat zij u ook zeggen, doet en bewaart dat, maar doet niet naar hun werken; want zij zeggen en doen niet. 4 Zij nu binden zware <en moeilijk te dragen> lasten en leggen ze op de schouders van de mensen; maar zijzelf willen ze met hun vinger niet verroeren.

De tegenstanders zijn uitgepraat. Hoewel er geen huichelachtige woorden meer over hun lippen komen, is hun hart onveranderlijk vol huichelarij. Dat huichelachtige hart gaat de Heer nu blootleggen. Hij kent alle overleggingen en gedachten van het hart van de mens. Hij is de alwetende God. Hij doet naar het woord dat Hij eens tot Samuel sprak: *“Het is namelijk niet wat de mens ziet, want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan”* (1Sm 16:7b).

Aan het slot van dit hoofdstuk voorzegt Hij de ondergang van het volk. Dat betreft niet in de eerste plaats de wettelozen en losbandigen, zelfs niet de ongelovige sadduceeën. Het betreft in de eerste plaats de ondergang van hen die algemeen hooggeacht worden om hun godsdienstige kennis en heiligheid.

De Heer spreekt tot de menigten en de discipelen die hier nog samen worden gezien. Pas nadat Hij gevangengenomen is, vindt er een scheiding plaats tussen de menigten en de discipelen. Hij spreekt beide groepen aan om hen te waarschuwen voor de farizeeën. Dat doet Hij op niet mis te verstane wijze. Bij het lezen van dit gedeelte moeten we ervoor oppassen te denken dat de Heer steeds over ‘anderen’ spreekt. Hij spreekt ook ons aan. Ook in ons gaat iets van de farizeeën en schriftgeleerden schuil. Dat zullen we ervaren als we Zijn woorden tot de farizeeën ook op onszelf toepassen.

Het eerste wat Hij over hen zegt, is dat ze zich de plaats van leraar aanmatigen, een plaats verheven boven het volk. Ze kijken neer op het volk en spreken zelfs een ‘vervloekt’ uit over de menigte die in hun ogen de wet niet kent (Jh 7:49). Zo denken ze over de menigte, waarvan

ze de eer zo liefhebben. De toepassing voor ons ligt voor de hand. Voor ieder die kennis heeft van het Woord van God is het gevaar groot dat hij zich een plaats boven Gods volk aanmatigt.

Ondanks de aanmatiging van deze lieden zegt de Heer dat er naar hen geluisterd moet worden. Dat is dan wel uitsluitend voor zover zij Gods Woord leren. De Heer zegt niet dat de overleveringen van deze mensen moeten worden nagevolgd. Hun werken moeten ze niet navolgen. De reden daarvoor is, zo zegt Hij, dat deze valse leidlieden wel wat over de wet zeggen, maar er zelf niet naar handelen. Zij geven hun eigen invulling aan het houden van de wet. Dat wil zeggen dat ze anderen vertellen hoe ze de wet moeten houden, zonder er in hun eigen leven maar de geringste rekening mee te houden. Dat willen ze zelfs niet eens. Dit vinden we altijd bij religieuze ijveraars. Ze vertellen andere mensen graag wat die moeten doen, terwijl ze het zichzelf gemakkelijk maken.

Voor het oog van de mensen | *verzen 5-7*

5 Al hun werken nu doen zij om door de mensen gezien te worden; want zij maken hun gebedsriemen breed en hun kwasten groot; 6 en zij houden van de eerste plaats bij de maaltijden en de eerste zetels in de synagogen 7 en de begroetingen op de markten, en houden ervan zich door de mensen rabbi te laten noemen.

Deze godsdienstige leiders doen alles alleen maar om door de mensen gezien te worden. Ze willen aanzien onder de mensen. Hoe God over hen denkt, interesseert hen niet. Als het om hun gebedsleven gaat, wat toch juist in het verborgene gebeurt, gaan zij daar heel opzichtig mee om. Hun gebedsriemen (letterlijk: amuletten) maken ze breed, zodat ze goed opvallen. Gebedsriemen zijn perkamenten banden, beschreven met teksten die om het voorhoofd en op de hand gedragen worden (*zie o.a. Ex 13:9; Dt 6:8*). Hun gebedsleven staat niet in het teken van het zijn in de tegenwoordigheid van God, maar in het zijn in de tegenwoordigheid van mensen. Het is een heel kwalijke vorm van godsdienst om te doen alsof ze tot God naderen, terwijl het hun bedoeling is dat mensen hen eren voor hun vroomheid.

Hetzelfde geldt voor de opzichtigheid waarmee ze duidelijk maken dat ze de geboden van God houden. Hun kwasten, dat zijn snoeren aan de zoom van de bovenkleding, maken ze groot. Deze kwasten staan in

direct verband met het gedenken en volbrengen van de geboden van God (*zie Nm 15:37-40*).

Verder dringen ze zich bij verschillende gelegenheden naar de eerste plaatsen, omdat zij zichzelf de voornaamsten vinden. Bij maaltijden in de huizen en bij godsdienstige samenkomsten in de synagoge gaat het om hen. Ook in het openbaar op de markten zijn ze erop uit de aandacht op zichzelf te vestigen. Uitvoerige en luidruchtige begroetingen moeten dienen om hun naam en faam aan alle omstanders bekend te maken. Wat ze ook prachtig vinden en hen met de borst vooruit doet lopen, is als mensen hen 'rabbi' noemen. Het is een eerbewijs aan hun verhevenheid boven het volk.

Eén is uw Meester | *verzen 8-12*

8 U echter, laat u niet rabbi noemen; want Eén is uw Meester, en u bent allen broeders. 9 En noemt niemand uw vader op de aarde, want Eén is uw Vader: de Hemelse. 10 Laat u ook niet leermeesters noemen, want Eén is uw Leermeester: de Christus. 11 De grootste van u echter zal uw dienstknecht zijn. 12 Wie nu zichzelf zal verhogen, zal worden vernederd; en wie zichzelf zal vernederen, zal worden verhoogd.

De Heer waarschuwt Zijn toehoorders voor enkele dingen die onder hen niet zo zullen zijn. Zo is het ongepast zich "rabbi" te laten noemen, want die titel komt alleen Hem toe. Alle anderen zijn broeders. Ze staan allemaal op gelijke voet, niemand is meer dan de ander. Wat Hij van 'rabbi' zegt, geldt ook voor "vader". Er is er maar Eén Die recht heeft zo genoemd te worden en dat is de Vader in de hemel. Een van de zonden van het pausdom is dat de paus zich zo laat noemen en nog wel 'heilige vader', een afschuwelijke aanmatiging.

We moeten ook niet willen dat mensen ons "leermeester" noemen, want die titel komt slechts Christus toe. Allen aan wie de verheerlijkte Heer een taak als leraar heeft gegeven (*Ef 4:11*), zijn daardoor niet meer dan anderen. Ze zijn integendeel dienaren van anderen. Christus is de enige Leermeester. Leraren geven alleen maar door wat zij van Christus hebben geleerd. Het gaat er niet om zich boven anderen te verheffen, zich beter of belangrijker te voelen, maar om zich voor de ander te buigen en de ander te dienen. Zo iemand is waarlijk de grootste.

God zal met ieder mens handelen naar de keus die hij maakt. Zichzelf verhogen is een eigen keus, evenals zichzelf vernederen. Gods antwoord hangt af van de keus van de mens. Hij zal vernederen wie zichzelf verhoogt en Hij zal verhogen wie zichzelf vernedert. De keus is aan ons.

Eerste ‘wee’ | vers 13

Wee u echter, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u sluit het koninkrijk der hemelen voor de mensen; want uzelf gaat niet naar binnen, en hun die willen binnengaan, laat u niet toe binnen te komen.

De Heer richt zich nu rechtstreeks tot de schriftgeleerden en farizeeën. Hij stort Zijn eerste “wee” over hen uit en noemt hen “huichelaars”. In plaats van mensen te wijzen op het koninkrijk der hemelen en wat ervoor nodig is om erin te gaan, sluiten ze het koninkrijk voor de mensen. Ze wijzen niet op Gods belangen, maar hebben alleen hun eigen belangen op het oog. Daarom blijven ze zelf buiten het koninkrijk der hemelen, terwijl ze tevens anderen die er willen binnengaan, verhinderen erin te gaan. Daarom stoken zij het volk op tegen de Heer Jezus. Allen die Hem aannemen, gaan het koninkrijk binnen. Over hen hebben zij hun gezag verloren. Ten koste van alles willen ze voorkomen dat hun aanzien onder en hun invloed op het volk afneemt.

Tweede ‘wee’ | vers 15

[14]* 15 *Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u trekt de zee en het droge rond om één proseliet te maken; en wanneer hij het geworden is, maakt u van hem een zoon van [de] hel, tweemaal erger dan u.*

Het tweede “wee” komt over hun fanatisme om volgelingen te maken en over wat zij vervolgens met deze nieuwe volgelingen doen. Hun ijver om al was het maar “één proseliet [dat is een Joodse bekeerling, of ‘Jodengenoot’] te maken”, kent geen grenzen. Ze reizen er onvermoeibaar zee en land voor rond. Mensen die zij onder hun invloed hebben

* Vers 14 is als niet-authentiek weggelaten.

gekregen, worden zozeer door hen geïndoctrineerd, dat ze zonen van de hel worden en zich tweemaal erger gedragen dan zij. “Een zoon van [de] hel” wil zeggen dat zij hun volgelingen, die zij als zonen beschouwen, vanuit en voor de hel opvoeden.

Derde ‘wee’ | verzen 16-22

16 Wee u, blinde leidslieden, die zegt: Wie bij het tempelhuis zweert – dat is niets; wie echter bij het goud van het tempelhuis zweert, is gebonden. 17 Dwazen en blinden, want wat is groter: het goud of het tempelhuis dat het goud heeft geheiligd? 18 En: Wie bij het altaar zweert – dat is niets; wie echter bij de gave die daarop is zweert, is gebonden. 19 <Dwazen en> blinden, want wat is groter: de gave of het altaar dat de gave heiligt? 20 Wie nu zweert bij het altaar, zweert daarbij en bij alles wat daarop is. 21 En wie zweert bij het tempelhuis, zweert daarbij en bij Hem Die daarin woont. 22 En wie zweert bij de hemel, zweert bij de troon van God en bij Hem Die daarop zit.

In Zijn derde “wee” spreekt de Heer hen aan met “blinde leidslieden”. Hun blindheid blijkt uit de eigen theorie die ze over het zweren hebben ontwikkeld. Ze stellen dat zweren bij het tempelhuis geen bindende kracht heeft, terwijl dat wel het geval is als er gezworen wordt bij het goud van het tempelhuis.

De Heer noemt hen “dwazen en blinden”. Met Zijn toelichting bedoelt Hij niet de juiste vorm van zweren aan te geven, maar de dwaasheid van hun redenering aan te tonen. Zij kijken slechts naar het uiterlijk. Ze zien het goud en dat betekent veel voor hen, ongeacht op welk huis het zit. Het kan evengoed een afgodstempel zijn. Waarvan het tempelhuis spreekt en wat er gebeurt en de waarde die een oprechte dienst daarin voor God heeft, daaraan denken ze helemaal niet. Ze zien alleen de schittering van het goud. Daardoor zijn ze er blind voor dat het goud zijn betekenis ontleent aan het feit dat het tempelhuis daarmee versierd is. Voor God is niet het goud het belangrijkste, maar het tempelhuis, Zijn woonplaats.

De Heer noemt nog een voorbeeld, het altaar, waarmee Hij verwijst naar de dienst zelf. Het vorige voorbeeld, de tempel, betreft de plaats waar de dienst gebeurt. Evenals de tempel betekent ook het altaar niets voor hen. Zij kijken alleen naar de gave.

Weer noemt de Heer hen “*dwazen en blinden*”. Ook met betrekking tot het altaar stelt Hij de vraag wat groter is. Door Zijn vraagstelling toont Hij aan dat zij het verkeerde onderscheid maken. Ook hier kijken ze alleen naar de gave en niet naar het altaar. Het maakt voor hen niets uit wat voor soort altaar het is. Het kan best een afgodsaltaar zijn. Als er maar een indrukwekkende gave op ligt. Dan heb je tenminste iets om bij te zweren.

In omgekeerde volgorde legt de Heer uit wat het altaar en het tempelhuus betekenen. Zweren bij het altaar betekent zweren zowel bij het altaar als bij alles wat erop ligt. Altaar en gave zijn niet van elkaar te scheiden. Dat doen de leidslieden in hun dwaasheid en blindheid nu juist wel.

Dit is ook belangrijk met betrekking tot het werk van de Heer Jezus. Dat altaar en gave niet te scheiden zijn, zien we in Hem en Zijn offer. Wat Hij aan God aanbood, was voor God zo enorm aangenaam, omdat Hij Zichzelf aanbood. De Heer Jezus is zowel het Altaar als de Gave.

Voor zweren bij het tempelhuus geldt hetzelfde als voor zweren bij het altaar. Zweren bij het tempelhuus is zweren zowel bij het tempelhuus als (niet: bij het goud, maar) bij Hem Die daarin woont.

De Heer voegt er nog een aspect aan toe, waarbij Hij van de aarde naar de hemel gaat. Ook bij de hemel kon worden gezworen. Ook hier geldt dat het niet om het uiterlijk gaat, maar om het innerlijk. In de hemel is de troon van God, dat moeten ze goed bedenken. En op die troon zit God, ook dat moeten ze goed bedenken. Als ze dit alles tot zich zouden laten doordringen, zouden ze hun onderwijs over het zweren wel gaan herzien.

Vierde ‘wee’ | *verzen 23-24*

23 Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u geeft tienden van de munt, de dille en de komijn, en u laat het gewichtigste van de wet na: het oordeel en de barmhartigheid en de trouw. 24 Deze dingen <nu> zou men moeten doen en de andere niet nalaten. Blinde leidslieden, die de mug uitzift maar de kameel doorzwelgt.

Het vierde “wee” spreekt de Heer uit over de huichelarij die zij openbaren in verbinding met de vervulling van het gebod over het geven van tienden. Zij voeren dit gebod tot in het allerkleinste detail uit,

terwijl ze nalaten waar het in de wet werkelijk om gaat en dat is *“het oordeel, de barmhartigheid en de trouw”* (zie ook Mi 6:8).

Het geven van tienden is voorgeschreven. Daar houden ze zich dan ook strikt aan. Ze hebben daar een inhoud aan gegeven die hen in hun eigen ogen tot de meest getrouwe vervullers van dat gebod maakt. De Heer maakt hun duidelijk wat het *“gewichtste van de wet”* is en dat ze daar geen boodschap aan hebben. Hij verwijt hun dat ze zich niet bekommeren om het *“oordeel”* van of de beoordeling door God, wat Zijn gedachten over een bepaalde zaak zijn, wat Hij belangrijk vindt. Ook het bewijzen van *“barmhartigheid”* is hun helemaal vreemd. *“Trouw”* aan God en Zijn geboden kennen ze evenmin. Ze treden zelf de wet met voeten.

De Heer Jezus zegt niet dat er geen tienden gegeven moeten worden. Wat Hij hekelt, is het onderscheid dat zij in de geboden maken, waardoor ze bewijzen werkelijk blind te zijn. Ze letten op de mug, dat is het pietluttige, dat ze daar maar aan voldoen, terwijl ze aan het grote, het werkelijk belangrijke, dat is de kameel, geen aandacht schenken en daaraan voorbijgaan.

Vijfde ‘wee’ | verzen 25-26

25 Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u reinigt de buitenkant van de drinkbeker en de schotel, maar van binnen zijn zij vol roof en onmatigheid. 26 Blinde farizeeër, reinig eerst de binnenkant van de drinkbeker <en de schotel>, opdat ook de buitenkant daarvan rein wordt.

Het vijfde *“wee”* heeft te maken met hun vrome schijn die in schrill contrast staat met hun innerlijke verdorvenheid. Wat zij doen, lijkt heel vroom, heel afgezonderd, heel rein, maar in werkelijkheid is hun hart roofzuchtig en kennen ze geen maat. Dit oordeel kan de Heer vellen, omdat Hij het innerlijk van de mens kent, dat voor Hem net zo openbaar is als de handelingen die wij waarnemen (*Ps 139:1-4; Hb 4:12-13*).

De Heer geeft de weg aan waarop zij van dit huichelachtige gedrag bevrijd kunnen worden. Dat kan alleen door eerst de binnenkant te reinigen, dat wil zeggen innerlijk tot berouw te komen. Door belijdenis van zonden wordt een mens innerlijk gereinigd. Pas daarna kunnen

ook zijn handelingen uit een rein innerlijk voortkomen en dus ook rein zijn.

Zesde 'wee' | verzen 27-28

27 Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u lijkt op witgepleisterde graven, die van buiten wel fraai schijnen, maar van binnen vol doodsbeenderen en allerlei onreinheid zijn. 28 Zo ook u, van buiten schijnt u de mensen wel rechtvaardig, maar van binnen bent u vol huichelarij en wetteloosheid.

In Zijn zesde "wee" over hen openbaart de Heer de doodsgneur die om al hun handelen heen hangt. Zij zijn wandelende doodskisten. Prachtige doodskisten, dat wel. Maar hoe fraai de doodskist er ook uitziet, in de kist is niets fraais, integendeel het is er levenloos en vuil en het stinkt er.

De Heer benadrukt hoezeer deze lieden een valse schijn ophouden, waarmee ze voor de mensen rechtvaardig lijken, terwijl er in hun hart niets anders is dan bedrog. Dit bedrog is dat ze zich anders voordoen dan ze zijn en dat ze hun eigen wil doen. Hij zegt dat ze er "vol" van zijn. Er is werkelijk niets anders bij deze huichelaars aanwezig en er is geen ruimte voor iets anders. Huichelarij staat tegenover eerlijk zijn in wie je bent en wetteloosheid staat tegenover het doen van de wil van God.

Zevende 'wee' | verzen 29-32

29 Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u bouwt de graven van de profeten en versiert de graftomben van de rechtvaardigen 30 en zegt: Als wij in de dagen van onze vaders waren geweest, zouden wij niet hun deelgenoten geweest zijn in het bloed van de profeten. 31 U getuigt dus van uzelf, dat u zonen bent van hen die de profeten hebben vermoord. 32 Maakt ook u de maat van uw vaders vol!

Het zevende en laatste "wee" betreft hun schijnheiligheid in verbinding met het eerbetoon aan de profeten en rechtvaardigen die zijn gedood. Ze veinzen groot respect voor deze getuigen die in vroeger eeuwen vanwege hun getuigenis van de waarheid zijn omgebracht. Voor zulke getuigen bouwen ze graven en versieren ze de plaats waar zij begraven

zijn. Daarbij durven ze met grote woorden en een hooghartige houding afstand te nemen van hun vaderen die deze misdaden op hun geweten hebben. Zij zouden daar nooit aan hebben meegedaan.

Dan wordt de punt van de speer, die zij op hun vaderen richten, op henzelf gericht. Zij spreken over “*onze vaderen*”. De Heer verklaart dat zij hiermee zichzelf openbaren als ware zonen van die moordenaars. Als zonen van de moordenaars buigen zij zich evenmin voor de boodschap die de vermoorde profeten hebben gebracht.

Dat zij zonen van hun vaderen zijn, zullen ze binnenkort bewijzen door de ware Profeet en Rechtvaardige te doden. Daarmee zullen ze de maat van hun vaderen vol maken!

De Heer velst het oordeel | *verzen 33-36*

33 Slangen, adderengebroid, hoe zult u ontkomen aan het oordeel van de hel?

34 Daarom, zie, Ik zend tot u profeten en wijzen en schriftgeleerden; van hen zult u er doden en kruisigen, en van hen zult u er in uw synagogen geselen en van stad tot stad vervolgen; 35 opdat alle rechtvaardige bloed over u komt dat op de aarde is vergoten, van het bloed van de rechtvaardige Abel tot het bloed van Zacharia, [de] zoon van Barachia, die u hebt vermoord tussen het tempelhuis en het altaar. 36 Voorwaar, Ik zeg u: dit alles zal over dit geslacht komen.

De Heer barst los tegen deze lieden. Door hen “*slangen, adderengebroid*” te noemen plaatst Hij hen op één lijn met de duivel. Evenmin als de duivel zal ontkomen aan de hel, zullen deze lieden dat. Deze uitspraak is wel de vreselijkste aanklacht van de lippen van de Heer Jezus die ons in de Schrift wordt vermeld. Nooit zei Hij iets dergelijks tegen welke tollenaar of zondaar ook. Deze vlammende woorden heeft Hij bewaard voor godsdienstige huichelaars.

Met de woorden “*daarom, zie, Ik zend tot u*”, verheft Hij Zich hier in Zijn Goddelijk gezag als Rechter boven hen. Degene, Die ze op het punt staan te doden, is Jahweh, God bekleed met macht. Nadat Hij door hen is gedood, zal Hij opstaan. Na Zijn opstanding en hemelvaart zal Hij als de verheerlijkte Heer en Christus profeten en wijzen en schriftgeleerden tot hen zenden.

Het zenden van deze dienaren is een nieuw bewijs van Zijn grote genade. Ook voor dat nieuwe bewijs van genade zullen ze blind blijven vanwege het eigenbelang dat ze zullen blijven nastreven. Ze zullen meerdere van deze nieuwe getuigen doden. Daardoor zullen ze de volle maat van hun ongerechtigheid in de verwerping van hun Messias laten overvloeien.

In het getuigenis van Stéfanus en het vermoorden van hem hebben we daarvan een treffend voorbeeld. Hoe is deze getuige opgetreden als profeet die tot hun hart en geweten sprak. De wijsheid waarmee hij sprak, konden zijn tegenstanders niet weerstaan en zijn uitleg van de Schrift kon niemand weerleggen (*Hd 6:10; 7:53*). Het resultaat is dat ze hem in grote woede hebben gestenigd (*Hd 7:57-58a*).

Het gevolg van de verwerping van de dienaren die de Heer in Zijn genade na Zijn hemelvaart zal zenden, is dat er geen redding meer voor hen mogelijk zal zijn. De maat is meer dan vol. Al het door hen vergoten bloed zal over hen komen. God zal het vergoten bloed van iedere rechtvaardige van hun hand eisen. De eerste rechtvaardige van wie het bloed werd vergoten, is Abel (*Gn 4:8*). De laatste martelaar van wie in de Schrift sprake is, is Zacharia (*2Kr 24:20-22*), waarbij we moeten bedenken dat in de Hebreeuwse Bijbel het boek *Kronieken* het laatste bijbelboek is.

Met een plechtig “*voorwaar, Ik zeg u*”, bekrachtigt de Heer het vonnis over “*dit geslacht*”, dat wil zeggen dit soort mensen.

Oordeel over Jeruzalem, totdat ... | *verzen 37-39*

37 Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en hen stenigt die tot u zijn gezonden, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen bijeenverzamen, zoals een hen haar kuikens bijeenverzamelt onder haar vleugels, en u hebt niet gewild. 38 Zie, uw huis wordt aan u <woest> overgelaten. 39 Want Ik zeg u: u zult Mij van nu aan geenszins zien, totdat u zegt: ‘Gezegend Hij Die komt in [de] Naam van [de] Heer’.

Het gaat de Heer aan het hart dat deze zo bevoorrechte stad zich zo van Hem heeft afgewend. Wat heeft Hij Zich ingespannen om al haar inwoners te verzorgen en te beschermen. Hij heeft dat gedaan “*zoals een hen haar kuikens bijeenverzamelt onder haar vleugels*”. Al de liefde van Zijn

hart gaat naar hen uit, maar Jeruzalem heeft niet geluisterd. De kinderen van Jeruzalem hebben niet gewild.

Het hart van Jeruzalem, de tempel, was eerst Zijn huis, dat wil zeggen Gods huis. Hij noemt het hier *“uw huis”*, dat wil zeggen het huis van de godsdienstige leiders die het in bezit hebben genomen. Hij was eruit weggetrokken (zie Ez 9-11) en woonde er niet meer. Het is leeg en zal leeg blijven en woest aan hen worden overgelaten.

God snijdt de band met Zijn volk door, omdat zij hun Messias verwerpen. Daarom zal de stad haar Messias niet meer zien. Hij trekt Zich terug in de hemel. Maar niet voorgoed. Er is een *“totdat”*. God zal de verbroken verbinding met Zijn volk weer herstellen. De Messias zal terugkomen. Als ze Hem dan zullen zien, zullen ze Hem erkennen Die ze nu zo vol verachting verwerpen (Ps 118:26; Zc 12:10).

Het gelovig overblijfsel zal Hem welkom heten met de woorden: *“Gezegend Hij Die komt in [de] Naam van [de] Heer.”* Deze woorden zijn de inleiding op de volgende twee hoofdstukken, want daarin spreekt de Heer Jezus over die komst en alles wat daarmee samenhangt.

Mattheüs 24

Wat met de tempel zal gebeuren | *verzen 1-2*

1 En Jezus ging naar buiten en vertrok van de tempel; en Zijn discipelen kwamen naar Hem toe om Hem op de gebouwen van de tempel te wijzen. 2 Hij nu antwoordde en zei tot hen: Ziet u dit alles niet? Voorwaar, Ik zeg u: er zal hier geen enkele steen op [de andere] steen gelaten worden die niet zal worden afgebroken.

De twee volgende hoofdstukken (Mt 24-25) bevatten profetie en zijn tevens onderwijs aan de discipelen voor hun leiding op de weg die zij moeten volgen te midden van de komende gebeurtenissen. De Heer vertrekt van de tempel en wel voorgoed. Hiermee oefent Hij het oordeel uit dat Hij zojuist heeft uitgesproken. De tempel is daardoor een ontzield lichaam geworden. Het is nu “uw huis” (Mt 23:38).

Hier herhaalt zich wat eerder in *Ezechiël* gebeurde (Ez 10:18-19; 11:22-23). Daar verdween de heerlijkheid van Jahweh. Diezelfde heerlijkheid verdwijnt hier ook, al is het in de gedaante van de vernederde Mens Jezus Christus. Maar wie ogen heeft om te zien, ziet in Hem de heerlijkheid van de eniggeboren Zoon van de Vader (Jh 1:14).

Maar het hart van de discipelen blijft aan de tempel gehecht. Ze wijzen de Heer op het imposante gebouw. Door vroegere vooroordelen komen ze niet los van deze uiterlijke schoonheid. Maar omdat Hij er niet meer in is, zijn ze bezig met schone uiterlijke schijn, het vertoon van praal en pracht in de dienst van God.

De Heer kijkt met hen mee als Hij zegt: “Ziet u dit alles niet?” Maar Hij kijkt op een heel andere manier. Hij ziet dat deze gebouwen de symbolen van eigenwillige godsdienst zijn geworden. Daarom spreekt Hij het vonnis uit over alles wat zij bewonderen en wel op de meest radicale wijze. Hij wil hen van hun ijdele gedachten bevrijden. Daarom deelt Hij hun Zijn gedachten mee en werpt het licht van de toekomst op het heden. Daar is alleen belangstelling voor als ons hart niet gehecht is aan de dingen van de aarde. Hoe zal ik verlangen naar Zijn komst als die komst een streep haalt door alles wat ik probeer op te bouwen in de wereld?

Het begin van de weeën | *verzen 3-8*

3 Toen Hij nu op de Olijfberg zat, kwamen de discipelen afzonderlijk naar Hem toe en zeiden: Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn, en wat is het teken van Uw komst en van de voleinding van de eeuw?
4 En Jezus antwoordde en zei tot hen: Kijkt u uit dat niemand u misleidt. 5 Want velen zullen komen onder Mijn Naam en zeggen: Ik ben de Christus, en zij zullen velen misleiden. 6 En u zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen; let op, wordt niet verschrikt, want dit <alles> moet gebeuren, maar het is nog niet het einde; 7 want volk zal opstaan tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk, en er zullen hongersnoden en aardbevingen zijn in verschillende plaatsen. 8 Dit alles is echter [het] begin van [de] weeën.

De Heer neemt plaats op de Olijfberg. Zo heeft Hij eerder op een berg plaatsgenomen om de bergrede uit te spreken (Mt 5:1). Nu zit Hij op de Olijfberg en ook hier spreekt Hij een rede uit. Hij doet dat naar aanleiding van vragen van de discipelen. Zij willen graag van Hem weten, wanneer de dingen gaan gebeuren waarover Hij zojuist heeft gesproken. Ook willen ze graag weten wat het teken van Zijn komst en van de voleinding van de eeuw is, want ze voelen aan dat deze dingen met elkaar samenhangen. De "komst" van de Heer wil zeggen dat Hij bij hen op aarde aanwezig zal zijn. "De voleinding van de eeuw" is niet het einde van de wereld, maar betekent het einde van de periode dat de Heer afwezig zal zijn, ofwel het einde van de periode dat Hij niet bij hen zal zijn.

De Heer Jezus is de alwetende God voor Wie de toekomst heden is. Hij alleen kan met zekerheid zeggen hoe de toekomst eruit ziet, omdat Hij die bepaalt. Voordat Hij dat doet, waarschuwt Hij Zijn discipelen. De discipelen moeten we hier niet zien als vertegenwoordigers van ons, christenen, maar van de gelovige Joden in de toekomst. Een christen kan nooit misleid worden door mensen die onder de Naam van Christus tot hem komen. Een christen verwacht namelijk geen Christus op aarde, maar gaat Hem tegemoet in de lucht.

Maar de gelovige Joden zullen wel blootstaan aan dat gevaar. Israël heeft de ware Christus opgegeven. Nu lopen ze gevaar een valse aan te nemen. De ongelovige massa zal dat ook doen (Jh 5:43). De christen

wordt niet gewaarschuwd voor valse christussen, maar voor valse geesten (1Jh 4:1), omdat het kenmerkende van de gemeente is dat de Heilige Geest in haar woont. Wij moeten op onze hoede zijn voor het bedrog van valse geesten, niet voor pseudochristussen.

Naast de misleiding in de vorm van valse christussen probeert de vijand angst te bewerken door oorlogen en geruchten van oorlogen. Zo'n waarschuwing krijgen de christenen ook niet, hoewel dat niet wil zeggen dat deze waarschuwing geen toepassing voor ons heeft. Vanwege hun aardse perspectief hebben oorlogen grote invloed op het Joodse overblijfsel in de toekomst. Daarom zijn de woorden van de Heer voor hen een vertroosting. Ze hoeven er niet aan te twijfelen dat Hij uitkomst zal geven en Zijn beloften van vrede zal vervullen.

Ook hongersnoden en aardbevingen zullen door de vijand gebruikt kunnen worden om hun geloof in de voorspoed en de onwankelbaarheid van het rijk van hun Messias te doen wankelen. Er staan de vijand veel middelen ter beschikking waarmee hij probeert het geloof van de discipelen omver te werpen. De ware gelovigen zullen standhouden; de belijders zullen misleid worden en van alles worden beroofd waarop ze meenden te kunnen vertrouwen.

De dingen die de Heer zojuist heeft beschreven, zijn heel erg. Toch zal het allemaal nog veel erger worden, want Hij heeft hun nog maar "[het] begin van [de] weeën" voorgesteld.

Volharden tot het einde | verzen 9-14

9 Dan zullen zij u overleveren om verdrukt te worden en u doden, en u zult gehaat zijn door alle volken ter wille van Mijn Naam. 10 En dan zullen velen ten val komen en elkaar overleveren en elkaar haten. 11 En vele valse profeten zullen opstaan en zij zullen velen misleiden. 12 En omdat de wetteloosheid zal toenemen, zal de liefde van de velen verkoelen. 13 Wie echter zal volharden tot [het] einde, die zal behouden worden. 14 En dit evangelie van het koninkrijk zal over het hele aardrijk worden gepredikt tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde komen.

Ze zullen aan den lijve ondervinden hoe groot de haat tegen Christus is, want de vijanden zullen hun haat tegen Christus uitleven op hen die Hem belijden. Nergens op aarde zal een volk zijn dat hen vriendelijk

zal behandelen. In die tijd zullen velen als valse belijders door de mand vallen. Zulke personen zullen daarna in het leger van de vijand mee gaan vechten tegen de ware discipelen. Maar ook tussen de vijanden onderling zal er haat zijn. Ze trekken wel als eenheid op, maar ze zijn het niet.

De moeilijkheden en beproevingen komen echter niet alleen van buiten, ze komen ook van binnenuit. Niet alleen door dreiging van buiten zullen de valse belijders openbaar worden. Valse belijders zullen ook herkenbaar worden omdat ze de vele valse profeten die er dan zullen zijn, zullen volgen, blind als ze zijn voor de misleiding.

Samen met een zich afwenden van God en Zijn waarheid zal enerzijds de wetteloosheid toenemen, dat is de verwerping van elk gezag. Anderzijds zal de liefde van de velen verkoelen, want het egoïsme zal hoogtij vieren. In deze vreselijke tijd met al zijn verschrikkingen en misleidingen komt het erop aan te volharden tot het einde.

Er is een begin van de weeën, maar er is ook een einde! Zij die volharden, zijn zij die een levende verbinding hebben met de Heer Jezus, hun Messias. Als het einde komt, zal het koninkrijk overal gepredikt zijn. Het is het koninkrijk dat op aarde gevestigd zal worden, zoals Johannes de dooper en de Heer Zelf het hebben gepredikt. De vestiging van het gezag van de ten hemel gevaren Christus zal in de hele wereld gepredikt worden om de gehoorzaamheid van de volken op de proef te stellen. Wie oren hebben om te horen, zullen het voorwerp van hun geloof, Christus, in Zijn heerlijkheid op aarde te zien krijgen.

De grote verdrukking | *verzen 15-28*

15 Wanneer u dan de gruwel van de verwoesting, waarvan gesproken is door de profeet Daniël, zult zien staan in [de] heilige plaats, – laat hij die het leest, erop letten! – laten dan zij die in Judéa zijn, 16 vluchten naar de bergen; 17 laat hij die op het dak is, niet naar beneden gaan om de dingen uit zijn huis te halen; en laat hij die op het veld is, 18 niet terugkeren naar achteren om zijn kleed te halen. 19 Wee echter de zwangeren en de zogenden in die dagen. 20 En bidt dat uw vlucht niet 's winters of op sabbat gebeurt. 21 Want er zal dan een grote verdrukking zijn zoals er niet geweest is van [het]

begin van [de] wereld af tot nu toe en er ook geenszins meer zal komen. 22 En als die dagen niet werden verkort, zou geen enkel vlees behouden worden, maar ter wille van de uitverkorenen zullen die dagen worden verkort. 23 Als iemand in die tijd tot u zegt: Zie, hier is de Christus, of: hier, gelooft het niet. 24 Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan en grote tekenen en wonderen geven om zo mogelijk ook de uitverkorenen te misleiden. 25 Zie, van tevoren heb Ik het u gezegd. 26 Als zij dan tot u zeggen: Zie, Hij is in de woestijn, gaat er niet heen. Zie, [Hij is] in de binnenkamers, gelooft het niet. 27 Want zoals de bliksem uitgaat van [het] oosten en schijnt tot [het] westen, zo zal de komst van de Zoon des mensen zijn. 28 Waar het aas is, daar zullen de gieren zich verzamelen.

Om de ernst van de situatie van de dagen die aan Zijn komst voorafgaan te onderstrepen, wijst de Heer op wat gesproken is door de profeet Daniël. Hij doelt daarmee op gedeelten in het boek *Daniël* die ons brengen tot de laatste dagen (*Dn 9:27; 11:31; 12:11*), of de tijd van het einde (*Dn 11:40*). De plaats waar zich dit zal afspelen, is Judéa, dat is Jeruzalem en omgeving. “*De heilige plaats*” is de tempel te Jeruzalem. Daar zal “*de gruwel van de verwoesting*” staan. Een gruwel is een afgodsbeeld. De gruwel van de verwoesting wil zeggen dat het afgodsbeeld verwoesting zal veroorzaken. Vanwege dat afgodsbeeld zal God grote rampspoed over het land laten komen door de antichrist, de oprichter van het beeld, waaraan hij zich ook verbindt door zich als God te vertonen (*2Th 2:4*). Het beeld is het beeld van het beest uit de zee en stelt de dictator van het herstelde Romeinse rijk voor (*Op 13:12-15*).

Het is een woord tot het overblijfsel van Israël en niet tot de gemeente. De Heer zegt hun dat zij die daar in de buurt zijn, moeten vluchten naar de bergen. De bergen zullen de geschikte locatie zijn om zich te verbergen voor de antichrist en zijn volgelingen. Er zal geen tijd te verliezen zijn. De vervolging komt als een stormwind in de woestijn. Elk oponthoud kan fataal zijn. Wie op het dak is, moet niet nog eens zijn huis binnengaan om noodzakelijke dingen op te halen. Wie op het veld is, moet ook geen poging ondernemen om nog een kledingstuk op te halen dat hij ergens anders op het veld heeft gelegd. Het parool is: vlucht voor je leven. Toegeven aan welke andere gedachte ook zal de dood tot gevolg hebben.

De Heer spreekt met medelijden over de zwangeren, zij die op het punt staan nieuw leven ter wereld te brengen, en de zogenden, zij die zojuist nieuw leven ter wereld hebben gebracht. Zij zijn de kwetsbaren. Hij denkt zelfs aan de weersomstandigheden en de godsdienstige verplichtingen. Ze moeten ervoor bidden dat die hun geen parten zullen spelen. Elke belemmering op hun vlucht kan fataal zijn.

Hij zegt deze dingen, omdat Hij weet hoe vreselijk die tijd zal zijn. Het zal een tijd zijn van ongeëvenaarde verdrukking. Zoiets is er nooit geweest en zal er daarna ook nooit meer zijn. Het is een tijd die, wat de gruwelen betreft, zijn weerga niet kent. De Heer benadrukt de verschrikking van die tijd door als een troost te zeggen dat die dagen worden verkort. Als Hij die dagen niet zou verkorten, zou niemand die tijd overleven. Die verkorting gebeurt ter wille van de uitverkorenen. Hij kent allen die Hem toebehoren en zorgt er met het oog op hen voor dat het maximum aan leed niet wordt overschreden (vgl. 1Ko 10:13).

Nog eens wijst Hij erop dat die tijd extra zwaar zal zijn vanwege de valse christussen. Als te midden van de grootste beproeving mensen zich aandienen die hulp willen geven, is dat een enorme verleiding om daaraan gehoor te geven. Die valse christussen en valse profeten zullen zich presenteren door grote tekenen en wonderen te doen. Het zal allemaal zo echt lijken, dat zelfs de uitverkorenen gevaar lopen in deze misleiding te trappen. Maar dat moeten ze niet doen, zeker niet nu de Heer het hun van tevoren heeft gezegd. Een gewaarschuwd mens telt voor twee.

Ze moeten zich niet uit hun schuilplaats laten lokken door fraaie woorden om naar een woestijn of een binnenkamer te gaan, omdat de Messias daar te vinden zou zijn. De woestijn, waar Johannes predikte (Mk 1:4), is niet het decor van de Messias. Ook bevindt Hij Zich niet in de binnenkamer. Het zijn allemaal valstrikken. Als Hij, de ware Messias, zal verschijnen, zal dat zijn zoals de bliksem die uitgaat van het oosten en schijnt tot het westen. Hiermee beantwoordt de Heer ook de vraag die de discipelen in *vers 2* stelden. Zijn komst zal dus overal waar te nemen zijn. Ze hoeven alleen op die 'bliksemflits' te letten om te weten dat Hij het is Die komt en geen ander.

Hij zal komen als "*de Zoon des mensen*", dat wil zeggen om te regeren over de hele aarde en niet alleen over Israël. De eerste daden van Zijn

regering zullen oordeelsdaden zijn. Waar de voorwerpen van het oordeel zich bevinden, daar zal Hij verschijnen, zoals gieren zich verzamelen bij dode lichamen.

De komst van de Zoon des mensen | *verzen 29-31*

29 Terstond nu na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten van de hemelen zullen wankelen. 30 En dan zal het teken van de Zoon des mensen verschijnen in [de] hemel; en dan zullen alle stammen van het land weeklagen en zij zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken van de hemel met kracht en grote heerlijkheid. 31 En Hij zal Zijn engelen uitzenden met luid bazuïngeschal, en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeenverzamelen uit de vier windstreken, van [de] uitersten van [de] hemelen tot <de> [andere] uitersten daarvan.

De plagen die tijdens de grote verdrukking over de aarde zullen komen, zullen hun slot vinden in een totale verduistering en chaos. Elke oriëntatie op grond van de hemellichamen is weg. We kunnen in de hemellichamen ook een beeld van verschillende vormen van gezag zien (*Gn 1:16*). Dan betekenen de totale verduistering en chaos dat alle gezag is verdwenen en er volledige anarchie op aarde heerst.

Het teken dat vervolgens zal verschijnen in de hemel, is de Zoon des mensen. Hij verschijnt om Zijn heerschappij te aanvaarden. Hij zal onverwachts verschijnen, niet als een Messias Die beantwoordt aan de wereldse hoogmoed van de ongelovige massa, maar als de door hen verachte Christus Die uit de hemel komt om te oordelen. Zijn komst zal een weeklacht bewerken in heel Israël (*Zc 12:10-14*). Zij zullen zien op Hem Die zij hebben doorstoken (*Op 1:8*). Dan verschijnt de Heer Jezus voor de tweede keer op aarde, dit keer in macht en majesteit. Hij komt als de Zoon des mensen, dat wil zeggen als Heerser over de hele schepping, hemel en aarde.

De luister van Zijn majesteit wordt kracht bijgezet door het uitzenden van Zijn engelen. Dat zal gepaard gaan met luid bazuïngeschal. Zijn engelen krijgen van Hem de opdracht Zijn uitverkorenen die over de hele aarde verstrooid zijn, bijeen te verzamelen. Hier zien we het

samenbrengen van de verstrooide tien stammen van Israël, wat zal gebeuren nadat de Zoon des mensen is verschenen.

De gelijkenis van de vijgenboom | verzen 32-35

32 Leert nu van de vijgenboom deze gelijkenis: Wanneer zijn tak al zacht wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u dat de zomer nabij is. 33 Zo ook u, wanneer u al deze dingen zult zien, weet dan dat het nabij is, voor de deur. 34 Voorwaar, Ik zeg u: dit geslacht zal geenszins voorbijgaan voordat al deze dingen zijn gebeurd. 35 De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan.

De Heer geeft Zijn discipelen aanwijzingen uit de natuur (vgl. Mt 16:1-4). In de natuur kunnen ze aan bepaalde tekenen zien dat de winter ten einde loopt en de zomer nabij is. We kunnen hierbij denken aan de winter van de verdrukking die voorbij zal zijn en de zomer van het vredelijk die daarna zal aanbreken. De Heer gebruikt het beeld van de vijgenboom. Die boom stelt het volk Israël voor. Daarin zullen tekenen van leven zichtbaar worden. Het zacht worden van de tak en het uitspruiten van de bladeren kunnen we herkennen in het nationale herstel van Israël, het herstel als natie, dat sinds 1948 een feit is. De zomer met zijn vrucht duidt op het geestelijk herstel van Israël, als het zijn Messias heeft aangenomen.

Als de discipelen de dingen zullen zien die Hij zojuist heeft beschreven, zullen ze weten dat Hij op het punt staat te komen. Al Zijn waarschuwingen voor een gruwel van de verwoester en voor valse christussen zijn allemaal bewijzen dat Zijn komst voor de deur staat. Maar eerst moeten deze dingen over dit geslacht komen dat Hem heeft verworpen.

De hemel en de aarde zullen in hun huidige staat voorbijgaan. Als dat gebeurt, zal dat een bevestiging van Zijn woorden blijken te zijn. Hij spreekt de waarheid en alles wat Hij zegt, gebeurt zoals Hij het heeft gezegd.

Dag en uur onbekend | verzen 36-44

36 Van die dag en dat uur echter weet niemand, ook de engelen van de hemelen niet, <ook de Zoon niet,> behalve de Vader alleen. 37 Want zoals de dagen van Noach, zo zal de komst van de Zoon des

mensen zijn. 38 Want zoals zij waren in die dagen vóór de zondvloed, etend en drinkend, trouwend en uithuwelijkend, tot op de dag dat Noach in de ark ging, 39 en zij het niet merkten, totdat de zondvloed kwam en hen allen wegnam, zó zal <ook> de komst van de Zoon des mensen zijn. 40 Dan zullen er twee op het veld zijn, één wordt meegenomen en één achtergelaten; 41 twee [vrouwen] zullen met de molensteen malen, één wordt meegenomen en één achtergelaten. 42 Waakt dan, want u weet niet op welke dag uw Heer komt. 43 Weet echter dit, dat als de heer des huizes had geweten in welke nachtwaak de dief kwam, hij zou hebben gewaakt en niet hebben toegelaten dat in zijn huis werd ingebroken. 44 Daarom weest ook u gereed, want op een uur dat u het niet vermoedt, komt de Zoon des mensen.

Er is van Zijn komst geen exact tijdstip aan te geven. De tekenen zullen wijzen op Zijn aanstaande komst, maar wanneer dat precies zal zijn, weet alleen de Vader (*Hd 1:7*). Dat ook de Zoon er niet van weet, klinkt vreemd, omdat we weten dat de Zoon toch ook God is. Dit is een van de wonderen van Zijn ondoorgrondelijke Persoon. Als Mens weet ook Hij dag en uur niet. Zoals Zijn hele leven op aarde werd geleid door de Vader, zo is Hij ook in de heerlijkheid volkomen overgegeven aan de Vader.

Al zijn dan dag en uur niet bekend, de omstandigheden die Zijn komst aankondigen zijn dat wel. Zijn komst zal lijken op wat er in de dagen van Noach gaande was. Er leek geen vuiltje aan de lucht, iedereen leefde zijn eigen leven. Dat leven kwam tot een abrupt einde door de zondvloed. De zondvloed was, evenals de grote verdrukking dat zal zijn, een oordeel van God over de hele aarde. Vlak vóór de zondvloed was de aarde vol met mensen van wie de Heer hier zegt dat zij aten en dronken en trouwden en uithuwelijkten. Dat waren toch geen verkeerde dingen? Nee, maar het leven bestond daaruit. Het leven werd geleefd zonder enige gedachte aan God.

De wijze van leven van de mensen maakte dat zij blind waren voor het dreigende oordeel. Hoe Noach ook predikte (*2Pt 2:5*), ze lieten zich niet overtuigen, maar leefden vrolijk verder. Hun horizon ging niet verder dan zij zagen. God was volledig buiten beeld. Hem dienen kwam niet bij hen op, zozeer waren ze verblind door genotzucht. Maar het oordeel kwam en nam hen allen weg. Waaraan zij niet wilden denken, kwam

onherroepelijk en toen was het voor allen te laat, behalve voor Noach en zijn gezin die in de ark veilig waren voor het oordeel.

Het oordeel dat komt, zal scheiding bewerken tussen mannen die op het veld bezig zijn. Werken is een goede zaak, maar wie alleen werkt voor een goed leven, zal door het oordeel worden meegenomen. Hij die uitziet naar de komst van de Messias, zal worden achtergelaten en het vredeerijk mogen ingaan. Die scheiding is er ook tussen twee vrouwen die met eenzelfde handeling bezig zijn. De een doet het alleen voor zichzelf, de ander omdat zij voor de Heer leeft.

De boodschap van de Heer is dat ze moeten waken, omdat niet bekend is op welke dag hun Heer precies komt. Als ze elke dag waken, zullen ze elke dag klaar zijn voor Zijn komst. Hij wil hen ervan doordringen hoe belangrijk voortdurende waakzaamheid is. Als iemand zou weten hoe laat een dief precies zou komen om in te breken, zou hij natuurlijk niet slapen. Die alertheid moet er continu zijn. De aandacht mag dan ook niet verslappen. Een dief komt altijd op het moment dat het niet wordt vermoed, als de aandacht verslapt is. Dat mag niet. Ze moeten gereed zijn, zonder in te dommelen.

De goede en boze slaaf | *verzen 45-51*

45 Wie is dan de trouwe en wijze slaaf, die de heer over zijn huisbedienden gesteld heeft om hun het voedsel te geven op [de] juiste tijd? 46 Gelukkig die slaaf, die zijn heer, als hij komt, zo bezig zal vinden. 47 Voorwaar, Ik zeg u, dat hij hem over al zijn bezittingen zal stellen. 48 Als die boze slaaf echter in zijn hart zegt: 49 Mijn heer blijft uit, en zijn medeslaven begint te slaan en eet en drinkt met de dronkaards, 50 dan zal de heer van die slaaf komen op een dag dat hij het niet verwacht en op een uur dat hij het niet weet, 51 en hij zal hem in tweeën hakken en zijn lot bij [dat van] de huichelaars stellen; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars.

De Heer gaat nu aanwijzingen geven voor de tijd van Zijn afwezigheid. Hij geeft onderwijs in drie gelijkenissen (Mt 24:45-25:30), waarna Hij weer verdergaat met Zijn toekomstige verbinding met de aarde en de heidenen. De drie gelijkenissen moeten als het ware tussen haakjes worden gelezen. Het zijn drie afzonderlijke delen, maar die allemaal in relatie

staan met Zijn komst. Zoals door de hele Schrift heen zien we ook hier volmaakte orde.

De eerste gelijkenis gaat over het gedrag in het huis. De Heer heeft gesproken over waakzaamheid. Nu gaat Hij spreken over voedsel. We zullen alleen attent blijven als we ons goed voeden. Voor de huidige tijd weten we dat het huis een beeld is van de gemeente (1Tm 3:15), maar dan in deze gelijkenis gezien vanuit het aspect van de verantwoordelijkheid van de mens en niet zoals God de gemeente bouwt. Deze gelijkenis is vooral van belang voor hen die de verantwoordelijkheid hebben om in de gemeente onderwijs te geven. In deze gelijkenis wordt ook de toestand van de gemeente als geheel gezien.

Wie bezig is met het uitdelen van voedsel, wordt door de Heer Jezus "gelukkig" genoemd. Het bewijst een denken aan Christus en aan anderen en niet aan zichzelf. De toestand van de verantwoordelijke gemeente hangt af van hun wachten op Christus, of van het zeggen in hun hart dat Hij uitblijft. Wie bezig is geweest met uitzien naar Hem en het dienen van Hem in het dienen van de Zijnen, zal een rijke beloning in ontvangst mogen nemen.

De wijze waarop de goederen zijn beheerd in de tijd van de afwezigheid van de Heer, vormt de basis voor de dienaar om het beheer van de goederen van de Heer opgedragen te krijgen als Hij terugkomt. Getrouwheid zal bij de komst van Christus worden beloond. Zij die in nederigheid trouw zijn geweest in Zijn dienst tijdens Zijn afwezigheid, zullen tot heersers worden gemaakt over alles wat Hem toebehoort.

Maar er kan een situatie komen dat de trouwe slaaf verandert in een boze slaaf. Let wel: het gaat over "die boze slaaf". Het is dezelfde slaaf die eerst trouw was. Deze verandering van een trouwe slaaf in een boze slaaf zien we in de geschiedenis van de gemeente. Na aanvankelijke trouw aan de Heer, zoals we dat in het boek *Handelingen* vinden, is al snel het verval gekomen.

De ontrouw van de slaaf begint in zijn hart. Het is geen vergeetachtigheid. De wil is erin betrokken. Het resultaat van het uitblijven van de Heer is dat de vleeselijke wil zich openbaart. Als Zijn komst niet meer leeft, wordt de christen aards gericht. Behalve dat hij alleen aan zichzelf denkt, begint hij ook anderen te mishandelen. Tevens zoekt hij ander

gezelschap dan dat van de medechristenen. Hij gaat eten en drinken met de dronkaards.

Het is niet langer een toegewijde dienst voor Gods huis met het hart gericht op de goedkeuring van de Meester bij Diens terugkeer. De dagelijkse verwachting wordt opgegeven. Dat is de oorzaak van het verval.

Als de komst van de Heer ver weg wordt gesteld (*vgl. Ez 12:27*), gaat de ware christelijke positie verloren. Maar dat niet alleen. Het vergeten van Zijn komst zal leiden tot losbandigheid en tirannie. Er staat niet dat die slaaf zelf dronken wordt, maar dat hij eet en drinkt met hen die dronken zijn. Hij verbindt zich met de wereld en volgt haar gewoonten na.

Iemand die de komst van Christus uit het oog verliest, die niet meer uitziet naar Zijn komst, zal door Zijn komst overvallen worden. Het oordeel van de Heer over deze slaaf past bij zijn handelwijze en bij de schone schijn die hij ophield. Hij ging door voor een christen, maar is het niet. Hij is een huichelaar. Huichelaars zijn tweeslachtig. Daarom wordt hij "*in tweeën*" gehakt. Deze slaaf is een huichelaar en zal in het lot van de huichelaars delen. Dit is het lot van de christenheid die naar de belijdenis godsdienstig is, maar in wezen met de wereld meedoet. Het is belangrijk eraan te denken dat wat voor het geheel geldt, ook voor de enkeling geldt.

Mattheüs 25

Gelijkenis van de tien maagden | verzen 1-13

*1 Dan zal het koninkrijk der hemelen gelijk zijn geworden aan tien maagden die hun lampen namen en uitgingen de bruidegom tege-
moet. 2 Vijf van hen nu waren dwaas en vijf wijs. 3 Want de dwaze
namen hun lampen, maar namen geen olie met zich mee; 4 de wijze
echter namen olie in hun kruiken, met hun lampen. 5 Toen nu de
bruidegom uitbleef, werden zij allen slaperig en sliepen in. 6 Maar
te middernacht klonk een geroep: Zie, de bruidegom! Gaat uit,
<hem> tegemoet! 7 Toen stonden al die maagden op en brachten hun
lampen in orde. 8 De dwaze nu zeiden tot de wijze: Geeft ons van
uw olie, want onze lampen gaan uit. 9 De wijze antwoordden echter
en zeiden: [Nee,] opdat er niet misschien voor ons en voor u helemaal
niet genoeg is; gaat liever naar de verkopers en koopt voor uzelf. 10
Toen zij echter weggingen om te kopen, kwam de bruidegom; en zij
die gereed waren, gingen met hem naar binnen naar de bruiloft, en
de deur werd gesloten. 11 Daarna echter kwamen ook de overige
maagden en zeiden: Heer, heer, doe ons open! 12 Hij echter ant-
woordde en zei: Voorwaar, ik zeg u: ik ken u niet. – 13 Waakt dan,
want u kent de dag of het uur niet.*

De gelijkenis van de maagden is niet bedoeld om te laten zien dat alleen zij die vol overgave op de Heer wachten, met Hem naar de bruiloft gaan. Het hele gezelschap bestaat uit belijders, het zijn allemaal mensen die de bruidegom tegemoet zijn gegaan. Waar het om gaat, is het onderscheid te laten zien dat er tussen de belijders is. Er zijn namelijk zowel echte als valse belijders.

De Heer is in deze gelijkenis niet de Bruidegom van de gemeente. De bruid wordt in deze gelijkenis niet genoemd. Het gaat hier om de persoonlijke verantwoordelijkheid tijdens de afwezigheid van Christus. Het is een gelijkenis van het koninkrijk der hemelen dat wordt vergeleken met tien maagden. Het getal tien spreekt van verantwoordelijkheid. Het woord “maagden” spreekt van toewijding, van het hebben van één geliefde. Ze hebben allen lampen, dat wil zeggen licht. Ze kennen de toekomst. Allen gaan ze uit, de bruidegom tegemoet.

Vervolgens brengt de Heer in de tien maagden een onderscheid aan. Vijf noemt Hij dwaas en vijf wijs. Het onderscheid ligt niet in het uitgaan, want ze gaan allen uit. Ook hebben ze allen lampen. Het onderscheid ligt in het hebben of niet hebben van olie in hun kruiken. Wat de dwaze maagden dwaas maakt, is dat zij geen olie hebben. Olie spreekt van de Heilige Geest. Met olie werden in het Oude Testament koningen, priesters en in een enkel geval een profeet gezalfd. Zo is de nieuwtestamentische gelovige gezalfd met de Heilige Geest (1Jh 2:20,27; 2Ko 1:21-22). De kruiken spreken van het lichaam (2Ko 4:7).

Als de bruidegom op zich laat wachten, vallen ze *alle tien* in slaap. Het bezit van de Heilige Geest verhindert niet dat ook de wijze maagden inslapen. Dat geeft aan dat de hele belijdende gemeente, ook zij die de Geest hebben, de wederkomst van de Heer uit het oog verliest. In de begintijd van de gemeente zagen de gelovigen uit naar de komst van de Heer. Maar vanwege het uitblijven van Zijn komst is de verwachting weggezakt.

Dan, als het middernacht is, als de nacht op zijn donkerst is, klinkt er een geroep. De bruidegom is in aantocht! De oproep die door de Heilige Geest klinkt, is: "*Zie, de bruidegom!*" De persoon van de bruidegom wekt de slapers op uit hun slaap. Overigens is de uitroep "*zie, de bruidegom!*" niet alleen bedoeld om wakker te maken om Hem tegemoet te gaan. Het houdt ook een oproep in om in het onderzoek van de Schriften de schitterende kenmerken van Zijn Persoon te zien.

Behalve wakker worden wordt er ook activiteit verwacht. Daarom klinkt het vervolgens: "*Gaat uit, <hem> tegemoet.*" In vers 1 zijn ze al een keer uitgegaan. Nu klinkt de oproep dat ze dat weer moeten doen. Uitgaan betekent afzondering van de wereld, ook in haar christelijke gedaante. Maar daar moet het niet bij blijven. Er volgt: 'Hem tegemoet.' Het gaat om Christus.

In de geschiedenis van de christenheid zien we dit gebeuren als er door de werking van Gods Geest in de 19e eeuw een hernieuwde belangstelling ontstaat voor de wederkomst van Christus. Door het onderzoek van de Schriften, vooral van de profetieën, wordt ook de hoop van de gemeente weer ontdekt, zoals dat was in de dagen van Paulus. Ter wille van Christus werden verkeerde verbindingen opgegeven en ging men leven in overeenstemming met de ware roeping van de christen. Wat

we in de geschiedenis van de christenheid zien, geldt ook voor het leven van de individuele gelovige. Wie leeft met en in de verwachting van de spoedige komst van Christus, leeft niet voor de aarde, maar voor de hemel.

Alle maagden worden wakker. Zowel echte als valse christenen maken zich op om de bruidegom tegemoet te gaan. Ze brengen allen hun lampen in orde. Ze laten het licht dat ze hebben, weer schijnen. Dat is ook het moment dat de dwaze tot de ontdekking komen dat ze geen olie hebben. Ze zien dat hun lampen uitgaan. Ze hadden alleen de pit aangestoken, maar zich niet van olie voorzien. De lamp zonder olie stelt de mens voor die de Heilige Geest niet bezit. De lamp van de natuurlijke mens kan soms even licht laten schijnen en daarmee de schijn geven dat er olie is, maar in werkelijkheid gaat zo'n lamp snel uit.

Er is genoeg tijd tussen de roep en de komst om de toestand van ieder duidelijk te maken. Nu komen de dwaze tot de ontdekking dat ze geen olie hebben. Ze missen het wezenlijke van het licht. Het licht dat ze bezaten, was schijn. Ze erkennen dat de wijze wel olie hebben. Ze zien dat de wijze een werkelijke relatie met de bruidegom hebben. Hun vraag aan de wijze is of zij wat van hun olie mogen hebben. Maar de wijze weten dat zij geen olie kunnen leveren. Ze verwijzen de dwaze naar de verkopers.

Als de dwaze zijn weggegaan om olie te kopen, komt de bruidegom. De wijze, zij die gereed zijn, gaan met hem naar binnen, naar de bruiloft. Dan wordt de deur gesloten. Als de andere maagden komen, willen zij ook naar binnen. Over olie wordt niet gesproken. Ze willen naar binnen en smeken de heer om hen open te doen. Maar voor de dwaze is het te laat. Zij hadden klaar moeten zijn toen de bruidegom zich aandiente.

De heer wijst hen terug met woorden die aangeven dat er tussen hem en hen geen enkele band is. Hij kent hen niet. Hij doet niet alsof hij hen niet kent, maar hij kent hen echt niet. Zij hebben zich nooit aan hem overgegeven. Er is nooit liefde voor hem in hun hart geweest. Ze vonden hem wel interessant, maar ze hebben zich nooit voor hem gebogen.

De Heer Jezus eindigt de gelijkenis met een waarschuwing om te waken. Dit is het doel van de gelijkenis. Het moet de wijze ertoe bewegen de ogen goed open te houden en niet in slaap te vallen. Het

moet de dwaze ertoe bewegen nu nog wijs te worden door olie te kopen voordat het te laat is.

Gelijkenis van de talenten | *verzen 14-23*

14 Want [het is] als een mens die buitenslands ging en zijn eigen slaven riep en hun zijn bezittingen toevertrouwde. 15 En de een gaf hij vijf talenten, de ander twee, de derde één, ieder naar zijn eigen bekwaamheid; en hij ging terstond buitenslands. 16 Hij nu die de vijf talenten had ontvangen, ging heen en handelde daarmee en won er vijf andere bij. 17 Evenzo won <ook> die met de twee er twee bij. 18 Degene echter die het ene had ontvangen, ging weg en groef in [de] grond en verborg het geld van zijn heer. 19 Na lange tijd nu kwam de heer van die slaven en hield afrekening met hen. 20 En hij die de vijf talenten had ontvangen, kwam bij hem en bracht vijf andere talenten en zei: Heer, vijf talenten hebt u mij toevertrouwd, zie, vijf andere talenten heb ik [daarbij] gewonnen. 21 Zijn heer zei tot hem: Voortreffelijk, goede en trouwe slaaf, over weinig ben je trouw geweest, over veel zal ik je stellen; ga de vreugde van je heer in. 22 Degene <nu> met de twee talenten kwam ook bij hem en zei: Heer, twee talenten hebt u mij toevertrouwd, zie, twee andere talenten heb ik [daarbij] gewonnen. 23 Zijn heer zei tot hem: Voortreffelijk, goede en trouwe slaaf, over weinig ben je trouw geweest, over veel zal ik je stellen; ga de vreugde van je heer in.

De Heer voegt er nog een gelijkenis over het koninkrijk der hemelen aan toe. Hij gaat hierbij van de toestand van het hart (het onderwerp van de vorige gelijkenis) over naar de dienst. De bezittingen die deze mens zijn slaven toevertrouwt, zijn geen beeld van de gaven die God in Zijn voorzienigheid geeft, zoals aardse bezittingen. De Heer gaf Zijn dienaren geen aardse bezittingen toen Hij wegging. “Zijn bezittingen” die Hij toevertrouwt, zijn gaven die hen bekwaam maken te werken in Zijn dienst, terwijl Hij afwezig is.

Deze gelijkenis lijkt op de gelijkenis van de ponden in het *evangelie naar Lukas* (Lk 19:12-27). Toch zijn ze verschillend. In het *evangelie naar Lukas* ontvangt ieder één pond. Daar ligt de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid. Daarin is geen verschil. In de ijver die aan de dag wordt gelegd, is wel verschil, wat tot uitdrukking komt in de winst en in de beloning. Wie tien ponden heeft gewonnen, krijgt gezag over tien

steden en wie vijf ponden heeft gewonnen, krijgt gezag over vijf steden. Hier in het *evangelie naar Mattheüs* gaat het over de soevereiniteit en de wijsheid van God. Hier krijgt ieder een verschillend aantal talenten, naar de soevereiniteit en wijsheid van God. Maar hier is de beloning gelijk voor hen die trouw hebben getoond in het gebruik van de talenten.

Ieder heeft een eigen bekwaamheid, een natuurlijke gave. Door deze bekwaamheid is ieder geschikt voor de dienst waarin hij gebruikt zal worden. Er is daarbij nog een gave, talenten of genadegaven, nodig om de dienst te vervullen die is opgedragen. Trouw in de vervulling van de dienst is het enige waar het om gaat. Wat de getrouwen van de ontrouwen onderscheidt, is het vertrouwen in de Meester.

De slaaf met de vijf talenten gebruikt zijn talenten goed. Hij wint er honderd procent bij. De slaaf met de twee talenten gebruikt zijn talenten ook goed. Ook hij wint er honderd procent bij. De slaaf met het ene talent doet er ook iets mee. Maar wat hij doet, is niet wat zijn heer hem heeft opgedragen. Hij graaft in de grond en verbergt het geld "*van zijn heer*". Het is niet zijn eigen geld. Hij wil het niet gebruiken. Hij is ongehoorzaam en lui.

"*Na lange tijd*" komt de heer terug. Deze 'lange tijd' is nodig om de volharding en trouw van de slaven op de proef te stellen. Als de heer terug is, houdt hij afrekening met hen. De slaaf met de vijf talenten komt bij hem, neemt de winst mee en toont die aan zijn heer. De beloning van de heer is een bijzondere waardering van zijn hele dienst. Hij heeft "*voortreffelijk*" gehandeld en daardoor bewezen dat hij een "*goede en trouwe*" slaaf is. Hij is goed, omdat hij het goede heeft gedaan. Hij is trouw, omdat hij heeft gedaan wat zijn heer heeft gezegd.

Het is maar weinig waarover hij trouw is geweest, al was het misschien nog zo groot in de ogen van anderen. We moeten rekenen naar de rijkdom van de heer en niet naar wat anderen hebben. De beloning is dat de heer hem over "*veel*" zal stellen. Dat 'vele' zal hij vinden in 'de vreugde van zijn heer', waarin hij binnen mag gaan.

Ook hij die de twee talenten heeft ontvangen, komt bij zijn heer en brengt de winst voor zijn heer mee. Omdat de slaaf met de twee talenten net zo "*voortreffelijk*" heeft gehandeld en daardoor heeft bewezen dat hij net zo'n "*goede en trouwe*" slaaf is als de slaaf met de vijf talenten,

krijgt hij dezelfde beloning. Hij die de vijf en hij die de twee talenten heeft ontvangen, gaan op gelijke wijze de vreugde van de Meester in die ze hebben gediend. Ze hebben Hem in Zijn ware hoedanigheid gekend en gaan Zijn volle vreugde in.

De boze en luie slaaf | *verzen 24-30*

24 Hij nu die het ene talent had ontvangen, kwam ook bij hem en zei: Heer, ik wist van u dat u een hard mens bent, die maait waar u niet hebt gezaaid en inzamelt vanwaar u niet hebt uitgestrooid; 25 en ik was bang en ben weggegaan en heb uw talent verborgen in de grond; zie, hier hebt u het uwe. 26 Zijn heer antwoordde echter en zei tot hem: Boze en luie slaaf! Je wist dat ik maai waar ik niet heb gezaaid, en inzamel vanwaar ik niet heb uitgestrooid? 27 Dan had je mijn geld bij de bankiers moeten brengen, en ik zou bij mijn komst het mijne met rente hebben teruggekregen. 28 Neemt dan het talent van hem af en geeft het aan hem die de tien talenten heeft. 29 Want aan ieder die heeft, zal worden gegeven en hij zal overloedig hebben; van hem echter die niet heeft, ook wat hij heeft zal van hem worden genomen. 30 En werpt de nutteloze slaaf uit in de buitenste duisternis; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars.

Het contrast tussen de slaaf met het ene talent en de beide andere slaven is groot. De slaaf met het ene talent komt ook bij zijn heer, maar zijn verhaal is heel anders. Hij spreekt de heer aan alsof die een harde meester is. Hij heeft dingen van zijn heer waargenomen en daaraan zijn eigen volkomen misplaatste conclusie verbonden. Hij heeft zijn heer beoordeeld vanuit een ongehoorzame en luie houding. Dan word je wel bang. Vanuit zijn bangheid heeft hij het talent van zijn heer veracht. Hij hoefde het niet en wil het nog steeds niet. Hij brengt het bij zijn heer om het als een waardeloos en zelfs verachtelijk talent weer bij hem in te leveren.

De heer kwalificeert de slaaf als boos en lui. Hij is een "boze" slaaf omdat hij niet heeft gedaan wat zijn heer heeft gezegd. Hij is een "luie" slaaf omdat hij er ook geen enkele moeite voor heeft gedaan. Hij stelde zijn eigen belang boven dat van zijn heer. De heer zegt hem, dat, als hij dan zo goed weet wie hij als heer is, hem dat tot een verstandig handelen had moeten brengen. Dan had hij dat geld in elk geval niet in de grond gestopt, maar naar de bank gebracht. Het had dan in elk geval nog rente

opgeleverd. Maar mensen die boos en lui zijn, komen tot verkeerde conclusies en die conclusies zetten hen aan tot een verkeerd handelen.

De heer bepaalt dat het ene talent moet worden gegeven aan hem die er tien heeft. De heer laat hem de winst van de vijf houden en hij krijgt er nog eentje extra bij. Aan hem is dat ene talent beter besteed. Naar dit beginsel handelt de Heer altijd. Wie heeft en daar trouw mee handelt, krijgt er meer bij en komt tot overvloed. Wie niet heeft, van hem wordt genomen wat hij meent te bezitten. Wat hij heeft, bezit hij ten onrechte. Het is niet zijn eigendom, want het behoort zijn heer die het hem heeft gegeven om daarmee te handelen.

De slaaf wordt in de buitenste duisternis geworpen vanwege zijn nutteloosheid. Hoe erg is het om nutteloos te zijn. We kunnen ons misschien wel eens nutteloos voelen, maar we zijn het niet. Daarom is deze gelijkenis een aansporing om te werken met wat de Heer ons heeft gegeven. Wie meent dat hij 'slechts' één talent heeft ontvangen, moet extra waakzaam zijn voor het gevaar boos en lui te zijn. De Heer deelt in Zijn vrijmacht uit en het is de liefde voor de Heer die motiveert om met elk talent dat we van Hem hebben gekregen voor Hem te werken.

De buitenste duisternis is de plaats die het verst van God verwijderd is. God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis. In die buitenste duisternis is de mens volkomen aan zichzelf overgelaten, zonder één lichtstraal. Hij kan daar alleen huilen en zijn tanden knarsen vanwege de wroeging dat hij tijdens zijn leven boos en lui is geweest. Die wroeging zal hem eeuwig kwellen.

De Zoon des mensen op Zijn troon | *verzen 31-33*

31 Wanneer nu de Zoon des mensen komt in Zijn heerlijkheid en alle engelen met Hem, dan zal Hij zitten op [de] troon van Zijn heerlijkheid; 32 en vóór Hem zullen alle volken worden verzameld, en Hij zal ze van elkaar scheiden, zoals de herder de schapen van de bokken scheidt; 33 en Hij zal de schapen aan Zijn rechterhand zetten, maar de bokken aan Zijn linker.

Dit vers sluit aan op *hoofdstuk 24:31*, waarin de komst van de Zoon des mensen met Zijn engelen al is aangeduid. Hij verschijnt op aarde in de heerlijkheid van de hoge, de heerlijkheid die Hem eigen is en die Hem gegeven is. Hij zal hemel en aarde met elkaar verbinden, maar dan moet

eerst de aarde gereinigd worden van de zonde en de zondaars. Daartoe neemt Hij plaats op de troon van Zijn heerlijkheid in Jeruzalem. De Vader heeft Hem dit oordeel gegeven omdat Hij de Mensenzoon is (Jh 5:27).

Vóór de troon van Zijn heerlijkheid wordt het resultaat gezien van de prediking van het koninkrijk door de broeders van de Heer, dat zijn Zijn discipelen die in de tijd van de grote verdrukking gepredikt hebben. Ze hebben Zijn opdracht uitgevoerd en zijn tot alle volken gegaan om het koninkrijk te prediken (Mt 28:19). Hoe de volken daarop hebben gereageerd, wordt nu duidelijk gemaakt.

De volken worden vóór Hem verzameld. Alle volken. Geen volk zal weg kunnen blijven. Hij is de Gebieder en Rechter. Hij oordeelt met onderscheid. Hij is behalve Rechter ook Herder. Hij weet wie Zijn schapen zijn en Hij weet wie de bokken zijn en dus niet tot Zijn schapen behoren. Het betreft geen individuen, maar volken. Door de plaats die Hij de verschillende volken aanwijst, maakt Hij hun positie al duidelijk. Ze gehoorzamen zonder tegenspreken. Het komt niet in hen op om te protesteren.

Het oordeel over de schapen | verzen 34-40

34 Dan zal de Koning zeggen tot hen die aan Zijn rechterhand zijn: Komt, gezegenden van Mijn Vader, beërft het koninkrijk dat u bereid is van [de] grondlegging van [de] wereld af; 35 want Ik had honger en u hebt Mij te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en u hebt Mij opgenomen; 36 naakt en u hebt Mij gekleed; Ik was ziek en u hebt Mij bezocht; Ik was in [de] gevangenis en u bent bij Mij gekomen. 37 Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden en zeggen: Heer, wanneer zagen wij U hongerig en hebben U gevoed, of dorstig en hebben U te drinken gegeven? 38 En wanneer zagen wij U als vreemdeling en hebben U opgenomen, of naakt en hebben U gekleed? 39 En wanneer zagen wij U ziek of in [de] gevangenis en zijn bij U gekomen? 40 En de Koning zal antwoorden en tot hen zeggen: Voorwaar, Ik zeg u: voor zoveel u het hebt gedaan aan een van de geringsten van deze broeders van Mij, hebt u het Mij gedaan.

De Heer richt eerst het woord tot hen die aan Zijn rechterhand zijn, de schapen. Hij noemt hen *“gezegenden van Mijn Vader”*. Dat moet hen heel welluidend, maar ook verrassend in de oren hebben geklonken. Zij mogen komen om het koninkrijk te beërven. Ze zullen erdoor overweldigd zijn. Ze horen dat ze erfgenamen zijn en dat ze iets krijgen wat al *“van [de] grondlegging van [de] wereld af”* voor hen bereid is. Dit is altijd het voornemen van God geweest met de aarde, dat heeft Hem altijd voor ogen gestaan.

De Heer vertelt hun waarom ze deze zegen krijgen. Ze hebben namelijk iets aan Hem gedaan. Al de dingen die Hij opnoemt, hebben te maken met een situatie van nood, ellende, eenzaamheid. Hij noemt een voor een alles op. Hij zegt maar niet in één woord dat ze goed voor Hem zijn geweest, maar Hij zegt wat ze Hem hebben gedaan. Als de Schepper voorziet Hij anderen van eten en drinken en zorgt Hij voor onderdak. Zijn zorg strekt zich zelfs uit tot de vossen en de vogels van de hemel (Mt 8:20). Maar als Mens maakte Hij Zich afhankelijk van de zorg van mensen voor Hem.

Hij heeft honger en dorst gehad en is als een vreemdeling op aarde geweest. En de schapen hebben Hem voorzien van eten en drinken en onderdak. Ook toen Hij naakt was en ziek en in de gevangenis, hebben zij Hem gekleed en bezocht en moeite gedaan om bij Hem te komen. Kleding en onderdak bieden bescherming. Hij was zonder bescherming. Dat hadden zij Hem geboden. Ziekte en gevangenschap beperken een mens in zijn vrijheid om te gaan en te staan waar hij wil. In die beperkingen zijn de schapen tot Hem gekomen.

Overigens zien we hier dat de Heer heeft deelgenomen aan de gevolgen van de zonde, waaronder ook ziekte. Niet dat Hij Zelf ziek is geweest, maar Hij heeft Zich met hen die ziek zijn een gemaakt en de ziekte gevoeld (vgl. Mt 8:17). Ziekte is geen zonde. Als Hij kan zeggen *“Ik was ziek”* op dezelfde manier als waarop Hij honger en dorst heeft geleden, is ziekte niet iets wat in de verlossing is opgesloten en dus moet worden bestreden. De *gevolgen* van de zonde, waaronder ziekte, moeten we dragen en Hij helpt ons die te dragen.

De schapen, die hier *“de rechtvaardigen”* worden genoemd, beroemen zich nergens op. Integendeel, ze vragen verbaasd, wanneer ze Hem hongerig en dorstig hebben gezien en Hem toen eten en drinken hebben

gegeven. Ze herinneren zich dat helemaal niet. Ze gaan de rij langs die Hij heeft genoemd en ze herkennen van geen enkele weldaad die Hij heeft genoemd dat zij die Hem hebben gedaan. Ze weten er niet van dat ze Hem ooit gastvrij in huis hebben opgenomen of dat Hij naakt was en dat zij Hem hebben gekleed. Evenmin kunnen ze zich herinneren dat ze Hem ooit ziek of in de gevangenis hebben gezien en dat ze toen bij Hem zijn gekomen.

De Heer maakt hun duidelijk dat Zijn broeders en Hij een zijn. Alles wat ze zelfs aan de geringste van Zijn broeders hebben gedaan, hebben ze Hem gedaan. Hij heeft Zijn broeders uitgezonden in een tijd van grote verdrukking om het evangelie van het koninkrijk te prediken. Ze hebben dat gedaan onder de zwaarste omstandigheden van beproeving en vervolging. En deze volken hebben Zijn broeders opgenomen en voorzien van het nodige. Deze daad bewees dat zij Hem ontvingen Die hen had gezonden. De schapen, zij die de dienaren hebben ontvangen, hebben daardoor deelgenomen aan hun beproevingen en verdrukkingen.

Als bewijs van Zijn waardering en de waardering van de Vader geeft de Heer hun het koninkrijk als erfenis. We zien hier hoe hoog Zijn waardering voor hun werk is. We zien hier ook hoe groot Zijn liefde is voor Zijn trouwe dienaren die Hij heeft uitgezonden. Het bewijs daarvan zien we in het feit dat Hij de volken tot wie het getuigenis is gezonden, oordeelt naar het wel of niet ontvangen van de dienaren alsof het Hem Zelf betrof.

Het oordeel over de bokken | *verzen 41-46*

41 Dan zal Hij ook zeggen tot hen die aan Zijn linkerhand zijn: Gaat weg van Mij, vervloekten, in het eeuwige vuur dat voor de duivel en zijn engelen is bereid; 42 want Ik had honger en u hebt Mij niet te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt Mij niet te drinken gegeven; 43 Ik was een vreemdeling en u hebt Mij niet opgenomen; naakt en u hebt Mij niet gekleed; ziek en in [de] gevangenis en u hebt Mij niet bezocht. 44 Dan zullen ook dezen antwoorden en zeggen: Heer, wanneer zagen wij U hongerig of dorstig of als vreemdeling of naakt of ziek of in [de] gevangenis, en hebben U niet gediend? 45 Dan zal Hij hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u: voor zoveel u het aan een van deze geringsten niet hebt gedaan, hebt u het Mij ook

niet gedaan. 46 En dezen zullen gaan in [de] eeuwige straf, maar de rechtvaardigen in [het] eeuwige leven.

De bokken worden aangeduid als “hen die aan Zijn linkerhand zijn”. Zij krijgen de grootst mogelijke tegenstelling met de schapen te horen. De schapen horen “komt” (vers 34), de bokken horen “gaat weg van Mij”. De schapen noemt Hij “gezegenden van Mijn Vader” (vers 34), de bokken noemt Hij “verloekten”. De schapen erven het koninkrijk, de bokken worden verwezen naar het eeuwige vuur. Dit eeuwige vuur is oorspronkelijk bestemd voor de duivel en zijn engelen, maar zij zullen er gezelschap krijgen van allen die de Heer Jezus hebben afgewezen, op welke wijze Hij ook tot hen is gekomen.

De bokken hebben geen oog gehad voor de nood van de boodschappers van de Heer, omdat ze geen oog voor Hem hadden. Daarom hebben ze de boodschappers niets te eten en te drinken gegeven, toen ze hongerig en dorstig waren. De bokken hadden ook geen oog voor de omstandigheden van de boodschappers van de Heer. Er was geen medelijden met hen.

Evenals de schapen vragen zij naar het “wanneer” van het onthouden van het nodige en gewenste. Ze hebben Hem niet herkend. Dat hadden de schapen ook niet, maar die hadden de broeders goed gedaan ter wille van de Heer. De Heer antwoordt hun in dezelfde zin als Hij de schapen heeft geantwoord. Zij die voor Hem zijn uitgegaan, zijn voor Hem zo belangrijk, dat Hij alles wat met hen is gebeurd, ziet als Hem Zelf aangedaan.

De eindbestemmingen van het gedrag op aarde liggen zover uit elkaar, dat er geen grotere tegenstelling denkbaar is: eeuwige straf of eeuwig leven. Deze beide bestemmingen zullen ook nooit bij elkaar komen. Het eeuwige vuur is de eeuwige straf voor de volken die met de vijand hebben samengespannen tegen de Heer en Zijn boodschappers. De rechtvaardigen, zij die Gods recht hebben gedaan, mogen het koninkrijk van vers 34 ingaan, dat hier “het eeuwige leven” (vers 46) wordt genoemd.

Dit betekent niet dat het ingaan in het eeuwige leven is gebaseerd op een verdienste, een geleverde prestatie. De Heer Jezus zegt in Johannes 3:3,5 dat iemand het koninkrijk van God alleen kan ingaan als hij opnieuw geboren is, dus nieuw leven heeft. Maar dat nieuwe leven

openbaart zich in het ontvangen van de broeders van de Heer. Hij stelt het hier daarom zo voor, dat wie Zijn boodschappers ontvangt, het eeuwige leven ingaat. Het ontvangen van de boodschapper staat gelijk aan het ontvangen van de boodschap. Vanwege de bijzondere tijd waarin dat gebeurt, wordt dat door de Heer op bijzondere wijze gewaardeerd.

Mattheüs 26

De overlevering aangekondigd | verzen 1-2

1 En het gebeurde, toen Jezus al deze woorden had geëindigd, dat Hij tot Zijn discipelen zei: 2 U weet dat na twee dagen het Pascha is en de Zoon des mensen wordt overgeleverd om gekruisigd te worden.

De Heer heeft in de beide voorgaande hoofdstukken (Mt 24-25) het einddoel voorgesteld van al Gods handelingen met Zijn volk op aarde – zowel Israël als de christenheid – en de wereld. Daarmee is Hij aan het einde gekomen van alles wat Hij te zeggen had. In dit opzicht was Zijn taak hier beneden beëindigd.

Hij neemt nu Zijn plaats in als Slachtoffer. In deze hoedanigheid richt Hij Zich opnieuw tot Zijn discipelen. Hij zegt hun dat zij weten wat er staat te gebeuren. De Joodse kalender kennen zij en ze weten dus dat over twee dagen het Pascha zal worden gevierd.

Het is dinsdag als de Heer deze woorden spreekt. Donderdagavond zal Hij het Pascha met Zijn discipelen vieren. In één adem zegt Hij erbij dat zij ook weten wat er met Hem zal gebeuren, want daarover heeft Hij hun tot drie keer toe verteld (Mt 16:21; 17:22-23; 20:18-19). Het Pascha en Zijn overlevering om gekruisigd te worden vormen een geheel. Maar de discipelen hebben de verbinding tussen het Pascha en Zijn kruisiging niet begrepen.

Met welke eenvoudige woorden kondigt de Heer aan wat er gaat gebeuren. Hij stelt het beeld van de vreselijke zonde die de mens begaat door Hem te kruisigen voor onze aandacht. Maar Hij Zelf kondigt dit lijden tevoren aan met de rust van Eén Die juist voor dat doel is gekomen. Hij is de vervulling van het Pascha. Het is de vervulling van de raadsbesluiten van God, Zijn Vader, en van het werk van Zijn eigen liefde. De Heer spreekt over Zijn kruisiging als iets wat al vaststaat, terwijl in de volgende verzen de beraadslagingen pas plaatsvinden.

Beraadslagingen tegen de Heer | verzen 3-5

3 Toen kwamen de overpriesters en de oudsten van het volk bijeen in de voorhof van de hogepriester, Kajafas geheten; 4 en zij beraad-

slaagden dat zij Jezus met list zouden grijpen en doden; 5 maar zij zeiden: Niet op het feest, opdat er geen opschudding onder het volk komt.

De overpriesters en oudsten van het volk verzamelen zich bij de hogepriester. Allen hebben ze de taak om het volk met God te verbinden en in verbinding te houden, met de hogepriester als de hoogste vertegenwoordiger. Maar op de plaats waar de grootste eerbied voor God en de grootste heiligheid om voor het volk tot God te naderen zouden moeten zijn, vinden de meest boze beraadslagingen plaats die ooit gehouden zijn. Ze willen God geopenbaard in goedheid uit de weg ruimen!

Ze veronderstellen dat de Heer Zich op het volk zou beroepen en hun steun zou invoeren. Daarom willen ze Hem niet op het feest grijpen, als er veel mensen ter gelegenheid daarvan in Jeruzalem zijn. Ze doen hun veronderstelling omdat goddeloze mensen niet verder kunnen denken dan hun eigen boosheid en er daarom altijd op rekenen hun eigen boze beginselen bij anderen terug te vinden. Hun boze beraadslagingen dienen alleen maar om de raad van God te vervullen. Zij zeggen: 'Niet op het feest', maar God zegt: 'Wel op het feest.'

Zalving in Bethanië | verzen 6-13

6 Toen nu Jezus in Bethanië was in [het] huis van Simon de melaatse, 7 kwam bij Hem een vrouw met een albasten fles met zeer kostbare balsem en goot die uit op Zijn hoofd, terwijl Hij aanlag. 8 Toen nu de discipelen dit zagen, namen zij het [haar] zeer kwalijk en zeiden: Waartoe die verkwisting? 9 Want deze had duur verkocht en aan [de] armen gegeven kunnen worden. 10 Jezus echter, Die dit wist, zei tot hen: Waarom valt u de vrouw lastig? Want zij heeft een goed werk aan Mij verricht. 11 Want de armen hebt u altijd bij u, Mij echter hebt u niet altijd. 12 Want dat zij deze balsem op Mijn lichaam heeft gegoten, heeft zij gedaan voor Mijn begrafenis. 13 Voorwaar, Ik zeg u: overal waar dit evangelie wordt gepredikt in de hele wereld, zal ook van wat deze heeft gedaan, gesproken worden tot haar gedachtenis.

De Heer Jezus is voor de laatste keer in Bethanië, waar Hij een plaats van rust en vrede heeft. Daar wonen Zijn vrienden en daar is Hij welkom. Wat een zegen zo'n huis te mogen zijn waar de Heiland

– terwijl de dood steeds dichterbij komt (en wat voor een dood!) – een laatste oponthoud vindt, voordat Hij Zich overgeeft om dit met Hem te laten gebeuren.

Simon, in wiens huis Hij komt, is niet meer melaats. Toch wordt hij nog zo genoemd om eraan te herinneren wie hij vroeger was en wat de Heer aan hem heeft gedaan. Zo wordt ook gesproken over Rachab de hoer (*Jk 2:25*), die ze eens was en over Ruth de Moabietische (*Ru 4:5,10*), het volk waartoe ze vroeger behoorde.

In dit huis heeft God een lieflijke vertroosting voor het hart van Zijn Zoon, voordat Hij lijdt. Daar is een vrouw die bij Hem komt en zeer kostbare balsem uitgiet over Zijn hoofd. Het is meer balsem voor Zijn hart dan voor Zijn lichaam. Zij drukt in die daad de waardering uit van wat haar hart verstaat van Zijn kostbaarheid en genade.

Deze vrouw had er behoefte aan de Heiland haar bewondering te tonen. De *“zeer kostbare balsem”* geeft daar uitdrukking aan. Voor haar aanvoeling is dit ook het juiste moment hiervoor. In deze daad ligt al de aanbidding van haar hart voor haar Heer van Wie ze begrijpt dat Hij binnenkort zal sterven. Terwijl de godsdienstige wereld buiten om Zijn bloed roept, komt zij binnen om Hem te eren.

Voor deze zeer kostbare balsem heeft ze lang gespaard. Ze is er al heel lang mee bezig. Ware aanbidding is het resultaat van bezig zijn met de Heer Jezus en Zijn dood aan het kruis en wat Hij daardoor tot stand heeft gebracht.

De discipelen begrijpen haar niet. Ze nemen het haar zelfs kwalijk en noemen haar daad van liefde aan de Heiland een *“verkwisting”*. Ze spreken haar aan en willen dat zij zich verantwoordt over dit, in hun ogen, onverantwoordelijke gebruik van haar geld. Het getuigenis van genegenheid en toewijding aan Christus brengt de zelfzucht en harte-loosheid van de anderen aan het licht. Het hart van Judas is de bron van het kwaad, maar de andere discipelen vallen in de strik omdat ze niet met Christus bezig zijn. Het levert een treurig bewijs dat kennis van Christus niet vanzelfsprekend de daarbij behorende gevoelens van genegenheid opwekt in onze harten.

Zij zeggen haar ook dat zij wel een betere bestemming voor de balsem hadden geweten. Daar hadden veel armen mee geholpen kunnen worden. Nu is armen helpen een goed werk. Maar het is geen goed

werk om iets wat voor de Heer Jezus bestemd is, een andere bestemming te geven. Dat zal altijd een lagere bestemming zijn, terwijl Hem oneer wordt aangedaan. Zo kunnen wij denken dat de tijd die we aan de bestudering van Gods Woord besteden, verloren tijd is, want we zouden beter andere mensen het evangelie kunnen brengen of anderen helpen beter met hun naasten of het milieu om te gaan.

De Heer weet hoe zij onder elkaar praten over de daad van de vrouw (uit een ander evangelie weten we dat het Maria is). Hij neemt haar in bescherming en rechtvaardigt haar daad. Het is een goedkeuring en tegelijk een waardering. De discipelen vallen haar lastig, maar Hij noemt haar daad *“een goed werk”* dat zij aan Hem heeft verricht. Hoe groot is het verschil in beoordeling van de daad door de discipelen en door de Heer. De Heer zegt niet dat het niet goed zou zijn de armen te helpen, maar dat voor alles een bestemde tijd is.

De vrouw die Hem zalft, is niet ingelicht over de omstandigheden die zullen komen en ze is ook geen profetes. Maar de nadering van het uur van de duisternis wordt door haar gevoeld omdat haar hart op Hem is gericht. De volmaaktheid van Christus wekt bij de leidlieden dodelijke vijandschap en bij de vrouw vurige liefde. Het ware karakter van ieder mens wordt door Hem in het volle licht gesteld.

Voor de Heer heeft de daad van de vrouw niet alleen betekenis voor het moment waarop zij die verricht. Hij geeft aan de daad een verstrekkende betekenis. De zalving gebeurde met het oog op Zijn begrafenis. Die betekenis wordt bij alle komende prediking van het evangelie telkens weer daaraan verbonden. De betekenis is aanbidding. Het doel van het evangelie is dat mensen tot aanbidder van de Vader worden. Op deze wijze zal de vrouw alle eeuwen door worden herdacht. Zij is het voorbeeld van aanbidding.

Het verraad van Judas | *verzen 14-16*

14 Toen ging een van de twaalf, Judas Iskariot geheten, naar de overpriesters en zei: 15 Wat wilt u mij geven? Dan zal ik Hem aan u overleveren. 16 Zij nu betaalden hem dertig zilverlingen uit. En van toen af zocht hij een gelegenheid om Hem over te leveren.

Wat een contrast tussen de vrouw en Judas! Judas is ook bij de zalving geweest. Hij heeft die gezien en zich eraan gestoord. Hij heeft ook

gehoord hoe de Heer zowel over de zalving als over hun verwijt heeft gesproken. Hij trekt zich echter nergens iets van aan. Geld is het enige waaraan hij kan denken.

Hij acht het ogenblik aangebroken om zich even uit de kring van het gezelschap van de Heer te verwijderen. Hij, die een van de twaalf is, zoekt een ander gezelschap, dat van de vijanden van de Heer. Hij zoekt hun gezelschap niet omdat hij zich daar beter thuis voelt, maar omdat er geld te verdienen valt. Hij biedt het gezelschap aan Christus over te leveren en onderhandelt daarover met hen. Dit is ronduit verbijsterend. Een man die zolang met Hem is opgetrokken, zoveel van Hem heeft gehoord en gezien, wil Hem als handelsobject gebruiken tot verrijking van zichzelf.

De overpriesters vinden dit een buitenkans. Het moet hen hebben verbaasd dat een van Zijn discipelen bereid is Hem te verraden. Die verbazing zal niet lang hebben geduurd en omgeslagen zijn in duivelse blijdschap. Ze worden het eens over de prijs en betalen hem die uit. Ze zijn er zeker van dat Judas er niet met het geld vandoor zal gaan, maar dat hij hun handlanger in dit boze bedrijf zal zijn. Eenmaal in het bezit van het geld, niet alleen in de zin dat hij het geld bezit, maar meer nog dat het geld hem bezit, gaat Judas actief op zoek naar een gelegenheid om de Heer Jezus over te leveren.

Het bedrag dat ze hem uitbetalen, is geprofeteerd door Zacharia (*Zc 11:32*). Het is de prijs van een slaaf (*Ex 21:32*). Vanuit het oogpunt van de leidlieden is het een koopje, het betreft slechts een slaaf. Vanuit Gods kant bezien is het een heerlijke prijs, want het betreft Zijn Dienaar, de Uitverkorene.

Vorbereidingen voor het Pascha | *verzen 17-19*

17 Op de eerste [dag] nu van de ongezuurde broden kwamen de discipelen bij Jezus en zeiden: Waar wilt U dat wij U toebereidselen maken om het Pascha te eten? 18 Hij nu zei: Gaat de stad in naar die-en-die en zegt tot hem: De Meester zegt: Mijn tijd is nabij; bij u zal Ik het Pascha houden met Mijn discipelen. 19 En de discipelen deden zoals Jezus hun had opgedragen en bereidden het Pascha.

Het is de eerste dag van de ongezuurde broden. Op die dag wordt het hele huis met bezemen gekeerd en wordt alles eruit verwijderd wat

iemand naar de wet onrein kan maken, waardoor het Pascha niet kan worden gevierd. Het is een beeld van hoe ons leven behoort te zijn. Ons leven behoort ongezuurd te zijn, dat is zonder onbeleden zonden. Dan leven we in gemeenschap met de Heer en kunnen we ook deelnemen aan het avondmaal. Het Pascha is een beeld van Christus Die voor ons gestorven is. Hem gedenken we in het avondmaal (1Ko 5:7).

De discipelen willen als trouwe Joden alles klaarmaken om het Pascha te kunnen eten. Het is mooi om te zien dat ze aan de Heer vragen waar ze het voor Hem moeten klaarmaken. Dat behoort ook onze vraag te zijn als het erom gaat waar wij het avondmaal willen vieren.

De Heer geeft Zijn aanwijzingen. Hij heeft een plaats waar Hij het Pascha houdt met Zijn discipelen. Als de Meester heeft Hij de beschikking over die plaats en dat moeten de discipelen tegen de huiseigenaar zeggen. De Heer bestuurt alles, ook de harten van mensen. Hij weet dat Zijn tijd nabij is. Hij weet dat het Pascha spreekt van Zijn eigen lijden en sterven dat aanstaande is.

De discipelen voeren gehoorzaam de opdracht uit en maken alles klaar voor het Pascha.

Viering van het Pascha | *verzen 20-25*

20 Toen het nu avond was geworden, lag Hij aan met de twaalf <discipelen>. 21 En terwijl zij aten, zei Hij: Voorwaar, Ik zeg u, dat een van u Mij zal overleveren. 22 En zij werden zeer bedroefd en begonnen een voor een tot Hem te zeggen: Ik toch niet, Heer? 23 Hij nu antwoordde en zei: Hij die zijn hand met Mij in de schotel indoopt, die zal Mij overleveren. 24 De Zoon des mensen gaat wel heen zoals van Hem geschreven staat, maar wee die mens door wie de Zoon des mensen wordt overgeleverd. 25 Het zou goed voor die mens zijn als hij niet geboren was. Judas nu, die Hem overleverde, antwoordde en zei: Ik toch niet, Rabbi? Hij zei tot hem: Jij hebt het gezegd.

In de avond voegt de Heer Zich bij hen met de tien andere discipelen. Zo ligt Hij aan met de twaalf discipelen, onder wie ook Judas. Het Pascha is een maaltijd voor discipelen, voor leerlingen van de Meester, voor volgelingen van de verworpen Koning.

Eten is een beeld van gemeenschap. In die gemeenschap is een element dat er niet bij hoort. Onder de twaalf discipelen is iemand die de Heer zal overleveren. De Heer laat hier niet slechts zien dat Hij weet wie Hem verraden zal. Dat wist Hij al toen Hij Judas als apostel riep. Maar Hij zegt: *“Een van u.”* Dat is het wat Zijn hart treft en Hij wil dat het ook de anderen treft.

De discipelen worden allemaal bedroefd. Hoofd voor hoofd vragen ze zich af en stellen Hem dat als vraag: *“Ik toch niet, Heer?”* Hieruit blijkt een mooie karaktertrek die bij allen aanwezig is. Niemand van hen voelt zich er te goed voor. Niemand zegt: ‘Anderen misschien wel, maar ik niet, Heer!’ De Heer antwoordt niet door het noemen van de naam van Judas. Hij antwoordt dat Hij door een gebaar zal laten zien wie Hem zal overleveren. Hiermee doet Hij een beroep op hun geestelijk inzicht.

Het stelt twee kanten voor die door de hele Bijbel heen aanwezig zijn. Enerzijds zegt Hij dat Hij als de Zoon des mensen vervult wat God heeft bepaald, zoals over Hem geschreven staat. Anderzijds stelt Hij de mens die zich beschikbaar stelt als instrument van de boze volledig verantwoordelijk voor die daad.

Niemand weet beter dan Hij hoe vreselijk de daad is die Judas gaat verrichten. Als de Schepper heeft Hij Judas het leven gegeven. Als afhankelijke Mens zegt Hij dat het beter geweest was voor Judas als hij nooit geboren was. God geeft het leven aan de mens en laat aan de mens over wat hij daarmee doet. Nooit zal een mens God enig verwijt kunnen maken voor de daden die hij zelf heeft verricht.

Hoezeer het hart van Judas verhard is, blijkt uit zijn reactie. Ook hij vraagt: *“Ik toch niet?”* Hij noemt de Heer echter niet ‘Heer’, maar *“Rabbi”*. Het geeft aan dat hij nooit heeft gebogen voor het gezag van Christus als Heer. De Heer bevestigt zijn vraag.

Volgens het *evangelie naar Johannes* verlaat Judas op dit moment de zaal (Jh 13:30). Judas heeft dus niet deelgenomen aan het avondmaal dat de Heer hierna instelt.

Instelling van het avondmaal | *verzen 26-30*

26 Terwijl zij nu aten, nam Jezus brood en nadat Hij had gezegend, brak Hij het en gaf het aan de discipelen en zei: Neemt, eet, dit is

Mijn lichaam. 27 En Hij nam <de> drinkbeker, en nadat Hij gedankt had, gaf Hij hun die en zei: Drinkt allen daaruit. 28 Want dit is Mijn bloed van het <nieuwe> verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden. 29 Ik zeg u echter, dat Ik van nu aan geenszins zal drinken van deze vrucht van de wijnstok tot op die dag wanneer Ik die met u nieuw zal drinken in het koninkrijk van Mijn Vader. 30 En nadat zij de lofzang hadden gezongen, gingen zij naar buiten naar de Olijfberg.

Terwijl ze bezig zijn met het eten van het Pascha, stelt de Heer het avondmaal in. Hij wil dat Zijn discipelen zullen terugdenken aan een gestorven Heiland. Het gaat niet meer om een levende Messias. Dat is alles voorbij. Ze moeten ook niet langer terugdenken aan de bevrijding van Israël uit de slavernij van Egypte. Met Christus, en wel met een gestorven Christus, begint een totaal nieuwe orde van zaken.

Hij stelt het avondmaal in door “brood” te nemen – dus niet een stuk van het paaslam. Dat brood spreekt van Zijn leven als Mens op aarde. Het stelt Zijn lichaam voor dat God Hem heeft bereid (Hb 10:5-7; Ps 40:7-9). Nadat Hij het brood heeft genomen, spreekt Hij de dankzegging uit, niet over het brood, maar tot God. Hij gaat als de Messias Zijn discipelen voor in het loven van God. Dan breekt Hij het brood als de symbolische handeling voor het overgeven van Zijn lichaam in de dood. En zo geeft Hij het aan de discipelen. Alleen Mattheüs vermeldt uitdrukkelijk dat Hij het “aan de discipelen” geeft. Mattheüs stelt de Heer Jezus als de Messias voor. De Messias gaat in alles als Koning voorop en Zijn discipelen volgen Hem.

Maar ze kunnen Hem alleen volgen als ze zich een maken met een gestorven Messias. Dat zien we in de woorden die de Heer vervolgens spreekt. Hij nodigt hen uit te nemen én te eten van Zijn lichaam dat is overgegeven in de dood. Door het te nemen krijgen ze deel aan alles wat Hij is. Ze hoeven niet te zien op hun eigen onwaardigheid. Door ervan te eten (alleen Mattheüs vermeldt dat erbij), dat wil zeggen zich geestelijk met Hem te voeden, wordt het ook innerlijk hun deel en worden ze aan Hem gelijkvormig.

Ook de drinkbeker is een symbool van wat Hij gaat doen. Hij weet dat die drinkbeker voor Hem inhoudt dat Hij Zijn bloed zal vergieten. Toch dankt Hij ervoor, want Hij ziet op het resultaat. Hij zal het “voor velen”

vergieten “tot vergeving van zonden”. Dat het bloed vergoten wordt ‘voor velen’, wijst erop dat het verder gaat dan alleen voor Israël. Het nieuwe verbond wordt alleen met Israël gesloten, zoals ook het oude verbond alleen met Israël was gesloten (*Hb 8:8*). De grondslag van dat nieuwe verbond is het bloed van Christus.

De krachtadige uitwerking van het bloed van Christus reikt echter veel verder dan alleen tot Israël. Onder ‘de velen’ die op grond van het bloed van Christus de vergeving van hun zonden zullen krijgen, vallen alle mensen van alle tijden die zich met berouw over hun zonden tot God hebben bekeerd. Het geldt dus ook voor allen die tot de gemeente behoren. Daarom nodigt de Heer: *“Drinkt allen daaruit.”*

Het avondmaal is de herdenking van een gestorven Jezus, Die door te sterven met het verleden heeft gebroken, de grondslag heeft gelegd voor een nieuw verbond, de vergeving van zonden heeft verworven en de deur voor de heidenen heeft geopend. Ze mogen er allen uit drinken. Zelf neemt de Heer geen deel aan de beker. De beker spreekt niet alleen van Zijn lijden, maar ook van de vreugde van het resultaat van Zijn werk. In Mattheüs is dat resultaat de vestiging van Zijn koninkrijk in openbare heerlijkheid en majesteit. Zover is het nu nog niet. Hij is door Zijn volk verworpen en daardoor is Hij gescheiden van Zijn volk voor zover het hun vreugden op aarde betreft.

Ze moeten Hem verwachten als Deelgenoot in betere dagen in de vreugde die Hij voor hen heeft verworven, want Hij zal terugkomen om hun Deelgenoot in de vreugde te zijn. Dan zal Hij samen met hen van “de vrucht van de wijnstok” op een nieuwe wijze, “nieuw”, drinken. Hij zal dat met hen doen in “het koninkrijk van Mijn Vader”, dat is het hemelse deel van het koninkrijk.

Na deze toezeggingen besluiten ze de maaltijd met het zingen van de lofzang. Die lofzang bestaat uit het zingen van de *Psalmen 113-118*. Dan gaan ze allen naar buiten, waar het al donker is, op weg naar de Olijfberg.

De verloochening voorzgd | *verzen 31-35*

31 Toen zei Jezus tot hen: U zult allen over Mij ten val komen in deze nacht; want er staat geschreven: ‘Ik zal de Herder slaan en de schapen van de kudde zullen verstrooid worden’. 32 Nadat Ik echter

zal zijn opgewekt, zal Ik u voorgaan naar Galiléa. 33 Petrus echter antwoordde en zei tot Hem: Al zullen allen over U ten val komen, Ik zal nooit ten val komen. 34 Jezus zei tot hem: Voorwaar, Ik zeg je dat je in deze nacht, voordat [de] haan kraait, Mij driemaal zult verloochenen. 35 Petrus zei tot Hem: Ook al moest ik met U sterven, Ik zal U geenszins verloochenen. Evenzo spraken ook alle discipelen.

De Heer kent Zijn discipelen, zowel in hun verlangens als in hun zwakheid. Ze hebben Hem lief, maar zijn niet in staat Hem op de weg naar het kruis te volgen. In deze nacht, als Hij gevangengenomen wordt, zullen ze van Hem vluchten. Ze kunnen de tegenstand niet met Hem dragen. Ze tonen hun zwakheid in het uur van de beproeving. Hij waarschuwt hen van tevoren. Hij heeft het Zelf in Zijn Woord laten opschrijven. Ze vluchten niet omdat het Woord moet worden vervuld, maar omdat ze bang zijn. Tegelijk blijkt dat de Heer hen kent en Zijn Woord getuigt daarvan.

Maar Hij getuigt er ook van dat Hij de verstrooide schapen weer zal vergaderen en dat Hij hen zal voorgaan naar Galiléa (Mt 28:7,16). Dat zal zijn als Hij is opgewekt en het hele werk is volbracht waaraan zij geen deel konden hebben. Zijn dood is niet het einde en de ontrouw van de discipelen is niet het einde.

Petrus getuigt ervan dat hij de Heer niet gelooft. De reden is dat hij zichzelf niet kent. Oprecht, maar zonder zelfkennis, bezweert hij Hem zijn absolute trouw. Hij vertrouwt op zijn eigen kracht om staande te blijven, los van de Heer. We blijven echter alleen staande als we niet op onszelf vertrouwen, maar alleen op Hem.

De Heer moet hem terechtwijzen. Hij zegt Petrus vooraf hoe hij Hem tot driemaal toe zal verloochenen. Hij geeft er ook een teken bij: als Petrus Hem verloochend zal hebben, zal de haan kraaien. Maar Petrus volhardt in zijn opstelling. Hij betwist het gelijk van de Heer ten gunste van zijn eigen trouw. Hij wordt daarin bijgevallen door alle discipelen. De Heer gaat er niet verder op in.

Gethsémané | verzen 36-46

36 Toen kwam Jezus met hen aan een plaats, Gethsémané geheten, en Hij zei tot de discipelen: Gaat hier zitten terwijl Ik heenga en daar bid. 37 En Hij nam Petrus en de twee zonen van Zebedeüs mee en

begon bedroefd en zeer beangst te worden. 38 Toen zei Hij tot hen: Mijn ziel is zeer bedroefd tot [de] dood toe; blijft hier en waakt met Mij. 39 En Hij ging iets verder, viel op Zijn aangezicht en bad aldus: Mijn Vader, als het mogelijk is, laat deze drinkbeker Mij voorbijgaan; echter niet zoals Ik wil, maar zoals U [wilt]. 40 En Hij kwam bij de discipelen en vond hen in slaap, en Hij zei tot Petrus: Je was dus niet in staat één uur met Mij te waken? 41 Waakt en bidt, opdat u niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. 42 Opnieuw, voor [de] tweede keer ging Hij weg en bad aldus: Mijn Vader, als deze niet kan voorbijgaan tenzij Ik hem drink, moge Uw wil gebeuren. 43 En opnieuw, toen Hij kwam, vond Hij hen in slaap, want hun ogen waren zwaar geworden. 44 En Hij verliet hen, ging opnieuw weg en bad voor [de] derde keer, terwijl Hij opnieuw hetzelfde woord sprak. 45 Toen kwam Hij bij Zijn discipelen en zei tot hen: Slaapt nu verder en rust. Zie, het uur is genaderd en de Zoon des mensen wordt overgeleverd in handen van zondaars. 46 Staat op, laten wij gaan; zie, hij die Mij overlevert is nabij.

Nadrukkelijk wordt de plaats genoemd waar de Heer met Zijn discipelen komt: Gethsémané. Dat betekent 'olijvenpers'. Hij wijst Zijn discipelen een plaats aan om te gaan zitten. Zij mogen rusten. Hij gaat heen om de zwaarste gebedsstrijd ooit te strijden. Hij neemt drie discipelen verder mee de tuin in. Petrus, de voornaamste, en de twee zonen van Zebedeüs, dat zijn Johannes en Jakobus. Johannes en Jakobus worden niet met name genoemd, maar aangeduid als "*de twee zonen van Zebedeüs*". In hoofdstuk 20:20 worden ze ook niet met name genoemd, om ook daar hun afkomst te benadrukken. Daar vragen ze naar hun afkomst om dingen die hun niet toekomen en dadelijk zal blijken dat ze naar hun afkomst ook niet met de Heer kunnen waken.

Terwijl Hij verder gaat, ziet Hij wat Hem te wachten staat en dat maakt Hem bedroefd en heel bang. Hij maakt hen deelgenoot van Zijn droefheid, maar niet van Zijn angst, en doet een beroep op hun medegevoel. Hij vraagt hun met Hem te waken op de plaats waar ze nu aangekomen zijn.

Dan laat Hij ook de drie discipelen achter. Het laatste stukje, "*iets verder*", gaat Hij alleen. Dat stukje kan geen mens Hem volgen. Dan valt Hij op Zijn aangezicht. Hij ziet de volle verschrikking voor Zich van wat Hem op het kruis te wachten staat. Wat hier gebeurt, wordt in

Hebreeën 5:7 beschreven. De Heer drinkt hier de beker niet, maar deze staat Hem voor ogen. Op het kruis dronk Hij de beker gevuld met de toorn van God, toen Hij voor ons tot zonde werd gemaakt en door God verlaten werd, wat Hij tot in het diepst van Zijn ziel voelde.

Het is onmogelijk dat Hij er naar zou kunnen verlangen met de zonde in aanraking te komen. Het was een afschuw voor Zijn ziel. Het is Zijn volmaaktheid dat Hij de Vader vraagt die drinkbeker aan Hem voorbij te laten gaan. Even volmaakt is Zijn onderwerping aan de wil van de Vader. Als wij gered moesten worden, als God verheerlijkt moest worden in Hem Die onze zaak op Zich had genomen, moest de beker Hem niet voorbijgaan.

Na dit gebed staat Hij op en gaat naar hen aan wie Hij heeft gevraagd met Hem te waken. Ze zijn in slaap gevallen. Zolang heeft Zijn gebed toch niet geduurd? Ze hebben echter geen besef van de ernst van wat hun Heer te wachten staat. Ze hebben hun eigen gedachten over alles wat met Hem in verbinding staat. De Heer herinnert Petrus met een zachte berisping aan zijn valse zelfvertrouwen en stelt hem zijn zwakheid voor ogen. Maar Petrus is te zeer van zichzelf vervuld om daar zijn voordeel mee te doen. Hij ontwaakt uit zijn slaap, maar zijn zelfvertrouwen is niet geschokt. Een droeviger ervaring is nodig om hem daarvan te genezen.

Terwijl de ziel van de Heer zo bezig is met de afschuwelijkheid van de zonden die Hij zal moeten dragen en met de verschrikking van Gods oordeel daarover, denkt Hij toch aan het welzijn van de discipelen. Hij zegt hun dat ze moeten waken en bidden met het oog op henzelf. Hij vraagt niet meer om aan Hem te denken. Wel weet Hij dat het geen onwil van hen is. Hun geest is gewillig, maar ze zijn zich nog o zo weinig de zwakheid van het vlees bewust.

We kunnen niet anders dan hier met bewondering naar de Heer kijken. We zien Zijn angst voor de vooruit gesmaakte beker die Hij voor Zich ziet, als Hij die voorstelt aan Zijn Vader maar nog niet drinkt. We zien hoe Hij Zich vervolgens in volkomen rust tot Zijn discipelen wendt om daarna weer terug te keren naar dezelfde verschrikkelijke geestelijke strijd die Zijn ziel beangstigt.

Dat Hij nog een keer bidt, is een bewijs te meer van Zijn volmaaktheid en de volmaakte afschuw die Hij van de zonde heeft. Hij zoekt niet een

uitweg om de beker niet te hoeven drinken. Hij voegt Zich naar de wil van God. Hij zoekt niet de instemming van de Vader, alsof Hij niet zou weten wat Diens wil is. Het gaat Hem er ook niet om te vragen of Hij van Zijn opdracht ontslagen zou kunnen worden, maar Hij zoekt als Mens de volkomen ondersteuning van Zijn Vader.

Opnieuw staat Hij van het gebed op en komt bij Zijn discipelen die Hij opnieuw in slaap vindt. Ze zijn niet in staat met Hem te waken. Hij maakt hen dit keer niet wakker. Hij verlaat hen. Hij is ook in Zijn afhankelijkheid Goddelijk volmaakt. Daarom gaat Hij opnieuw, voor de derde keer, in gebed. Hij zoekt niet naar andere woorden. Hij zoekt ernaar het hele gewicht van wat Hem wacht bij Zijn Vader te brengen.

Nadat Hij de strijd heeft gestreden, is er volmaakte rust. Hij gaat naar Zijn discipelen en zegt hun dat ze nu verder kunnen slapen, dat wil zeggen dat ze niet meer hoeven te waken. Hij overziet de toekomst en gaat die in volmaakte rust tegemoet. Hij is er klaar voor om het grote werk te verrichten. Hij kent volmaakt elk facet van alles wat Hem te wachten staat. De eerste handeling daarvan staat voor de deur. Het is voor Hem geen verrassing dat Judas eraan komt, die Hij veelzeggend noemt *“hij die Mij overlevert”*.

Judas levert de Heer over | verzen 47-50

47 En terwijl Hij nog sprak, zie Judas, een van de twaalf, kwam en met hem een grote menigte met zwaarden en stokken, van de overpriesters en oudsten van het volk vandaan. 48 Nu had hij die Hem overleverde, hun een teken gegeven en gezegd: Die ik zal kussen, Die is het; grijpt Hem! 49 En terstond ging hij naar Jezus toe en zei: Gegroet, Rabbi! En hij kuste Hem innig. 50 Jezus echter zei tot hem: Vriend, waarvoor ben je hier? Toen gingen zij naar Hem toe, sloegen de handen aan Jezus en grepen Hem.

Judas is al zo dichtbij, dat hij op het toneel verschijnt terwijl de Heer nog spreekt. Met zijn komst onderbreekt hij Hem als het ware in Zijn onderwijs aan de discipelen. Maar de Heer is er klaar voor. Judas wordt met nadruk *“een van de twaalf”* genoemd. Het is voor de Heer bijzonder smartelijk geweest dat het iemand is uit het gezelschap dat Hij om Zich heen had verzameld en dat Hem van zo nabij heeft meegemaakt.

Judas komt niet alleen. Hij komt aan het hoofd van een grote menigte die gewapend is met zwaarden en stokken. Die grote menigte, die ook zo vaak naar de Heer heeft geluisterd en zich over Zijn woorden heeft verbaasd en die Zijn daden van zegen heeft ervaren. Ze komen, omdat de overpriesters en de oudsten van het volk hen hebben gestuurd. Zo gemakkelijk is de menigte te beïnvloeden.

Judas, weer genoemd *"hij die Hem overleverde"*, had hun een teken gegeven om aan te wijzen Wie ze moeten hebben. Was het dan mogelijk dat ze zich zouden vergissen in Hem Die zo lang bij hen was geweest? Het was donker en de Heer was niet een bijzonder opvallende Persoon als het gaat om Zijn uiterlijke verschijning. De andere discipelen zijn mannen van Zijn leeftijd.

Het afgesproken teken is het meest pijnlijke dat als teken kon worden bedacht. De kus is een teken van liefde. Judas gebruikt dit teken van liefde om Hem te verraden. Hij is door niets meer tegen te houden en voert zijn boos en huichelachtig verraderswerk uit. Hij kust de Heer zelfs *"innig"*. Hoe verhard moet de verrader zijn geweest, volkomen in de greep van de satan als hij was.

De reactie van de Heer is, zoals Zijn hele optreden in dit gebeuren, van bijzondere aard en inhoud. Hij begint niet te schelden of te slaan, maar spreekt met Zijn Goddelijke liefde Judas voor de laatste keer aan. Hij spreekt Judas aan met *"vriend"*. Daarna stelt Hij de ontdekkende vraag: *"Waarvoor ben je hier?"* Hij biedt Judas een laatste kans om tot bezinning te komen. Maar Judas is niet meer bereikbaar voor enig woord van Hem.

De menigte gaat naar Hem toe, slaat de handen aan Hem en grijpt Hem met geweld vast. Het is alsof ze willen voorkomen dat Hij er vandoor gaat. Tot welke dwaze, onzinnige handelingen kan een mens komen als hij blind is voor de heerlijkheid van Christus. Hij is Degene Die hun de kracht geeft om hun boze handelingen uit te voeren, Hij geeft hun de kracht om Hem te grijpen.

Opdat de Schriften vervuld worden | *verzen 51-56*

51 En zie, een van hen die bij Jezus waren, strekte zijn hand uit, trok zijn zwaard en trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het oor af. 52 Toen zei Jezus tot hem: Steek je zwaard weer op zijn plaats;

want allen die [het] zwaard nemen, zullen door [het] zwaard omkomen. 53 Of meen je dat Ik Mijn Vader niet kan bidden en Hij zal Mij dadelijk meer dan twaalf legioenen engelen terzijde stellen? 54 Hoe zouden dan de Schriften vervuld worden dat het zo moet gebeuren? 55 Op dat ogenblik zei Jezus tot de menigten: Bent u erop uitgegaan als tegen een rover, met zwaarden en stokken, om Mij gevangen te nemen? Dagelijks zat Ik in de tempel te leren, en u hebt Mij niet gegrepen. 56 Dit alles is echter gebeurd opdat de Schriften van de profeten vervuld worden. Toen verlieten alle discipelen Hem en vluchtten.

Een van Zijn discipelen wil zijn Heer verdedigen. Ook hij heeft niet door Wie Hij is, alsof Hij Zichzelf niet zou kunnen verdedigen. De discipel helpt dan ook niet, maar veroorzaakt schade aan een van de tegenstanders, de slaaf van de hogepriester. Dat de hogepriester een slaaf heeft, betekent dat hij zich laat dienen door iemand die hij aan zich heeft onderworpen. Maar is het niet de taak van de hogepriester om anderen te dienen? De hogepriester heeft zijn slaaf gestuurd om mee te doen in dit boze werk om de Zoon van God gevangen te nemen.

Mattheüs vermeldt niet dat de Heer het oor geneest. Hij vermeldt wel dat de Heer Zijn discipel terechtwijst. Het zwaard hoort in de schede en niet getrokken te worden. Wie het zwaard gebruikt, zal erdoor omkomen (*Op 13:10*). Het is nu de tijd van het ondergaan van lijden. Het gaan van de weg van lijden is de weg van de Vader. Hij had de Vader kunnen bidden om engelen te sturen. Die engelen stonden klaar om op een wenk van de Vader het oordeel te voltrekken over allen die zich aan de Zoon vergrepen. De engelen zullen hun adem hebben ingehouden bij het aanschouwen van het tafereel dat hun Schepper door nietige schepseltjes werd gevangengenomen! Echter, niet het voltrekken van het vonnis over het kwaad was aan de orde, maar het vervullen van de Schriften.

Nadat de Heer de verradende Judas en Zijn dwalende discipel heeft toegesproken, richt Hij het woord tot de menigten. Ook hun stelt Hij een vraag die hun geweten moet doen ontwaken. Waarom komen ze Hem gevangennemen alsof Hij een rover was? Wat heeft Hij van hen geroofd? Hij heeft toch alleen gegeven? En waarom komen ze met zwaarden en stokken? Hebben ze Hem ooit zien vechten? Heeft Zijn optreden hen ooit bang gemaakt? Is Hij niet altijd vriendelijk en vol

liefde voor hen geweest? En waarom komen ze nu pas? Hij was dagelijks bij hen in de tempel en ze hebben Zijn onderwijs gehoord en ervan genoten. Hij wil hen wakker schudden en tot het besef brengen dat ze zich hebben laten overhalen tot het verrichten van een misdaad.

Hij geeft Zelf de verklaring van hun handelwijze, zonder dat dit hun verantwoordelijkheid enigszins vermindert. Hij is volmaakt Heer en Meester van en in alles wat er gebeurt. Er overvalt Hem niets, omdat Hij de Schriften als leidraad neemt. Als wij de Schrift kennen en ons daardoor laten leiden, zullen er ook in ons leven minder dingen zijn die ons van slag brengen. Door de Schriften leren we dat God boven alles staat en dat niets Hem uit de hand loopt. We leren dat we Hem in alle omstandigheden kunnen vertrouwen (*Rm 15:4*).

Op dit moment kunnen de discipelen het ook niet meer dragen. De dreiging van de overmacht doet hen op de vlucht slaan. Daarmee verlaten ze Hem en laten Hem alleen. Ze laten Hem in de steek.

Vele valse getuigen | *verzen 57-61*

57 Zij nu die Jezus hadden gegrepen, leidden Hem weg naar Kajafas, de hogepriester, waar de schriftgeleerden en de oudsten waren bijeengekomen. 58 Petrus nu volgde Hem uit de verte tot aan de voorhof van de hogepriester, en nadat hij naar binnen was gegaan, zat hij bij de dienaren om de afloop te zien.

59 De overpriesters nu en de hele Raad zochten een vals getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem konden doden. En zij vonden er geen, 60 hoewel vele valse getuigen waren opgekomen. 61 Ten slotte echter kwamen er twee op, die zeiden: Deze heeft gezegd: Ik kan het tempelhuis van God afbreken en <het> na drie dagen opbouwen.

Zij die de Heer hebben gevangengenomen, menen dat zij Hem in hun macht hebben en met Hem kunnen doen wat zij willen. Maar de Heer laat Zich meevoeren als een lam dat ter slachting wordt geleid (*Js 53:7*). Ze brengen Hem naar de hogepriester Kajafas. Daar zijn de schriftgeleerden en oudsten bijeengekomen. De godsdienstige leiders hadden bepaald dat Hij voor hen terecht zou staan. De Zoon van God zou door deze lieden worden beoordeeld en veroordeeld, want de uitkomst stond vast.

Petrus, die eerder met alle andere discipelen was gevlucht, wil toch weten wat er met zijn Heer gaat gebeuren. In zijn nieuwsgierigheid en ook uit liefde voor Hem volgt hij Hem. Alleen, hij volgt Hem *“uit de verte”*. Dat is de voorbode van zijn val. Als we niet dicht bij de Heer blijven, is de val nabij.

Na even de blik op Petrus te hebben gericht voert Mattheüs ons weer terug naar het proces tegen de Heer. Nooit is er een dergelijk vertrappen van het recht geweest als in het proces tegen Christus. Als we alleen al lezen hoe de ‘rechters’ op zoek gaan naar valse getuigen. We hebben hier niet te maken met mensen die een beschuldiging verkeerd beoordelen of misleid worden, maar met mensen die bewust zoeken naar valse getuigen. Zo verdorven zijn zij. Welke rechtszaak is ooit zo begonnen dat rechters ijverig naar leugenaars zoeken om de aangeklaagde te kunnen veroordelen? Hier is het zo en Christus zwijgt. Het getuigenis van de Schrift is kort: *“En zij vonden er geen.”*

En hoe hebben ze hun best gedaan om Hem op grond van een vals getuigenis te veroordelen, want ze hebben *“vele valse getuigen”* laten opkomen. Geen enkele van deze valse getuigen wordt met name genoemd, maar God kent ze allemaal. Wat een verantwoordelijkheid om een vals getuigenis tegen Christus af te leggen. Het zijn geen onwetende mensen, maar mensen die de feiten verdraaien om valse rechters een reden tot veroordeling te geven. Het hoeft niet waar te zijn, als het maar aannemelijk klinkt. Maar er wordt niets gevonden.

Helemaal aan het eind komen er twee valse getuigen op die iets beweren wat de Heer inderdaad bijna zo heeft gezegd (*Jh 2:19*). Alleen citeren ze Hem niet goed en ze begrijpen ook niet wat Hij heeft gezegd. Zij menen dat Hij over het tempelgebouw sprak, terwijl Hij over Zijn lichaam heeft gesproken. Wel is Zijn lichaam het tempelhuis van God in de ware betekenis van het woord. De volheid van de Godheid woonde en woont nog steeds lichamelijk in Hem (*Ko 1:19; 2:9*).

Veroordeeld vanwege de waarheid | *verzen 62-68*

62 En de hogepriester stond op en zei tot Hem: Antwoordt U niets? Wat getuigen dezen tegen U? 63 Jezus echter zweeg. En de hogepriester <antwoordde en> zei tot Hem: Ik bezweer U bij de levende God, dat U ons zegt of U de Christus bent, de Zoon van God! 64

Jezus zei tot hem: U hebt het gezegd. Ik zeg u evenwel: van nu aan zult u de Zoon des mensen zien zitten aan [de] rechterhand van de kracht en zien komen op de wolken van de hemel. 65 Toen scheurde de hogepriester zijn kleren en zei: Hij heeft gelasterd; waarom hebben wij nog getuigen nodig? Zie, nu hebt u de lastering gehoord; wat vindt u ervan? 66 Zij nu antwoordden en zeiden: Hij is [de] dood schuldig. 67 Toen spuwden zij Hem in het gezicht en sloegen Hem met vuisten, 68 en zij gaven Hem kaakslagen en zeiden: Profeteer ons, Christus, wie is het die U heeft geslagen?

Tijdens alle valse beschuldigingen heeft de Heer niets gezegd. Hier kan de hogepriester niet tegen. Hij wil Hem tot een uitspraak dwingen. Maar de Heer laat Zich niet dwingen. Hij is, zoals altijd, volmaakt Meester van de situatie. Dan neemt de hogepriester zijn toevlucht tot de eed en bezweert Hem bij de levende God. De man is zo blind en zo ver van God vandaan, dat hij niet in de gaten heeft dat de levende God voor hem staat. Hij wil dat de Heer zegt of Hij de Christus is, de Zoon van God. Als Hij dat zou zeggen, zouden ze het bewijs hebben dat Hij God lasterde en daarmee de reden om Hem te veroordelen.

De Heer opent nu wel Zijn mond, om de waarheid over Zijn Persoon te belijden. Hij belijdt de heerlijkheid van Zijn Persoon als Zoon van God. Hij voegt er evenwel aan toe dat ze van nu af de Zoon des mensen niet meer zullen zien in de zachtmoedigheid van Iemand Die het geknakte riet niet verbreekt (*Js 42:3*), maar als Iemand Die zit aan de rechterhand van de macht en Die komt met de wolken van de hemel. Hij wijst op de positie van heerlijkheid die Hij zal innemen in de hemel, zoals dat in *Psalms 110:1* staat, en naar Zijn komst in majesteit vanuit de hemel naar de aarde, zoals *Daniël 7:13* daarover spreekt.

Deze belijdenis is wat de hogepriester nodig heeft. In huichelarij scheurt hij zijn kleren, alsof hij iets heel ergs heeft gehoord wat hem in rouw dompelt. Hij doet uitspraak en vraagt om instemming. De schriftgeleerden en oudsten stemmen met de beschuldiging in en oordelen de Heer als de dood schuldig. Zo wordt de Heer Jezus veroordeeld op grond van de waarheid, het getuigenis van Zijn eigen Persoon.

Alsof ze zich nog niet genoeg hebben verlaagd, verlagen de hoge heren zich tot het laagste peil ooit. Aan hun schaamteloze veroordeling van de Rechtvaardige voegen ze Hem de grofste beledigingen toe die een

mens maar kunnen worden aangedaan. De hogepriester komt niet tussenbeide, maar geniet ervan en heeft mogelijk zelf meegedaan.

De Heer is geen vernedering bespaard gebleven. Ze hebben Hem niet alleen lichamelijk pijn gedaan, maar door hun vragen hebben ze ook Zijn ziel pijn gedaan. Ze bespotten Hem als de Profeet. Spottend noemen ze Hem "Christus". Ze dagen Hem uit te zeggen wie Hem heeft geslagen. Eens zal Hij die vraag tot hun grote ontsteltenis beantwoorden als ze voor de grote, witte troon zullen verschijnen. Hopelijk zullen er zijn die tot bekering zijn gekomen en daardoor al eerder hebben ontdekt dat Hij wel wist wie Hem sloegen.

Petrus verloochent de Heer | *verzen 69-75*

69 Petrus nu zat buiten in de voorhof; en een dienstmeisje kwam naar hem toe en zei: Ook u was met Jezus de Galileëër. 70 Hij loochende het echter ten aanhoren van allen en zei: Ik weet niet wat u zegt. 71 Toen hij nu naar buiten ging naar de voorpoort, zag een andere [vrouw] hem en zij zei tot hen die daar waren: <Ook> deze was met Jezus de Nazoreëër. 72 En hij loochende het opnieuw met een eed: Ik ken de Mens niet! 73 Kort daarna nu kwamen zij die [daar] stonden naar hem toe en zeiden tot Petrus: Werkelijk, ook u bent een van hen, want ook uw spraak maakt u openbaar. 74 Toen begon hij te vloeken en te zweren: Ik ken de Mens niet! 75 En terstond kraaide [de] haan. En Petrus herinnerde zich het woord van Jezus, Die gezegd had: Voordat [de] haan kraait, zul je Mij driemaal verloochenen. En hij ging naar buiten en weende bitter.

Petrus, die de Heer vanuit de verte is gevolgd, is in de voorhof van de hogepriester aangekomen. Daar heeft hij plaatsgenomen tussen de vijanden van de Heer die zich bij een vuur staan te warmen. Hij meent zich daar onopgemerkt te kunnen ophouden om te kijken wat er met zijn Heer gebeurt. Dan komt er een dienstmeisje naar hem toe die hem herkent als iemand die bij "Jezus de Galileëër" was. Wat moet er door Petrus heen zijn gegaan, toen het dienstmeisje dit tegen hem zei. Hij wilde onbekend zijn, hij hoopte dat niemand hem in het donker zou herkennen. Door deze opmerking moet hij kleur bekennen. Het meisje stelde geen vraag, ze stelde een feit vast.

Dan zoekt de grote apostel, de eerste van de twaalf, een uitvlucht. Hij doet alsof hij niet weet waarover het dienstmeisje het heeft. Dit staat gelijk aan verloochening. Het is een ontkennen dat hij bij de Heer Jezus hoort. Allen die daar zijn, horen hem zijn verloochening uitspreken.

Omdat de grond hem daar te heet onder de voeten is geworden, verwijdert hij zich van die plaats. Hij wil weg uit de voorhof en gaat naar de voorpoort. Maar ook daar is een vrouw die hem herkent. Zij stelt dat hij bij *“Jezus de Nazoreeër”* hoort. In het eerste geval wordt Petrus persoonlijk aangesproken. In dit geval is de opmerking van de vrouw gericht tot allen die daar zijn. Petrus loochent opnieuw dat hij Hem kent. Dit keer is zijn ontkenning sterker. Hij zweert dat hij Hem niet kent. Hij noemt Hem ook *“de Mens”*, alsof de Heer niet meer was dan dat.

Nog is Petrus niet op het dieptepunt van zijn verloochening. De val moet nog compleet worden, zoals de Heer heeft voorzien. Het is geen moment van zwakheid. Het is een situatie waarin Petrus zich eigenwillig heeft begeven. De Heer gebruikt die situatie om Petrus te leren wat in hemzelf is en dat hij niet beter is dan de andere discipelen. Voor de derde keer komt er een herkenning van zijn omgang met de Heer Jezus, dit keer van een hele groep. Ze komen naar hem toe en bevestigen wat de vrouw heeft opgemerkt. Zij herkennen Petrus niet alleen aan zijn uiterlijk, maar ook aan zijn tongval. Petrus verradt zichzelf door zijn tongval die hij niet kan verloochenen.

Dan wordt de val van Petrus volledig. In nog krachtiger termen, waarbij hij zelfs vloekt, herhaalt hij zijn eerdere uitspraak en verklaart onder ede dat hij *“de Mens”* niet kent.

Zodra Petrus zijn derde verloochening heeft uitgesproken, kraait de haan, zoals de Heer heeft voorzien. Dat brengt Petrus het woord van de Heer in herinnering. Dit woord doet nu zijn werk in zijn geweten. Verpletterd door schuld gaat hij naar buiten en weent bitter. Zijn geweten is diep getroffen en overtuigd van de zonde. Dit is het gevolg van het werk van de Heer Jezus als de Voorspraak bij de Vader (*1Jh 2:1*). *“Jezus Christus, [de] Rechtvaardige”*, heeft voor hem gebeden dat zijn geloof niet zou ophouden (*Lk 22:32*). Daarom gaat hij naar buiten om bitter te wenen en niet om zich op te hangen, zoals Judas (*Mt 27:5*).

Zijn tranen kunnen zijn schuld niet uitwissen, maar ze bewijzen door genade het bestaan van de oprechtheid van zijn hart. Ze getuigen van die machteloosheid waarvoor zelfs oprechtheid van het hart geen geneesmiddel is. Alleen nauwe gehechtheid aan Christus, geloof in Zijn woord en wantrouwen in onszelf bewaren voor een val.

Ik kan in situaties komen waarin ik de Heer verloochen en Hem als niet meer dan een 'Mens' behandel. Als ik mijn eigen opvattingen over een zaak naar voren breng, omdat ik bang ben te zeggen hoe de Heer daarover denkt in Zijn Woord, verloochen ik Hem. Dan is Hij voor mij niet meer dan een Mens, dat is, niet meer dan ik ben. In werkelijkheid verlaag ik Hem en geef ik Hem niet de rechten die Hij over mijn leven heeft. Christus wil mij in Zijn genade dat indachtig maken en dat moet ik belijden. Dan kan er herstel volgen.

Mattheüs 27

Overgeleverd aan Pilatus | *verzen 1-2*

- 1 Toen het nu morgen was geworden, beraadslaagden al de overpriesters en de oudsten van het volk tegen Jezus om Hem te doden.
2 En nadat zij Hem hadden gebonden, leidden zij Hem weg en leverden Hem over aan <Pontius> Pilatus, de stadhouder.*

De Heer is de hele nacht ondervraagd en bespot door de godsdienstige leiders van het volk, het volk waarvoor Hij gekomen was om het van hun zonden te bevrijden. Maar zij willen Hem niet. Daarbij is Hij ook nog door een van Zijn discipelen, Judas Iskariot, verraden, door al Zijn andere discipelen verlaten en daarbij ook nog door Petrus verloochend. Hoe eenzaam is Hij in alles wat Hem overkomt. En wat gaat Hij nog een smadelijke, vernederende behandeling tegemoet. Bij dit alles weet Hij dat Eén Hem niet verlaten heeft. Toch weet Hij dat wanneer Hij aan het kruis hangt, Hij daar ten slotte ook door Zijn God verlaten zal worden. Hij heeft de drinkbeker aanvaard en zal die drinken tot de laatste druppel.

De overpriesters en oudsten kiezen weloverwogen tegen Jezus en besluiten Hem te doden. Hun beraadslagingen zijn het gevolg van hun eigen belangrijkheid. Het 'ik' van de godsdienstige mens komt tot de slotsom dat Christus, de Zoon van God, vermoord moet worden. Omdat ze zelf geen doodvonnis mogen voltrekken, leveren ze Hem over aan Pilatus. Ze zouden Hem zelf wel hebben willen vermoorden, maar ze zijn bang voor het volk. Ze zoeken de steun van de overheid, om het een wettige veroordeling te laten lijken. Om Hem naar Pilatus te brengen binden ze de almachtige God Die steeds tot zegen in hun midden is geweest en leiden Hem weg uit het huis van de hogepriester. Hij verzet Zich niet.

De dood van Judas | *verzen 3-10*

- 3 Toen kreeg Judas, die Hem had overgeleverd, berouw, toen hij zag dat Hij was veroordeeld, en bracht de dertig zilverlingen aan de overpriesters en oudsten terug en zei: 4 Ik heb gezondigd door onschuldig bloed over te leveren! Zij echter zeiden: Wat gaat ons dat aan? Dat is uw zaak. 5 En na de zilverlingen in het tempelhuis*

geworpen te hebben vertrok hij en ging weg en hing zich op. 6 De overpriesters nu namen de zilverlingen en zeiden: Het is niet geoorloofd ze in de offerkist te werpen, omdat het bloedgeld is. 7 Nadat zij nu hadden beraadslaagd, kochten zij daarmee de akker van de pottenbakker als een begraafplaats voor de vreemdelingen. 8 Daarom wordt die akker bloedakker genoemd, tot op heden. 9 Toen is vervuld wat gesproken is door de profeet Jeremia, die zei: 'En zij namen de dertig zilverlingen, de waarde van de Gewaardeerde, waarop [die] van [de] zonen Israëls Hem gewaardeerd hadden, 10 en gaven die voor de akker van de pottenbakker, zoals [de] Heer mij had opgedragen'.

Judas heeft het 'proces' gevolgd. Als hij ziet dat de Heer is veroordeeld, wil hij zich terugtrekken uit het complot. Tijdens de ondervraging en mishandeling heeft hij niets gedaan. Het lijkt erop dat hij heeft zitten wachten op het moment dat de Heer Zich door een wonder van Zijn belagers zou ontdoen. Maar Judas is blind voor Wie Christus is en voor het werk dat Hij zal doen. Het geld heeft hem in zijn greep. Al zijn overwegingen lopen daarom op niets uit. Zijn berouw is ook geen berouw over zijn misdaad, maar over de afloop die hij zo niet had ingeschat.

Judas weet dat de Heer onschuldig is. Zijn door de satan misleide geweten is genoodzaakt getuigenis te geven van de onschuld van de Heer. De verharding van de overpriesters en oudsten is zo mogelijk nog erger dan die van Judas. Judas erkent dat hij onschuldig bloed heeft overgeleverd. De leidlieden zijn gewetenloos, mensen zonder enig gevoel. Zij willen zich van Christus ontdoen wat het hen ook kost aan geld of mensen.

Na de volkomen gevoelloosheid van de leidlieden zinkt Judas in volkomen wanhoop weg. Wat hij scheen gewonnen te hebben met zijn verraad, werpt hij voor niets terug in het tempelhuis. Verleid en volkomen overweldigd door de duivel verliest hij daarna ook zichzelf. Hij gaat weg en hangt zich op. Het is geen verlossing van zijn kwellend geweten. Zijn daad zal hem tot in eeuwigheid kwellen in de pijnen van de hel (*Jh 17:12; Mt 18:8-9*).

De overpriesters hebben het zilver weer terug in hun handen. Het maakt hun opperste huichelarij openbaar. Het geld dat ze zelf hebben

uitgekeerd voor het verraad, bestempelen ze nu als bloedgeld. Het verraadt hun blindheid. Zijzelf zijn er de oorzaak van dat dit bloedgeld is. Ze veroordelen hiermee zichzelf. Ze beraadslagen erover wat ze met dit geld moeten doen. Elke beraadslaging wordt gevoerd vanuit de gedachte dat ze zich van de Zoon van God willen ontdoen, terwijl ze zichzelf voorhouden dat ze schone handen willen houden.

Zoals steeds staat God boven dit gebeuren en gebruikt Hij de uitkomst van hun beraadslaging als een getuigenis tegen hen. Door het kopen van de akker hebben zij een blijvend gedenkteken gesticht van hun eigen zonde en het bloed dat zij vergoten hebben. Door de moord op Gods Zoon is de wereld een bloedakker geworden.

Het plan om de zilverlingen te gebruiken voor de aankoop van de akker van de pottenbakker is ook weer door God voorzgd in Zijn Woord. De aanhaling komt uit *Zacharia 11:12-13*. [Dat er “*Jeremia*” staat, kan het gevolg zijn van een latere invoeging, want mogelijk heeft er oorspronkelijk niets anders gestaan dan “*de profeet*”.]

Ondervraging door Pilatus | *verzen 11-14*

11 Jezus nu stond voor de stadhouder. En de stadhouder vroeg Hem aldus: Bent U de Koning der Joden? Jezus nu zei: U zegt het. 12 En toen Hij door de overpriesters en oudsten werd beschuldigd, antwoordde Hij niets. 13 Toen zei Pilatus tot Hem: Hoort U niet hoeveel zij tegen U getuigen? 14 En Hij antwoordde hem op geen enkel woord, zodat de stadhouder zich zeer verwonderde.

Daar staat de Heer Jezus voor de stadhouder. Een indrukwekkend tafereel. Daar staat de Schepper van hemel en aarde, de Regeerder van het heelal, voor een corrupte vazal van Rome, de vertegenwoordiger van het Romeinse gezag waaraan Israël door zijn ontrouw onderworpen is. De stadhouder ondervraagt Hem. Wat neemt Christus een positie van vernedering in! Hij, Die de Rechter van de hele aarde is, laat Zich door een corrupte overheidsdienaar ondervragen. Pilatus vraagt Hem of Hij “*de Koning der Joden*” is. Dat is voor hem de belangrijke vraag en niet of Hij de Zoon van God is. Omdat het weer een vraag naar Zijn Persoon betreft, antwoordt de Heer ook op deze vraag (*vgl. Mt 26:63-64*).

Terwijl de Heer voor Pilatus staat, doen de overpriesters en oudsten hun best Pilatus te overtuigen van Zijn schuld. Ze zijn onvermoeibaar

in hun pogingen om Hem veroordeeld te krijgen en dat niet tot een gevangenisstraf, maar tot de doodstraf. Op al hun beschuldigingen gaat de Heer niet in. Pilatus vindt het maar vreemd dat Hij niet reageert op alles wat tegen Hem wordt getuigd. Hij is toch niet doof? Ook Pilatus krijgt geen antwoord. Hij houdt Zich als doof. Zo'n gevangene heeft Pilatus nog nooit voor zich gehad. Hij verwondert zich zeer over Zijn houding.

Jezus of Barabbas | *verzen 15-21*

15 Nu was de stadhouder op [elk] feest gewoon de menigte één gevangene los te laten, die zij wilden. 16 Nu hadden zij toen een berucht gevangene, <Jezus> Barabbas geheten. 17 Toen zij dan bijeen waren, zei Pilatus tot hen: Wie wilt u dat ik u zal loslaten: <Jezus> Barabbas, of Jezus Die Christus wordt genoemd? 18 Want hij wist dat zij Hem uit afgunst hadden overgeleverd. 19 Toen hij nu op de rechterstoel zat, zond zijn vrouw hem de boodschap: Heb niets te doen met die Rechtvaardige; want ik heb heden in een droom veel om Hem geleden. 20 De overpriesters en de oudsten echter overreedden de menigten dat zij Barabbas moesten vragen, maar Jezus ombrengen. 21 De stadhouder nu antwoordde en zei tot hen: Wie van deze twee wilt u dat ik u loslaat? Zij nu zeiden: Barabbas.

De stadhouder zoekt naar een mogelijkheid om de Heer los te laten. Nu denkt hij aan zijn gewoonte om ter gelegenheid van een feest een gevangene naar de keus van het volk los te laten. Aangezien het Pascha voor de deur staat, kan hij als goed politicus zijn gewoonte gebruiken om te zien of hij Hem op die manier vrij kan krijgen. Dit zijn de uitvluchten van de natuurlijke mens om niet zelf te kiezen en de verantwoordelijkheid op anderen af te wentelen.

Als uitvoerder van het recht faalt Pilatus volkomen. Maar God zal deze gewoonte van Pilatus gebruiken om de absolute wil van het volk om Zijn Zoon te vermoorden nog duidelijker te maken. De onrechtvaardige vertegenwoordiger van het gezag van de volken is machteloos tegenover het kwaad, omdat hij aan datzelfde kwaad schuldig is. Ook hij denkt alleen aan zichzelf en zijn eigen belangen.

Ironisch genoeg heeft Pilatus als 'tegenkandidaat' van de Heer een zekere Barabbas in gedachten. De ironie zit hem in de betekenis van

zijn naam. Barabbas betekent 'zoon van de vader'. Zijn vader was de duivel. Deze 'zoon van de vader' wordt gesteld naast dé Zoon van dé Vader. Pilatus meent met Barabbas een slimme zet te doen. Hij weet dat Barabbas in de ogen van het volk een groot misdadiger is. Ze zouden toch zeker wel willen dat hij Jezus loslaat. Zijn gedachte vloeit voort uit de juiste conclusie dat de Heer uit afgunst was overgeleverd. Maar hij heeft geen oog voor hun diepe haat tegenover Hem, zoals hij ook blind is voor de verdorvenheid van zijn eigen hart.

Om zijn voorstel met gezag te bekleden neemt hij plaats op de rechterstoel. Wat een vertoning! De marionet van het volk en de knecht van Rome vertegenwoordigt het officiële gezag en moet recht doen. Hij is overtuigd van de onschuld van Christus, maar hij weigert die onschuld duidelijk uit te spreken. Hij krijgt zelfs nog een waarschuwing van zijn vrouw. Zij laat hem de boodschap brengen die God haar in een droom heeft gegeven. Ze noemt Hem "*die Rechtvaardige.*" Ook zegt ze dat ze in haar droom veel om Hem heeft geleden. Dat kan alleen door de Geest van God bewerkt zijn. Zij luistert naar de boodschap van God en wil haar man weerhouden van de grootste ongerechtigheid ooit. Hiermee toont ze zich een echte hulp, zoals de vrouw voor haar man bedoeld is.

Maar Pilatus is net zomin te bereiken door zijn vrouw als zijn pogingen om de Heer los te laten resultaat hebben. Hij zal buigen voor de grenzeloze goddeloosheid en moordzucht van de overpriesters en oudsten. Ze manipuleren de menigten om voor Barabbas te kiezen, terwijl ze hen tegelijkertijd ophitsen om de dood van de Heer Jezus te eisen.

Het slappe antwoord van Pilatus bestaat uit de keus die hij hun nog eens voorhoudt. Maar er is geen afweging bij het volk. De keus staat vast. Het geeft niet wie er vrijkomt, als Jezus maar gedood wordt.

Ter dood veroordeeld | *verzen 22-26*

22 Pilatus zei tot hen: Wat zal ik dan doen met Jezus Die Christus wordt genoemd? Zij zeiden allen: Laat Hij gekruisigd worden! 23 Hij echter zei: Wat voor kwaad heeft Hij dan gedaan? Zij riepen echter des te meer: Laat Hij gekruisigd worden! 24 Toen Pilatus nu zag dat het niets hielp, maar dat er veeleer opschudding ontstond, nam hij water en waste zijn handen ten aanschouwen van de menigte

en zei: Ik ben onschuldig aan het bloed van deze <Rechtvaardige>; het is uw zaak! 25 En al het volk antwoordde en zei: Zijn bloed over ons en over onze kinderen! 26 Toen liet hij hun Barabbas los, maar Jezus geselde hij en leverde Hem over om gekruisigd te worden.

Nu de keus van het volk onwrikbaar is gebleken, vraagt Pilatus wat hij moet doen met *"Jezus Die Christus wordt genoemd"*. Welke rechter heeft ooit aan het volk gevraagd wat hij met een gevangene moet doen?! Het gebeurt met de Heer Jezus. Geen onrecht, geen vernedering is Hem bespaard gebleven. En te midden van deze hele schijnvertoning, dit schijnproces, zwijgt Hij.

Pilatus probeert hen tot rede te brengen met de vraag naar het kwaad dat Hij zou hebben gedaan. Maar het volk is niet voor rede vatbaar. Ze willen bloed zien, Zijn bloed.

Pilatus ziet in dat hij zijn pogingen om Hem vrij te krijgen, moet staken. Zijn eerste zorg is het volk rustig te houden. Als er opstand zou komen, zou hij last krijgen met zijn baas in Rome. En dat wil hij ten koste van alles, ten koste van het recht, ten koste van de waarheid, ten koste van Hem Die de waarheid is, vermijden. Tegelijk wil hij ook zichzelf vrijpleiten. Daarom neemt hij water om daarin zijn handen te wassen als een teken dat hij schone handen heeft en dus onschuldig is aan het bloed van Hem, Die hij in navolging van zijn vrouw *"Rechtvaardige"* noemt. Alsof letterlijk water de grote zonde kan wegnemen die hij vanuit zijn egoïstische hart pleegt. De dwaas! Hij meent dat hij zijn eigen verantwoordelijkheid van zich kan afwentelen en die kan leggen op het volk door uit te spreken dat het hun zaak is. Zijn schuld staat voor eeuwig vast.

Ook het volk is voor de volle honderd procent schuldig. Zij spreken het woord uit dat in de eeuwen erna op gruwelijke wijze bewaarheid is geworden. Het zal ook op de meest gruwelijke wijze waar worden in de grote verdrukking die over hen zal komen.

Pilatus heeft zijn handen gewassen, maar dat verandert niets aan het feit dat zijn handen gebonden zijn aan de wil van het volk. Zijn handen zitten onder het bloed. Enerzijds laat hij de moordenaar Barabbas vrij. Anderzijds geselt hij de Heer. Al doen zijn soldaten het daadwerkelijk, hij is ervoor verantwoordelijk. Evenzo is hij ervoor verantwoordelijk dat de Heer gekruisigd wordt.

Bespot | verzen 27-31

27 Toen namen de soldaten van de stadhouder Jezus mee in het pretorium en verzamelden tegen Hem de hele legerafdeling. 28 En na Hem ontkleed te hebben deden zij Hem een scharlaken mantel om; 29 en na een kroon van dorens gevlochten te hebben zetten zij die op Zijn hoofd, en een rietstok in Zijn rechterhand; en zij vielen op hun knieën voor Hem en bespotten Hem aldus: Gegroet, Koning der Joden! 30 En zij spuwden op Hem, namen de rietstok en sloegen op Zijn hoofd. 31 En toen zij Hem hadden bespot, deden zij Hem de mantel af en deden Hem Zijn kleren aan; en zij leidden Hem weg om Hem te kruisigen.

De soldaten van de stadhouder, soldaten over wie de stadhouder dus gezag heeft, nemen de Heer mee in de ambtswoning van Pilatus. Deze soldaten roepen al hun kameraden erbij om “tegen Hem” te zijn. Voordat Hij wordt gekruisigd, wordt Hij nog het mikpunt van de bespoting van een hele legerafdeling. Alles wat Zijn waardigheid als Mens uitmaakt, wordt Hem ontnomen. Het ontkleden zal niet zachtzinnig zijn gegaan. Daarna verkleden ze Hem als Koning door Hem een scharlaken mantel om te doen.

Om Zijn belijdenis dat Hij een Koning is nog bespottelijker te maken, vlechten ze een kroon van dorens en zetten die op Zijn hoofd. De Heer wordt geen vernedering bespaard. Dorens zijn het gevolg van de zonde die in de wereld is gekomen (*Gn 3:18*). Door Hem een kroon van dorens op te zetten, is het alsof ze Hem tot de oorzaak verklaren dat de zonde in de wereld is gekomen. Ook geven ze Hem een rietstok als scepter in de hand. De Heer houdt die vast!

Spottend vallen ze voor Hem op de knieën en groeten Hem als Koning der Joden. En Hij is het! Eens zullen ze voor Hem op de knieën vallen. Dan niet om Hem te bespotten, maar om Hem in waarheid als Heer te belijden (*Fp 2:10*).

Hun verachting kent geen grenzen en ze bespugen Hem met smadelijk speeksel. Hij heeft Zijn gezicht er niet voor afgewend (*Js 50:6*). Is er iets wat een grotere verachting uitdrukt dan iemand in het gezicht te spugen? De rietstok die ze Hem als spottend symbool van regering in de hand hadden geduwd, nemen ze weer van Hem af, om Hem daarmee op Zijn met dorens gekroonde hoofd te slaan. De rietstok is

geen rietje dat gemakkelijk breekt, maar een echte stok. Er kan een spons aan gedaan worden om die omhoog te steken, om daardoor de Heer te drinken te geven (*zie vers 48*). Als hun spotlust verzadigd is, doen ze Hem het spotkleed af en trekken Hem Zijn eigen kleren weer aan. Dan nemen ze Hem mee om Hem te kruisigen.

Het is aangrijpend dat de Heer tijdens alle mishandeling en bespottung volkomen zwijgt. Er is zelfs van een dreigende blik geen sprake. Dat wil niet zeggen dat Hij alles stoïcijns, gevoelloos, over Zich heen heeft laten komen als een onvermijdelijk noodlot. Hij heeft elke mishandeling en elk spotwoord diep gevoeld, zowel lichamelijk als in Zijn ziel. In meerdere psalmen uit Hij Zijn gevoelens over wat Hem is aangedaan (*bijv. Ps 69; 102; 109*). Hij is werkelijk volmaakt Mens, maar Hij is ook de volmaakte Mens omdat Hij Zich volkomen aan God toevertrouwt en Zich door Hem gesteund weet in dit vreselijke lijden dat Hem door mensen wordt aangedaan.

De kruisiging | *verzen 32-38*

32 En toen zij naar buiten gingen, vonden zij een man uit Cyréne, Simon geheten; hem dwongen zij Zijn kruis te dragen.

33 En toen zij bij een plaats waren gekomen, Golgotha geheten, dat betekent: Schedelplaats, 34 gaven zij Hem wijn met gal gemengd te drinken; en toen Hij die had geproefd, wilde Hij niet drinken. 35 Nadat zij Hem nu hadden gekruisigd, verdeelden zij Zijn kleren door [het] lot te werpen. 36 En terwijl zij zaten, bewaakten zij Hem daar. 37 En zij plaatsten boven Zijn hoofd op schrift Zijn beschuldiging: Deze is Jezus, de Koning der Joden. 38 Toen werden met Hem twee rovers gekruisigd, een aan Zijn rechterhand en een aan Zijn linkerhand.

Dat de Heer volmaakt Mens is, blijkt wel uit het feit dat Hij bijna bezwijkt onder het gewicht van het kruis dat Hij naar Golgotha moet dragen. Zijn kracht is verdroogd als een potscherf (*Ps 22:16*). Hij is zozeer verzwakt, dat Hij het bijna niet kan. De soldaten zien dat en willen voorkomen dat Hij onderweg bezwijkt. Simon van Cyréne valt de eer ten deel – hoewel hij dat op dat ogenblik niet zo heeft gezien, want hij moet ertoe worden gedwongen – om het kruis van de Heer Jezus achter Hem aan te dragen.

Als ze de straten van Jeruzalem zijn doorgegaan en de stad hebben verlaten, komen ze met hun Gevangene bij de plaats die Golgotha heet. Dit is de plaats van de terechtstelling. Vanwege de vorm of misschien ook vanwege de vele terechtstellingen die er hebben plaatsgevonden, heeft deze de naam "*Schedelplaats*" gekregen. Een gruwelijke, door mensen bedachte plaats om misdadigers een gruwelijke dood te laten sterven. Maar wat is er door het sterven van de Heiland van deze afschuwelijke plaats een enorme zegen uitgegaan!

De kruisdood veroorzaakt een onbeschrijflijke pijn. Het is een marteldood. Om het lijden enigszins te verzachten werd als een soort verdovingsmiddel edik met gal gemengd te drinken gegeven. Het wordt ook de Heer te drinken gegeven. Na dit middel even geproefd te hebben, wil Hij het niet drinken, want Hij wil de dood in al zijn volheid smaken.

Over de kruisiging zelf zegt Mattheüs niets. Het moet afschuwelijk geweest zijn voor de Heer om op het hout gelegd te worden en met spijkers door Zijn handen en voeten aan het kruis te worden gehecht. Daarna wordt het kruis opgericht en in een gat gezet dat daarvoor gegraven is. De soldaten die dat werk doen, hebben dat bepaald niet zachtzinnig gedaan. Het lijden van mensen in het algemeen en van deze Mens in het bijzonder doet hen niets.

Na deze vreselijke behandeling gaan ze onder het kruis zitten dobbelen om Zijn kleding. Wie zou zich later in Zijn kleding hebben gestoken? Wat zij doen om zich te vermaken, is een vervulling van de Schrift (*Ps 22:19*). God vervult, ook in de boosheid van de mens, Zijn Woord tot op de letter. De soldaten bewaken Hem om te voorkomen dat Zijn discipelen Hem van het kruis zouden halen voordat Hij gestorven is. Ook weer zo'n dwaze handeling in het licht van Gods plan.

Boven Zijn hoofd hangt een opschrift: "*Deze is Jezus, de Koning der Joden.*" Het opschrift is als bespottend bedoeld en als beschuldiging gesteld, maar hoe waar is het. Hij hangt aan het kruis omdat Hij het is! Met Hem worden nog twee misdadigers gekruisigd. Nadrukkelijk vermeldt Mattheüs dat ze rechts en links van Hem worden gekruisigd, zodat Hij in het midden hangt, alsof Hij de grootste misdadiger is.

Aan het kruis | verzen 39-44

39 De voorbijgangers nu lasterden Hem, terwijl zij hun hoofden schudden 40 en zeiden: U Die het tempelhuis afbreekt en in drie dagen opbouwt, verlos Uzelf, als U Gods Zoon bent, <en> kom van het kruis af! 41 Evenzo zeiden ook de overpriesters met de schriftgeleerden en oudsten spottend: 42 Anderen heeft Hij verlost, Zichzelf kan Hij niet verlossen. Hij is Koning van Israël – laat Hij nu van het kruis afkomen en wij zullen in Hem geloven. 43 Hij vertrouwt op God – laat Hij <Hem> nu redden als Hij behagen in Hem heeft! Want Hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon. 44 Hetzelfde nu verweten Hem ook de rovers die met Hem waren gekruisigd.

Ook als Hij aan het kruis hangt, gaan de lasteringen door. Mensen, Zijn volk, verachten Hem. Ze gaan hoofdschuddend en lasterend aan Hem voorbij, terwijl ze als het ware het vonnis onderstrepen dat over Hem wordt voltrokken. Zo spotten ze met Hem Die zo in zegen onder hen geweest is.

De inhoud van hun lastering is een verbastering van wat Hij heeft gezegd over de tempel van Zijn lichaam (*Jh 2:19*). Wat wordt de Heer ook vandaag veel oneer aangedaan door Zijn woorden te veranderen, door ze anders uit te leggen dan Hij ze heeft bedoeld. Het is mijn gebed dat Hij mij ervoor zal bewaren dat ook te doen.

De godsdienstige leiders van Gods volk weten niet van ophouden met hun bespotting. In een overwinningsroes roepen ze de Heer nieuwe lastertaal toe, terwijl Hij daar in grote pijnen en diepe vernedering hangt. In hun bespotting spreken ze een grote waarheid uit. Hij heeft inderdaad anderen verlost en Zichzelf kan Hij niet verlossen. Hij kan Zichzelf niet verlossen, omdat Zijn liefde voor het verlorene Hem dat niet toelaat. Ook Zijn gehoorzaamheid aan Zijn Vader gebiedt Hem daar te blijven hangen. In hun grote huichelarij voegen ze eraan toe dat ze zullen geloven als Hij van het kruis afkomt. Alsof ze niet genoeg wonderen hebben gezien om te geloven.

Ook is het waar dat Hij op God vertrouwde en dat nog steeds doet en dat Hij Gods Zoon is. Ze dagen ook God uit te laten zien dat Hij met Christus is. Maar ook God zwijgt en antwoordt niet door met bliksem uit de hemel alle moordenaars en tegenstanders van Zijn Zoon te

doden. Hoe de schijn ook tegen is, God heeft het grootste behagen in Zijn Zoon Die daar volkomen Zijn wil tot uitvoering brengt.

Zelfs de moordenaars die rechts en links van Christus gekruisigd zijn en ook in doodsnoed zijn, keren zich tegen Hem.

Door God verlaten | *verzen 45-50*

45 Van [het] zesde uur af nu kwam er duisternis over het hele land tot [het] negende uur toe. 46 Omstreeks het negende uur nu riep Jezus met luider stem de woorden: Eli, Eli, lemá sabachtháni? Dat is: Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten? 47 Sommigen nu van hen die daar stonden en dit hoorden, zeiden: Deze roept Elia. 48 En terstond liep een van hen snel toe en nam een spons, vulde die met zure wijn, stak ze op een rietstok en gaf Hem te drinken. 49 De overigen echter zeiden: Wacht, laten wij zien of Elia komt om Hem te verlossen. 50 Jezus nu riep opnieuw met luider stem en gaf de geest.

Iedereen heeft Zich tegen de Heer gekeerd. Nu volgt de schepping. Er komt een drie uur durende duisternis. Elk uitzicht wordt Hem benomen. Hij hangt onbeschrijflijk eenzaam tussen hemel en aarde. De aarde wil Hem niet en verhoogt Hem. De hemel sluit Zich nu ook boven Hem.

De duisternis is niet alleen een abnormaal natuurverschijnsel, want het is midden op de dag. Deze bijzondere duisternis is ook een teken van wat er in die drie uren van duisternis gebeurt. In deze uren heerst ook duisternis in de ziel van de Heer Jezus. Hij wordt met de zonden van allen beladen die in Hem geloofd hebben sinds Adam en van hen die nog in Hem zullen geloven tot Hij de nieuwe hemel en de nieuwe aarde heeft gevestigd. Hij wordt tot zonde gemaakt, tot de bron van waaruit alle zonden zijn voortgekomen (2Ko 5:21). Zo oordeelt de heilige God alles wat tegen Zijn wil in de schepping is gekomen in Zijn enig veelgeliefde Zoon. Hij spaarde Hem niet (Rm 8:32).

Aan het einde van die voor ons ondoorgrondelijke uren klinkt de kreet: "Eli, Eli, lemá sabachtháni." De diepte van deze uitroep is door ons niet te peilen. Altijd was Christus in volkomen gemeenschap met Zijn God. Nooit is er iets geweest tussen Hem en God. Hij is Gods Metgezel geweest (Zc 13:7) en heeft op volmaakte wijze met Hem gewandeld. De

Vader heeft een en andermaal getuigd van het welbehagen dat Hij in Zijn Zoon heeft (*Mt 3:17; 17:5*).

Al de tijd dat de Heer Jezus op aarde is geweest, heeft Hij God volle vreugde gegeven. Zijn Zoon is de enige Mens geweest Die alle geboden volmaakt heeft gehoorzaamd. En Hij heeft nog zoveel meer gedaan. Zijn Zoon is ook gehoorzaam geweest in alles wat de wet niet vraagt. Tevens doet de Zoon niet alleen gehoorzaam wat God heeft gevraagd, maar Hij doet het ook uit volkomen liefde voor de Vader. Het is Zijn spijs om de wil van de Vader te volbrengen (*Jh 4:34*).

En deze Zoon, Die Hem in alles geëerd heeft, maakt God tot zonde. God stoot Hem van Zich als het meest afschuwelijke voorwerp op aarde. Het zwaard van Zijn gerechtigheid ontwaakt en slaat Hem (*Zc 13:7*). Van wat er in deze drie uren door de Heer Jezus is heengegaan, kunnen we iets lezen in *Psalm 22*. Na de drie uren van duisternis waarin Hij tot zonde is gemaakt en Gods oordeel daarover ontving, brengt Hij de grootte en diepte van Zijn smart op de meest treffende wijze tot uiting in Zijn vraag: *"Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?"*

Het is een van de weinige keren dat de Heilige Geest een uitspraak van de Heer Jezus onvertaald weergeeft, om er voor ons de vertaling aan toe te voegen. Dat de jammerklacht van de Heer wordt weergegeven in de taal waarin Hij sprak, verdiept de aanvoeling van Zijn lijden. In de taal van vertrouwelijke omgang uit Hij Zijn diepste gevoelens over de verwerping die Hij nu ondergaat. Alles wat mensen Hem hebben aangedaan, heeft Hij stil en zwijgend verdragen. Maar nu heeft Zijn God Hem verlaten! Dit is onverdraaglijk. Altijd was God bij Hem. Tot in het diepst van Zijn ziel voelt Hij dat God Zich tegen Hem heeft gekeerd.

Hij richt Zich tot God als Zijn God. Altijd is God voor Hem 'Mijn God' geweest. De Heer zegt het twee keer: *"Mijn God, Mijn God."* Het versterkt het gemis aan de omgang met Zijn God. Dan vraagt Hij waarom God Hem heeft verlaten. Ook dat vloeit voort uit Zijn volmaaktheid. Ook in het dragen van onze zonden deed Hij de wil van God. Tegelijk kon God daardoor geen omgang met Hem hebben. Zonde brengt altijd scheiding tussen de mens en God. Dat gold in de uren van duisternis in volle hevigheid voor Christus. Wij weten waarom God Hem heeft moeten verlaten: het is om onze zonden die scheiding maakten tussen

ons en God. Hij deed die scheiding teniet door Zelf die scheiding te ervaren. Wat een genade!

Door de omstanders worden Zijn woorden bewust verkeerd uitgelegd. Wat Hij in Zijn grootste nood tot God roept, wordt spottend uitgelegd als een roep om Elia. Dan is er iemand die toch medelijden met Hem heeft. Geraakt door wat hij ziet en hoort, wil deze omstander Hem te drinken geven om Zijn lijden te verzachten. Tegelijk vervult hij daarmee het woord uit *Psalm 69:22*. God doet Zijn Woord in elk detail uitkomen en de Heer Jezus is de vervulling ervan.

Maar de boosdoeners kennen geen genade. Ze houden de man tegen die de Heer te drinken wil geven en gaan door met hun bespottung. Ze willen wel eens zien of Elia komt om Hem te verlossen. Ze zijn door de duisternis heen gegaan, maar de angstwekkende indrukken daarvan zijn terstond weer voorbij als de duisternis weg is. Zo reageren veel mensen op situaties van angst. Het brengt hen niet tot God, maar ze gaan in dezelfde goddeloosheid voort als de situatie weer ten goede is veranderd.

Dan roept de Heer opnieuw en voor de laatste keer met *“luider stem”*. Zijn ‘luide stem’ geeft aan dat Zijn kracht ongebroken is. Vervolgens geeft Hij de geest, wat erop wijst dat het een bewuste, door Hem Zelf gewilde handeling is. Voor ieder mens zou dit zonde zijn, maar voor Hem is het volmaaktheid. Tot in Zijn dood doet Hij alles wat in de Schrift over Hem staat. Zijn dood is bovennatuurlijk en gaat gepaard met de bovennatuurlijke tekenen die in de volgende verzen worden beschreven.

Gevolgen van de dood van de Heer | *verzen 51-56*

51 En zie, het voorhangsel van het tempelhuis scheurde van boven naar beneden in tweeën; en de aarde beefde en de rotsen scheurden. 52 En de graven werden geopend en vele lichamen van de ontslapen heiligen werden opgewekt; 53 en zij gingen uit de graven na Zijn opwekking en kwamen in de heilige stad en verschenen aan velen. 54 Toen nu de hoofdman en zij die met hem Jezus bewaakten, de aardbeving zagen en de dingen die waren gebeurd, werden zij zeer bang en zeiden: Waarlijk, Deze was Gods Zoon!

55 Nu waren daar vele vrouwen die uit de verte toezagen, die Jezus waren gevolgd van Galiléa om Hem te dienen; 56 onder hen was Maria Magdalena en Maria, de moeder van Jakobus en Jozef, en de moeder van de zonen van Zebedeüs.

Het eerste gevolg van de dood van Christus is dat het voorhangsel van de tempel in tweeën scheurt. De weg naar het heiligdom is nu geopend (*Hb 9:8*)! Zijn dood is de grondslag om tot God te naderen. God, Die altijd verborgen is geweest achter het voorhangsel, openbaart Zich volkomen door de dood van Zijn Zoon. Het hele Joodse stelsel, de verbindingen met God onder dit stelsel, het priesterschap, alles vervalt met het scheuren van het voorhangsel. De gelovige bevindt zich in de tegenwoordigheid van God, zonder voorhangsel ertussen. De heilige God en de gelovige, gereinigd van zijn zonden, zijn bij elkaar gebracht door de dood van Christus. Wat in de tempel plaatsvond als symbool voor wat in de hemel plaatsvond, werd door niemand waargenomen. Het geloof mag dit heerlijke resultaat weten.

Maar de dood van Christus heeft ook gevolgen voor de materiële schepping. De hele schepping komt in beweging. Zijn dood zal ook daar een grote verandering bewerken (*Hb 12:26-28*). Deze tekenen zijn daar een voorbode van.

Er is nog een derde gevolg, een derde teken. Dat betreft de ontslapen heiligen. Het werk is volkomen volbracht en door God aanvaard. Zijn opstanding moet nog plaatsvinden, maar de voortekenen ervan zien we in het opengaan van de graven en de opwekking van de lichamen van vele heiligen. Het zijn de eerste bewijzen dat de dood is overwonnen. Voor de mens heeft de dood het laatste woord. Door de dood van Christus is de macht van de dood verbroken en is er *“leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht”* (*2Tm 1:10*).

De heiligen die door de dood van Christus levend zijn geworden, komen pas uit de graven als Hij is opgestaan. Hij is de eersteling van hen die ontslapen zijn (*1Ko 15:20; Hd 26:23*). Zij zijn de eerste vruchten van Zijn overwinning en volgen Hem. Evenals Hij aan velen verschijnt (*1Ko 15:5-8*), verschijnen zij aan velen.

Een heidense hoofdman met de bewakers van de Heer Jezus erkennen, door wat zij in Christus hebben gezien, dat Hij de Zoon van God is. Zij belijden hun geloof in Hem (*1Jh 4:15*).

Waar het mannen aan moed en toewijding ontbreekt, zien we die vaak bij vrouwen naar voren komen, zoals hier. De discipelen zijn verdwenen; de vrouwen staan, al is het op afstand, in de buurt van het kruis om te zien wat er met hun geliefde Meester gebeurt. Enkele vrouwen worden met name genoemd. Het zijn drie vrouwen. Twee van hen heten Maria. Van twee wordt vermeld dat ze moeder zijn. Van een van hen wordt vermeld met wie ze getrouwd is. Het zijn allemaal vermeldingen die met het leven op aarde te maken hebben. De dood van de Heer verandert de aardse omstandigheden niet. De verhoudingen blijven zoals ze waren. Maria Magdalena is de vrouw die Hem bijzonder liefheeft, omdat Hij haar heeft bevrijd van zeven demonen.

Maria van Bethanië ontbreekt. Ze hoeft niet hier te zijn. Zoals ze thuis bleef wachten op de Heer toen haar broer Lazarus gestorven was (*Jh 11:20*) omdat ze Hem kende, zo is ze ook nu thuis omdat ze Hem kent. Ze heeft al afscheid van de Heer genomen en ze weet dat Hij zal opstaan (*Mt 26:6-7,12*). Ze kent Hem door haar omgang met Hem, door het zitten aan Zijn voeten om naar Zijn woord te luisteren (*Lk 10:39*).

De begrafenis | *verzen 57-61*

57 Toen het nu avond was geworden, kwam een rijk man van Arimathéa, Jozef geheten, die ook zelf een discipel van Jezus was geworden. 58 Deze kwam naar Pilatus en vroeg om het lichaam van Jezus. Toen beval Pilatus het [hem] te geven. 59 En Jozef nam het lichaam, wikkelde het in een rein stuk linnen 60 en legde het in zijn nieuwe graf, dat hij in de rots had uitgehouwen; en na een grote steen voor de ingang van het graf gewenteld te hebben ging hij weg. 61 Nu waren daar Maria Magdalena en de andere Maria, gezeten tegenover het graf.

Nu komt er een man naar voren die vroeger verborgen bleef. Hij heeft de moed zich met de gestorven Christus een te maken. Hij handelt zo, opdat vervuld wordt dat de Heer Jezus bij de rijke zal zijn in Zijn dood (*Js 53:9*). Dit is het enige wat we van Jozef van Arimathéa weten. God heeft hem geboren laten worden om Zijn Woord te vervullen. Ongetwijfeld zal hij meer voor de Heer hebben gedaan dat God niet in Zijn Woord heeft vermeld, maar wel in Zijn gedenboek heeft opgeschreven.

Hij schaamt zich er niet voor zijn verlangen met betrekking tot het lichaam van de Heer Jezus bij Pilatus bekend te maken. Pilatus staat toe zijn verlangen uit te voeren. Dan neemt Jozef het lichaam in zijn armen, zoals destijds Simeon dat deed toen de Heer pas geboren was (Lk 2:28). Toen was Hij in doeken gewikkeld, hier wikfelt Jozef Hem in een rein stuk linnen. Dan legt hij Hem *“in zijn nieuwe graf”*.

Het is *zijn* graf, maar in plaats van dat hij, Jozef, erin wordt gelegd, legt hij de Heer erin. Dit is een prachtig symbool van de plaats die de Heer heeft ingenomen om Jozef van de gevolgen van de zonde te bevrijden. Het is ook een *nieuw* graf, wat betekent dat deze plaats nog niet met de dood in aanraking is geweest. Het duidt op de volkomen nieuwe stand van zaken die met de dood en begrafenis van de Heer aanbreekt.

Bij het graf zijn ook twee Maria's aanwezig. Zij wijken niet van de Heer Jezus. Ze willen zijn waar Hij is. Hun liefde en toewijding voor Hem zijn aandoenlijk, hoewel ook hier Maria van Bethanië ontbreekt. Ze ontbreekt niet omdat haar liefde en toewijding minder zijn. Ze zijn juist meer. Zij heeft Hem in haar hart en is altijd bij Hem. Wat nog meer is, is dat zij zich er bewust van is dat Hij ook altijd bij haar is, ondanks het feit dat Hij gestorven is, want voor haar leeft Hij, ook al is Hij gestorven. Dat gelooft zij.

De wacht bij het graf | *verzen 62-66*

62 De volgende dag nu, dat is na de voorbereiding, kwamen de overpriesters en de farizeeën bijeen bij Pilatus en zeiden: 63 Heer, wij hebben ons herinnerd dat deze verleider, toen Hij nog leefde, heeft gezegd: Na drie dagen word Ik opgewekt. 64 Beveel dan dat het graf wordt beveiligd tot de derde dag, opdat niet misschien Zijn discipelen komen en Hem stelen en tot het volk zeggen: Hij is opgewekt van de doden; en de laatste dwaling zou erger zijn dan de eerste. 65 Pilatus zei tot hen: U hebt een wacht; gaat heen, beveiligt het naar uw beste weten. 66 Zij nu gingen heen en beveiligden het graf met de wacht, na de steen verzegeld te hebben.

De godsdienstige leiders blijven de Heer met hun haat achtervolgen, zelfs nu Hij gestorven is. Ze willen in hun dwaasheid ook voorkomen dat Zijn Naam verder leeft. Ze willen elke gedachte aan Hem uitroeien. Daarom gaan ze naar Pilatus en verzoeken om een wacht bij het graf.

Ze bepalen ook de duur van de wacht: drie dagen. Dat doen ze naar aanleiding van wat de Heer heeft gezegd over Zijn opstanding. Nooit hebben zij naar Zijn woord geluisterd of Zijn werken aanvaard. Nu zijn ze bang dat waar zal worden wat Hij van Zijn opstanding heeft gezegd. Ze hebben dit beter onthouden dan de vrouwen en Zijn discipelen. Het ongeloof vertrouwt zichzelf niet. Het wantrouwt alles omdat het vreest dat toch waar zou kunnen zijn wat het loochent. Maar hun onverminderde ongeloof en haat blijken door Christus hardnekkig en vastberaden te blijven lasteren en Hem "*deze verleider*" te noemen.

Het voorstel dat zij in de dwaasheid van hun ongeloof doen, zal een extra bewijs worden voor de opstanding van de Heer. Als er geen wacht was geweest, zouden ze na Zijn opstanding het gerucht hebben kunnen verspreiden dat Zijn discipelen Hem hadden gestolen. Nu ze het graf laten beveiligen, zullen er getuigen zijn dat in elk geval niet Zijn discipelen gekomen zijn, maar dat een bovennatuurlijk handelen, een handelen van God in kracht, Hem uit het graf heeft doen komen. Hun plannen zullen tenietgedaan worden en God zal ze gebruiken voor het vervullen van Zijn plannen.

Pilatus willigt hun verzoek in. Hij is een karakterloze man die iedereen tevreden stelt als hij daarmee kan voorkomen dat hij verder wordt lastiggevallen. Daarom willigt hij evenals bij Jozef ook hier het verzoek in.

De onzinnigheid van hun voorzorgsmaatregelen zal blijken. De uitwerking ervan zal een ondubbelzinnig getuigenis worden van de opstanding van de Heer Jezus. Alles wat ze doen, maakt hen alleen maar tot onvrijwillige getuigen en geeft ons de zekerheid van de vervulling van het feit waarvoor zij zo bang waren. Ze zijn een getuigenis tegen zichzelf en getuigen daarmee onbedoeld voor de waarheid van de opstanding. De voorzorgen die Pilatus wellicht niet genomen zou hebben, drijven zij zover door, dat elke vergissing over het feit van Zijn opstanding uitgesloten is.

Mattheüs 28

De Heer is opgestaan! | verzen 1-8

1 Laat op de sabbat nu, tegen het aanbreken van de eerste dag van de week, kwam Maria Magdalena en de andere Maria om het graf te bezien.

2 En zie, er kwam een grote aardbeving, want een engel van [de] Heer daalde neer uit [de] hemel, trad toe en wentelde de steen af en ging daarop zitten. 3 Zijn gedaante nu was als een bliksem en zijn kleding wit als sneeuw. 4 Uit bangheid voor hem nu beefden de wachters en werden als doden. 5 De engel antwoordde echter en zei tot de vrouwen: Weest ú niet bang, want ik weet dat u Jezus, de Gekruisigde zoekt. 6 Hij is hier niet, want Hij is opgewekt zoals Hij heeft gezegd. Komt hier, ziet de plaats waar <de Heer> gelegen heeft. 7 En gaat vlug heen en zegt Zijn discipelen: Hij is opgewekt <van de doden>, en zie, Hij gaat u voor naar Galiléa; daar zult u Hem zien. Zie, ik heb het u gezegd. 8 En zij gingen vlug weg van het graf, met vrees en grote blijdschap, en liepen snel om het Zijn discipelen te berichten.

De twee Maria's wijken niet van de Heer. Ze willen zijn waar Hij is. Daarom komen ze om het graf, Zijn graf, te bezien. Ze doen dat op de avond van de zaterdag, de sabbat, als naar de Joodse tijdrekening – waarbij een dag om zes uur in de avond begint – de sabbat is afgelopen. Als de vrouwen daar zo staan, lijkt alles afgelopen, voorbij.

Maar vroeg in de morgen van de zondag gebeurt het grote wonder van de opstanding van de Heer Jezus. Die geweldige gebeurtenis gaat gepaard met een reactie van de aarde in de vorm van een grote aardbeving. Er komt een engel uit de hemel op aarde. Hij loopt naar het graf, wentelt de steen weg die de opening bedekt en gaat daarop zitten, als het ware om daardoor te voorkomen dat iemand hem weer terug zal rollen.

Aardse machten hadden het graf verzegeld (Mt 27:66), een veel hogere hemelse macht verbreekt dat valse zegel. De engel wordt als het ware het nieuwe zegel op de steen voor de nieuwe situatie door erop te gaan zitten. Niemand kan hem terugrollen, voordat er een afdoende getui-

genis is gegeven van de opstanding van Christus. Dat getuigenis zal worden gegeven door mensen die het lege graf hebben gezien. Christus heeft het graf al verlaten voordat de steen werd weggerold. Het wegrollen is niet gebeurd om Hem eruit te laten, maar om mensen erin te laten, opdat ze kunnen zien dat Hij niet meer in het graf is.

De gedaante van de engel straalt het oordeel en de reinheid van de hemel uit. Het effect van zijn verschijning op de soldaten die het graf bewaken, is dat hun heldhaftigheid verandert in doodsangst. Ze verstijven van schrik. Wat ze nu meemaken, bestaat in hun wereld niet. Toch maken ze het mee, want wat voor hen niet bestaat, is werkelijkheid. Ieder mens die alleen gelooft in wat hij kan zien, zal eens door deze angst worden overvallen als hij oog in oog komt te staan met de Rechter van levenden en doden.

Ook de vrouwen zijn bang geworden, maar de engel spreekt tot hen de vertroostende woorden: *"Weest ú niet bang."* Vervolgens vertelt hij dat hij weet dat zij niet tot de vijanden van de Heer Jezus behoren, maar dat ze hier zijn om Hem te zoeken. De engel spreekt over *"Jezus, de Gekruisigde"*, waarmee hij verwijst naar de Heer, zoals ze Hem voor het laatst hebben gezien en zoals Hij in hun gedachten verder leeft. Maar hij heeft een goede boodschap voor hen. Hij zegt de vrouwen dat Hij is opgewekt, zoals Hij dat ook heeft gezegd. Ze hadden het kunnen weten. Dan nodigt hij hen uit in het graf te zien naar de plaats waar *"de Heer"* gelegen heeft. Ze zijn er getuigen van geweest dat Hij daar werd gelegd (Mt 27:59-61).

Dan geeft de engel hun de opdracht om dit heugelijke nieuws aan Zijn discipelen te vertellen. Ze moeten erbij zeggen dat zij Hem in Galiléa zullen zien, want daarheen is Hij hen voorgegaan. Van de discipelen wordt, net als vóór Zijn dood, gevraagd dat ze Hem ook nu zullen volgen. Ook is Hem volgen de voorwaarde om Hem te zien. De engel benadrukt zijn woorden door tegen hen te zeggen dat hij, de boodschapper van God uit de hemel, het hun heeft gezegd. Ze dromen niet.

De vrouwen reageren direct. Enerzijds nog bang vanwege de indrukwekkende verschijning van de engel en anderzijds heel blij vertrekken ze vlug van het graf en gaan snel naar de discipelen van de Heer om hun dit prachtige bericht te brengen.

Verschijsning aan de vrouwen | verzen 9-10

9 En <terwijl zij heengingen om het Zijn discipelen te berichten,> zie, Jezus ontmoette hen en zei: Gegroet! Zij nu kwamen naar Hem toe, grepen Zijn voeten en huldigden Hem. 10 Toen zei Jezus tot hen: Weest niet bang; gaat heen, bericht Mijn broeders dat zij moeten weggaan naar Galiléa, en daar zullen zij Mij zien.

Terwijl ze onderweg zijn om de discipelen te vertellen dat de Heer is opgestaan en waar ze Hem kunnen zien, verschijnt de Heer aan hen. Het is "Jezus", want Hij is Dezelfde als voor Zijn dood. Ze herkennen Hem direct. Ze vallen voor Hem neer en grijpen Zijn voeten die zo lieflijk zijn, omdat Hij de vreugdebode is Die behoudenis verkondigt (Jh 52:7). Ze brengen Hem hulde, Hij heeft de dood overwonnen en alle verwachting van de mensen die Hem ter dood hebben gebracht, beschaamd. Hun geloof is niet tevergeefs geweest.

Ook de Heer spreekt het woord "weest niet bang" tot hen en herhaalt wat de engel heeft gezegd. Alleen sprak de engel over "Zijn discipelen", terwijl de Heer spreekt over "Mijn broeders". Dat is een prachtige uitdrukking van de nieuwe verhouding die in genade door Zijn werk aan het kruis en Zijn opstanding tot stand is gekomen.

Het bedrog van de overpriesters | verzen 11-15

11 Terwijl zij nu heengingen, zie, enigen van de wacht kwamen in de stad en berichtten aan de overpriesters alles wat er was gebeurd. 12 En nadat zij waren bijeengekomen met de oudsten en hadden beraadslaagd, gaven zij de soldaten veel geld en zij zeiden: 13 Zegt: Zijn discipelen zijn 's nachts gekomen en hebben Hem gestolen terwijl wij sliepen. 14 En als dit de stadhouder ter ore komt, zullen wij hem overtuigen en maken dat u zonder zorg bent. 15 Zij nu namen [het] geld en deden zoals hun geleerd was. En dit woord is bij [de] Joden verbreid tot op <de dag van> heden.

Niet alleen de vrouwen zijn van het graf weggegaan met een boodschap voor anderen van wat zij hebben gezien en gehoord. Ook enkele wachters gaan van het graf weg met een bericht over wat er is gebeurd. Alleen gaan zij niet naar de discipelen, maar naar Jeruzalem waar ze de overpriesters opzoeken om aan hen hun belevenissen te vertellen.

Wat de soldaten vertellen, is voor de overpriesters en oudsten een streep door de rekening. Ze overleggen hoe ze dit nieuwe probleem moeten oplossen. Zoals zoveel duistere zaken met geld in de doofpot worden gestopt, zo nemen ook zij hun toevlucht tot omkoping van de getuigen. Judas gaven ze slechts dertig zilverlingen voor het overleveren van de Heer Jezus, maar aan de soldaten geven zij *“veel geld”* om een leugen over Zijn opstanding te verspreiden.

Ze schrijven de soldaten voor wat ze moeten zeggen als er vragen komen. De waarheid mag nooit bekend raken. De leugen moet heersen. Zo handelen deze verdorven lieden die Gods waarheid aan Gods volk zouden moeten leren. Ze garanderen de soldaten zelfs dat ze de stadhouder zullen overtuigen dat de soldaten niets anders dan de waarheid spreken. Dit is het leugenachtige getuigenis dat de leiders van Gods volk de heidenen voorhouden. Hoe groot is hun verantwoordelijkheid voor dit afschuwelijke, door en door leugenachtig getuigenis.

De leiders weten wat voor man Pilatus is en ook de soldaten weten dat. Pilatus is even gemakkelijk om te kopen als zij. Als de soldaten horen dat ze niet bang hoeven te zijn voor Pilatus, nemen ze dat ook gewoon aan. De soldaten zijn ook mensen zonder geweten die alles doen voor geld. Zij doen wat hun is geleerd en verbreiden de leugen die er bij de Joden goed ingaat. Ook de Joden willen niet met de waarheid worden geconfronteerd en blijven liever volharden in het geloof in de leugen. Hoe groot zal de ontzuivering zijn van allen die bij deze leugen betrokken zijn op het moment dat ze Hem zullen zien Die zij hebben doorstoken en hebben verloochend nadat Hij was opgestaan.

De zendingsofdracht | *verzen 16-20*

16 De elf discipelen nu gingen naar Galiléa, naar de berg waar Jezus hen had ontboden. 17 En toen zij Hem zagen, huldigden zij <Hem>, maar sommigen twijfelden. 18 En Jezus kwam naar hen toe en sprak tot hen de woorden: Mij is gegeven alle macht in hemel en op <de> aarde. 19 Gaat dan heen, maakt alle volken tot discipelen, hen dopend tot de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest en hen lerend te bewaren alles wat Ik u heb geboden. 20 En zie, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw.

De vrouwen hebben de boodschap overgebracht. Daarop gaan “*de elf discipelen*” – Judas is er niet meer – naar de berg in Galiléa waarvan de Heer gezegd heeft dat Hij hen daar zal ontmoeten. Als de elf Hem zien, blijkt er onderscheid in geloof bij de discipelen te zijn. Er zijn er die direct overtuigd zijn dat het de Heer is. Er zijn ook sommigen die twijfelen. De Schrift noemt geen namen van de twijfelaars, opdat we voor onszelf nagaan of wij er misschien ook bij zouden kunnen horen. Zien wij Hem altijd en huldigen wij Hem voortdurend?

De Heer blijft niet als een ongenaakbare en verhevene staan. Hij nadert tot hen. Hij blijft de Dienende Die tegemoetkomt aan hun behoeften. Dan spreekt Hij woorden die Zijn opperheerschappij over het heelal aangeven. In hemel en op aarde, dus in beide sferen, oefent Hij alle macht uit en is er niets wat niet aan Hem onderworpen is.

Vanuit dit gezag over alle dingen geeft Hij Zijn discipelen de opdracht om discipelen te maken. Die opdracht is nu niet beperkt tot de verloren schapen van het huis van Israël (*Mt 10:5-6*), maar strekt zich uit tot alle volken. Discipelen worden gemaakt door hen te dopen. De doop is hier de doop in de Naam van de drie-enige God. Om een echte discipel te zijn is er ook onderwijs nodig. Ook dat moeten zij geven aan hen die zij hebben gedoopt.

De Heer besluit Zijn opdracht – en dit hele bijbelboek – met een woord van grote bemoediging: “*En zie, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw.*” Dit woord is door de eeuwen heen voor talloze gelovigen tot enorme steun geweest. Het geloof in dit woord is door tallozen ervaren tijdens de moeilijkste momenten en in de donkerste perioden van het leven die het deel zijn van alle gelovigen. Dit woord is de naklank van dit evangelie. Het volgt ieder die in trouw aan de opdracht van de Heer bezig is met de verkondiging ervan door de Persoon voor te stellen om Wie het in het evangelie gaat: Jezus Christus, de gestorven en opgestane Heer.

Zie-serie

De toelichting op *Het Evangelie naar Mattheüs* is het eerste deel van de 'Zie-serie'. Deze serie heeft tot doel te kijken naar de Heer Jezus in de *Evangelien* en naar het werk van de Geest van God in het boek *Handelingen*. De serie omvat een toelichting op

Het Evangelie naar Mattheüs – Zie, uw Koning

ISBN 978-90-79718-26-9 (Paperback), 343 pag.

Het Evangelie naar Markus – Zie, Mijn Knecht

ISBN 978-90-79718-27-6 (Paperback), 247 pag.

Het Evangelie naar Lukas – Zie, de Mens

ISBN 978-90-79718-28-3 (Paperback), 450 pag.

Het Evangelie naar Johannes – Zie, uw God

ISBN 978-90-79718-25-2 (Paperback), 373 pag.

Handelingen – Zie, dat volk

ISBN 978-90-79718-29-0 (Paperback), 433 pag.

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder 'Publicaties Ger de Koning' naast de hierboven genoemde 'Zie-serie' meer commentaren:

- De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
- De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks die tot doel heeft hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord. De serie omvat een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met de *Openbaring*.
- Publicaties over diverse onderwerpen.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als PDF bestand en als e-book. Als er een ISBN wordt vermeld, kunt u het boek ook als paperback bestellen. Dat kan door op het betreffende ISBN te klikken. U komt dan op de site van de uitgever. Bestellen kan ook via e-mail: info@uitgeverijdaniel.nl, of via de christelijke boekhandel.

Van diverse commentaren en publicaties zijn op de bovengenoemde website onder 'Other languages' vertalingen in meerdere talen beschikbaar en vrij te downloaden.